

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Голос України

Офіційно

Закон України «Про вибори народних депутатів України»

▶ СТОР. 7—26

Актуально

Банківські вклади повертатимуть за будь–яких умов

▶ СТОР. 6

Нетрадиційні підходи

Микола КРУГЛОВ: «Нині кожен регіон повинен ширше залучати свої конкурентні переваги...»

▶ СТОР. 30

№ 234 (5234) СУБОТА, 10 ГРУДНЯ 2011 РОКУ WWW.GOLOS.COM.UA

Сьогодні — Міжнародний день прав людини

Звернення Голови Верховної Ради України

Шановні співвітчизники!

Відзначення Міжнародного дня прав людини, що бере свій початок з відповідної пропозиції Генеральної Асамблеї ООН 1950 року, на основі демократичних ідеалів, цінностей і почуттів взаємоповаги єднає світову спільноту в одну велику сім'ю.

Уся історія розвитку людського суспільства позначена боротьбою за створення належних умов існування, за набуття, визнання й забезпечення прав і свобод людини.

Здобувши на зламі тисячоліть державну незалежність, Україна задекларувала, що людина, її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визначаються найвищими соціальними цінностями. Сьогодні ми з гордістю можемо заявити, що Україна домоглася відчутних результатів у формуванні справжньої культури прав людини. Наша держава дедалі впевненіше утверджується як незалежна, демократична країна.

Проте, попри помітні досягнення у правозахисній сфері, стан дотримання законодавства все ще далекий від бажаного й потребує неослабної уваги з боку державних структур і громадськості. Ще треба багато зробити, аби людина в нашій країні почувала себе у безпеці, вільною, господарем власної долі. Діяльність Верховної Ради України й спрямована на те, аби прискорити утвердження в Україні правової, демократичної держави і громадянського суспільства, що відповідали б світовим стандартам.

Переконаний, об'єднавши спільні зусилля на системне й послідовне розв'язання цих завдань, нам вдасться успішно реалізувати широкомасштабні зміни в суспільно-політичному житті країни, гарантувати всебічне дотримання конституційних прав і свобод людини і громадянина, повноцінно інтегруватися до кола демократичних держав світу.

Володимир ЛИТВИН.

«Вийдемо, коли схочемо!»

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

У столиці відбулася вулична акція на підтримку мирних протестів.

Свобода починається із боротьби проти її обмежень. Під таким гаслом учора біля будівлі Кабінету Міністрів України зібралося кількадесят протестувальників. Вимога на всіх одна: не допустити придушення мирних акцій протесту в Україні. Мовляв, різноманітні мирні зібрання сьогодні є найбільш ефективним, якщо не єдиним, способом реально обстоювати свої права. Та дедалі частіше можливість їх проведення правоохоронні й судові органи намагаються обмежити. Останньою краплею для чаші терпіння стала заборона інвалідам-чорнобильцям ставити для себе намети. Таке обмеження, за словами Володимира Чемериса, голови правління правозахисного Інституту «Республіка», є незаконним: «Намети — дуже важливий елемент акцій протесту. І окремого дозволу на їх встановлення не потрібно. Ми хочемо всім українцям нагадати: ви маєте право на мирні зібрання, і ви маєте право на намети». Сказав він і демонстративно розгорнув на тротуарі навпроти Кабміну намет, щоправда, дитячий...

▶ СТОР. 28

ПРОДОВЖЕННЯ ТЕМИ НА 4-Й, 27 -Й СТОР.

У НОМЕР

Законопроект про ринок земель підтримали в першому читанні

Парламентська хроніка

Ранкове засідання 9 грудня

Ситуація в сесійній залі, на відміну від попередніх днів, змінилася з точністю до навпаки: тепер уже регіонали заблокували трибуну Верховної Ради, президію та урядову ложу. Головуючий відкрив ранкове засідання.

Володимир Литвин повідомив: сесія працюватиме за порядком денним четверга, і засідання триватиме до завершення розгляду всіх питань.

▶ СТОР. 2

ПОДІЇ

Криза не вплинула на будівництво

Днями в Запоріжжі здали в експлуатацію ще одну багатоповерхівку, завершивши спорудження третьої черги житлового комплексу «Бородіно». Дво- та трикімнатні квартири площею від 80 до 108 квадратних метрів, що знаходяться в екологічно сприятливому куточку обласного центру, обладнані приладами індивідуального опалення та всім необхідним для комфортного проживання, **повідомляє наш власкор Віктор ПЕСИГОЛОВЕЦЬ.**

Молодь лікуватимуть анонімно

У Луцьку на базі дитячої поліклініки на вулиці Чорновола відкрили «Клініку, дружню до молоді». У цій медико-соціальній установі юні пацієнти зможуть лікуватися і отримувати юридично-психологічну допомогу. Як розповів начальник управління охорони здоров'я міськради Федір Кошель, цільова аудиторія клініки — особи віком від 12 до 24 років. Відвідувачам за їх бажання гарантують анонімність.

Усі ремонтні роботи в закладі медики провели власними силами. Тут працюватимуть сім спеціалістів: юрист, гінеколог, психолог, дерматовенеролог, педіатр, уролог та дитячий терапевт, **інформує наш власкор Микола ЯКИМЕНКО.**

На Сумщині з початку грудня холод забрав п'ять людських життів

Троє дорослих замерзли в Шосткинському, Путивльському і Липоводолинському районах. Восьмирічна дівчинка та шестирічний хлопчик потонули на ставку поблизу села Мінакове Путивльського району.

Загалом за перший тиждень зими до лікарень міста Суми, Конотопського і Охтирського районів звернулися по допомогу з обмороженнями різного ступеня півтора десятка мешканців області, **повідомляє наш власкор Владислав ЖМУРКОВ.**

КОРОТКО

■ Сьогодні в Україні спостерігатимуть повне місячне затемнення **(Хвиля).**

■ Минулого тижня у Черкасах на гострі респіраторні вірусні інфекції захворіло 5 533 особи, з них близько 70 відсотків — діти, **повідомляє наш власкор Лідія ТИТАРЕНКО.**

■ Неподалік Івано-Франківська на території полігона у селі Старий Лисець сапери виявили і знешкодили — 35 артилерійських снарядів різного калібру, три 82-міліметрові міномeтні міни та 12 ручних гранат, **повідомляє наш власкор Дарина НАЗАРЧУК.**

■ 7—9 січня у Львові спечуть найбільший різдвяний пампух — зафіксувати досягнення запросили представників Книги рекордів Гіннесса **(Захід.нет).**

У 2012 році Київ використовуватиме російський рубль для формування резерву – Сергій Арбузов. *(УНІАН)*

Законопроект про ринок земель підтримали в першому читанні

ПАРЛАМЕНТСЬКА ХРОНІКА

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

Згодом цю пропозицію підтримали 260 народних депутатів. Крім того, Голова Верховної Ради повідомив про вихід Олександра Шепелєва з фракції Партії регіонів. Затим до парламентської трибуни підтягнулися депутати з фракції «БЮТ-«Батьківщина». Оточивши її щільним кільцем, опозиціонери вимагали провести засідання погоджувальної ради. Тож головуючий запросив лідерів фракцій до свого кабінету. А Перший заступник Голови Верховної Ради Адам Мартинюк продовжив вести сесію.

Ситуація ж у сесійній залі мала такий вигляд: парламентську трибуну оточили бютівці, президію — регіонали. Засідання погоджувальної ради тривало півгодини. Проте, за словами лідера фракції «БЮТ-»Батьківщина» Андрія Кожем'якіна, так нічим і не закінчилося.

Лідер бютівців наголосив також, що його фракція та «НУ—НС» на знак протесту залишили сесійну залу.

У свою чергу, Голова Верховної Ради повідомив, що на погоджувальній раді не було підтримано жодної його пропозиції, що змусило главу парламенту зробити висновок: «потрібен процес, а не рух у розв'язанні цієї проблеми».

Потому сесія зосередилася на розгляді питань порядку денного. Зокрема, ухвалила три ратифікаційні питання, а також розглянула в другому читанні та ухвалила в цілому десять законопроектів. Щоправда, в деяких депутатів спосіб ухвалення документів — фактично без обговорення — викликав сумнів стосовно якості самих документів. Так, обговорюючи проект закону «Про Фонд державного майна», за наполяганням Михайла Чечетова (Партія регіонів), кожна поправка голосувалася окремо. В результаті майже всі вони були відхилені. В тому числі й ті, які передбачали підзвітність та підконтрольність Фонду держмайна Верховній Раді, що видавалося цілком логічним, адже парламент надає згоду на призначення та звільнення голови фонду Президентом. Відтепер діяльність ФДМ координуватиме Кабінет Міністрів, а відповідатиме він лише перед главою держави. За словами Тараса Чорновола («Реформи заради майбутнього»), деякі положення документа суперечать Конституції. Зокрема, щодо відсутності парламентського контролю. Він запропонував вирішити цю колізію під час третього читання. Проте 246 народних депутатів підтримали документ у цілому.

Після призначення низки місцевих виборів депутати перейшли до розгляду головної інтриги дня — проекту закону про ринок земель. Аби упередити будь-які інсинуації щодо цього питання, Голова Верховної Ради нагадав, що створена у 2007 році коаліція демократичних сил, підписавши відповідну угоду, зобов'язалася прийняти закон про ринок земель, про особливості обігу земель сільськогосподарського призначення тощо. Цю угоду тоді підписали 228 депутатів. Основні положення документа доповідав голова Комітету з питань аграрної політики та земельних відносин Григорій Калєтнік. За його словами, під час доопрацювання документа було враховано більшість пропозицій. Головна з яких — продовження мораторію на продаж землі сільськогосподарського призначення до 2013 року.

Законопроектом також введено обмеження і визначено, що одна особа може придбати у власність 100 гектарів землі. Також пропонується встановити, що загальна площа земельних ділянок сільськогосподарського призначення для ведення сільськогосподарського виробництва, яка може перебувати в оренді однієї особи, не може перевищувати шести тисяч гектарів на території одного району та не більше п'яти відсотків сільськогосподарських угідь на території області.

У свою чергу, Голова Верховної Ради визнав: закон складний, тривожний. На його думку, критика щодо документа у першу чергу звучить тому, що там не передбачено права купувати землю іноземцям. Крім того, звертаючись до профільного комітету та міністра, глава парламенту запропонував до другого читання змінити назву документа на «Обіг земель сільськогосподарського призначення».

У першому читанні за законопроект про ринок земель проголосували 245 народних депутатів (Партія регіонів — 189; «БЮТ-«Батьківщина» — 0; «НУ—НС» — 5; КПУ — 0; «Реформи заради майбутнього» — 18; Народна партія — 20; позафракційні — 13).

Крім того, сесія підтримала ініціативу Президента і продовжила термін перебування наших миротворців у Кот-д'Іваурі до 31 грудня цього року.

Олена ГОРБУНОВА.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Інші фото з цієї події шукайте у фотомагазині на сайті www.golos.com.ua.

ДОВІДКОВО

Відповідно до проекту суб'єктами на ринку земель сільськогосподарського призначення є лише громадяни України, територіальні громади в особі місцевого самоврядування та держава, в особі державного земельного банку.

ФОТОФАКТ

Президент України Віктор Янукович, керуючий директор та голова інвестиційно-банківського відділу «Barclays Capital» на території Центральної та Східної Європи, Близького Сходу і Африки Кріспін Озборн під час Міжнародної інвестиційної конференції «Investconference in Kyiv 2011», яка відбулася вчора в Києві.

Фото Михайла МАРКІВА (прес-служба Президента України).

Володимир Литвин дякує передплатникам і друзям «своєї» сторінки на «Фейсбук», яку він не відкривав

Голова Верховної Ради України Володимир Литвин не відкривав персональної сторінки на «Фейсбук». Її поява стала цілковитою несподіванкою для Голови парламенту і змусила подумати про запуск такого проекту, але вже без допомоги анонімних «доброзичливців».

Приводом для таких роздумів став той факт, що протягом доби з моменту запуску його псевдосторінки на спілкування з ним записалося понад 100 друзів-«фейсбукерів». Глава парламенту України щиро вдячний цим людям, у тому числі народним депутатам, журналістам і іншим користувачам «Фейсбук».

В. Литвин підкреслив, що він завжди віддає перевагу живому спілкуванню з людьми, та готовий відкрити реальну сторінку в соціальній мережі, як тільки скоригує робочий графік і внесе до нього час для обов'язкового особистого листування з друзями і передплатниками сторінки один-два рази на тиждень. Вести ж щодня сторінку В. Литвин буде за допомогою свого прес-секретаря.

Прес-секретар Голови Верховної Ради України.

Імена сторін, справи яких розглядалися міжнародними інстанціями, з'являться в реєстрі

У КОМІТЕТАХ ВЕРХОВНОЇ РАДИ

Днями відбулося засідання **Комітету Верховної Ради України з питань правосуддя**. Одним із найбільш дискусійних законопроектів, що розглядалися на засіданні, був проект «Про внесення змін до Закону України «Про доступ до судових рішень». Необхідність прийняття проекту пояснюється наявністю хибної практики, що склалася при внесенні даних та відображенні інформації в Єдиному державному реєстрі судових рішень України. Так, законом «Про доступ до судових рішень» (ст. 7) заборонено при оприлюдненні текстів судових рішень на офіційному вебпорталі судової влади розголошувати відомості, що дають можливість ідентифікувати фізичну особу. Такі відомості замінюються літерними або цифровими позначеннями (наприклад, «Особа-1», «Особа-2» і т. д.). На практиці це призвело до того, що будь-яке ім'я фізичної особи, що згадується в тексті судового рішення, крім зазначених вище винятків, може замінятися в тексті судового рішення умовним позначенням. Це у багатьох випадках включає ім'я заявника (скаржника, інших сторін) у справах, що розглядалися в міжнародних судових установах, насамперед Європейському суді з прав людини. Стосується це рішень у справах проти як України, так і інших держав. Така ситуація, на думку автора законопроекту, має абсурдний характер, оскільки зазначені відомості (ім'я заявника) не обмежуються в доступі самими міжнародними судовими установами, що приймають відповідні рішення. Імена заявників (крім винятків, передбачених регламентами відповідних установ) є доступними у базах даних рішень цих установ, наприклад, у базі даних рішень Європейського суду з прав людини, а також публічно оголошуються іншим шляхом (публікації у виданнях суду, засобах масової інформації тощо). Крім того, у рішеннях проти України публікація інформації про такі рішення, у тому числі офіційної назви рішення, прямо передбачена Законом України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» (ст. 4). Це призводить до створення штучних перешкод у поширенні та застосуванні практики міжнародних судових установ, зокрема, рішень проти України. Тому законопроектом пропонується доповнити статтю 7 Закону «Про доступ до судових рішень» положенням, відповідно до якого в текстах судових рішень, що оприлюднюються на офіційному веб-порталі судової влади (в Єдиному державному реєстрі судових рішень) або офіційно публікуються, можуть міститися відомості про імена сторін у справі, що розглядалася міжнародною судовою чи іншою міжнародною установою, на рішення якої міститься посилання в тексті судового рішення.

Тиск на суд неприпустимий

Глава парламентської фракції Партії регіонів Олександр Єфремов переконаний, що влада виступає за верховенство права в державі, тому тиск на суд з питання Юлії Тимошенко неприпустимий. Про це він заявив учора під час брифінгу в кулуарах Верховної Ради. «Побутує думка експертів і політиків, які кажуть, що якщо прийняти популістське рішення звільнити Тимошенко, то нас почнуть звинувачувати в тому, що Україна зовсім недемократична держава, в якій закон не діє», — підкреслив він. Що стосується стану здоров'я Тимошенко, то парламентарій заявив: «Ми, зі свого боку, кілька разів зверталися і до пенітенціарної служби, і до Міністерства охорони здоров'я й отримували висновки, що нічого здоров'ю Тимошенко не загрожує».

Зачепивши тему прийняття держбюджету на 2012 рік, О. Єфремов зазначив, що він буде ухвалюватися, виходячи із ціни на природний газ, що поставляється в нашу країну з Росії. «Ми вийшли із пропозицією до уряду й, наскільки я розумію, уряд нас підтримує в тому, щоб затверджувати бюджет, виходячи з наявної ціни на природний газ», — сказав він і додав, що якщо до кінця року українському керівництву вдасться підписати нову угоду з ціни газу, показники бюджету можна буде скоригувати. «Ми сподіваємося, що в період із 21 по 23 грудня розглянемо бюджет і програму соціально-економічного розвитку України на 2012 рік, і ці документи буде прийнято», — підкреслив політик.

Спосіб ухвалення документів — фактично без обговорення — викликав сумнів стосовно якості самих документів

Самоврядування визначатиме сутність влади

З виступу Голови Верховної Ради України Володимира ЛИТВИНА на урочистому засіданні, присвяченому Дню місцевого самоврядування

м. Житомир, 7 грудня 2011 року

Високе зібрання!

Вітаю присутніх, а у вашій особі всіх працівників органів місцевого самоврядування, депутатів місцевих рад із Днем місцевого самоврядування — державним святом, встановлення якого засвідчує значимість існування цього важливого інституту демократичного суспільства.

7 грудня 1990 року Верховна Рада України ухвалила Закон «Про місцеві Ради народних депутатів та місцеве і регіональне самоврядування», який започаткував нові принципи функціонування органів місцевої демократії в Україні. Ці принципи знайшли своє закріплення в Основному Законі — Конституції України. В ній зазначено, що носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо й через органи державної влади та органи місцевого самоврядування.

Принаймні так має бути. Певен, так і буде. Самоврядування і визначатиме сутність влади. Демократичної влади.

Правові та духовні основи місцевого самоврядування беруть свій початок в ідеях Магдебурзького права, Конституції Пилипа Орлика, Європейської хартії місцевого самоврядування, де визначені принципи народовладдя та розвитку територіальних громад.

Місцеве самоврядування має в Україні глибокі й міцні історичні традиції. Воно, незважаючи на всі труднощі та проблеми, розвивається і збагачується, зміцнюючи демократичні засади українського суспільства.

На органи місцевого самоврядування покладена велика відповідальність за соціально-економічний стан територіальних громад, благополуччя їхніх жителів, створення комфортних умов для проживання мешканців сіл, селищ, міст.

В Україні діє 10278 сільських, 783 селищні, 278 міських рад міст районного значення, 57 районних у містах рад, 2 міські ради міст зі спеціальним статусом, 177 міських рад міст республіканського, обласного значення, 488 районних і 24 обласні ради, Верховна Рада Автономної Республіки Крим. Загалом понад 12 тисяч місцевих рад і понад 225 тисяч депутатів рад різного рівня. Це велика сила! Втім, розпорошена та розведена по багатьох політичних квартирах. Про що вже казати, коли на Житомирщині зареєстровано 171 партію, а в кожній раді їх більше десяти.

Шановні колеги!

Переконаний, всьому суспільству і кожному громадянину потрібні якісні, працюючі закони.

На превеликий жаль, закони, що стосуються діяльності органів місцевого самоврядування, ще далекі від досконалості. Донині в Україні не виконується низка вимог і принципів Європейської хартії місцевого самоврядування, є проблеми в чинній Конституції України, що стосуються адміністративно-територіального устрою, організації місцевого самоврядування.

Час іде, проблеми накопичуються, механізми регіонального розвитку далекі від оптимальних, хоча повинні працювати як годинник, а не визначатися політичними настроями чи залежати від результатів пошуку оптимальної моделі взаємовідносин між гілками влади. Якби протягом майже 20 років незалежності Української держави наші політики для розвитку місцевого самоврядування зробили стільки, скільки про нього говорили, то ми, думаю, були б визнані світовою спільнотою найдемократичнішою країною з розвиненим і ефективним місцевим самоврядуванням. Сама система організації публічної влади у нас настільки централізована, що для розв'язання конкретних проблем окремої громади треба просити допомоги в уряду, що в цивілізованих країнах спостерігається лише за умов стихійного лиха, чи іншої надзвичайної ситуації.

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

Понад 200 законів регулюють питання діяльності органів місцевого самоврядування, що становить майже третину від числа первинних законів. З часу прийняття спеціального закону про місцеве самоврядування до нього понад 50 разів вносилися зміни. А його положення шість разів були предметом розгляду Конституційного Суду України. Це, з одного боку, свідчить про те, що в країні триває боротьба за повноваження, а з другого — що ми в інтересах компромісу часто приймаємо недосконалі рішення.

В Україні задекларована визнання та гарантування місцевого самоврядування як форми народовладдя, але практика свідчить про реальне його існування лише на деяких рівнях публічного управління. Мова йде про своєрідний конституційний статус районних і обласних рад, які представляють спільні інтереси територіальних громад відповідного району чи області. Населення ж району та області громадами не визнаються, а відтак не має права на здійснення самоврядування як такого. Вказані представницькі органи утворюють так званий вторинний рівень самоврядування, який умовно можна назвати регіональним і статус якого належним чином не врегульований.

Поки що зберігаються тенденції до концентрації матеріальних та фінансових ресурсів на центральному рівні управління. Місцеве самоврядування в Україні не має достатньої автономії щодо своїх функцій та повноважень, шляхів та засобів їх здійснення, а, найголовніше, ресурсів, необхідних для їх виконання. Як наслідок, переважна частина територіальних громад сіл, селищ і багатьох міст так і не змогла отримувати якісні послуги від місцевих органів влади. Особливо потерпають люди в селах. В Україні понад 17 млн. громадян живуть у сільській місцевості. Вони ніколи не одержували тих послуг, які мають жителі міст. Починаючи від квартир і закінчуючи будь-якою довідкою, селяни завжди перебувають у гіршому становищі. Це — несправедливо. Якщо найближчим часом ситуація в регіональному розвитку не виправиться, нас чекатиме латиноамериканський варіант. Це — багаті мегаполіси, на зразок Мехіко, — і бідна країна.

До сьогодні не вдається децентралізувати бюджетну систему та реалізувати задекларований у Бюджетному кодексі України принцип формування бюджетів «знизу — вверх». Право громади управляти комунальною власністю, на жаль, залишилось законодавчо незабезпеченим — відповідного закону немає.

Рівень бюджетного забезпечення місцевого самоврядування, наприклад, у Швеції становить 2500 євро на душу населення, у Чехії та Польщі — близько 1600, в Україні — трохи більше 100. До того ж, коли у Києві ця цифра сягає майже 400 євро, то в обласному центрі — 20, а в районному — 8.

При цьому левову частку витрат місцевих бюджетів становлять освіта, охорона здоров'я, соціальний захист, тобто те, що за своєю природою є функцією держави. Отже, держава свідомо перекладає тягар найскладніших проблем на місцеве самоврядування, зовсім не дбаючи, а чи зможе воно з цим впоратися, чи належно фінансово забезпечена діяльність місцевого самоврядування у цих сферах.

Невизначеною залишається територіальна основа місцевого самоврядування. Низка адміністративно-територіальних утворень в Україні не відповідає положенням Конституції України. Відповідно до статті 140 Конституції України лише жителі кількох сіл мають право добровільно об'єднуватися у сільську громаду. Назва такої адміністративно-територіальної одиниці, яка при цьому утворюється, у статті 132 Конституції України не визначена, її територіальна основа зведена до території села або кількох сіл, тобто території сільських населених пунктів. Проблемним залишається питання щодо специфічних міських адміністративних територій, в яких міським (міста обласного значення) радам, а також низці районних, у цих містах, рад підпорядковуються самостійні адміністративно-територіальні одиниці.

Оскільки з вересня 2010 року ми живемо за Конституцією 1996 року, то йдеться про приведення чинних законів у відповідність до її положень. Тому слід говорити про необхідність приведення законодавчої бази і практики у відповідність до норм чинного Основного Закону.

Маємо чітко бачити перспективу реформування територіального устрою, визначити функції міністерств і відомств, створити цілісну ефективну систему управління державою. Надзвичайно важливо максимально враховувати при цьому особливості кожного регіону, кожної територіальної громади, зважаючи на наші традиції та звичаї. Механічний підхід до розв'язання широких проблем у цій царині спричинить величезний опір людей. При цьому не варто забувати і про таке явище, як місцевий патріотизм.

Сьогодні ніхто не заперечуватиме, що процес реформування вже відбувається. Складовими його виступають реформування мережі поштових відділень, військкоматів, податкових інспекцій тощо. Але, на жаль, на вістрі цих процесів постає єдина проблема — нестача коштів для повноцінного функціонування мережі установ. Треба дуже обережно підходити до цього питання, щоб «на виході» ми не отримали ситуацію, коли людина для вирішення своїх побутових питань повинна об'їхати територію всього району — центр округу з одного питання знаходитиметься на значній відстані від іншого.

На запитання, яка модель адміністративно-територіального устрою потрібна Україні, я відповідаю — українська, на принципах унітарної децентралізації. Україні підходитиме та модель, коли будуть домінувати й відповідати ті органи влади, які обираються людьми. Нам треба покласти в основу організації влади на місцях принципи Європейської хартії місцевого самоврядування. Інакше на наступних етапах доведеться змінити всю законодавчу базу і практику щодо організації влади. А для цього потрібно визначити загальне бачення щодо адміністративно-територіального устрою і забезпечити природний, системний і водночас неконфліктний процес втілення його в життя.

Питання зміни адміністративно-територіального устрою надзвичайно складне, воно неоднозначно сприймається в суспільстві. Знайти правильне рішення, лише напрацьовуючи певні моделі адміністративно-територіального устрою в київських кабінетах, неможливо. Надзвичайно важливо залучити до процесу обговорення та розробки концептуальних підходів представників місцевої влади, територіальних громад, почути думки і експертів, і простих громадян, адже саме для покращення послуг населенню ця реформа і потрібна.

Одним із факторів, що стримує процеси становлення ефективного місцевого самоврядування, є низький рівень політичної та правової культури населення. Фактично воно перетворилося на самоврядування місцевої та регіональної еліти, представленої у відповідних органах. Територіальні громади не впливають на діяльність таких органів, не кажучи вже про участь у прийнятті рішень.

Як відомо, головними ознаками місцевого самоврядування є його правова, організаційна та фінансово-економічна самостійність. Слід визнати: сьогодні реалізовані, та й то лише частково, дві перші з названих засад. Про фінансово-економічну самостійність місцевого самоврядування поки що доводиться говорити в майбутньому часі. Тобто йдеться не так про обсяг повноважень територіальних громад та утворюваних ними органів, як про наявність у їхньому володінні необхідних матеріальних, фінансових ресурсів та можливість вільно ними розпоряджатися. Оскільки поки що це далеко не так, то нинішнє місцеве самоврядування нерідко називають місцевим саморятуванням.

Негативні тенденції пов'язані також з відсутністю чіткого розмежування повноважень між органами державної влади та органами місцевого самоврядування, що породжує неузгодженості між різними рівнями влади як по горизонталі, так і по вертикалі, вносить додаткову напругу у взаєминах між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.

Сьогодні потрібно забезпечити «капітальний ремонт» регіональної влади і системи місцевого самоврядування. Одним із пріоритетів у цій справі слід визнати подолання депресивності як окремих територіальних громад, так і цілих регіонів. При цьому дехто стверджує, що варто задіяти такий резерв, як укладання угод між урядом і областями. Потребують змін і управлінські рішення щодо підвищення якості послуг населенню, передусім у сфері житлово-комунального господарства.

Шановні колеги!

Сьогодні нам як у центрі, так і на місцях треба визначати пріоритети, вести діалог з суспільством, зробити людей союзниками у розв'язанні тих чи інших проблем. Тільки у такий спосіб можна реалізовувати завдання, які стоять нині перед Україною.

Не можна допустити чергового випадіння України з історії. На цьому доводиться наголошувати особливо, оскільки все те, що у нас зараз відбувається — виступи, звинувачення, звеличування, рівно ж як і політичні телевізійні проекти — свідчить про одне: все це нічого позитивного не дає, а може бути лише матеріалом для діагнозу стану країни та рівня політичної еліти.

Історія української незалежності — це історія нашої безперервної боротьби самих із собою. Можливо, і через те, що усі кадри — діти й онуки радянської доби.

Треба змістити суспільний інтерес з політиків, їхньої поведінки, особистого життя. Визначальним у їхній оцінці має стати не те, що вони говорять і до чого закликають, а що і як вони роблять. І хто вони такі за своїм виробничим та життєвим досвідом.

Демократія участі у виборах не повинна й далі витісняти на другий план демократичність виборчого процесу і відповідальність виборця за свій вибір.

Потрібно усвідомити, що ми перебуваємо у постійному стані громадянської війни, громадянського конфлікту. Просто зараз вони мають інший вимір. За таких умов думаючі люди змушені підтримувати менше зло з більшого.

Усе це позбавляє країну виразної перспективи. Під гаслами «ганьба» і «зрада» відбувається власне ганьба і зрада.

Невизначеність була і залишається формою нашого самовираження, демонструючи нашу несумісність із сучасною цивілізацією.

Ми навчилися і вміємо боротися за державу, але не навчилися і не вміємо будувати державу. Винятки становили короткі історичні епізоди у XVII та на початку XX століття. Відтак, привчилися існувати за умов бездержавності.

Треба налаштуватися на роботу і почати роботу. Налаштуватися на складний і тривалий перехідний період. Рухатися своїм шляхом. Інколи нехоженим.

Робити це свідомо. Контролювати свої дії, озброїтися терпінням і діяти. Працювати. Країні потрібно як мінімум п'ять років спокійної, але напруженої роботи. Тільки так можна вирівняти країну і вивести її на стабільний поступ.

Зокрема, на перший план сьогодні виходить земельне питання. Днями на засіданні Консультативної ради з питань місцевого самоврядування у Верховній Раді України ми детально обговорили інформацію щодо стану підготовки проекту Закону України «Про ринок земель» та розмежування земель державної і комунальної власності.

Земельна реформа набуває не лише практичного, а й політичного виміру. Дискусія ведеться у площині: продавати — не продавати землю. А слід було б говорити, що ринок землі вже існує реально. Яким же він має бути? Для цього потрібна інвентаризація землі, її оцінка. І це прямий обов'язок органів місцевої влади, яку ви представляєте.

Моя особиста позиція полягає у тому, що нам потрібен не так закон про ринок землі, а закон про обіг земель сільськогосподарського призначення.

Маємо взяти все найкраще з досвіду наших сусідів, які сьогодні є заможними і стабільними країнами, і розпочати будувати Європу в Україні, починаючи з власної вулиці, міста чи села. Я вірю, що наша дорога буде прямою і широкою, а дієві зусилля принесуть добробут кожній українській родині.

Лише на Житомирщині зареєстровано 171 партію, а в кожній раді їх більше десяти

Сьогодні — Міжнародний день прав людини

Не можна бути щасливим від того, що в сусіда корова здохла

Бліц-інтерв'ю з головою Комітету Верховної Ради з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин Олегом ЗАРУБІНСЬКИМ (на знімку).

— Міжнародний день прав людини в Україні — це свято чи привід замислитися?

— Це взагалі не свято, ані в Україні, ані у світі. Міжнародний день прав людини — скоріше день, коли всі мають подивитися, що зроблено, що ще належить зробити. Свято прав людини має бути щодня, 365 днів на рік. Бо головна цінність — це права і свободи людини.

Однак немає прав людини без її обов'язків. Це як діалектика: без обов'язків немає прав, без прав немає обов'язків. До речі, так само записано в II розділі Конституції України, присвяченому правам і свободам людини, — у ньому йдеться і про обов'язки людини: коли я не виконую свої зобов'язання, зашкоджую чиїмсь правам.

— Як можна охарактеризувати ситуацію із дотриманням прав людини в Україні сьогодні?

— Щоб її охарактеризувати в аналітично-системному плані, треба декілька шпальт газети. Права людини зачіпають фактично всі сфери життя. Скажімо, я виступав з парламентської трибуни щодо можливості жінки мати регулярне диспансерне обстеження стану свого здоров'я — це також право. Права людини — це також щоб обвинувачення людини у якомусь злочині ґрунтувалося не лише на її добровільному зізнанні, а на системі доказів, добутих іншим шляхом, серед яких добровільне зізнання може бути тільки додатком. Щоб людину не могли змусити добровільно зізнатися. Бо коли у правоохоронних органів є можливість будувати своє звинувачення на добровільному зізнанні, трапляються такі випадки, про які всі знають, — коли добровільне зізнання «вибивають». Я подавав відповідний законопроект, але, на жаль, він був повністю вихолощений профільним Комітетом із питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності під час підготовки до другого читання.

Права людини також передбачають і права національних меншин та етнічних меншин, їхні права користуватися своєю мовою, релігійною атрибутикою. Права людини торкаються не лише громадян України, а й біженців із інших країн, людей без громадянства. Це також питання освіти, медицини, бюджету. Специфіка теми в тому, що питання прав людини охоплюють діяльність усього парламенту, всіх парламентських комітетів, усе законодавство, а щоб промоніторити стан дотримання прав людини, треба проаналізувати стан функціонування української держави та суспільства загалом.

— Але оскільки саме очолюваний вами парламентський комітет має назву «з питань прав людини», до нього надходить багато звернень щодо порушень. Що найбільше турбує людей?

— Очевидно, наш комітет посідає одне з перших місць за кількістю звернень, скарг, пропозицій, болю, людського горя. Доводиться все це перечитувати, на все реагувати. Найбільше турбують людей питання, пов'язані з діяльністю правоохоронних органів. Дуже багато скарг з приводу невиконання судових рішень: люди, які виграли справу в суді, роками не можуть добитися, щоб уже прийняте судове рішення на їхню користь було реалізоване. Багато скарг щодо утримання в слідчих ізоляторах людей без суду. Був випадок, про який ішлося в одній із скарг, про що я доповідав з трибуни парламенту: людина майже вісім років перебуває у СІЗО, а вироку суду ще немає, її вина ще не доведена. Термін, на який вона обвинувачується, вже сплив більш ніж на половину, а суд досі не виніс свій вирок. Такі випадки, безумовно, поодинокі, але системно проблема є: довгий термін утримування під вартою людей, вина яких не доведена судом.

Скаржаться також на необ'єктивність рішень судів. Багато скарг пов'язано із земельним законодавством — люди вважають, що їхні права ущемлено, як власника земельних паїв, земельної ділянки. Низка скарг стосується діяльності банківської системи, особливий пік звернень був під час невидачі депозитів банками. Багато також звернень стосовно зміни банками в одноосібному порядку умов надання кредитів, збільшення відсотків за кредитом. Це ганебна політика банків, її треба змінювати. Не мають права банки користуватися юридичною необізнаністю громадян, рекламувати видачу кредитів під одні відсотки, а під час оформлення кредиту з'ясовується, що доводиться набагато більше платити. Багато питань пов'язані з порушенням прав людей на надання медичної допомоги, неможливості повноцінно лікуватися. Люди вносять не лише скарги, а й пропозиції в усіх сферах — від медицини, освіти до банківської та правоохоронної системи.

— Як парламентський комітет реагує на ці скарги? Чи вдається допомогти людям, чи приходять лише відписки від чиновників?

— Як голова комітету, за день підписую десятки звернень до Генерального прокурора, судових органів. Інколи проблема перебуває на стику компетенції різних органів державної влади. З багатьох питань виступаю в парламенті. Реакція є, і свідчення того — багато листів з подяками за те чи інше вирішене питання.

— Від чого залежить дотримання прав людини в державі — від законів, політичної ситуації в державі, тих, хто при владі?

— Від кожної людини. Проблема з дотриманням прав громадянина — це проблема суспільства в цілому, проблема ефективності функціонування інститутів усього суспільства, інститутів держави. А здебільшого ця система не змінюється від приходу до влади тих чи інших. Сьогоднішні опозиціонери, котрі говорять про порушення прав людини, порушували їх учора з не меншою ефективністю. Треба змінювати саму філософію ставлення до прав людини, знову-таки — розуміючи, що людина має не лише права, а й обов'язки. Це проблема всіх країн, бо права людини порушуються у всіх країнах, навіть тих, які намагаються когось навчати демократії. Можу назвати багато аргументів і щодо Франції, Італії, Швейцарії та інших країн. Але завдання для кожної держави — мінімізувати проблемні питання в дотриманні прав людини. Повністю вирішити ці проблеми жодна країна не може. Але дуже багато залежить від самої людини, від її готовності обстоювати свої права, юридично вивірено, від юридичної культури людини, її обізнаності в механізмах захисту своїх прав. І, врешті-решт, треба бути небайдужими.

Значною мірою права людини в різних країнах залежать і від ментальності людей. Наші прагнення жити краще, ніж сусід, або задоволення від проблем сусіда з коровою теж не сприяють реалізації прав людини. Недавно прочитав таку фразу: «Він жив довго і щасливо, доки не дізнався, що хтось живе щасливіше». Отакого не повинно бути, бо якщо це залишатиметься в чималої кількості наших людей, важко реалізувати свої права. Повинно бути розуміння, що не можна свої права реалізовувати за рахунок сусіда, порушуючи його права.

Розмовляла
Юліана ШЕВЧУК.

ДОВІДКОВО

У 1950 році Генеральна Асамблея ООН запропонувала усім державам святкувати 10 грудня як День прав людини, бо саме в цей день 1948 року було прийнято Загальну декларацію прав людини. У документі задекларовано такі принципи: рівність людей у правах, незалежно від раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії тощо; право кожного на життя, свободу та особисту недоторканність; заборона рабства і работоргівлі; заборона катувань або жорстокого поводження; рівність усіх перед законом; право на звернення до суду; презумпція невинності та заборона зворотної сили карного закону; право на свободу пересувань та вибір місця мешкання; право на громадянство; право на шлюб; право володіти майном; право на свободу переконань; право на мирні збори; право на участь в управлінні громадськими та державними справами; право на працю тощо.

ДЕРЖАВНЕ БУДІВНИЦТВО

Позбавити чиновника корупційних можливостей

«Нова редакція Закону України «Про державну службу» — це ще один важливий елемент адміністративної реформи, — наголосив представник Президента у Верховній Раді, народний депутат Юрій Мірошниченко (на знімку). ***— За ініціативи глави держави парламент розглянув і ухвалив низку законів щодо чіткого розмежування повноважень центральних органів виконавчої влади. Отже, на порядку денному — реформування державної служби».***

За словами політика, найближчим часом очікується, що Президент підпише згаданий закон. І вітчизняну державну службу буде впорядковано за зразком подібних структур провідних країн Європи.

«В основу цього закону закладено європейські демократичні принципи, — продовжив депутат, — які виводять нас на якісно новий рівень державної служби. А це — впорядкування самого змісту та сфери, в яких діятиме державна служба, та розмежування тих її видів, котрі досі не були чітко визначені. Додана надзвичайно важлива (з точки зору боротьби з корупцією) правова категорія — конфлікт інтересів державного службовця».

Останній пункт — це новація в українському законодавстві. Якщо для країн Європи норма про конфлікт інтересів є очевидною і зрозумілою, то для України — це щось незвичне.

У чому суть нововведення? Відтепер чиновник, дотичний до певного суб'єкта господарської діяльності, не матиме права брати участь в ухваленні будь-яких рішень на державному рівні щодо нього. Адже не раз і не два посадовці лобіювали інтереси власних підприємств або фірм своїх родичів, наприклад, під час проведення державних тендерів, і вигравали їх.

Зміст «конфлікту інтересів» якраз і полягає в тому, щоб державний службовець, який особисто зацікавлений у просуванні певних рішень, не мав ані права, ані можливості це зробити.

Якщо подібні факти будуть встановлені, то вони стануть предметом внутрішнього розслідування або навіть підставою для порушення кримінальної справи. В останньому разі чиновник нестиме відповідальність за корупційні дії.

Депутат переконаний, що механізм, який запроваджує оновлений закон про державну службу, убезпечує нас від корупції.

Юрій Мірошниченко зазначив, що згідно зі згаданим документом вдосконалено систему матеріально-технічного, грошового забезпечення державних службовців, створено інститут дисциплінарної відповідальності для них, визначені чіткі критерії оцінки роботи. Також запроваджено механізм щорічної атестації — коли винятково за конкурсом та результатом професійної діяльності державні службовці або далі просуватимуться по службі, або будуть звільнені з посади.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про схвалення рішення Президента України щодо направлення миротворчого контингенту для участі України в наданні підтримки Операції ООН у Кот-д'Івуарі

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Схвалити рішення Президента України щодо направлення миротворчого контингенту з числа миротворчого контингенту України, який діє у складі Місії ООН у Ліберії, для участі України в наданні підтримки Операції ООН у Кот-д'Івуарі у строки, визначені Радою Безпеки ООН, на період до 31 грудня 2011 року.

2. Фінансування витрат, пов'язаних з участю України в наданні підтримки Операції ООН у Кот-д'Івуарі, здійснювати за рахунок коштів Державного бюджету України з подальшим відшкодуванням цих витрат Організацією Об'єднаних Націй.

3. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України В. ЯНУКОВИЧ.

м. Київ, 9 грудня 2011 року.
№ 4095-VI.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Загальнодержавної цільової економічної програми проведення моніторингу залишків ветеринарних препаратів та забруднюючих речовин у живих тваринах, продуктах тваринного походження і кормах, а також у харчових продуктах, підконтрольних ветеринарній службі, на 2010 – 2015 роки

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Внести до Загальнодержавної цільової економічної програми проведення моніторингу залишків ветеринарних препаратів та забруднюючих речовин у живих тваринах, продуктах тваринного походження і кормах, а також у харчових продуктах, підконтрольних ветеринарній службі, на 2010—2015 роки, затвердженої Законом України від 4 червня 2009 року (Відомості Верховної Ради України, 2009 р., № 42, ст. 636), такі зміни:

у тексті додатка 1 слова «Держкомветмедицини», «МОН» та «Національний аграрний університет» замінити відповідно словами «Держветфітослужба України», «МОНмолодьспорт України» та «Національний університет біоресурсів та природокористування України»;

у графі «Головний розпорядник бюджетних коштів» додатка 2 слово «МОН» замінити словами «МОНмолодьспорт України»;

у графі «Найменування завдання та заходу» додатка 4 слова «Національний аграрний університет» замінити словами «Національний університет біоресурсів та природокористування України».

Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України В. ЯНУКОВИЧ.

м. Київ, 15 листопада 2011 року.
№ 4029-VI.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності»

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Внести до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» (Відомості Верховної Ради України, 2011 р., № 34, ст. 343) такі зміни:

1) у частині четвертій статті 34 слова «Реконструкцію або» замінити словами «Реконструкцію, реставрацію або капітальний ремонт об'єктів будівництва без зміни зовнішніх геометричних розмірів їх фундаментів у плані, а також реконструкцію або»;

2) у розділі V «Прикінцеві положення»:

у підпункті 1 пункту 1 цифри «2012» замінити цифрами «2013»;

у пункті 6 слова «Протягом одного року з дня набрання чинності цим Законом» замінити словами та цифрами «До 1 січня 2013 року».

2. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

Президент України В. ЯНУКОВИЧ.

м. Київ, 17 листопада 2011 року.
№ 4052-VI.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Закону України «Про угоди про розподіл продукції» щодо вдосконалення механізму укладення угод про розподіл продукції

Верховна Рада України **постановляє:**

I. Внести до Закону України «Про угоди про розподіл продукції» (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 44, ст. 391; 2011 р., № 6, ст. 47; із змінами, внесеними Законом України від 17 червня 2011 року № 3553-VI) такі зміни:

1) статтю 1 після абзацу першого доповнити новим абзацом такого змісту:

«інвестор - громадянин України, іноземець, особа без громадянства, юридична особа України або іншої держави, об'єднання юридичних осіб, створене в Україні чи за межами України, що має відповідні фінансово-економічні та технічні можливості або відповідну кваліфікацію для користування надрами та визначений переможцем конкурсу; особа, визначена абзацом п'ятнадцятим частини першої статті 7 цього Закону, у разі укладення угоди за участю такої особи; особа, яка набула прав та обов'язків, визначених угодою про розподіл продукції, в результаті передачі прав та обов'язків відповідно до статті 26 цього Закону».

У зв'язку з цим абзаци другий - восьмий вважати відповідно абзацами третім - дев'ятим;

2) частину другу статті 5 виключити;

3) у статті 6:

у частині четвертій:

абзац перший викласти у такій редакції:

«4. Угода про розподіл продукції укладається з переможцем конкурсу з урахуванням умов конкурсу та конкурсної заявки переможця, а у випадках, передбачених абзацом п'ятнадцятим частини першої статті 7 цього Закону, - з переможцем конкурсу та особою, визначеною абзацом п'ятнадцятим частини першої статті 7 цього Закону»;

в абзаці другому слово «інвестор» замінити словом «учасник»;

в абзаці другому частини п'ятої слова «інвестор» та «ліцензію» замінити відповідно словами «надрокористувач» та «спеціальний дозвіл»;

4) у статті 7:

абзац чотирнадцятий частини першої замінити трьома абзацами такого змісту:

«В окремих випадках умови конкурсу можуть передбачати вимоги:

щодо укладення угоди про розподіл продукції з переможцем конкурсу та визначеним згідно з умовами конкурсу господарським товариством, 100 відсотків статутного капіталу якого належать державі, або господарським товариством, створеним за його участі, із зазначенням частки участі такого товариства в угоді про розподіл продукції;

щодо реалізації виключно на території України виробленої і набутої у власність інвестором продукції».

У зв'язку з цим абзац п'ятнадцятий вважати абзацом сімнадцятим;

в абзаці четвертому частини другої, в абзаці другому частини сьомої та в абзаці сьомому частини десятої слово «інвестор» в усіх відмінках і числах замінити словом «учасник» у відповідному відмінку і числі;

у частині п'ятій, в абзаці першому частини сьомої та в частині восьмій слово «інвестор» в усіх відмінках та числах виключити;

в абзаці другому частини десятої слова «інвестору, який виконав умови конкурсу» виключити;

у першому реченні частини дванадцятої слова «З переможцем конкурсу не пізніше» замінити словами «Не пізніше»;

5) частину другу статті 9 після абзацу другого доповнити новим абзацом такого змісту:

«У разі укладення угоди про розподіл продукції з переможцем конкурсу та особою, визначеною абзацом п'ятнадцятим частини першої статті 7 цього Закону, оператором угоди призначається переважно переможець конкурсу (один із переможців)».

У зв'язку з цим абзаци третій та четвертий вважати відповідно абзацами четвертим та п'ятим.

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України в місячний строк з дня набрання чинності цим Законом:

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

Президент України В. ЯНУКОВИЧ.

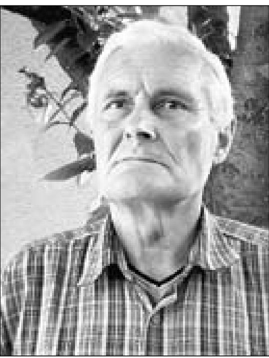
м. Київ, 17 листопада 2011 року.
№ 4053-VI.

Акція «Збудуймо всенародний пам'ятник Матері-Вдові!» виходить на фінішну пряму

Листопад — воістину знаковий місяць для патріотичної акції. Три роки тому — у листопаді 2008-го — ідея спорудити всенародний пам'ятник Матері-Вдові набула публічності. Тоді в газеті «Сільські вісті» було опубліковано лист селянки з Дніпропетровщини Галини Заболотньої, звернений до Бориса Олійника, та відповідь автора зворушливих поезій про долю Матері-Вдови. Два роки тому — в листопаді 2009-го — акція набула чітких організаційних форм: на добровільних засадах сформувалася Координаційна рада акції на чолі з Борисом Олійником та оголошено рахунок для збору коштів. А листопад нинішнього, 2011 року, заряснів конкретними діставами, які переконливо засвідчують: акція «Збудуймо всенародний пам'ятник Матері-Вдові!» виходить на фінішну пряму.

Галина Заболотня.

Денис Добра.

Як уже повідомлялося, 4 листопада в столичному парку Перемоги на місці, де постане пам'ятник, урочисто, при велелюдному зібранні, закладено і освячено Камінь-символ. А далі, як і належить серйозним людям, котрі взялися за серйозну справу, — конкретні дії.

Координаційна рада схвалила концепцію

9 і 23 листопада в Українському фонді культури під головуванням Бориса Олійника відбулися засідання Координаційної ради. У два етапи обговорено найістотніші питання: яким має постати пам'ятник і хто візьметься за його виготовлення як мистецького витвору. Розглянуто і дуже доскіпливо обговорено ескізні проекти різних авторів. Вирішено спорудити пам'ятник з граніту — як найдовговічнішого матеріалу. До того ж цей пам'ятник має вписуватися у ландшафт, архітектуру і всю мистецьку концепцію парку Перемоги, розроблену і реалізовану в 2005—2006 роках. З огляду на це, Координаційна рада схвалила проект, запропонований молодими скульпторами Адріаном Балогом та Костянтином Добрянським. Пам'ятник у вигляді молодої жінки-матері з двома дітками буде виготовлено з чотириметрової брили з урахуванням зауважень і пропозицій учасників засідання. Висловлено побажання, щоб відкриття пам'ятника відбулось 9 травня 2012 року — до Дня Перемоги.

Молоді митці, які взялися за таку відповідальну і значущу для суспільства працю, свідомі тих труднощів, які на них чекають. До середини грудня вони мають подати метрову модель удосконаленої композиції, після обговорення і схвалення виготовити її в натуральному форматі з глини, потім — знову після перегляду Координаційною радою, — з гіпсу, й аж тоді — висікти з граніту.

Свідомі своєї місії та відповідальності і члени Координаційної ради, серед яких — народні художники України Володимир Чепелик, Василь Перевальський, Людмила Жоголь, дійсний член Академії мистецтв, перший заступник міністра культури Юрій Богуцький, заслужені діячі мистецтв Ганна Чубач, Дмитро Янко, Микола Шелест, інші відомі митці, письменники, журналісти. Тож є певність, що мистецьке розв'язання проблем буде достойним.

Вирішення практичних питань, пов'язаних із забезпеченням плідної роботи скульпторів, Координаційна рада доручила Борисові Олійнику та відомому скульпторові, професору Національної академії образотворчих мистецтв Володимирові Чепелику. На них покладена і співпраця з міською владою.

Столична влада підтримує по-діловому

Сьомого листопада голова Київської міськдержадміністрації Олександр Попов підписав розпорядження виконавчого органу Київської міської ради «Про спорудження пам'ятника Матері-Вдові у парку Перемоги в місті Києві». У документі чітко визначено комунальні підприємства столиці, на які покладено вирішення майново-правових питань, виконання проектних робіт із спорудження пам'ятника, розробки дизайн-проекту озеленення і ландшафтного опорядження з комплексним благоустроєм прилеглої території, а також технічних умов і проекту зовнішнього освітлення майданчика, де буде встановлено пам'ятник, та прилеглої території.

А коштів малувато

Координаційна рада заслухала також інформацію виконавчого секретаря КР Павла Філя про фінансове забезпечення акції. Із зібраних коштів п'ять тисяч гривень використано на виготовлення каменя-символу, що встановлений на місці, де постане пам'ятник. Решта благодійних внесків — недоторканні, на рахунку в банку. Ці гроші — неоціненні. Адже вони відірвані переважно з убогих сімейних бюджетів — як вияв благородних душ українства. Уже кілька разів вносила кошти ініціаторка акції Галина Заболотня, основне джерело доходів якої — селянська пенсія. Зворушлива позиція Дениса Добри із Закарпаття (у списку, що подається нижче, під № 2399), також пенсіонера. Протягом двох років він, відкладаючи від пенсії, одинадцять разів переказав суми від 50 до 150 гривень, тож на сьогодні його загальний внесок становить 1050 гривень. Денис Денисович, хоча й пропрацював усе життя робітником, у себе в місті людина відома. Його шанують за добрі діла і благодійництво: на свої кошти встановив на фасаді залізничного вокзалу м. Іршави меморіальну Дошку в пам'ять про депортацію євреїв у 1944 році. В листі до Координаційної ради він пояснив, що вважає будівництво пам'ятника Матері-Вдові справою святою, адже «наші матері не подвиг звершили, а щось значно більше», тому й не жаліє на неї своїх грошей. А ще йому трошки прикро, що із густонаселеного регіону Закарпаття він чи не єдина душа, що підтримує акцію коштами.

Надаючи цю інформацію, сподіваємося, що надходження коштів активізується. Адже витрати будуть великі, а бюджетної допомоги за нинішніх умов очікувати не доводиться. І це обумовлено в документі столичної влади. Тож наша віра — у добрі серця людей, які розуміють, що цей пам'ятник увічнить образ Матері-Вдови і засвідчить нашу всенародну вдячність мільйонам страждалиць і героїнь, що вже відійшли за вічну межу.

Павло ФІЛЬ,
виконавчий секретар Координаційної ради акції;

Володимир БІЛЕНКО,
член Координаційної ради акції.

СПИСОК НОВИХ НАДХОДЖЕНЬ

Повністю зі списком з самого його початку можна ознайомитись в газеті «Сільські вісті» за 3, 10, 24 грудня 2009 року, 6, 14, 21, 28 січня, 11, 18, 25 лютого, 4, 11, 18, 25 березня, 1, 8, 15, 22, 29 квітня, 6, 13, 20, 27 травня, 3, 10, 17, 24 червня, 1, 8, 15, 22, 29 липня, 12, 19 серпня, 2, 9, 16, 30 вересня, 7, 14 жовтня, 4, 11, 18 листопада, 2, 9, 16, 23, 30 грудня 2010 року, 13, 20 січня, 3, 17 лютого, 3, 31 березня і в «Голосі України» за 22 червня, 16 липня, 4, 30 серпня, 10 вересня та 18 жовтня цього року.

2394.	Супрун Г. М., м. Київ	100,00	327 430,00
2395.	Богданович Роман Григорович, з транзитного рахунку через «Приватбанк»	200,00	327 630,00
2396.	Лиферова Валентина Василівна, м. Київ	150,00	327 780,00
2397.	Баданова Г. К., м. Київ	200,00	327 980,00
2398.	Лавренчук Раїса Панасівна, м. Українка Київської області	200,00	328 180,00
2399.	Добра Денис Денисович, м. Іршава Закарпатської області	100,00	328 280,00
2400.	Пуговиця Микола Никандрович, м. Київ	50,00	328 330,00

Станом на 1 грудня 2011 року надійшло внесків на загальну суму 328 530 гривень.

Нагадуємо рахунок, на який переказуються кошти: Український фонд культури, р/р 26004000031685 в ПАТ «Укрсоцбанк», МФО 300023, код 00034884. «Благодійний внесок на пам'ятник Матері-Вдові».

Адреса Українського фонду культури: 01021, м. Київ, вул. Липська, 16.

У закарпатських податківців — новий старий голова

Керівника закарпатських податківців Василя Іванча вже як голову Державної податкової служби у Закарпатській області, а не адміністрації, представив керівному складу та начальникам податкових інспекцій директор інформаційно-довідкового департаменту ДПС України Іван Романов. За словами останнього, на сьогодні Закарпаття має позитивну динаміку економічного зростання, при цьому податкові надходження значно вищі від промислового потенціалу. Це — свідчення хорошої роботи і насамперед щоденної діяльності щодо виведення коштів «із тіні». Показовим є і той факт, що закарпатські податківці нині четверті серед 27 податкових органів України.

Голова ДПС у Закарпатській області Василь Іванчо запевнив, що податківці краю робитимуть усе, щоб утримати задані темпи наповнення бюджету і в подальшому працювати на покращення.

Василь НИТКА.
Ужгород.

На знімку: під час представлення.

Фото надане прес-службою ДПС Закарпаття.

ОГОЛОШЕННЯ

Американська корпорація Apple програла суд у Китаї й поступилася китайській компанії Proview Technology правом на товарний знак «iPad»
(www. prostopravo. com. ua)

Генпрокуратура затвердила обвинувальний вирок у кримінальній справі з обвинувачення службових осіб МОЗ України та одного з ТОВ у розкраданні понад 63 млн. грн. під час закупівлі вакцин *(УНІАН)*

Банківські вклади повертатимуть за будь–яких умов

Уже понад 12 років в Україні діє Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (далі — фонд). Ця установа накопичує грошові кошти на випадок, якщо котрийсь банк «лусне» та не зможе повернути людям їхні депозити.

У парламенті зареєстровано законопроект № 9342 «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», що має на меті підсилити роль фонду. Йому буде надано повноваження щодо неплатоспроможних банків з їх ліквідації, продажу їхнього майна, продажу самої банківської установи.

Сьогодні, якщо банк зазнає фінансових труднощів та не повертає людям їхні депозити, для отримання компенсації з фонду вкладники змушені чекати подекуди і роками, поки НБУ не визнає банк безнадійним та не оголосить про його ліквідацію. А до цього моменту держава всіма силами боротиметься за порятунок банку — вводитиме тимчасову адміністрацію, оголошуватиме про мораторій на зняття депозитів. А вкладник лише чекатиме або вистоюватиме величезні черги та отримуватиме по «копійці» в день, як було з банком «Родовід». Таких прикладів у новітній історії України багато.

Законопроект, авторами якого є Віталій Хомутиннік, Станіслав Аржевітін, Василь Горбаль та Юрій Полунєєв має на меті встановити принципово інший механізм сплати компенсації — гроші повертатимуть не в момент ліквідації банку, а одразу, тільки-но у банку з'являться «симптоми» неплатоспроможності. Після цього вже сам фонд перейматиметься ліквідацією «проблемної» установи, або її оздоровленням, якщо це можливо.

На сьогодні законопроект успішно пройшов перше читання в парламенті та, імовірно, скоро набуде статусу закону.

Як діяльність схожих фондів регулюється в інших країнах

Росія	Туреччина	США
Назва. Агентство зі страхування вкладів	**Назва. Фонд страхування ощадних депозитів**	**Назва. Федеральна корпорація страхування депозитів**
Історія. Агентство було створено після російської кризи 1998 року. Із 2004 року установа здійснює страхування вкладів, а також організовує ліквідацію неплатоспроможних банків. З 2008-го — Агентство бере участь у санації (фінансовому оздоровленні) банків.	**Історія**. З 1960 року створено фонд на випадок ліквідації банків. З цього ж року починається збір страхових внесків. У 1994 році фонд отримує додаткові повноваження — відновлення платоспроможності банків.	**Історія**. Уперше фонд було сформовано 1934 року як реакція на економічну кризу, що ввійшла в історію як Велика депресія.
Окремі показники. Учасниками страхового фонду є 900 банків. Кожен банк сплачує внесок один раз на квартал. Розмір внеску дорівнює 0,1 відсотка від загальної суми депозитів.	**Окремі показники.** Членство обов'язкове для всіх банків, що залучають депозити у населення, таких на сьогодні 35. Розмір внеску залежить від оцінки ризикованості банку від 0,11 до 0,19 відсотка від суми депозитів.	**Окремі показники.** Членство обов'язкове для національних (місцевих) банків. Розмір внеску донедавна становив 0,83 відсотка від суми депозитів. Нещодавно ставку підвищили до 0,15 відсотка.
Сума, що відшкодовується вкладнику у разі неплатоспроможності банку, 700 тис. руб., що еквівалентно близько 20 тис. дол. США	**Сума відшкодування вкладнику.** 50 тис. турецьких лір, що еквівалентно близько 27 тис. дол. США	**Сума відшкодування вкладнику.** Загалом 100 тис. дол. США. Нині тимчасово сума відшкодування підвищена до 250 тис. дол. США.

Спеціалісти дійшли згоди

Нещодавно відбулася зустріч фахівців з фінансового ринку, на якій обговорили насущні проблеми діяльності Фонду гарантування вкладів та можливі шляхи розширення повноважень цієї установи. Захід був організований Комітетом Верховної Ради з питань фінансів, банківської діяльності, податкової та митної політики за підтримки Світового банку.

У засіданні «круглого столу» взяли участь: заступник Голови НБУ — Голова адміністративної ради Фонду гарантування вкладів Ігор Соркін, в. о. директора-розпорядника Фонду гарантування вкладів Андрій Оленчик, постійний представник Міжнародного валютного фонду в Україні Макс Альєр.

Поділитися досвідом з інших країн приїхали гості. Зокрема, представниця Світового банку Анжела Пригожина, представниця Федеральної корпорації страхування депозитів (американського аналогу Фонду гарантування) Гейл Верлі, заступник Генерального директора Агентства зі страхування вкладів Андрій Мельников (Росія), представник Фонду страхування ощадних депозитів Юзуф Сердар Агзітеміз (Туреччина) та багато інших.

Зі вступним словом виступив народний депутат та співавтор законопроекту Юрій Полунєєв. Він зазначив, що в сфері банківських послуг центральною фігурою є споживач — особа, що розміщує в банку депозит або бере кредит. І саме споживачі банківських послуг є найменш захищеними учасниками фінансового ринку. Саме споживачі найбільше постраждали від світової фінансової кризи. Захистити клієнта банку та досягнути стабільності у фінансовому секторі можливо, на думку депутата, не лише гарантуючи банківські вклади населення, а й створивши умови для «безболісного» виведення з ринку неплатоспроможних банків. Саме такі повноваження хочуть надати Фонду гарантування вкладів.

Постійний представник Міжнародного валютного фонду в Україні Макс Альєр звернув увагу присутніх на ключові моменти, які можуть забезпечити ефективну роботу фонду вже з новими повноваженнями. Це, по-перше, чітка визначеність питання — кому буде підзвітний фонд, хто впливатиме на його роботу. По-друге, повинна бути чітко прописана відповідальність цієї установи. І, по-третє — у фонді повинні працювати професіонали, а його керівництво має бути віддаленим від політики.

Анжела Пригожина, представник Світового банку, проаналізувавши ситуацію у світі, зазначила, що після світової фінансової кризи 2007—2009 років майже всі країни світу підвищили суми гарантованої компенсації по банківських вкладах. Однак таке підвищення не є панацеєю від паніки та не забезпечує відновлення довіри вкладників банків. Лише злагоджена робота всіх учасників фінансового ринку може забезпечити стабільність економіки і окремо взятої країни, і світу загалом.

Аж ніяк не всі країни надають своїм установам з гарантування вкладів широкі повноваження. Так, не переймаються оздоровленням банків фонди гарантування Албанії, Румунії, Естонії, Словакії, на сьогодні — і України. Натомість такі країни, як Велика Британія, Франція, Німеччина, Норвегія, Росія покладають на фонди не лише функцію «виплатної каси по вкладах», а й залучають їх до процесу реструктуризації боргу неплатоспроможного банку, виведення його з ринку.

Всі без винятку присутні на засіданні «круглого столу» погодилися, що друга з моделей є ефективнішою та повинна бути запроваджена в Україні.

Прокоментувати законопроект про посилення ролі Фонду гарантування вкладів ми попросили Олександра Сугоняка, президента Української асоціації банків.

— Пане Олександре, а що думають банкіри про законопроект № 9342?

— Основна новація законопроекту — передача Фонду гарантування вкладів фізичних осіб функцій виведення неплатоспроможних банків з банківського ринку. Отже, на Фонд фактично покладаються функції ліквідатора. Водночас законопроект визначає конкретні механізми ліквідації банків та значно скорочує термін дії тимчасової адміністрації та проведення ліквідаційної процедури.

Теоретично — це позитив. Фонд як один з основних кредиторів неплатоспроможного банку буде зацікавлений у скороченні часу повернення активів цього банку та підвищенні контролю за ліквідацією.

Однак, враховуючи проблеми в українському судочинстві та в роботі виконавчої служби, реальні наслідки ухвалення цього закону можна буде оцінити, лише маючи досвід його практичного застосування.

Крім того, кризовий період навряд чи є кращим часом для докорінного реформування процедури ліквідації банків.

— Як, на вашу думку, чи зросте рівень довіри громадян до банківської системи з прийняттям цього закону?

— У разі, якщо фонду вдасться реалізувати надані йому можливості, підвищити контроль та прозорість ліквідаційних процедур, це, безумовно, позитивно вплине не підвищення довіри до всієї банківської системи.

Підготував Ярослав **ГРУЩИНСЬКИЙ.**

Мал. **Миколи КАПУСТИ.**

Фонд гарантування вкладів фізичних осіб

Історія. Фонд існує з 1998 року. Саме того року Президент підписав Указ «Про заходи щодо захисту прав фізичних осіб — вкладників комерційних банків». 20 вересня 2001 року парламент ухвалив Закон «Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб».

Мета діяльності — захист прав та інтересів вкладників банків. Особі, що має депозит та не може його повернути, Фонд гарантує відшкодування в розмірі депозиту, але не більш як 150 тис. гривень, що еквівалентно близько 19 тис. дол. США.

Фонд формується із внесків банків. Членами фонду є майже всі банки України, що залучають депозити у населення. Єдиний банк, який не є членом фонду, це — державний Ощадбанк, але його депозити і так гарантовані державою. Розмір внеску, що сплачується банком до фонду — 0,25 відсотка загальної суми вкладів. Сплачується внесок раз на півроку.

Повноваження фонду

НИНІ

— Збір внесків з комерційних банків та формування грошового фонду;
— У разі ліквідації банку — виплата вкладникам їхніх депозитів.

ПЛАНУЄТЬСЯ

Залишити ті функції, які є на сьогодні. Крім того:
— Дати можливість фонду повертати гроші вкладникам не на стадії ліквідації банку, а раніше, коли з'являються ознаки неплатоспроможності банку;
— Фонд після виплати грошей вкладникам ставатиме кредитором неплатоспроможного банку та братиме участь у ліквідації або фінансовому оздоровленні банку.

Майже всі країни світу підвищили суми гарантованої компенсації по банківських вкладах

Закон України

Про вибори народних депутатів України

Розділ I
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Основні засади виборів народних депутатів України

1. Народні депутати України (далі — депутати) обираються громадянами України на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування.

2. Кількісний склад Верховної Ради України становить 450 депутатів.

3. Вибори депутатів здійснюються за змішаною (пропорційно-мажоритарною) системою:

1) 225 депутатів обираються за пропорційною системою у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі (далі — загальнодержавний округ) за виборчими списками кандидатів у депутати (далі — виборчі списки) від політичних партій (далі — партії);

2) 225 депутатів обираються за мажоритарною системою відносної більшості в одномандатних виборчих округах (далі — одномандатні округи).

Стаття 2. Загальне виборче право

1. Вибори депутатів є загальними. Право голосу на виборах депутатів мають громадяни України, яким на день голосування виповнилося вісімнадцять років. Громадяни України, які мають право голосу, є виборцями.

2. Підставою реалізації виборцем свого права голосу на виборах є його включення до списку виборців на виборчій дільниці.

3. Документом, який підтверджує особу та громадянство України виборця на виборах депутатів, є:

1) паспорт громадянина України;

2) тимчасове посвідчення громадянина України (для осіб, недавно прийнятих до громадянства України);

3) картка (довідка) установи виконання покарань або слідчого ізолятора, що повинна містити: прізвище, ім’я, по батькові, число, місяць, рік народження, громадянство, фотокартку особи, підпис керівника та печатку установи (для осіб, які перебувають в установах виконання покарань або слідчих ізоляторах);

4) паспорт громадянина України для виїзду за кордон;

5) дипломатичний паспорт;

6) службовий паспорт;

7) військовий квиток (виключно для військовослужбовців строкової служби).

4. Документи, зазначені у пунктах 1, 2, 7 частини третьої цієї статті, є підставою для отримання виборчого бюлетеня і можуть бути використані на звичайних та спеціальних виборчих дільницях.

5. Документ, зазначений у пункті 3 частини третьої цієї статті, є підставою для отримання виборчого бюлетеня і може бути використаний на спеціальній виборчій дільниці, утвореній у відповідній установі виконання покарань або слідчому ізоляторі.

6. Документи, зазначені у пунктах 4 — 6 частини третьої цієї статті, є підставою для отримання виборчого бюлетеня і можуть бути використані на закордонних виборчих дільницях, а також на спеціальних виборчих дільницях, утворених на суднах, що перебувають у плаванні під Державним Прапором України, та на полярній станції України. На закордонних виборчих дільницях, утворених у країнах, до яких дозволений в’їзд громадян України за паспортом громадянина України, підставою для отримання бюлетеня може бути паспорт громадянина України.

7. Громадяни України, які мають право голосу, можуть брати участь у роботі виборчих комісій як їх члени, а також у проведенні передвиборної агітації, здійсненні спостереження за проведенням виборів депутатів та інших заходах у порядку, визначеному цим та іншими законами України.

8. Будь-які прямі чи непрямі привілеї або обмеження виборчих прав громадян України за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками забороняються. Не допускаються обмеження щодо участі громадян України у виборчому процесі, крім обмежень, передбачених Конституцією України та цим Законом.

9. Не має права голосу громадянин, визнаний судом недієздатним.

Стаття 3. Рівне виборче право

1. Вибори депутатів є рівними: громадяни України беруть участь у виборах депутатів на рівних засадах.

2. Кожний виборець має в одномандатному та загальнодержавному округах по одному голосу. Виборець може використати право голосу тільки на одній виборчій дільниці, де він включений до списку виборців. Виборець реалізує своє право голосу під час виборів у порядку, встановленому цим Законом.

3. Усі кандидати у народні депутати України (далі — кандидати у депутати) мають рівні права і можливості брати участь у виборчому процесі.

4. Усі партії — суб’єкти виборчого процесу мають рівні права і можливості брати участь у виборчому процесі у порядку та в межах, встановлених цим Законом.

5. Рівність прав і можливостей кандидатів у депутати, партій — суб’єктів виборчого процесу брати участь у виборчому процесі забезпечується:

1) забороною привілеїв чи обмежень кандидатів у депутати за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками;

2) забороною втручання органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування у виборчий процес, за винятком випадків, передбачених цим Законом;

3) рівним та неупередженим ставленням органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування, їх службових та посадових осіб до кандидатів у депутати, партій — суб’єктів виборчого процесу;

4) забороною використання кандидатами у депутати, партіями — суб’єктами виборчого процесу під час фінансування передвиборної агітації інших коштів, крім коштів виборчих фондів;

5) рівним та неупередженим ставленням засобів масової інформації до кандидатів у депутати, партій — суб’єктів виборчого процесу.

Стаття 4. Пряме виборче право

1. Вибори депутатів є прямими. Громадяни України обирають депутатів безпосередньо шляхом голосування за кандидатів у депутати, включених до виборчого списку партії, та за кандидатів у депутати в одномандатних округах.

Стаття 5. Добровільність участі у виборах

1. Участь громадян України у виборах депутатів є добровільною. Ніхто не може бути примушений до участі чи неучасті у виборах.

Стаття 6. Вільні вибори

1. Вибори депутатів є вільними. Громадянам України забезпечуються умови для вільного формування своєї волі та її вільного виявлення при голосуванні.

2. Застосування насильства, погроз, обману, підкупу чи будь-яких інших дій, що перешкоджають вільному формуванню та вільному виявленню волі виборця, забороняється.

3. Для забезпечення умов для вільного волевиявлення військовослужбовцям строкової служби в день голосування надається відпустка для участі в голосуванні не менш як на чотири години.

Стаття 7. Таємне голосування

1. Голосування на виборах депутатів є таємним: контроль за волевиявленням виборців забороняється.

2. Членам виборчих комісій, іншим особам забороняється вчиняти будь-які дії чи розголошувати відомості, які дають можливість встановити зміст волевиявлення конкретного виборця.

Стаття 8. Особисте голосування

1. Кожний виборець голосує на виборах особисто. Голосування за інших осіб чи передача виборцем права голосу будь-якій іншій особі забороняються.

Стаття 9. Право бути обраним

1. Депутатом може бути обраний громадянин України, який на день виборів досяг двадцяти одного року, має право голосу і проживає в Україні протягом останніх п’яти років.

2. Проживання в Україні за цим Законом означає:

1) проживання на території в межах державного кордону України;

2) перебування на судні, що перебуває у плаванні під Державним Прапором України;

3) перебування громадян України у встановленому законодавством порядку у відрядженні за межами України в закордонних дипломатичних установах України, міжнародних організаціях та їх органах;

4) перебування на полярній станції України;

5) перебування у складі формування Збройних Сил України, дислокованого за межами України.

3. Такими, що проживають в Україні, вважаються також особи, які проживають разом з особами, зазначеними у пункті 3 частини другої цієї статті, як члени їх сімей.

4. Не може бути висунутий кандидатом й обраний депутатом громадянин, який має судимість за вчинення умисного злочину, якщо ця судимість не погашена і не знята у встановленому законом порядку.

Стаття 10. Право висування кандидатів у депутати

1. Право висування кандидатів у депутати належить громадянам України, які мають право голосу. Це право реалізується ними через партії або шляхом самовисування відповідно до цього Закону.

Стаття 11. Виборчий процес

1. Виборчий процес — це здійснення суб’єктами, визначеними статтею 12 цього Закону, виборчих процедур, передбачених цим Законом.

2. Виборчий процес здійснюється на засадах:

1) дотримання принципів виборчого права, зазначених у статтях 2-10 цього Закону;

2) законності та заборони незаконного втручання будь-кого у цей процес;

3) політичного плюралізму та багатопартійності;

4) публічності і відкритості;

5) свободи передвиборної агітації, рівного доступу всіх кандидатів у депутати і партій — суб’єктів виборчого процесу до засобів масової інформації незалежно від їх форми власності, крім засобів масової інформації, засновниками (власниками) яких є партії, кандидати у депутати в одномандатному окрузі;

6) неупередженості органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, судів, підприємств, закладів, установ і організацій, їх керівників, інших посадових і службових осіб до партій — суб’єктів виборчого процесу, кандидатів у депутати.

3. Органи виконавчої влади, у тому числі спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з реалізації державної політики у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань реалізації державної політики у сфері державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців, а також суди, виборчі комісії, правоохоронні органи (прокуратура, міліція) організовують свою роботу під час виборчого процесу, в тому числі у вихідні дні та в день голосування, таким чином, щоб забезпечити прийом і розгляд документів щодо підготовки та проведення виборів депутатів, позовних заяв, скарг та звернень виборчих комісій у строки та спосіб, установлені цим Законом.

4. Початок виборчого процесу чергових виборів оголошує Центральна виборча комісія в строки, встановлені цим Законом.

5. Виборчий процес включає такі етапи:

1) висування кандидатів у депутати;

2) утворення виборчих комісій (крім Центральної виборчої комісії);

3) реєстрація кандидатів у депутати;

4) проведення передвиборної агітації;

5) утворення спеціальних виборчих дільниць, що існують на тимчасовій основі;

6) складання списків виборців, їх перевірка та уточнення;

7) голосування;

8) підрахунок голосів виборців та встановлення підсумків голосування;

9) встановлення результатів виборів депутатів та їх офіційне оприлюднення;

10) припинення повноважень окружних та дільничних виборчих комісій.

6. У випадках, передбачених цим Законом, виборчий процес включає також такі етапи:

1) повторне голосування;

2) підрахунок голосів виборців та встановлення підсумків повторного голосування.

7. Виборчий процес завершується через п’ятнадцять днів після дня офіційного оприлюднення Центральною виборчою комісією результатів виборів депутатів.

8. Повноваження окружних та дільничних виборчих комісій у випадках, передбачених цим Законом, можуть частково тривати поза строками виборчого процесу.

Стаття 12. Суб’єкти виборчого процесу

1. Суб’єктами виборчого процесу є:

1) виборець;

2) Центральна виборча комісія, а також інша виборча комісія, утворена відповідно до цього Закону;

3) партія, що висунула кандидата у депутати;

4) кандидат у депутати, зареєстрований у порядку, встановленому цим Законом;

5) офіційний спостерігач від партії, яка висунула кандидатів у депутати у загальнодержавному окрузі, від кандидата у депутати в одномандатному окрузі, від громадської організації, який зареєстрований у порядку, встановленому цим Законом.

Стаття 13. Публічність і відкритість виборчого процесу

1. Підготовка і проведення виборів депутатів здійснюються публічно і відкрито.

2. Публічність і відкритість виборчого процесу у діяльності виборчих комісій забезпечуються шляхом:

1) інформування громадян про свій склад; місцезнаходження та режим роботи; про утворення виборчих округів і виборчих дільниць; про місце і час голосування виборців; про основні права виборців, у тому числі про право оскарження неправомірних рішень, дій чи бездіяльності виборчих комісій та їх членів, органів виконавчої влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування, підприємств, закладів, установ і організацій, їх керівників, інших посадових та службових осіб;

2) забезпечення можливості для ознайомлення суб’єктів виборчого процесу зі списками виборців, з виборчими списками партій, відомостями про кандидатів у депутати, порядком заповнення виборчих бюлетенів;

3) роз’яснення виборцям порядку голосування, а також порядку заповнення виборчих бюлетенів;

4) оприлюднення підсумків голосування і результатів виборів депутатів;

5) надання іншої інформації у випадках та в порядку, передбачених цим Законом.

3. Рішення виборчих комісій, а також рішення органів виконавчої влади, що стосуються реалізації виборцями права голосу на виборах, доводяться ними до відома громадян через друковані засоби масової інформації або, у разі неможливості, оприлюднюються в інший спосіб. Рішення Центральної виборчої комісії та окружних виборчих комісій, які стосуються виборчого процесу та становлять публічний інтерес, оприлюднюються на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

4. Засоби масової інформації зобов’язані об’єктивно висвітлювати хід підготовки і проведення виборів. Представникам засобів масової інформації гарантується безперешкодний доступ на всі публічні заходи, пов’язані з виборами, а на засідання виборчих комісій та на виборчу дільницю у день голосування — на умовах, визначених частиною третьою статті 34 цього Закону. Виборчі комісії, органи виконавчої влади, посадові і службові особи цих органів зобов’язані в межах своїх повноважень надавати їм інформацію щодо підготовки і проведення виборів депутатів.

5. Закордонні дипломатичні установи України, при яких утворені закордонні виборчі дільниці, забезпечують опублікування в місцевих засобах масової інформації відомостей про час і місце голосування, про місцезнаходження відповідних виборчих дільниць, про порядок та строки звернення до дільничних виборчих комісій, зокрема з питань включення виборця до списку виборців на закордонній виборчій дільниці.

Стаття 14. Законодавство про вибори депутатів

1. Підготовка і проведення виборів депутатів регулюються Конституцією України, законами України «Про Центральну виборчу комісію», «Про Державний реєстр виборців», цим та іншими законами України, а також прийнятими відповідно до них іншими актами законодавства.

Розділ II
ВИДИ ВИБОРІВ ДЕПУТАТІВ, ПОРЯДОК І СТРОКИ ЇХ ПРИЗНАЧЕННЯ І ПРОВЕДЕННЯ

Стаття 15. Види виборів депутатів та порядок їх призначення

1. Вибори депутатів можуть бути черговими, позачерговими, повторними, проміжними.

2. Чергові вибори депутатів проводяться у зв’язку із закінченням конституційного строку повноважень Верховної Ради України і не потребують окремого рішення про їх призначення.

3. Позачергові вибори депутатів призначаються Президентом України з підстав і в порядку, встановлених Конституцією України.

4. Повторні вибори депутата призначаються в одномандатному окрузі Центральною виборчою комісією у разі визнання виборів депутатів в цьому окрузі такими, що не відбулися, або якщо особа після її обрання не набула депутатського мандата в порядку, встановленому цим Законом.

5. Проміжні вибори депутата призначаються Центральною виборчою комісією в порядку, встановленому цим Законом, у разі дострокового припинення повноважень депутата, обраного в одномандатному окрузі.

Стаття 16. Строки проведення виборів

1. Чергові вибори до Верховної Ради України відбуваються в останню неділю жовтня п’ятого року повноважень Верховної Ради України.

2. Виборчий процес чергових виборів депутатів розпочинається за дев’яносто днів до дня голосування. Центральна виборча комісія оголошує про початок виборчого процесу не пізніш як за дев’яносто один день до дня голосування.

3. Позачергові вибори депутатів відбуваються в останню неділю шістдесятиденного строку з дня опублікування Указу Президента України про дострокове припинення повноважень Верховної Ради України, виданого відповідно до Конституції України.

4. Виборчий процес позачергових виборів депутатів починається з дня, наступного після дня опублікування Указу Президента України, зазначеного у частині третій цієї статті.

5. Повторні вибори в одномандатному окрузі призначаються не пізніш як через тридцять днів від дня визнання виборів такими, що не відбулися, або прийняття Центральною виборчою комісією рішення про визнання обраної особи такою, що не набула депутатського мандата. Повторні вибори відбуваються в останню неділю шістдесятиденного строку з дня опублікування Центральною виборчою комісією рішення про їх призначення. Виборчий процес повторних виборів депутатів починається з дня, наступного після дня опублікування рішення Центральної виборчої комісії про їх призначення.

6. Рішення про призначення проміжних виборів депутата в одномандатному окрузі приймається Центральною виборчою комісією не пізніш як у тридцятиденний строк з дня дострокового припинення повноважень депутата, обраного в цьому окрузі. Проміжні вибори відбуваються в останню неділю шістдесятиденного строку з дня опублікування Центральною виборчою комісією рішення про їх призначення. Виборчий процес проміжних виборів депутатів починається з дня, наступного після дня опублікування рішення Центральної виборчої комісії про їх призначення.

7. Протягом п’ятого року повноважень Верховної Ради України поточного скликання проміжні та повторні вибори не проводяться.

Стаття 17. Порядок обчислення строків

1. Строки, визначені у цьому Законі, обчислюються в календарних днях; в окремих випадках строки обчислюються в годинах або хвилинах.

2. Першим днем строку, який відповідно до цього Закону має початися у зв’язку з настанням певної події, є день, наступний після дня настання вказаної події.

3. Останнім днем строку, який відповідно до цього Закону має закінчитися у зв’язку з настанням певної події, є день, що передує дню вказаної події.

Розділ III
ТЕРИТОРІАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ВИБОРІВ ДЕПУТАТІВ

Стаття 18. Виборчі округи

1. Вибори депутатів проводяться у загальнодержавному окрузі, який включає в себе всю територію України та закордонні виборчі дільниці, та у 225 одномандатних округах, що утворюються Центральною

ЗАКІНЧЕННЯ НА 8—26 СТОР.

виборчою комісією та існують на постійній основі.

2. Одномандатні округи утворюються в межах Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя з приблизно рівною кількістю виборців в кожному окрузі. Орієнтовна середня кількість виборців в одномандатних округах визначається Центральною виборчою комісією, виходячи з відомостей Державного реєстру виборців. Відхилення кількості виборців в одномандатному окрузі не може перевищувати дванадцяти відсотків орієнтовної середньої кількості виборців в одномандатних округах.

3. Перелік одномандатних округів із зазначенням їх номерів, меж та центрів округів публікується Центральною виборчою комісією не пізніш як за сто сімдесят п'ять днів до дня голосування в загальнодержавних та у регіональних друкованих засобах масової інформації.

Стаття 19. Виборчі дільниці

1. Підготовка організації і проведення голосування та підрахунок голосів виборців здійснюється на виборчих дільницях, що утворюються Центральною виборчою комісією або окружною виборчою комісією відповідно до цього Закону та існують на постійній чи тимчасовій основі.

2. Виборча дільниця може бути звичайною, спеціальною або закордонною. Звичайна та закордонна виборчі дільниці утворюються Центральною виборчою комісією і існують на постійній основі. Спеціальна виборча дільниця може існувати на постійній чи тимчасовій основі у випадках, передбачених цим Законом.

3. Виборчі дільниці утворюються з чисельністю від двадцяти до двох тисяч п'ятисот виборців.

Виборчі дільниці поділяються на:

1) малі — з чисельністю виборців до 500 осіб;

2) середні — з чисельністю виборців від 500 до 1500 осіб;

3) великі — з чисельністю виборців понад 1500 осіб.

4. Якщо на відповідній території, у відповідному закладі чи установі налічується менше двадцяти виборців, за рішенням Центральної виборчої комісії на відповідній території, у відповідному закладі чи установі виборча дільниця може бути утворена з меншою від граничного значення чисельності виборців, встановленого абзацом першим частини третьої цієї статті. Закордонні виборчі дільниці можуть утворюватися з чисельністю більшою, ніж дві тисячі п'ятсот виборців.

5. Виборча дільниця є спільною для виборів у загальнодержавному та одномандатних округах.

6. Кожна виборча дільниця має порядковий номер, адресу приміщення для голосування та місцезнаходження (адресу приміщення) дільничної виборчої комісії. Приміщення для голосування та приміщення дільничної виборчої комісії можуть мати однакову адресу.

7. Вимоги до приміщення дільничної виборчої комісії та приміщення для голосування встановлюються Центральною виборчою комісією з урахуванням вимог статті 83 цього Закону.

Стаття 20. Звичайні виборчі дільниці

1. Звичайна виборча дільниця призначена для організації та проведення голосування виборців за місцем їх проживання.

2. Звичайна виборча дільниця має територію з визначеними межами та порядковий номер, які визначаються Центральною виборчою комісією.

Стаття 21. Спеціальні виборчі дільниці

1. Спеціальні виборчі дільниці утворюються у стаціонарних лікувальних закладах, в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах, на суднах, які перебувають у день голосування у плаванні під Державним Прапором України, на полярних станціях України та в інших місцях тимчасового перебування виборців з обмеженими можливостями пересування.

Не допускається утворення однієї виборчої дільниці для двох і більше закладів чи установ.

Центральна виборча комісія може утворювати на постійній основі спеціальні виборчі дільниці у стаціонарних лікувальних закладах, на полярних станціях України, в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах.

2. Спеціальні виборчі дільниці утворюються таким чином, щоб виборці могли проголосувати, не порушуючи режиму перебування в закладі (установі).

З метою забезпечення режиму перебування виборців у відповідному закладі (установі) допускається утворення в одному закладі (установі) більш ніж однієї спеціальної виборчої дільниці.

3. Спеціальні виборчі дільниці, що існують на тимчасовій основі, утворюються окружними виборчими комісіями не пізніш як за сорок п'ять днів до дня голосування.

4. Спеціальна виборча дільниця визначається закладом, установою, судном, полярною станцією України, де вона утворена. Спеціальна виборча дільниця має порядковий номер, адресу (місцезнаходження) закладу, установи, полярної станції України, визначені Центральною виборчою комісією чи окружною виборчою комісією, або характеризується назвою та портом приписки судна.

5. Спеціальні виборчі дільниці, що існують на тимчасовій основі, утворюються окружною виборчою комісією на підставі подань районних, районних у містах державних адміністрацій чи виконавчих комітетів міських рад міст обласного (республіканського в Автономній Республіці Крим) значення, форма яких затверджується Центральною виборчою комісією. Зазначені подання повинні надійти до відповідної окружної виборчої комісії не пізніш як за сорок вісім днів до дня голосування.

6. У поданні щодо утворення спеціальної виборчої дільниці у відповідному закладі чи установі зазначаються:

1) назва закладу чи установи;

2) юридична адреса закладу чи установи;

3) орієнтовна кількість виборців, що перебуватимуть у закладі чи установі на день голосування;

4) наявність відповідного приміщення для голосування та його адреса (у разі якщо адреса приміщення для голосування відмінна від юридичної адреси закладу чи установи);

5) зобов'язання керівництва закладу чи установи щодо забезпечення відкритого доступу до приміщення для голосування членів відповідної виборчої комісії та осіб, які за цим Законом мають право бути присутніми при голосуванні та підрахунку голосів.

7. У поданні щодо утворення спеціальної виборчої дільниці на судні, що перебуває у плаванні під Державним Прапором України, зазначаються:

1) назва судна;

2) порт приписки судна;

3) орієнтовна кількість виборців на судні;

4) останній перед днем голосування день виходу судна у плавання з порту приписки;

5) орієнтовний найближчий до дня голосування день заходу судна у порт України.

8. У винятковому випадку утворення нового стаціонарного лікувального закладу, установи виконання покарань, слідчого ізолятора чи іншого закладу (установи) з тимчасовим перебуванням виборців з обмеженими можливостями пересування, непередбаченого виходу у плавання судна під Державним Прапором України спеціальна виборча дільниця може утворюватися Центральною виборчою комісією не пізніш як за десять днів до дня голосування за поданням відповідної окружної виборчої комісії.

Зазначене подання вноситься окружною виборчою комісією не пізніш як за п'ятнадцять днів до дня голосування на підставі відповідного звернення районної державної адміністрації, виконавчого комітету міської ради міста обласного (республіканського в Автономній Республіці Крим) значення. У зверненні зазначаються відомості, передбачені відповідно частинами шостою, сьомою цієї статті.

Стаття 22. Закордонні виборчі дільниці

1. Закордонна виборча дільниця призначена для організації та проведення голосування виборців, які проживають або на день проведення голосування на виборах депутатів перебувають на відповідній території іноземної держави.

2. Закордонні виборчі дільниці утворюються Центральною виборчою комісією при закордонних дипломатичних установах України, у військових частинах (формуваннях), дислокованих за межами України, з рівномірним віднесенням до всіх одномандатних округів, які утворюються на території столиці України — міста Києва.

3. Закордонна виборча дільниця, яка має приміщення для голосування у приміщенні закордонної дипломатичної установи України, у місці дислокації військової частини (формування) за межами України, є постійною виборчою дільницею.

4. Закордонна виборча дільниця має порядковий номер, адресу приміщення для голосування та адресу приміщення дільничної виборчої комісії закордонної виборчої дільниці.

Стаття 23. Оприлюднення рішень про утворення виборчих дільниць

1. Центральна виборча комісія забезпечує оприлюднення в загальнодержавних та у відповідних регіональних чи місцевих друкованих засобах масової інформації та на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії переліку відповідних виборчих дільниць, що утворюються на постійній основі, із зазначенням одномандатних округів, до яких ці виборчі дільниці відносяться, номерів виборчих дільниць не пізніш як за сто сімдесят п'ять днів до дня голосування.

2. Окружна виборча комісія оприлюднює свої рішення про утворення спеціальних виборчих дільниць із зазначенням номерів виборчих дільниць, їх меж чи установ (закладів), у яких вони утворені, адрес відповідних дільничних виборчих комісій та приміщень для голосування. Таке рішення публікується у регіональних чи місцевих друкованих засобах масової інформації не пізніш як на п'ятий день після дня прийняття цього рішення або, у разі неможливості, оприлюднюється в інший спосіб у цей же строк.

3. Центральна виборча комісія забезпечує оприлюднення свого рішення про утворення відповідно до частини восьмої статті 21 цього Закону спеціальної виборчої дільниці у відповідних регіональних чи місцевих друкованих засобах масової інформації не пізніш як на п'ятий день після дня прийняття цього рішення або, у разі неможливості, в інший спосіб у цей же строк.

4. Центральна виборча комісія оприлюднює своє рішення про утворення закордонних виборчих дільниць у загальнодержавних друкованих засобах масової інформації не пізніш як на п'ятий день після дня прийняття цього рішення або, у разі неможливості, оприлюднює в інший спосіб у цей же строк. Відповідна закордонна дипломатична установа України у державі, де утворена закордонна виборча дільниця, публікує повідомлення про утворення закордонної виборчої дільниці у друкованих засобах масової інформації, доступних громадянам України, що проживають чи перебувають на відповідній території, або, у разі неможливості, оприлюднює таке повідомлення в інший спосіб не пізніш як на п'ятий день після дня отримання цього рішення.

Розділ IV

ВИБОРЧІ КОМІСІЇ

Стаття 24. Система виборчих комісій

1. Систему виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення виборів депутатів, становлять:

1) Центральна виборча комісія;

2) окружні виборчі комісії;

3) дільничні виборчі комісії.

2. Повноваження виборчих комісій щодо підготовки та проведення виборів депутатів здійснюються:

1) Центральної виборчої комісії — на всій території України та закордонних виборчих дільницях;

2) окружної виборчої комісії — у межах одномандатного округу;

3) дільничної виборчої комісії — у межах виборчої дільниці.

Стаття 25. Статус виборчих комісій

1. Виборчі комісії є спеціальними колегіальними органами, уповноваженими організовувати підготовку та проведення виборів депутатів і забезпечувати додержання та однакове застосування законодавства України про вибори депутатів.

2. Статус Центральної виборчої комісії визначається Конституцією України, Законом України «Про Центральну виборчу комісію», цим та іншими законами України. Центральна виборча комісія очолює систему виборчих комісій, які організовують підготовку і проведення виборів депутатів, і є комісією вищого рівня щодо всіх окружних та дільничних виборчих комісій, передбачених цим Законом.

3. Центральна виборча комісія не є правонаступником окружних виборчих комісій.

4. Статус окружних та дільничних виборчих комісій визначається цим Законом.

5. Окружна виборча комісія є юридичною особою, має печатку, зразок якої затверджується Центральною виборчою комісією. Окружна виборча комісія є комісією вищого рівня щодо всіх дільничних виборчих комісій в межах відповідного одномандатного округу.

6. Дільнична виборча комісія не є юридичною особою. Дільнична виборча комісія має власну печатку, зразок якої затверджується Центральною виборчою комісією.

Стаття 26. Вимоги до членів окружної чи дільничної виборчої комісії

1. До складу окружної виборчої комісії чи дільничної виборчої комісії звичайної або спеціальної виборчої дільниці можуть входити виборці, які проживають у межах території України.

2. Виборець може входити до складу лише однієї виборчої комісії, що здійснює підготовку та проведення виборів народних депутатів України, а також виборів Президента України, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів, комісії всеукраїнського або місцевого референдуму, якщо зазначені вибори чи референдум проводяться одночасно з виборами народних депутатів України.

3. До складу окружної чи дільничної виборчої комісії не можуть входити кандидати у депутати, представники партій у Центральній виборчій комісії, уповноважені особи партій, довірені особи кандидатів у депутати в одномандатному окрузі, офіційні спостерігачі, посадові та службові особи органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування, працівники судів та правоохоронних органів, а також громадяни, які утримуються в установах виконання покарань чи слідчих ізоляторах або мають судимість за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину чи злочину проти виборчих прав громадян, якщо ця судимість не погашена або не знята у встановленому законом порядку.

4. До складу дільничної виборчої комісії спеціальної виборчої дільниці, утвореної в стаціонарному лікувальному закладі або в установі виконання покарань чи слідчому ізоляторі, не можуть входити працівники відповідного закладу або установи.

5. У разі якщо одночасно з виборами депутатів проводяться інші вибори, до складу окружної чи дільничної виборчої комісії не можуть входити кандидати, які балотуються на цих виборах, їх уповноважені чи довірені особи, уповноважені особи та представники інших суб'єктів відповідного виборчого процесу, офіційні спостерігачі.

6. Центральна виборча комісія одночасно з формуванням складу окружної виборчої комісії призначає голову, заступника голови, секретаря такої виборчої комісії.

7. На посаду голови, заступника голови та секретаря окружної виборчої комісії можуть бути призначені особи, які пройшли у встановленому Центральною виборчою комісією порядку навчання для роботи на керівних посадах у складі окружної виборчої комісії.

Секретар окружної чи дільничної виборчої комісії повинен володіти державною мовою в обсязі, необхідному для ведення діловодства.

Стаття 27. Порядок утворення окружної виборчої комісії

1. Окружна виборча комісія утворюється Центральною виборчою комісією не пізніш як за шістдесят два дні до дня голосування у складі голови, заступника голови, секретаря та інших членів комісії у кількості не менше дванадцяти і не більше вісімнадцяти осіб.

2. Суб'єктами подання кандидатур до складу окружних виборчих комісій (далі — суб'єкт подання) є:

1) політична партія, депутатська фракція якої зареєстрована в Апараті Верховної Ради України поточного скликання;

2) політичні партії — суб'єкти виборчого процесу.

3. До складу окружної виборчої комісії обов'язково включаються (за наявності відповідного подання) по одному представнику від суб'єкта подання, зазначеного у пункті 1 частини другої цієї статті. Не більше ніж по одному представнику від суб'єктів подання, зазначених у пункті 2 частини другої цієї статті, включаються до складу окружної виборчої комісії шляхом жеребкування, що проводиться Центральною виборчою комісією у встановленому нею порядку, не пізніш як на третій день після закінчення строку внесення подань, зазначених у частині четвертій цієї статті. Кандидатури, внесені до складу окружної виборчої комісії, можуть бути відхилені лише з підстав їх невідповідності вимогам, зазначеним у статті 26 цього Закону, порушення вимог частин четвертої — сьомої цієї статті або застосування механізму жеребкування, передбаченого цією частиною.

4. Центральний керівний орган суб'єкта подання не пізніш як за шістдесят сім днів до дня голосування подає на паперових носіях та в електронному вигляді до Центральної виборчої комісії за формою, затвердженою Центральною виборчою комісією, список осіб від цього суб'єкта, не більше однієї кандидатури до однієї комісії, для включення їх до складу відповідних окружних виборчих комісій. Подання підписується керівником суб'єкта подання (або особою, яка виконує його повноваження) та скріплюється печаткою відповідного суб'єкта подання.

5. У поданні кандидатур до складу окружних виборчих комісій зазначаються:

1) прізвище, ім'я (усі власні імена), по батькові (за наявності) особи;

2) число, місяць, рік народження;

3) громадянство особи;

4) місце проживання та адреса житла особи, а також контактні телефони;

5) володіння державною мовою;

6) освіта;

7) місце роботи та займана посада особи;

8) наявність досвіду щодо участі в роботі виборчих комісій;

9) для осіб, що претендують на керівну посаду у складі окружної виборчої комісії, — проходження навчання, визначеного частиною сьомою статті 26 цього Закону;

10) посада в комісії, на яку пропонується особа;

11) відомості про відсутність у особи судимості за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину чи злочину проти виборчих прав громадян.

6. До подання додаються власноручно написані заяви осіб, запропонованих до складу окружної виборчої комісії, про згоду на участь у її роботі від відповідного суб'єкта подання, а у разі пропонування цієї кандидатури на посаду голови, заступника голови або секретаря комісії — про згоду виконувати відповідні посадові обов'язки.

7. Технічні описки та неточності, допущені у поданні, не є підставою для відхилення внесених кандидатур. Про виявлення таких описок і неточностей Центральна виборча комісія невідкладно повідомляє відповідного суб'єкта подання. Зазначені описки та неточності можуть бути виправлені шляхом внесення уточненого подання стосовно відповідних кандидатур не пізніше наступного дня після дня отримання вказаного повідомлення. Якщо уточнене подання не надійшло у цей строк, відповідні кандидатури відхиляються.

8. У разі якщо у встановлений частиною четвертою цієї статті строк не надійшли подання щодо складу окружної виборчої комісії або якщо кількість запропонованих до складу окружної виборчої комісії осіб становить менше дванадцяти, окружна виборча комісія утворюється у строк, визначений частиною першою цієї статті, Центральною виборчою комісією за поданням Голови Центральної виборчої комісії, внесеним з дотриманням вимог, передбачених у статті 26 цього Закону, у кількості дванадцяти осіб з обов'язковим урахуванням поданих кандидатур від відповідних суб'єктів подання, передбачених частиною другою цієї статті.

9. Кожний суб'єкт подання кандидатур до складу окружних виборчих комісій має право на пропорційну частку кожної категорії керівних посад в окружних виборчих комісіях. Частка керівних посад для кожного суб'єкта подання кандидатур до складу окружних виборчих комісій в межах загальнодержавного округу визначається відповідно до кількості кандидатур, включених від цього суб'єкта до складу окружних виборчих комісій, у відношенні до загальної кількості осіб, включених до складу окружних виборчих комісій. Особа, включена до складу окружної виборчої комісії за поданням Голови Центральної виборчої комісії, не може бути призначена на керівну посаду у виборчій комісії, крім випадків, коли до складу відповідної виборчої комісії не надійшли або надійшли у недостатній кількості подання щодо призначення відповідних осіб на посаду голови, заступника голови та секретаря комісії. Розподіл керівних посад між суб'єктами подання в межах часток, визначених відповідно до цієї частини, визначається Центральною виборчою комісією. При цьому повинна бути дотримана приблизна рівномірність територіального розподілу посад, отриманих представниками кожного суб'єкта подання.

10. Голова, заступник голови та секретар окружної виборчої комісії повинні бути представниками різних партій — суб'єктів подання, передбачених частиною другою цієї статті.

11. Рішення про утворення окружних виборчих комісій та про їх склад, прийняте відповідно до вимог цього Закону, оприлюднюється на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії не пізніше наступного дня від дня його прийняття. Витяг із цього рішення про утворення окружних виборчих комісій у відповідному регіоні та про їх склад публікується Центральною виборчою комісією у регіональному друкованому засобі масової інформації у семиденний строк від дня прийняття зазначеного рішення. Рішення про зміни у складі окружної виборчої комісії оприлюднюється у порядку та у строки, встановлені цією частиною, однак не пізніше останнього дня перед днем голосування.

Стаття 28. Порядок утворення дільничної виборчої комісії звичайної чи спеціальної виборчої дільниці

1. Дільнична виборча комісія утворюється відповідною окружною виборчою комісією не пізніш як за

тридцять один день до дня голосування у складі голови, заступника голови, секретаря та інших членів комісії.

2. Дільнична виборча комісія утворюється у складі:

1) для малих дільниць — 10-18 осіб;

2) для середніх дільниць — 14-20 осіб;

3) для великих дільниць — 18-24 особи.

3. На виборчих дільницях, де кількість виборців не перевищує п'ятдесяти осіб, дільнична виборча комісія може утворюватися у складі голови, секретаря та двох — чотирьох членів комісії.

4. Право подання кандидатур до складу дільничних виборчих комісій мають суб'єкти подання, зазначені у частині другій статті 27 цього Закону, та кандидати у депутати у відповідному одномандатному окрузі.

Від імені партії подання вносить уповноважена на підставі довіреності особа від партії. Подання від кандидата у депутати вносить безпосередньо кандидат у депутати або його довірена особа.

5. До складу дільничної виборчої комісії звичайної чи спеціальної виборчої дільниці, за винятком випадків, передбачених частиною дванадцятою цієї статті, обов'язково включаються (за наявності відповідного подання) по одному представнику суб'єкта подання, зазначеного у пункті 1 частини другої статті 27 цього Закону. Не більше ніж по одному представнику від суб'єктів подання, зазначених у пункті 2 частини другої статті 27 цього Закону, та кандидатів у депутати у відповідному одномандатному окрузі включаються до складу дільничної виборчої комісії шляхом жеребкування, що проводиться окружною виборчою комісією не пізніш як на третій день після закінчення строку внесення подань, зазначених у частині шостій цієї статті, в порядку, визначеному Центральною виборчою комісією. Кандидатури, внесені до складу дільничної виборчої комісії, можуть бути відхилені лише з підстав їх невідповідності вимогам, встановленим статтею 26 цього Закону, або застосування механізму жеребкування, передбаченого цією частиною, а також внесення подання з порушенням вимог частин шостої, сьомої, дев'ятої цієї статті.

6. Суб'єкт подання кандидатур до складу дільничних виборчих комісій не пізніш як за тридцять дев'ять днів до дня голосування подає до відповідної окружної виборчої комісії на паперових носіях та в електронному вигляді за формою, затвердженою Центральною виборчою комісією, список осіб від цього суб'єкта подання, не більше однієї кандидатури до однієї виборчої комісії, для включення їх до складу відповідних дільничних виборчих комісій. У поданні зазначаються особи, запропоновані відповідним суб'єктом подання на посаду голови, заступника голови та секретаря виборчої комісії. Подання від партії підписується керівником партії (або особою, яка виконує його повноваження) та скріплюється печаткою цієї партії. Подання від кандидата у депутати вносяться за підписом відповідного кандидата у депутати.

7. У поданні кандидатур до складу дільничних виборчих комісій зазначаються відомості, передбачені частиною п'ятою статті 27 цього Закону. До подання додаються заяви осіб, запропонованих до складу дільничної виборчої комісії, про згоду на участь у роботі виборчої комісії від відповідного суб'єкта подання, а у разі пропонування цієї кандидатури на посаду голови, заступника голови або секретаря виборчої комісії — про згоду виконувати відповідні посадові обов'язки.

8. У разі якщо у встановлений частиною шостою цієї статті строк не надійшли подання щодо складу дільничної виборчої комісії або якщо кількість запропонованих до складу дільничної виборчої комісії осіб становить менше ніж мінімальна кількість, встановлена частинами другою та третьою цієї статті, окружна виборча комісія зобов'язана у строк, визначений частиною першою цієї статті, утворити дільничну виборчу комісію за поданням голови окружної виборчої комісії у складі, не більшому ніж середня кількість осіб від кількостей, встановлених частинами другою або третьою цієї статті, з обов'язковим урахуванням поданих кандидатур від суб'єктів подання, передбачених частиною четвертою цієї статті. Пропозиції стосовно таких кандидатур голові окружної виборчої комісії можуть подавати члени окружної виборчої комісії.

9. Технічні описки та неточності, допущені у поданні, не є підставою для відхилення внесених кандидатур. Про виявлення таких описок і неточностей окружна виборча комісія невідкладно повідомляє відповідного суб'єкта подання. Зазначені описки та неточності можуть бути виправлені шляхом внесення уточненого подання стосовно відповідних кандидатур не пізніше наступного дня після отримання вказаного повідомлення. Якщо уточнене подання не надійшло у цей строк, відповідні кандидатури відхиляються.

10. Кожний суб'єкт подання кандидатур до складу дільничних виборчих комісій має право на пропорційну частку кожної категорії керівних посад у дільничних виборчих комісіях окремо малих, середніх, великих виборчих дільниць у межах виборчого округу, яка залежить від кількості кандидатур від відповідних суб'єктів подання, включених до складу дільничних виборчих комісій. Частка керівних посад для кожного суб'єкта подання у кожній категорії виборчих дільниць у межах виборчого округу визначається відповідно до кількості кандидатур, включених від цього суб'єкта подання до складу виборчих комісій кожної категорії виборчих дільниць, у відношенні до загальної кількості осіб, включених до складу виборчих комісій відповідної категорії виборчих дільниць. Особа, включена до складу дільничної виборчої комісії за поданням голови окружної виборчої комісії, не може бути призначена на керівну посаду у виборчій комісії, крім випадків, коли до складу відповідної виборчої комісії не надійшли або надійшли у недостатній кількості подання щодо призначення відповідних осіб на посаду голови, заступника голови та секретаря комісії. Розподіл керівних посад між суб'єктами подання кандидатур до складу дільничних виборчих комісій у межах часток, визначених відповідно до цієї частини, визначається окружною виборчою комісією у порядку, встановленому Центральною виборчою комісією.

11. Голова, заступник голови та секретар дільничної виборчої комісії повинні бути представниками різних партій, кандидатів у депутати — суб'єктів подання, передбачених частиною четвертою цієї статті.

12. Дільнична виборча комісія спеціальної виборчої дільниці, утвореної на судні, яке в день голосування перебуває у плаванні під Державним Прапором України, на полярній станції України, утворюється окружною виборчою комісією за місцем приписки судна, полярної станції України за поданням відповідно капітана судна, керівника полярної станції України, яке може надсилатися технічними засобами зв'язку у строк, передбачений частиною шостою цієї статті.

13. У разі утворення спеціальної виборчої дільниці у винятковому випадку відповідно до частини восьмої статті 21 цього Закону дільнична виборча комісія утворюється Центральною виборчою комісією одночасно з утворенням виборчої дільниці за поданням окружної виборчої комісії.

14. Про підготовку подання до Центральної виборчої комісії щодо утворення спеціальної виборчої дільниці у винятковому випадку окружна виборча комісія повідомляє всіх суб'єктів подання кандидатур до складу дільничних виборчих комісій та пропонує у строки, визначені окружною виборчою комісією, однак не пізніш як протягом п'яти днів після звернення з повідомленням, внести подання стосовно кандидатур до складу дільничної виборчої комісії у порядку, визначеному цією статтею.

15. Рішення про утворення дільничної виборчої комісії публікується у регіональних чи місцевих друкованих засобах масової інформації не пізніш як на п'ятий день після дня його прийняття або, у разі неможливості, оприлюднюється в інший спосіб у цей же строк. Рішення про утворення дільничної виборчої комісії спеціальної виборчої дільниці, утвореної у винятковому випадку, а також рішення про зміни у складі дільничної виборчої комісії публікується чи оприлюднюється у порядку та у строки, встановлені цією частиною, однак не пізніше останнього дня перед днем голосування.

Стаття 29. Порядок утворення дільничної виборчої комісії закордонної виборчої дільниці

1. Дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці утворюється Центральною виборчою комісією не пізніш як за тридцять один день до дня голосування у складі голови, заступника голови, секретаря та інших членів комісії. Кількісний склад дільничної виборчої комісії закордонної виборчої дільниці визначається відповідно до частин другої та третьої статті 28 цього Закону.

2. До складу дільничної виборчої комісії закордонної виборчої дільниці можуть входити виборці, які проживають або перебувають у період підготовки та проведення виборів на території відповідної іноземної держави.

3. Право подання кандидатур до складу дільничних виборчих комісій закордонних виборчих дільниць мають суб'єкти подання, зазначені у частині другій статті 27 цього Закону, а також Міністерство закордонних справ України.

4. Суб'єкт подання кандидатур до складу дільничної виборчої комісії закордонної виборчої дільниці не пізніш як за тридцять дев'ять днів до дня голосування подає на паперових носіях та в електронному вигляді до Центральної виборчої комісії за формою, затвердженою Центральною виборчою комісією, список осіб від цього суб'єкта, не більше однієї кандидатури до однієї комісії, для включення їх до складу відповідних дільничних виборчих комісій. У цьому поданні зазначаються запропоновані особи на посаду голови, заступника голови та секретаря комісії. Подання підписується керівником суб'єкта подання (або особою, яка виконує його повноваження) та скріплюється печаткою відповідного суб'єкта подання.

5. Міністерство закордонних справ України включає до подання, внесеного у строки, встановлені частиною четвертою цієї статті, працівників закордонних дипломатичних установ України (з дотриманням вимог частини третьої статті 26 цього Закону), військовослужбовців військових частин (формувань), дислокованих за межами України, або інших громадян України, які мають право голосу та проживають або перебувають у період підготовки та проведення виборів на території відповідної іноземної держави, у кількості, не меншій від мінімального і не більшій від середнього кількісного складу дільничних виборчих комісій, встановленого частинами другою чи третьою статті 28 цього Закону.

6. У поданні кандидатур до складу дільничних виборчих комісій зазначаються відомості, передбачені частиною п'ятою статті 27 цього Закону. До подання додаються заяви осіб, запропонованих до складу дільничної виборчої комісії, про згоду на участь у її роботі від відповідного суб'єкта подання чи за поданням Міністерства закордонних справ України, а у разі пропонування цієї кандидатури на посаду голови, заступника голови або секретаря комісії — про згоду виконувати відповідні посадові обов'язки.

7. До складу дільничної виборчої комісії закордонної виборчої дільниці включаються (за наявності відповідного подання) з дотриманням вимог частини третьої статті 27 цього Закону не більше ніж по одному представнику від суб'єкта подання кандидатур до складу дільничних виборчих комісій.

8. До складу дільничної виборчої комісії закордонної виборчої дільниці включаються з дотриманням вимог частин другої та шостої цієї статті та статті 26 цього Закону кандидатури, внесені Міністерством закордонних справ України, у такій кількості, щоб склад утвореної виборчої комісії відповідав вимогам частин другої чи третьої статті 28 цього Закону.

9. Підставою відхилення внесених кандидатур можуть бути лише їх невідповідність вимогам, встановленим статтею 26 цього Закону, а також частинами другою, шостою та десятою цієї статті, або застосування механізму жеребкування, передбаченого частиною п'ятою статті 28 цього Закону.

10. Технічні описки та неточності, допущені у поданні, не є підставою для відхилення внесених кандидатур. Про виявлення таких описок і неточностей Центральна виборча комісія невідкладно повідомляє суб'єкта подання кандидатур до складу дільничних виборчих комісій. Зазначені описки та неточності можуть бути виправлені шляхом внесення уточненого подання стосовно відповідних кандидатур не пізніше наступного дня після отримання вказаного повідомлення. Якщо уточнене подання не надійшло у цей строк, відповідні кандидатури відхиляються.

11. Кожний суб'єкт подання кандидатур до складу дільничних виборчих комісій, від якого включені кандидатури до складу дільничних виборчих комісій, має право на пропорційну частку кожної категорії керівних посад у дільничних виборчих комісіях окремо малих, середніх, великих закордонних виборчих дільниць, яка залежить від кількості кандидатур від відповідного суб'єкта, що ввійшли до складу виборчих комісій. Частка керівних посад для кожного суб'єкта подання для кожної категорії закордонних виборчих дільниць визначається відповідно до кількості кандидатур, включених від цього суб'єкта подання до складу виборчих комісій кожної категорії виборчих дільниць, у відношенні до загальної кількості осіб, включених до складу виборчих комісій відповідної категорії виборчих дільниць. Розподіл керівних посад між суб'єктами подання кандидатур до складу дільничних виборчих комісій у межах часток, визначених відповідно до цієї частини, визначається Центральною виборчою комісією.

12. Особа, включена до складу дільничної виборчої комісії за поданням Міністерства закордонних справ України, може бути призначена на керівну посаду у виборчій комісії тільки у випадку відсутності кандидатур на таку посаду від інших суб'єктів подання.

13. Рішення про утворення дільничних виборчих комісій закордонних виборчих дільниць, їх склад, прийняті відповідно до вимог цього Закону, оприлюднюються на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії на наступний день з дня прийняття нею відповідного рішення та публікуються Центральною виборчою комісією в загальнодержавних друкованих засобах масової інформації. Оприлюднення відомостей про місцезнаходження (адресу приміщення) та режим роботи дільничних виборчих комісій, утворених при закордонних дипломатичних установах України, у військових частинах (формуваннях), дислокованих за межами України, здійснюється відповідними закордонними дипломатичними установами України з урахуванням місцевих умов країн перебування.

Стаття 30. Повноваження Центральної виборчої комісії

1. Повноваження Центральної виборчої комісії щодо підготовки та проведення виборів депутатів визначаються цим Законом, Законом України «Про Центральну виборчу комісію» та іншими законами України.

2. Крім повноважень, визначених Законом України «Про Центральну виборчу комісію», Центральна виборча комісія:

1) здійснює контроль за додержанням і однаковим застосуванням законодавства про вибори депутатів виборцями, окружними і дільничними виборчими комісіями та їх членами, органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування, посадовими і службовими особами цих органів, підприємствами, закладами, установами, організаціями та їх посадовими особами, засобами масової інформації, їх власниками, посадовими особами та творчими працівниками, кандидатами у депутати, партіями, їх представниками у Центральній виборчій комісії та уповноваженими особами, довіреними особами кандидатів у депутати в одномандатних округах, офіційними спостерігачами, громадськими організаціями;

2) здійснює організаційно-методичне забезпечення діяльності виборчих комісій;

3) організовує у визначеному нею порядку навчання осіб, які претендують на призначення на посади голів, заступників голів та секретарів окружних виборчих комісій;

4) скликає у разі необхідності за власною ініціативою засідання виборчої комісії нижчого рівня;

5) встановлює норми і перелік обладнання, інвентарю для приміщень виборчої комісії та приміщень для голосування, а також види послуг, робіт, що можуть надаватися виборчим комісіям;

6) встановлює форми виборчих документів, затверджує зразки печаток та вивісок виборчих комісій, визначає порядок зберігання та передачі виборчих документів до відповідних державних архівних установ;

7) припиняє рух коштів на рахунках окружних виборчих комісій в установах банків після закінчення строку повноважень цих комісій або в разі порушення ними кошторисно-фінансової дисципліни; приймає рішення про перерахування залишків коштів на рахунок Центральної виборчої комісії;

8) реєструє кандидатів у депутати;

9) реєструє представника партії у Центральній виборчій комісії;

10) надає дозвіл громадським організаціям мати офіційних спостерігачів під час виборів депутатів;

11) реєструє офіційних спостерігачів від іноземних держав, міжнародних організацій;

12) затверджує форму, колір і текст виборчого бюлетеня для голосування в загальнодержавному окрузі та в одномандатних виборчих округах; забезпечує централізоване виготовлення у необхідній кількості та облік виборчих бюлетенів і передає їх окружним виборчим комісіям;

13) призначає повторні та проміжні вибори у випадках, передбачених цим Законом;

14) передає представнику Міністерства закордонних справ України виборчі бюлетені, бланки іншої документації, печатки, штампи для передачі їх дільничним виборчим комісіям закордонних виборчих дільниць;

15) розглядає заяви і скарги на рішення, дії або бездіяльність окружних виборчих комісій і приймає рішення з цих питань;

16) затверджує текст та форму інформаційних плакатів, а також плакатів, що роз'яснюють порядок голосування та відповідальність за порушення законодавства про вибори депутатів;

17) надає роз'яснення окружним та дільничним виборчим комісіям по заповненню відповідних протоколів про підрахунок голосів та встановленню підсумків голосування;

18) здійснює повноваження відповідної окружної виборчої комісії у разі ненадходження протоколу від окружної виборчої комісії про підсумки голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу або протоколу окружної виборчої комісії про підсумки голосування в одномандатному окрузі у строки, визначені цим Законом;

19) здійснює інші повноваження, передбачені цим та іншими законами України.

3. Для організаційного, правового, інформаційного, технічного забезпечення здійснення повноважень, передбачених цим Законом та Законом України «Про Центральну виборчу комісію», Центральна виборча комісія на час виборчого процесу виборів депутатів може залучати відповідних спеціалістів, експертів та технічних працівників.

Стаття 31. Повноваження окружної виборчої комісії

1. Повноваження окружної виборчої комісії починаються з моменту складення присяги не менш як двома третинами її мінімального складу, визначеного частиною першою статті 27 цього Закону, на її першому засіданні, яке проводиться не пізніш як на третій день після дня прийняття рішення про її утворення.

2. Окружна виборча комісія:

1) забезпечує підготовку та проведення виборів депутатів в одномандатному окрузі та в загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу;

2) здійснює в межах відповідного одномандатного округу контроль за додержанням і однаковим застосуванням законодавства про вибори депутатів виборцями, дільничними виборчими комісіями та їх членами, органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування, посадовими і службовими особами цих органів, підприємствами, закладами, установами, організаціями та їх посадовими особами, засобами масової інформації, їх власниками, посадовими особами та творчими працівниками, кандидатами у депутати, партіями, їх представниками та уповноваженими особами, довіреними особами кандидатів у депутати в одномандатних округах, офіційними спостерігачами, громадськими організаціями;

3) надає правову, організаційно-методичну, технічну допомогу дільничним виборчим комісіям, організовує навчання членів цих комісій з питань організації виборчого процесу;

4) реєструє довірених осіб кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатному окрузі, та видає їм посвідчення за формою, встановленою Центральною виборчою комісією;

5) утворює дільничні виборчі комісії відповідно до цього Закону, крім випадку, передбаченого у частині тринадцятій статті 28 цього Закону;

6) скликає у разі необхідності за власною ініціативою засідання дільничної виборчої комісії;

7) вирішує питання використання коштів Державного бюджету України, виділених на підготовку та проведення виборів депутатів, у порядку, встановленому Центральною виборчою комісією;

8) контролює дотримання органами, уповноваженими на це законом, законодавства щодо складання списків виборців по виборчих дільницях на території одномандатного округу, контролює надання їх для загального ознайомлення;

9) контролює діяльність місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань забезпечення приміщеннями для голосування, транспортом, засобами зв'язку, обладнанням, у межах своєї компетенції розглядає і вирішує інші питання матеріально-технічного забезпечення виборів депутатів на території одномандатного округу;

10) передає дільничним виборчим комісіям виборчі бюлетені, бланки іншої документації відповідно до цього Закону, забезпечує контроль за обліком виборчих бюлетенів у межах одномандатного округу;

11) забезпечує виготов-

лення інформаційних плакатів, плакатів, що роз'яснюють порядок голосування та відповідальність за порушення законодавства про вибори депутатів, печаток дільничних виборчих комісій та передає їх дільничним виборчим комісіям, а також забезпечує виготовлення іншої виборчої документації;

12) надає правову, організаційно-методичну, технічну допомогу дільничним виборчим комісіям, організовує навчання голів, заступників голів, секретарів дільничних виборчих комісій;

13) заслуховує інформацію дільничних виборчих комісій, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань підготовки і проведення виборів;

14) реєструє офіційних спостерігачів від партії, яка висунула кандидатів у депутати у загальнодержавному окрузі, від кандидата у депутати в одномандатному окрузі, від громадської організації;

15) розглядає заяви і скарги на рішення, дії або бездіяльність дільничних виборчих комісій і приймає рішення з цих питань;

16) встановлює підсумки голосування в загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та одномандатному окрузі, складає протоколи про підсумки голосування, передає протоколи та іншу виборчу документацію, передбачену цим Законом, Центральній виборчій комісії;

17) визнає голосування на виборчій дільниці недійсним у випадках, передбачених цим Законом;

18) забезпечує передачу на зберігання до відповідної архівної установи виборчої та іншої документації в порядку, встановленому Центральною виборчою комісією;

19) здійснює інші повноваження, передбачені цим та іншими законами України.

3. Повноваження окружної виборчої комісії припиняються через п'ятнадцять днів після дня офіційного оприлюднення Центральною виборчою комісією результатів виборів депутатів у порядку, встановленому цим Законом.

4. Статус окружної виборчої комісії як юридичної особи припиняється в порядку та у строки, визначені статтею 38 цього Закону.

Стаття 32. Повноваження дільничної виборчої комісії

1. Повноваження дільничної виборчої комісії починаються з моменту складення присяги не менш як двома третинами її мінімального складу, визначеного частинами другою та третьою статті 28 цього Закону, на засіданні комісії, що проводиться не пізніш як на третій день після дня прийняття рішення про її утворення.

2. Дільнична виборча комісія:

1) здійснює контроль за неухильним додержанням та однаковим застосуванням законодавства про вибори депутатів під час голосування та підрахунку голосів на виборчій дільниці;

2) отримує список виборців від органу ведення Державного реєстру виборців або Міністерства закордонних справ України, складає список виборців у випадках, передбачених цим Законом, надає його для загального ознайомлення, а також вносить до нього зміни у випадках, передбачених цим Законом;

3) забезпечує можливість ознайомлення виборців з виборчими списками кандидатів у депутати від партій, відомостями про кандидатів у депутати в одномандатних округах, а також з рішеннями, прийнятими Центральною виборчою комісією, відповідною окружною виборчою комісією, власними рішеннями та повідомленнями;

4) в порядку та в строки, встановлені частиною другою статті 40 цього Закону, вручає або надсилає кожному виборцю іменне запрошення із зазначенням дати проведення голосування, адреси приміщення для голосування, часу початку і закінчення голосування;

5) забезпечує облік отриманих комісією виборчих бюлетенів;

6) забезпечує підготовку приміщення для голосування та виборчих скриньок;

7) за рішенням Центральної виборчої комісії вносить зміни до виборчих бюлетенів у порядку та у строки, передбачені цим Законом;

8) організовує на виборчій дільниці голосування;

9) проводить підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці, складає протоколи про підрахунок голосів на виборчій дільниці та передає їх та іншу виборчу документацію відповідній окружній виборчій комісії у порядку, встановленому цим Законом;

10) визнає недійсним голосування на виборчій дільниці за наявності обставин, передбачених статтею 92 цього Закону;

11) розглядає заяви і скарги з питань підготовки та організації голосування на виборчій дільниці та в межах своїх повноважень приймає щодо них рішення;

12) здійснює інші повноваження, передбачені цим та іншими законами України.

3. Повноваження дільничної виборчої комісії припиняються через п'ять днів після дня офіційного оприлюднення Центральною виборчою комісією результатів виборів депутатів.

4. Дільнична виборча комісія припиняє свою діяльність одночасно з припиненням її повноважень.

Стаття 33. Організація роботи окружних та дільничних виборчих комісій

1. Виборча комісія є колегіальним органом. Основною формою роботи виборчої комісії є засідання, яке скликається головою комісії, в разі його відсутності — заступником голови, а в разі відсутності голови та його заступника — секретарем комісії.

2. У разі необхідності засідання виборчої комісії може бути скликане рішенням виборчої комісії вищого рівня.

3. На письмову вимогу третини складу виборчої комісії голова виборчої комісії або його заступник зобов'язаний скликати засідання комісії не пізніше наступного дня після отримання такої вимоги.

4. Перше засідання виборчої комісії скликається її головою не пізніш як на третій день після дня її утворення, а наступні — за необхідністю. У разі утворення виборчої комісії одночасно з утворенням виборчої дільниці відповідно до частини тринадцятої статті 28 цього Закону перше засідання комісії скликається не пізніше наступного дня після дня її утворення.

5. Засідання виборчої комісії є повноважним за умови присутності більше половини членів комісії від складу цієї комісії.

6. Засідання виборчої комісії скликається з обов'язковим повідомленням усіх членів комісії про час, місце проведення засідання та його порядок денний.

7. Членам виборчої комісії надаються проекти рішень комісії та необхідні документи, як правило, не пізніше останнього дня перед днем проведення засідання комісії, однак не пізніш як до початку засідання.

8. Засідання виборчої комісії веде голова комісії або його заступник; у разі невиконання ними цієї функції або у разі їх відсутності, у тому числі у день голосування, зокрема, при підрахунку голосів на виборчій дільниці, встановленні підсумків голосування в межах території одномандатного округу комісія на кожному такому засіданні визначає із свого складу головуючого на засіданні з числа членів комісії.

9. Виборча комісія на вимогу трьох членів комісії, а також за рішенням виборчої комісії вищого рівня або суду зобов'язана розглянути на своєму засіданні питання, що належать до її повноважень, не пізніш як у триденний строк від дня заявлення вимоги або прийняття зазначеного рішення, але не пізніше дня голосування, а у день голосування, крім дільничної виборчої комісії, — невідкладно. Дільнична виборча комісія зобов'язана розглянути на своєму засіданні питання, що належать до її повноважень, на вимогу зазначених членів комісії у день голосування або за рішенням виборчої комісії вищого рівня чи суду, прийнятого в день голосування, невідкладно після закінчення голосування.

10. Рішення виборчої комісії приймається відкритим голосуванням більшістю голосів від складу комісії, крім випадків, передбачених цим Законом.

11. Рішення комісії набирає чинності з моменту його прийняття, за винятком випадків, передбачених цим Законом.

12. На засіданні окружної або дільничної виборчої комісії у день голосування, зокрема, при підрахунку голосів, встановленні підсумків голосування в межах виборчого округу, у разі присутності менше ніж двох третин членів комісії від складу комісії рішення комісії приймається не менше ніж двома третинами голосів від числа членів комісії, присутніх на засіданні комісії.

13. Член виборчої комісії, який бере участь у її засіданні і не згоден з рішенням, прийнятим комісією, має право протягом двох днів після засідання, на якому було прийнято рішення, у письмовій формі висловити окрему думку, яка додається до протоколу відповідного засідання виборчої комісії і є його невід'ємною частиною.

14. Рішення виборчої комісії, прийняте в межах її повноважень, є обов'язковим для виконання усіма суб'єктами виборчого процесу, органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування, посадовими і службовими особами цих органів, підприємствами, закладами, установами, організаціями та їх посадовими особами, засобами масової інформації, їх власниками, посадовими особами та творчими працівниками, об'єднаннями громадян.

15. Рішення виборчої комісії, що суперечить законодавству України або прийняте з перевищенням її повноважень, може бути скасоване виборчою комісією вищого рівня або визнане протиправним та скасоване судом. У такому випадку виборча комісія вищого рівня має право прийняти рішення по суті питання.

16. Заяви, скарги та інші документи, що надійшли до виборчої комісії, приймаються та реєструються в порядку, встановленому Центральною виборчою комісією.

17. Для організаційного, правового, технічного забезпечення здійснення повноважень, передбачених цим Законом, виборча комісія може залучати, на підставі цивільно-правових угод, відповідних спеціалістів, експертів та технічних працівників.

18. Ніхто не має права втручатися у діяльність виборчих комісій, крім як у випадках, передбачених законом.

Стаття 34. Право присутності на засіданні виборчої комісії

1. Зареєстровані відповідно до вимог цього Закону представники партій у Центральній виборчій комісії беруть участь у засіданні Центральної виборчої комісії з правом дорадчого голосу.

2. На засіданні Центральної виборчої комісії мають також право бути присутніми без дозволу чи запрошення:

1) кандидати у депутати, їх довірені особи та уповноважені особи партій (разом не більше двох осіб від однієї партії, не більше однієї особи від одного кандидата);

2) офіційні спостерігачі від громадських організацій, які отримали дозвіл мати офіційних спостерігачів під час виборів депутатів (разом не більше двох осіб від однієї громадської організації);

3) офіційні спостерігачі від іноземних держав та міжнародних організацій;

4) представники засобів масової інформації (не більше двох осіб від одного засобу масової інформації).

3. На засіданнях окружної чи дільничної виборчої комісії, у тому числі при підрахунку голосів та встановленні підсумків голосування, на виборчій дільниці в день голосування у приміщенні, де проводиться голосування, мають право бути присутніми без дозволу чи запрошення відповідної комісії лише такі особи:

1) члени виборчих комісій вищого рівня;

2) кандидати у депутати, їх довірені особи, уповноважені особи партій (не більше однієї особи від однієї партії, одного кандидата);

3) офіційні спостерігачі від партії, яка висунула кандидатів у депутати у загальнодержавному округу, від кандидата у депутати в одномандатному окрузі або від громадської організації (не більше однієї особи від однієї партії, одного кандидата, однієї громадської організації);

4) офіційні спостерігачі від іноземних держав і міжнародних організацій;

5) представники засобів масової інформації (не більше двох осіб від одного засобу масової інформації).

4. Інші особи, крім зазначених у частині третій цієї статті та частині першій статті 82 цього Закону, можуть бути присутніми на засіданні виборчої комісії тільки з дозволу або на запрошення цієї комісії, про що приймається рішення на засіданні виборчої комісії. Перебування осіб, не передбачених частиною третьою цієї статті, на виборчій дільниці під час проведення голосування, а також на засіданні виборчої комісії при підрахунку голосів та встановленні підсумків голосування забороняється.

5. Виборча комісія може прийняти мотивоване рішення про позбавлення права бути присутніми на засіданні осіб, зазначених у частині другій, пунктах 2-5 частини третьої та частині четвертій цієї статті, якщо вони протиправно перешкоджають його проведенню. Таке рішення приймається не менше ніж двома третинами голосів від складу комісії присутніх на засіданні комісії.

6. Працівники правоохоронних органів можуть здійснювати охорону правопорядку в день голосування та при підрахунку голосів лише поза межами приміщення для голосування. У випадку виникнення фактів порушень правопорядку голова, заступник голови чи секретар комісії може їх викликати виключно для вчинення дій з відновлення правопорядку і на час, необхідний для таких дій.

Стаття 35. Документування діяльності окружних та дільничних виборчих комісій

1. Документування діяльності окружних та дільничних виборчих комісій здійснюється у порядку, встановленому цією статтею та порядком ведення діловодства виборчих комісій, який затверджується Центральною виборчою комісією.

2. На засіданні виборчої комісії ведеться протокол засідання, який веде секретар комісії. За відсутності секретаря комісії чи у разі невиконання ним своїх повноважень на засіданні комісія обирає зі свого складу секретаря засідання, який виконує обов'язки секретаря комісії на відповідному засіданні та при оформленні документів засідання. Протокол засідання комісії підписується головуючим на засіданні та секретарем комісії (чи секретарем засідання). Протокол засідання комісії надається для ознайомлення членам комісії на їх вимогу не пізніше наступного засідання комісії, при цьому член комісії має право його підписати. Протокол засідання комісії може бути наданий для ознайомлення суб'єкту виборчого процесу на його вимогу не пізніше наступного засідання комісії.

3. Рішення виборчої комісії з розглянутого питання оформляється у формі постанови, яка повинна містити:

1) найменування комісії;

2) найменування постанови;

3) час, дату та місце прийняття і порядковий номер постанови;

4) мотивувальну частину з посиланням на обставини, що зумовили розгляд питання на засіданні комісії, посиланнями на відповідні положення нормативно-правових актів або постанову виборчої комісії вищого рівня чи рішення суду, якими керувалася комісія при прийнятті постанови;

5) резолютивну частину.

4. Постанова підписується головою виборчої комісії (головуючим на засіданні) і секретарем виборчої комісії (секретарем засідання). Зміст та наскрізний номер постанови повинні бути відображені у протоколі відповідного засідання виборчої комісії.

5. Постанова, прийнята окружною чи дільничною виборчою комісією, вивішується на стенді офіційних матеріалів комісії для загального ознайомлення не пізніше ранку наступного дня після дня її прийняття, а прийнята напередодні дня голосування, у день голосування та під час підрахунку голосів, встановлення підсумків голосування, — не пізніш як через чотири години після завершення засідання виборчої комісії. Постанова, прийнята окружною виборчою комісією, надсилається до Центральної виборчої комісії для оприлюднення на її офіційному веб-сайті. Копія постанови, прийнята окружною чи дільничною виборчою комісією, засвідчена головою виборчої комісії чи його заступником і секретарем виборчої комісії та скріплена печаткою виборчої комісії, видається суб'єкту виборчого процесу, якого вона стосується, на його вимогу, не пізніше ніж через чотири години після її прийняття, а прийнята напередодні дня голосування та в день голосування — невідкладно. Стенд офіційних матеріалів комісії обладнується в приміщенні комісії у місці, вільно доступному для відвідувачів.

6. З питань поточної діяльності комісія може приймати протокольні рішення, зміст яких заноситься до протоколу виборчої комісії та не оформлюється окремим документом.

7. Виборча комісія складає акти та протоколи. Акт комісії засвідчує певний факт або певну подію, виявлені і визнані комісією. Протокол комісії встановлює підсумки певних дій, виконаних комісією.

8. Акти і протоколи виборчої комісії складаються у випадках, передбачених цим Законом, за формами, затвердженими Центральною виборчою комісією, та у кількості примірників, встановленій цим Законом. Акт або протокол комісії підписується всіма присутніми на засіданні членами виборчої комісії, підписи яких скріплюються печаткою виборчої комісії. Перший примірник акта чи протоколу мають право підписати присутні на засіданні кандидати у депутати, представники партій у Центральній виборчій комісії чи уповноважені особи партій, офіційні спостерігачі.

Стаття 36. Статус члена виборчої комісії

1. Статус члена Центральної виборчої комісії визначається Законом України «Про Центральну виборчу комісію».

2. Статус члена окружної чи члена дільничної виборчої комісії, а також порядок набуття цього статусу визначається цим Законом.

3. Член окружної, дільничної виборчої комісії на першому засіданні виборчої комісії, в якому він бере участь, в обов'язковому порядку ознайомлюється зі змістом частин сьомої — дванадцятої цієї статті, після чого складає таку присягу члена комісії:

«Я, (прізвище, ім'я та по батькові), беручи на себе повноваження члена виборчої комісії та усвідомлюючи свою високу відповідальність перед Українським народом, присягаю додержуватися Конституції України та виборчих законів України, чесно і сумлінно виконувати свої обов'язки, виходячи з принципів верховенства права, законності, об'єктивності та неупередженості, забезпечувати реалізацію і захист виборчих прав громадян України».

4. Особа, яка склала присягу, ставить свій підпис під текстом присяги. Цей документ є невід'ємною частиною документації відповідної комісії. Члену комісії після складення ним присяги видається посвідчення за підписом голови комісії вищого рівня за формою, затвердженою Центральною виборчою комісією.

5. Відмова скласти присягу означає відмову особи бути членом комісії.

6. За рішенням виборчої комісії, яке затверджується виборчою комісією вищого рівня, голова, заступник голови, секретар або інші члени окружної чи дільничної виборчої комісії (загальною кількістю не більше трьох осіб) протягом усього періоду повноважень виборчої комісії або частини цього періоду можуть виконувати свої повноваження у виборчій комісії відповідно до статті 47 цього Закону на платній основі на підставі цивільно-правового договору між ними і виборчою комісією. Зазначені особи на цей період звільняються від виконання виробничих або службових обов'язків за основним місцем роботи із збереженням загального та спеціального стажу.

7. Член виборчої комісії має право:

1) брати участь у підготовці питань, що вносяться на розгляд виборчої комісії;

2) виступати на засіданнях виборчої комісії, ставити іншим учасникам засідання запитання щодо порядку денного, вносити пропозиції з питань, віднесених до повноважень комісії;

3) за дорученням відповідної виборчої комісії перевіряти діяльність виборчих комісій нижчого рівня;

4) безперешкодно знайомитися з документами виборчої комісії, членом якої він є, та виборчих комісій нижчого рівня на відповідній території;

5) на відшкодування шкоди, заподіяної його життю, здоров'ю чи майну у зв'язку з виконанням обов'язків члена виборчої комісії, у тому числі витрат на відрядження, пов'язаних з виконанням обов'язків члена комісії, у порядку і розмірі, що встановлені Кабінетом Міністрів України.

8. Член комісії не може бути звільнений з роботи, переведений на нижчу посаду з підстав, пов'язаних із виконанням його обов'язків у виборчій комісії.

9. Член виборчої комісії зобов'язаний:

1) додержуватися Конституції України, цього та інших законів України та актів законодавства з питань підготовки і проведення виборів;

2) брати участь у засіданнях виборчої комісії;

3) виконувати рішення виборчої комісії та обов'язки, покладені на нього згідно з їх розподілом у комісії.

10. Член виборчої комісії має також інші права та обов'язки відповідно до цього та інших законів України.

11. На час безпосереднього виконання обов'язків члена виборчої комісії (участь у засіданнях комісії, інших заходах на виконання цього Закону чи рішень комісії) на кожного члена виборчої комісії поширюються гарантії і компенсації, передбачені законодавством для працівників на час виконання ними державних або громадських обов'язків у робочий час. Члени виборчої комісії звільняються від виконання службових обов'язків за місцем постійної роботи на час, необхідний для здійснення обов'язків члена комісії, на підставі письмового повідомлення голови, заступника голови чи секретаря відповідної виборчої комісії про скликання засідання комісії або рішення виборчої комісії про залучення члена комісії до участі в інших заходах, передбачених цим Законом. Такі повідомлення або рішення повинні містити зазначення дати, часу та запланованої тривалості засідання виборчої комісії чи іншого заходу.

12. Члену виборчої комісії протягом часу своїх повноважень забороняється агітувати за чи проти партій, кандидатів у депутати та публічно оцінювати діяльність партій — суб'єктів виборчого процесу та кандидатів у депутати.

Стаття 37. Дострокове припинення повноважень складу виборчої комісії або члена виборчої комісії

1. Повноваження усього складу окружної, дільничної виборчої комісії можуть бути достроково припинені виборчою комісією, яка її утворила, за власною ініціативою або на підставі рішення суду в разі система-

тичного порушення чи одноразового грубого порушення комісією Конституції України, цього та інших законів України.

2. Дострокове припинення повноважень усього складу виборчої комісії не є ліквідацією цієї комісії.

3. Повноваження члена окружної, дільничної виборчої комісії припиняються достроково виборчою комісією, яка її утворила, у зв'язку з:

1) особистою заявою про складення повноважень члена комісії;

2) внесенням подання про заміну члена виборчої комісії суб'єктом, за поданням якого кандидатуру такого члена було включено до складу виборчої комісії;

3) припиненням його громадянства України;

4) вибуттям на період включно до дня голосування за межі України або країни, на території якої утворена закордонна виборча дільниця, що тягне за собою неможливість виконувати обов'язки члена комісії;

5) реєстрацією його кандидатом у народні депутати України або кандидатом у депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, кандидатом у депутати місцевої ради або кандидатом на посаду сільського, селищного, міського голови, якщо вказані вибори проводяться одночасно з виборами народних депутатів України;

6) реєстрацією його представником партії у Центральній виборчій комісії, офіційним спостерігачем, уповноваженою особою партії, довіреною особою кандидата у народні депутати України або довіреною особою кандидата у депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, кандидата у депутати місцевої ради чи кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови, представником, уповноваженою особою місцевої організації партії, якщо вказані вибори проводяться одночасно з виборами народних депутатів України;

7) входженням його до складу іншої виборчої комісії, що здійснює підготовку та проведення виборів народних депутатів України або депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів, якщо вказані вибори проводяться одночасно з виборами народних депутатів України;

8) відмовою скласти присягу члена комісії;

9) порушенням присяги члена комісії, що виявилося як систематичне невиконання покладених на нього обов'язків, засвідченим не менш як двома рішеннями з цього приводу виборчої комісії, до складу якої він входить;

10) одноразовим грубим порушенням законодавства України про вибори, встановленим рішенням суду або рішенням виборчої комісії вищого рівня;

11) набранням щодо нього законної сили обвинувальним вироком суду за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину чи злочину проти виборчих прав громадян;

12) виявленням обставин наявності судимості за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину чи злочину проти виборчих прав громадян, якщо така судимість не знята або не погашена;

13) визнанням його недієздатним;

14) його смертю.

4. При виникненні обставин, передбачених у пунктах 3, 5—8, 11—14 частини третьої цієї статті, повноваження члена виборчої комісії припиняються з моменту їх виникнення або виявлення, а обставин, передбачених у пунктах 1, 2, 4, 9, 10 частини третьої цієї статті, — з моменту прийняття рішення про дострокове припинення його повноважень виборчою комісією, яка її утворила.

Особа, яка подала заяву про складення повноважень, продовжує виконувати обов'язки голови, заступника голови, секретаря, члена виборчої комісії до моменту прийняття рішення про дострокове припинення її повноважень комісією, яка утворила відповідну комісію.

5. Виборча комісія, яка достроково припинила повноваження усього складу виборчої комісії, окремого члена виборчої комісії, не пізніше наступного дня повідомляє про це суб'єктів, за поданням яких до складу комісії було включено осіб, повноваження яких достроково припинено.

6. У разі дострокового припинення повноважень усього складу виборчої комісії відповідна виборча комісія вищого рівня не пізніш як на третій день з дня припинення повноважень комісії, але не пізніш останнього дня перед днем голосування, затверджує новий склад виборчої комісії у порядку, встановленому цим Законом.

7. У разі дострокового припинення повноважень члена виборчої комісії, що призвело до зменшення кількісного складу виборчої комісії нижче від мінімальних меж, встановлених відповідно частиною першою статті 27 або частинами другою, третьою статті 28 цього Закону, або у зв'язку із заміною члена виборчої комісії відповідна виборча комісія вищого рівня не пізніш як на третій день з дня припинення його повноважень, але не пізніш останнього дня перед днем голосування, включає із числа кандидатур, внесених суб'єктами подання, зазначеними у пункті 2 частини другої статті 27 або частиною четвертою статті 28 цього Закону, у порядку, встановленому Центральною виборчою комісією, до її складу іншу особу замість члена комісії, повноваження якого припинено, із тим, щоб кількісний склад такої виборчої комісії відповідав її мінімальній кількості, а у випадку внесення подання про заміну члена виборчої комісії одночасно з достроковим припиненням його повноважень включає до складу відповідної виборчої комісії кандидатуру, внесену на заміну тим самим суб'єктом подання.

8. У разі дострокового припинення повноважень члена виборчої комісії в останній день перед днем голосування таке рішення приймається одночасно з рішенням про включення до складу відповідної виборчої комісії іншої особи від того ж суб'єкта подання.

9. У разі якщо голова, заступник голови або секретар виборчої комісії систематично не виконує покладені на нього обов'язки, відповідна окружна або дільнична виборча комісія може звернутися до виборчої комісії, яка її утворила, з мотивованим поданням про його заміну, якщо за це проголосувало не менше двох третин членів складу комісії; у разі якщо голова, заступник голови або секретар виборчої комісії відмовляється від виконання своїх повноважень, така особа може особисто подати власноручно написану заяву про складання повноважень до виборчої комісії, що утворила відповідну виборчу комісію. Зазначене подання чи заява підлягає обов'язковому розгляду у строки, зазначені у частині сьомій цієї статті. Рішення про заміну голови, заступника голови, секретаря виборчої комісії не тягне за собою припинення повноважень цих осіб як членів відповідної виборчої комісії. Таке рішення приймається з урахуванням вимог частини десятої статті 27 та частини одинадцятої статті 28 цього Закону.

10. Призначення нового голови, заступника голови, секретаря виборчої комісії проводиться в порядку, встановленому цим Законом.

Стаття 38. Набуття та припинення окружною виборчою комісією статусу юридичної особи

1. Набуття та припинення окружною виборчою комісією статусу юридичної особи здійснюється в порядку, передбаченому законами України, з особливостями, встановленими цим Законом.

2. Окружна виборча комісія набуває статусу юридичної особи з моменту внесення запису про включення відомостей про комісію до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців.

3. Для внесення запису про включення відомостей про окружну виборчу комісію до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців голова комісії, в разі його відсутності — заступник голови, не пізніш як на четвертий день з дня утворення комісії повинен особисто подати державному реєстратору за місцем розташування окружної виборчої комісії копію відповідної постанови Центральної виборчої комісії про утворення комісії та заповнену реєстраційну картку встановленого зразка. Державна реєстрація окружної виборчої комісії як юридичної особи здійснюється у день надходження документів для проведення державної реєстрації юридичної особи.

4. Реєстраційний збір за проведення державної реєстрації окружної виборчої комісії як юридичної особи не сплачується.

5. Статус окружної виборчої комісії як юридичної особи припиняється шляхом внесення запису до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців про проведення державної реєстрації припинення окружної виборчої комісії як юридичної особи.

6. Не пізніш як через п'ять днів з дня офіційного оприлюднення результатів виборів депутатів голова окружної виборчої комісії, в разі його відсутності — заступник голови, звертається особисто до органу реєстрації із письмовим повідомленням про дату припинення комісії.

7. На підставі повідомлення, зазначеного в частині шостій цієї статті, у Бюлетені державної реєстрації друкується інформація про дату припинення окружної виборчої комісії, що є підставою для пред'явлення комісії претензій за борговими зобов'язаннями.

8. Плата за публікацію повідомлення у Бюлетені державної реєстрації про припинення окружної виборчої комісії не сплачується.

9. Для проведення державної реєстрації припинення окружної виборчої комісії як юридичної особи шляхом ліквідації голова комісії, в разі його відсутності — заступник голови, після закінчення процедури припинення комісії, але не раніше тридцяти днів з дня офіційного оприлюднення результатів виборів, повинен особисто подати державному реєстратору за місцем розташування комісії заповнену реєстраційну картку встановленого зразка, довідку архівної установи про прийняття документів, які відповідно до закону підлягають довгостроковому зберіганню, а також акт спільної перевірки фінансово-контролюючими органами. Додаткові документи для проведення державної реєстрації припинення окружної виборчої комісії як юридичної особи в результаті її ліквідації не вимагаються. Фінансово-контролюючі органи проводять перевірки, складають відповідні акти не пізніше п'ятнадцяти днів з дня офіційного оприлюднення результатів виборів.

10. Голова окружної виборчої комісії, в разі його відсутності — заступник голови, передає до Центральної виборчої комісії виписку з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців з відомостями про проведення державної реєстрації припинення окружної виборчої комісії як юридичної особи.

Розділ V
СПИСКИ ВИБОРЦІВ

Стаття 39. Порядок складання попередніх списків виборців для звичайних виборчих дільниць

1. Органи ведення Державного реєстру виборців складають попередні списки виборців для звичайних виборчих дільниць відповідно до Закону України «Про Державний реєстр виборців». Складання попередніх списків виборців для звичайних виборчих дільниць здійснюється у порядку, встановленому Центральною виборчою комісією.

2. До попереднього списку виборців для звичайної виборчої дільниці включаються громадяни України, яким виповнилося або на день голосування виповниться вісімнадцять років та які відносяться за виборчою адресою до цієї виборчої дільниці відповідно до відомостей Державного реєстру виборців. Виборець може бути включений до списку виборців тільки на одній виборчій дільниці.

3. У попередньому списку виборців зазначаються прізвище, власне ім'я (усі власні імена), по батькові (за наявності) виборця, дата народження, виборча адреса виборця відповідно до відомостей Державного реєстру виборців. Виборці включаються до попереднього списку так, щоб відомості про виборців з однаковою адресою житла були розміщені поруч. Список має наскрізні нумерацію виборців та нумерацію аркушів.

Форму попереднього списку виборців встановлює Центральна виборча комісія з урахуванням вимог цього Закону.

4. При включенні виборця, якому тимчасово змінено місце голосування, до попереднього списку виборців у графі «Примітки» навпроти його прізвища зазначаються номер посвідчення, що підтверджує тимчасову зміну місця голосування, дата його видачі та найменування органу ведення Державного реєстру виборців, який його видав.

У попередньому списку виборців навпроти прізвищ виборців, постійно не здатних пересуватися самостійно, робиться відповідна відмітка у графі «Примітки».

5. Не пізніш як за двадцять днів до дня голосування орган ведення Державного реєстру виборців у приміщенні, в якому він розташований, передає один примірник попереднього списку виборців на паперовому носії відповідній дільничній виборчій комісії.

Від імені дільничної виборчої комісії попередній список виборців отримують не менше трьох членів цієї комісії, одним з яких повинен бути голова комісії, а у разі неможливості — заступник голови або секретар комісії.

Про передачу попереднього списку виборців складається акт за формою, встановленою Центральною виборчою комісією, в двох примірниках. Один примірник акта зберігається в органі ведення Державного реєстру виборців, інший — в дільничній виборчій комісії.

6. Другий примірник попереднього списку виборців зберігається в органі ведення Державного реєстру виборців.

Стаття 40. Порядок ознайомлення виборців із попереднім списком виборців на звичайній виборчій дільниці та усунення неправильностей у списку виборців

1. Дільнична виборча комісія звичайної виборчої дільниці наступного дня після отримання попереднього списку виборців надає його для загального ознайомлення у приміщенні дільничної виборчої комісії.

2. Дільнична виборча комісія звичайної виборчої дільниці надсилає або доставляє в інший спосіб кожному виборцю іменне запрошення, яким повідомляє про включення його до попереднього списку виборців відповідної виборчої дільниці, адресу дільничної виборчої комісії, її номер телефону і розпорядок роботи, а також про час і місце голосування. Виборцям, стосовно яких у списку виборців є відмітка про постійну нездатність пересуватися самостійно, одночасно повідомляється, що їм буде надана можливість проголосувати за місцем перебування. Таке письмове повідомлення надсилається або доставляється не пізніш як за п'ятнадцять днів до дня голосування.

Форма іменного запрошення затверджується Центральною виборчою комісією.

3. Виборець має право ознайомитися із попереднім списком виборців у приміщенні дільничної виборчої комісії та перевірити правильність внесених до нього відомостей.

Виборець може звернутися до дільничної виборчої комісії або безпосередньо до органу ведення Державного реєстру виборців із заявою про уточнення попереднього списку виборців, у тому числі про включення або виключення зі списку себе особисто або інших осіб, а також щодо наявності або відсутності відміток про постійну нездатність виборця самостійно пересуватися.

4. Виборець особисто подає заяву до дільничної виборчої комісії або безпосередньо до органу ведення Державного реєстру виборців щодо обставин, передбачених частиною третьою цієї статті. У разі якщо виборець за станом здоров'я не може особисто подати заяву, дільнична виборча комісія за зверненням такого виборця зобов'язана забезпечити прийняття заяви у такого виборця в інший спосіб.

До заяви додаються документи (копії документів), які підтверджують зазначені в ній відомості.

5. Заява, зазначена у частині третій цієї статті, може бути подана не пізніш як за п'ять днів до дня голосування і розглядається виборчою комісією протягом одного дня. Заява, подана після зазначеного строку, не розглядається.

6. За результатом розгляду заяви дільнична виборча комісія приймає рішення про передачу такої заяви до органу ведення Державного реєстру виборців. Рішення виборчої комісії невідкладно разом із заявою виборця та доданими до неї документами (копіями документів) направляється до відповідного органу ведення Державного реєстру виборців і не пізніше наступного дня після дня його прийняття видається особі, яка подала заяву.

7. Орган ведення Державного реєстру виборців забезпечує розгляд заяв виборців у порядку, встановленому Законом України «Про Державний реєстр виборців».

8. Орган ведення Державного реєстру виборців вносить відповідні зміни до персональних даних у Державному реєстрі виборців у порядку, визначеному Законом України «Про Державний реєстр виборців».

9. Про результати розгляду заяв виборців орган ведення Державного реєстру виборців невідкладно повідомляє відповідну дільничну виборчу комісію.

10. Адміністративний позов про уточнення списку виборців може бути подано до суду в порядку, встановленому Кодексом адміністративного судочинства України. Суд при розгляді даного адміністративного позову звертається до відповідного органу ведення Державного реєстру виборців із запитом щодо уточнення відомостей про виборця.

11. Рішення суду про внесення змін до попереднього списку виборців не пізніш як за п'ять днів до дня голосування подається виборцем до відповідного органу ведення Державного реєстру виборців або до відповідної дільничної виборчої комісії для негайного направлення до такого органу, а пізніше цього строку — до дільничної виборчої комісії.

Стаття 41. Порядок уточнення попереднього списку виборців на звичайній виборчій дільниці

1. Керівники органів, закладів, установ, зазначених у статті 22 Закону України «Про Державний реєстр виборців», не пізніш як за десять днів до дня голосування подають до органу ведення Державного реєстру виборців відомості, передбачені статтею 22 Закону України «Про Державний реєстр виборців», за формою, встановленою Центральною виборчою комісією.

2. Відомості, передбачені частиною першою цієї статті, подаються в електронному вигляді та на паперовому носії у вигляді списку, який має наскрізні нумерацію записів та нумерацію аркушів. Достовірність відомостей засвідчується на кожному аркуші підписом керівника відповідного органу, закладу, установи і скріплюється печаткою.

3. Члени окружних та дільничних виборчих комісій не пізніш як за п'ять днів до дня голосування подають до органу ведення Державного реєстру виборців за місцезнаходженням відповідної виборчої дільниці або за своєю виборчою адресою заяву про тимчасову зміну місця голосування без зміни виборчої адреси відповідно до частини третьої статті 7 Закону України «Про Державний реєстр виборців». Члени окружних виборчих комісій включаються до списку виборців на виборчій дільниці, найбільш наближеній до місця знаходження відповідної окружної виборчої комісії. Члени дільничних виборчих комісій включаються до списку виборців на виборчій дільниці, де вони включені до складу виборчої комісії.

4. Орган ведення Державного реєстру виборців на підставі відомостей, поданих відповідно до частини першої цієї статті, рішень відповідних виборчих комісій щодо утворення дільничних виборчих комісій спеціальних виборчих дільниць (у частині включення членів дільничних виборчих комісій до списків виборців на відповідній спеціальній виборчій дільниці), за наслідками розгляду заяв виборців, повідомлень дільничних виборчих комісій спеціальних виборчих дільниць про включення виборців до списку виборців на спеціальній виборчій дільниці, на підставі заяв членів окружних та дільничних виборчих комісій, поданих відповідно до частини третьої цієї статті, а також рішень судів, отриманих не пізніш як за п'ять днів до дня голосування, виготовляє уточнений список виборців.

5. Уточнені списки виборців виготовляються відповідно до Закону України «Про Державний реєстр виборців» у двох примірниках відповідно до вимог частин третьої, четвертої статті 39 цього Закону та містять графу для підписів виборців за отримання виборчих бюлетенів.

6. Один примірник уточненого списку виборців на паперовому носії передається відповідній дільничній виборчій комісії в порядку, передбаченому частиною п'ятою статті 39 цього Закону, не пізніш як за два дні до дня голосування.

Другий примірник уточненого списку виборців зберігається в органі ведення Державного реєстру виборців.

Стаття 42. Внесення змін та уточнень до уточненого списку виборців на звичайній виборчій дільниці

1. Зміни до уточненого списку виборців вносить голова або заступник голови та секретар дільничної виборчої комісії на підставі рішення суду та повідомлення органу ведення Державного реєстру виборців.

2. У день голосування зміни до уточненого списку виборців вносяться виключно на підставі рішення суду.

3. При включенні виборця до списку виборців на виборчій дільниці у порядку внесення змін до уточненого списку виборців відомості про нього, передбачені формою списку виборців, вносяться у кінці списку виборців. При цьому у графі «Примітки» зазначаються дата і номер рішення суду або дата повідомлення органу ведення Державного реєстру виборців.

4. Виключення зі списку виборців осіб, які неправомірно включені до нього, здійснюється шляхом викреслення, що засвідчується записом «Виключено» та підписами голови і секретаря дільничної виборчої комісії у графі «Примітки». При цьому в зазначеній графі поруч із прізвищем виборця зазначаються дата і номер рішення суду або повідомлення органу ведення Державного реєстру виборців.

5. У разі виявлення кратного включення виборця до уточнених списків виборців у зв'язку з надходженням повідомлення дільничної виборчої комісії про включення виборця до списку виборців на іншій виборчій дільниці орган ведення Державного реєстру виборців, який отримав таке повідомлення, невідкладно повідомляє про це відповідну дільничну виборчу комісію, яка зобов'язана виключити такого виборця зі списку виборців на цій дільниці.

6. При внесенні змін до списку виборців на звичайній виборчій дільниці дільнична виборча комісія звичайної виборчої дільниці невідкладно передає відомості про виборців, включених до списку виборців або виключених зі списку, відповідному органу ведення Державного реєстру виборців.

7. Голова, заступник голови або секретар дільничної виборчої комісії в день голосування виправляють неточності та технічні описки в уточненому списку виборців — неправильне написання прізвища, власного імені (усіх власних імен), по батькові (за наявності), дати народження, номера будинку, квартири місця проживання — в разі, якщо, незважаючи на такі технічні описки, є зрозумілим, що до списку виборців включено саме того виборця, який прибув на виборчу дільницю для голосування. Таке виправлення засвідчується підписом голови або заступника голови чи секретаря дільничної виборчої комісії у графі «Примітки».

Стаття 43. Порядок складання та уточнення списків виборців на спеціальних виборчих дільницях

1. На спеціальних виборчих дільницях (крім дільниць у стаціонарних лікувальних закладах) списки виборців складаються не пізніш як за п'ятнадцять днів до дня голосування відповідними дільничними виборчими комісіями за формою, встановленою Центральною виборчою комісією, на підставі відомостей, поданих керівниками відповідних закладів, установ, полярної станції України, капітанами суден, де утворені такі виборчі дільниці.

2. На спеціальних виборчих дільницях, утворених у стаціонарних лікувальних закладах, списки виборців складаються не пізніш як за сім днів до дня голосування відповідними дільничними виборчими комісіями за формою, встановленою Центральною виборчою комісією, на підставі відомостей, поданих керівниками відповідних закладів. Виборці, які повинні покинути лікувальний заклад до дня голосування, до таких відомостей та до списку виборців на такій дільниці не включаються.

3. Для спеціальних виборчих дільниць, утворених в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах органами ведення Державного реєстру виборців складаються попередні та уточнені списки виборців, які передаються в порядку та в строки, встановлені статтями 39 та 41 цього Закону.

4. Відомості, зазначені у частинах першій та другій цієї статті, подаються в одному примірнику за підписом керівника відповідного закладу, установи, полярної станції України, капітана судна і засвідчуються відповідною печаткою. Керівник відповідного закладу, установи, полярної станції України, капітан судна, забезпечує подання та достовірність зазначених відомостей дільничній виборчій комісії не пізніш як за шістнадцять днів, а керівник стаціонарного лікувального закладу — не пізніш як за дев'ять днів до дня голосування.

Подання вноситься за формою, встановленою Центральною виборчою комісією, та повинно містити стосовно кожного виборця відомості про:

1) прізвище, власне ім'я (усі власні імена), по батькові (за наявності);

2) дату народження (число, місяць, рік);

3) адресу місця проживання;

4) за наявності підстав — відмітку у графі «Примітки» про постійну нездатність виборця самостійно пересуватися.

5. Дільнична виборча комісія спеціальної виборчої дільниці наступного дня після складення списку виборців надає один його примірник для загального ознайомлення у приміщенні дільничної виборчої комісії.

6. Після складення списку виборців на спеціальній виборчій дільниці дільнична виборча комісія невідкладно передає відомості про включених до нього виборців органу ведення Державного реєстру виборців за своїм місцезнаходженням.

Зміст списку виборців на виборчій дільниці, утвореній на судні, що перебуває у плаванні під Державним Прапором України, чи на полярній станції України, передається за допомогою технічних засобів зв'язку відповідній окружній виборчій комісії, яка негайно передає їх органу ведення Державного реєстру виборців за своїм місцезнаходженням.

7. У разі, якщо виборець прибув до стаціонарного лікувального закладу пізніш як за десять днів до дня голосування, однак раніше ніж за три дні до дня голосування, відповідна дільнична виборча комісія уточнює список виборців, включаючи виборця до списку виборців на підставі відомостей, поданих невідкладно керівником відповідного закладу, підпис якого засвідчується печаткою відповідного закладу.

8. Виборець, який прибув до лікувального закладу в тому ж населеному пункті, де він проживає, пізніше ніж за три дні до дня голосування може звернутися до виборчої комісії звичайної виборчої дільниці, де він включений до списку виборців, щодо можливості проголосувати за місцем свого перебування в порядку та у строки, передбачені статтею 86 цього Закону. У такому разі до списку виборців на спеціальній виборчій дільниці він не включається.

9. У разі утворення спеціальної виборчої дільниці у винятковому випадку відповідно до частини восьмої статті 21 цього Закону список виборців складається дільничною виборчою комісією не пізніш як за сім днів до дня голосування на підставі відомостей, поданих керівником відповідного закладу, установи, капітаном судна. Зазначені відомості подаються не пізніш як за вісім днів до дня голосування в одному примірнику за підписом керівника закладу, установи, капітана судна і засвідчуються відповідною печаткою. Після складення списку виборців на такій виборчій дільниці дільнична виборча комісія невідкладно передає відомості про виборців, включених до цього списку, органу ведення Державного реєстру виборців за своїм місцезнаходженням. Виборча комісія дільниці, утвореної на судні, що перебуває у плаванні під Державним Прапором України, чи на полярній станції України, передає зміст списку виборців за допомогою технічних засобів зв'язку відповідній окружній виборчій комісії, яка негайно передає їх органу ведення Державного реєстру виборців за своїм місцезнаходженням.

10. Виборець має право звернутися із заявою до дільничної виборчої комісії спеціальної виборчої дільниці або безпосередньо до суду щодо обставин, передбачених частиною третьою статті 40 цього Закону.

11. Виборець особисто подає заяву до дільничної виборчої комісії спеціальної виборчої дільниці.

12. Заява, зазначена у частині десятій цієї статті, може бути подана до відповідної дільничної виборчої комісії не пізніш як за три дні до дня голосування. Така заява розглядається виборчою комісією невідкладно. За підсумком розгляду заяви дільнична виборча комісія зобов'язана прийняти рішення про внесення змін до списку виборців або мотивоване рішення про відмову у задоволенні заяви. Копія рішення видається виборцю у день його прийняття. Заява, подана до виборчої комісії після зазначених строків, залишається без розгляду.

13. Адміністративний позов про уточнення списку виборців може бути поданий до суду у порядку і строки, встановлені Кодексом адміністративного судочинства України.

14. При внесенні змін до списку виборців на спеціальній виборчій дільниці дільнична виборча комісія спеціальної виборчої дільниці невідкладно передає відомості про виборців, включених до списку виборців або виключених зі списку, відповідному органу ведення Державного реєстру виборців.

15. У разі отримання таких відомостей пізніш як за п'ять днів до дня голосування та виявлення кратного включення виборця до списку виборців на іншій виборчій дільниці, орган ведення Державного реєстру виборців невідкладно повідомляє про це відповідну дільничну виборчу комісію.

16. Члени дільничної виборчої комісії спеціальної виборчої дільниці включаються до списку виборців на цій виборчій дільниці на підставі рішення відповідної виборчої комісії щодо утворення дільничної виборчої комісії цієї спеціальної виборчої дільниці.

Стаття 44. Порядок складання та уточнення списків виборців на закордонних виборчих дільницях

1. Після утворення закордонних виборчих дільниць орган ведення Державного реєстру виборців у Міністерстві закордонних справ України складає попередні списки виборців для кожної закордонної виборчої дільниці відповідно до Закону України «Про Державний реєстр виборців». Форма попереднього списку виборців встановлюється згідно з частиною третьою статті 39 цього Закону.

2. До попереднього списку виборців на закордонній виборчій дільниці включаються громадяни України, яким виповнилося або на день голосування виповниться 18 років, які мають право голосу на виборах та виборча адреса яких знаходиться за межами України.

3. Виборець, який проживає чи перебуває в Україні, та перебуватиме в день голосування за її межами, не пізніш як за п'ять днів до дня голосування може звернутися з мотивованою заявою про тимчасову зміну місця його голосування без зміни виборчої адреси до органу ведення Державного реєстру виборців за своєю виборчою адресою або до органу ведення Державного реєстру виборців у Міністерстві закордонних справ України.

4. Один примірник попереднього списку виборців на паперовому носії передається Міністерством закордонних справ України до відповідних дільничних виборчих комісій не пізніш як за двадцять два дні до дня голосування. Другий зберігається в органі ведення Державного реєстру виборців у Міністерстві закордонних справ України.

5. Дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці наступного дня після отримання попереднього списку виборців надає його для загального ознайомлення у приміщенні дільничної виборчої комісії.

6. Ознайомлення громадян із попереднім списком виборців на закордонній виборчій дільниці здійснюється у порядку, встановленому статтею 40 цього Закону.

7. Виборець особисто може подати заяву щодо неправильностей у попередньому списку виборців на закордонній виборчій дільниці, до якої додаються необхідні документи (копії документів), до відповідної дільничної виборчої комісії в строки, встановлені частиною п'ятою статті 40 цього Закону.

8. Заява виборця, зазначена в частині сьомій цієї статті, невідкладно передається через відповідну закордонну дипломатичну установу України органу ведення Державного реєстру виборців у Міністерстві закордонних справ України.

Закордонна дипломатична установа України копію такої заяви також передає органу ведення Державного реєстру виборців у Міністерстві закордонних справ України за допомогою технічних засобів зв'язку.

9. З урахуванням відомостей, поданих згідно із Законом України «Про Державний реєстр виборців», за наслідками розгляду заяв виборців орган ведення Державного реєстру виборців у Міністерстві закордонних справ України виготовляє уточнений список виборців.

Один примірник уточненого списку виборців передається органом ведення Державного реєстру виборців у Міністерстві закордонних справ України дільничній виборчій комісії закордонної виборчої дільниці не пізніш як за два дні до дня голосування.

Другий примірник уточненого списку виборців зберігається в органі ведення Державного реєстру виборців у Міністерстві закордонних справ України.

10. У день голосування зміни до уточненого списку виборців на закордонній виборчій дільниці можуть вноситися головою або заступником голови та секретарем цієї виборчої комісії виключно шляхом виправлення неточностей та технічних описок у порядку, передбаченому частиною сьомою статті 42 цього Закону.

Розділ VI
ФІНАНСОВЕ ТА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ І ПРОВЕДЕННЯ ВИБОРІВ ДЕПУТАТІВ

Стаття 45. Фінансування виборів депутатів

1. Витрати на підготовку і проведення виборів депутатів здійснюються виключно за рахунок коштів Державного бюджету України, виділених на підготовку та проведення виборів депутатів, та коштів виборчих фондів партій, кандидати у депутати від яких зареєстровані в загальнодержавному окрузі, кандидатів у депутати в одномандатних округах.

2. Партія, кандидати у депутати від якої зареєстровані в загальнодержавному окрузі, кандидат у депутати в одномандатному окрузі для фінансування своєї передвиборної агітації зобов'язані утворити власний виборчий фонд, що формується в порядку, встановленому цим Законом.

3. Фінансування передвиборних агітаційних заходів чи матеріалів з джерел, не передбачених частиною другою цієї статті, незалежно від наявності погодження з партіями — суб'єктами виборчого процесу чи кандидатами у депутати, забороняється.

Стаття 46. Фінансове забезпечення підготовки і проведення виборів депутатів за рахунок коштів Державного бюджету України, виділених на підготовку та проведення виборів депутатів

1. Фінансове забезпечення підготовки і проведення чергових, позачергових, повторних, проміжних виборів депутатів за рахунок коштів Державного бюджету України, виділених на підготовку та проведення виборів депутатів, здійснюється Центральною виборчою комісією, яка є головним розпорядником цих коштів.

2. Обсяг коштів для підготовки і проведення чергових, позачергових, повторних, проміжних виборів депутатів за поданням Центральної виборчої комісії передбачається окремим рядком у законі про Державний бюджет України. Витрати на підготовку і проведення позачергових виборів депутатів можуть здійснюватися з резервного фонду бюджету в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

3. Витрати на підготовку і проведення виборів депутатів здійснюються Центральною виборчою комісією та окружними виборчими комісіями відповідно до затверджених Центральною виборчою комісією кошторисів видатків у межах коштів, передбачених на підготовку і проведення виборів у Державному бюджеті України.

4. Кошти на підготовку і проведення чергових, позачергових виборів депутатів, передбачені Державним бюджетом України, перераховуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з реалізації державної політики у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів Центральній виборчій комісії у триденний строк з дня оголошення про початок виборчого процесу відповідно до розпису Державного бюджету України.

Кошти на підготовку і проведення повторних, проміжних виборів депутатів, передбачені Державним бюджетом України, перераховуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з реалізації державної політики у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів Центральній виборчій комісії у триденний строк з дня призначення відповідних виборів Центральною виборчою комісією відповідно до розпису Державного бюджету України.

5. Центральна виборча комісія затверджує середні норми видатків окружної виборчої комісії, а також середні норми видатків для потреб дільничних виборчих комісій, які повинні включати в себе, зокрема, витрати на майновий найм (оренду) приміщень виборчих комісій та оплату використання матеріально-технічних засобів і оплату праці членів комісій.

6. Окружна виборча комісія у десятиденний строк з дня її утворення на основі середніх норм видатків, затверджених відповідно до частини п'ятої цієї статті, складає єдиний кошторис видатків для підготовки і проведення виборів із включенням до нього видатків окружної виборчої комісії та видатків для потреб дільничних виборчих комісій. Єдиний кошторис видатків окружної виборчої комісії затверджується Центральною виборчою комісією.

7. Фінансування виборчих комісій здійснюється в порядку, встановленому Центральною виборчою комісією спільно з спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з формування та забезпечення державної фінансової політики.

8. Окружна виборча комісія зобов'язана не пізніш як у десятиденний строк з дня офіційного оприлюднення результатів виборів депутатів повернути не використані нею на підготовку і проведення виборів кошти Державного бюджету України на рахунок Центральної виборчої комісії. Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з реалізації державної політики у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів у триденний строк від дня надходження цих коштів інформує Центральну виборчу комісію про повернення цих коштів на її рахунок.

9. Окружна виборча комісія у п'ятнадцятиденний строк з дня офіційного оприлюднення результатів виборів складає та подає до Центральної виборчої комісії фінансовий звіт про надходження та використання коштів Державного бюджету України на підготовку і проведення виборів депутатів у порядку, встановленому Центральною виборчою комісією, за формою, затвердженою Центральною виборчою комісією спільно із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з реалізації державної політики у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів.

10. Контроль за правильним та цільовим використанням коштів Державного бюджету України, виділених на підготовку і проведення виборів депутатів, здійснюється Центральною виборчою комісією та спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з реалізації державної політики у сфері державного фінансового контролю у порядку, встановленому Центральною виборчою комісією спільно із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з формування та забезпечення державної фінансової політики.

Стаття 47. Оплата праці членів виборчої комісії та осіб, які залучаються до роботи у комісії

1. Виконання повноважень члена виборчої комісії на платній основі оплачується в розмірі та у порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України за поданням Центральної виборчої комісії, за рахунок коштів Державного бюджету України, виділених на підготовку і проведення виборів депутатів.

2. Оплата праці члена виборчої комісії, звільненого від виконання виробничих або службових обов'язків за основним місцем роботи, не може бути нижчою від його середньої заробітної плати за основним місцем роботи. Оплата праці члена виборчої комісії, який є пенсіонером або особою, яка тимчасово не працює, не може бути нижчою від розміру мінімальної заробітної плати, встановленого на момент її нарахування.

3. Членам виборчих комісій у межах загальної економії фонду оплати праці, передбаченого кошторисом видатків відповідної виборчої комісії на підготовку і проведення виборів депутатів, може бути нарахована і виплачена одноразова грошова винагорода в порядку, встановленому Центральною виборчою комісією.

4. Оплата праці членів виборчих комісій (у тому числі пенсіонерів та осіб, які тимчасово не працюють) у день голосування і в дні встановлення підсумків голосування здійснюється в розмірі та у порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України за поданням Центральної виборчої комісії.

5. Оплата праці осіб, зазначених у частині третій статті 30 та частині сімнадцятій статті 33 цього Закону, здійснюється в розмірі та у порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України, за рахунок коштів Державного бюджету України, виділених на підготовку і проведення виборів депутатів. Розмір оплати праці таких осіб не може бути нижчим від розміру мінімальної заробітної плати, встановленого на момент її нарахування.

6. Праця, пов'язана з організацією підготовки і проведення виборів, осіб, визнаних у встановленому законом порядку безробітними, не є підставою для зняття цих осіб з обліку в державній службі зайнятості як таких, що шукають роботу, або для припинення виплати їм допомоги по безробіттю та інших видів допомоги.

7. Оплата праці членів виборчої комісії, а також осіб, які залучаються до роботи у комісії, у тому числі в день голосування, дні встановлення підсумків голосування та результатів виборів, не може бути підставою для скасування, обмеження або зменшення будь-яких видів соціальних виплат, пенсій, субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг тощо.

Стаття 48. Виборчий фонд партії, кандидата у депутати в одномандатному окрузі

1. Партія, кандидати у депутати від якої зареєстровані в загальнодержавному окрузі, кандидат у депутати в одномандатному окрузі зобов'язані відкрити рахунок свого виборчого фонду не пізніш як на десятий день з дня реєстрації Центральною виборчою комісією.

Виборчий фонд партії, кандидати у депутати від якої зареєстровані в загальнодержавному окрузі (далі — виборчий фонд партії), має один накопичувальний рахунок, на який надходять кошти для фінансування передвиборної агітації, а також поточні рахунки, з яких здійснюється фінансування витрат на передвиборну агітацію. На поточні рахунки виборчого фонду партії кошти надходять виключно з накопичувального рахунку виборчого фонду. Підставою для відкриття накопичувального рахунку виборчого фонду партії є копія рішення Центральної виборчої комісії про реєстрацію кандидатів у депутати, включених до виборчого списку партії. Підставою для відкриття поточного рахунку виборчого фонду партії є довідка установи банку про відкриття накопичувального рахунку партії.

Виборчий фонд кандидата у депутати в одномандатному окрузі має один поточний рахунок, на який надходять кошти для фінансування передвиборної агітації. Підставою для відкриття поточного рахунку виборчого фонду є копія рішення Центральної виборчої комісії про реєстрацію кандидата у депутати в одномандатному окрузі.

2. Партія відкриває накопичувальний рахунок виборчого фонду партії в установі банку України у місті Києві, яку визначає на свій розсуд. Кандидат у депутати в одномандатному окрузі відкриває поточний рахунок виборчого фонду в установі банку України, яку визначає на свій розсуд, за місцезнаходженням окружної виборчої комісії. Партія та канди-

дат у депутати в одномандатному окрузі мають право відкрити відповідні рахунки виборчого фонду тільки в національній валюті.

3. Партія має право відкривати в установах банків України поточні рахунки виборчого фонду партії з розрахунку не більше одного поточного рахунку на території одного одномандатного округу. Один поточний рахунок виборчого фонду партії може обслуговувати декілька одномандатних округів.

4. Порядок відкриття і закриття рахунків виборчих фондів встановлюється Національним банком України за погодженням із Центральною виборчою комісією не пізніш як за вісімдесят три дні до дня голосування.

5. Послуги установ банків, пов'язані з відкриттям і закриттям рахунків виборчого фонду та їх функціонуванням, надаються безоплатно. Установа банку за користування коштами, що знаходяться на рахунках виборчого фонду партії, відсотки не нараховує і не сплачує.

6. Установа банку не пізніше наступного робочого дня після дня відкриття відповідного накопичувального, поточного рахунку виборчого фонду партії, кандидата у депутати в одномандатному окрузі письмово повідомляє Центральну виборчу комісію про відкриття відповідного рахунку та його реквізити.

7. Інформація про відкриття накопичувального рахунку виборчого фонду партії та їх відповідні реквізити одноразово публікується Центральною виборчою комісією в газетах «Голос України» та «Урядовий кур'єр», а інформація про відкриття поточного рахунку виборчого фонду кандидата у депутати в одномандатному окрузі та їх відповідні реквізити одноразово публікується Центральною виборчою комісією у регіональних чи місцевих друкованих засобах масової інформації не пізніш як на п'ятий день після отримання повідомлення установи банку про відкриття відповідного рахунку виборчого фонду за рахунок коштів, що виділяються на підготовку і проведення виборів з Державного бюджету України. Подальша інформація про реквізити відповідного рахунку виборчого фонду партії, кандидата у депутати в одномандатному окрузі публікується у друкованих засобах масової інформації за рахунок коштів відповідного виборчого фонду.

8. Витрачання коштів з поточних рахунків виборчого фонду здійснюється в безготівковій формі.

9. Витрачання коштів з поточних рахунків виборчого фонду припиняється о 18 годині останнього дня перед днем голосування.

10. У разі призначення повторного голосування в одномандатному окрузі використання коштів виборчих фондів кандидатів у депутати, включених до виборчих бюлетенів для повторного голосування, поновлюється з дня прийняття рішення про повторне голосування.

11. Арешт коштів на рахунках виборчого фонду не допускається.

12. Закриття рахунків, зупинення операцій по рахунках виборчого фонду раніше, ніж у строк, встановлений частиною дев'ятою цієї статті, не допускається.

Стаття 49. Розпорядники виборчого фонду

1. Партія із числа кандидатів, включених до виборчого списку цієї партії, або своїх уповноважених осіб у загальнодержавному окрузі, зазначених у частині п'ятій статті 75 цього Закону, призначає не більше двох розпорядників накопичувального рахунку виборчого фонду партії. Кандидат у депутати в одномандатному окрузі може бути розпорядником поточного рахунку власного виборчого фонду або призначити не більше одного розпорядника поточного рахунку власного виборчого фонду з числа своїх довірених осіб. Розпорядники накопичувального рахунку виборчого фонду партії мають виключне право на використання коштів з накопичувального рахунку виборчого фонду партії, а розпорядник поточного рахунку виборчого фонду кандидата у депутати в одномандатному окрузі має виключне право на використання коштів з поточного рахунку виборчого фонду відповідного кандидата.

2. Партія із числа кандидатів, включених до виборчого списку цієї партії, або своїх уповноважених осіб у відповідному одномандатному окрузі призначає по одному розпоряднику кожного поточного рахунку виборчого фонду партії, який має виключне право на розпорядження коштами з відповідного поточного рахунку виборчого фонду партії.

3. Розпорядники коштів накопичувального рахунку виборчого фонду партії зобов'язані вести облік надходження та розподілу коштів виборчого фонду між поточними рахунками. Розпорядники поточних рахунків виборчого фонду забезпечують додержання фінансової дисципліни, цільове використання коштів виборчого фонду.

4. Установа банку, в якій відкрито накопичувальний або поточний рахунок виборчого фонду, надає розпорядникові коштів відповідного рахунку потижнево або за його зверненням відомості про розміри та джерела внесків, що надійшли на рахунки виборчого фонду, рух коштів, а також їх залишки на рахунках.

5. Розпорядник коштів поточного рахунку виборчого фонду зобов'язаний вести облік використання коштів відповідного поточного рахунку виборчого фонду.

Розпорядник поточного рахунку виборчого фонду партії зобов'язаний не пізніш як на сьомий день після дня голосування подати розпоряднику накопичувального рахунку виборчого фонду партії фінансовий звіт про використання коштів відповідного поточного рахунку виборчого фонду.

6. Розпорядник коштів накопичувального рахунку виборчого фонду партії зобов'язаний не пізніш як на п'ятнадцятий день після дня голосування подати до Центральної виборчої комісії фінансовий звіт про надходження та використання коштів виборчого фонду, який оприлюднюється на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

Розпорядник поточного рахунку виборчого фонду кандидата у депутати у одномандатному окрузі зобов'язаний не пізніш як на десятий день після дня голосування подати до Центральної виборчої комісії фінансовий звіт про надходження та використання коштів виборчого фонду.

7. Аналіз фінансових звітів здійснює Центральна виборча комісія. У разі виявлення в ході аналізу фінансових звітів ознак порушення вимог цього Закону Центральна виборча комісія повідомляє відповідні правоохоронні органи для перевірки і реагування відповідно до закону.

8. Форми фінансових звітів, передбачених частинами п'ятою та шостою цієї статті, встановлюються Центральною виборчою комісією не пізніш як за вісімдесят днів до дня голосування.

Стаття 50. Формування виборчого фонду та використання його коштів

1. Виборчий фонд партії формується за рахунок власних коштів партії, а також добровільних внесків фізичних осіб.

Виборчий фонд кандидата у депутати в одномандатному окрузі формується за рахунок його коштів та добровільних внесків фізичних осіб (далі — добровільний внесок).

2. Добровільний внесок до виборчого фонду однієї партії не може перевищувати чотирьохсот розмірів мінімальних заробітних плат, кандидата у депутати в одномандатному окрузі — двадцяти розмірів мінімальних заробітних плат. Власні кошти партії, кандидата у депутати в одномандатному окрузі, які перераховуються на відповідний рахунок, не підлягають обмеженням за сумою і кількістю перерахувань.

3. Забороняється робити добровільні внески до виборчого фонду:

1) іноземцям та особам без громадянства;

2) анонімним жертводавцям (без зазначення в платіжному документі відомостей, передбачених частиною четвертою цієї статті).

4. Добровільний внесок до виборчого фонду, що не перевищує розмір, встановлений частиною другою цієї статті, приймається установою банку або відділенням зв'язку за умови подання громадянином одного із документів, зазначених у пунктах 1 чи 2 частини третьої статті 2 цього Закону. У платіжному документі при цьому обов'язково зазначаються прізвище, ім'я, по батькові, дата народження, а також місце проживання і адреса житла особи.

5. Добровільний внесок перераховується установою банку або переказується відділенням зв'язку на накопичувальний рахунок виборчого фонду партії або на поточний рахунок кандидата у депутати в одномандатному окрузі не пізніше наступного робочого дня з дня отримання відповідного платіжного документа. Загальний строк безготівкового перерахування внеску на відповідний рахунок виборчого фонду не повинен перевищувати двох банківських днів.

6. Розпорядник відповідного рахунку виборчого фонду має право відмовитися від внеску фізичної особи, про що він подає відповідну заяву та платіжний документ до установи банку, в якій відкрито відповідний рахунок виборчого фонду. Такий добровільний внесок повертається фізичній особі за рахунок її добровільного внеску, а у разі неможливості такого повернення — перераховується до Державного бюджету України.

7. Розпорядник відповідного рахунку виборчого фонду зобов'язаний відмовитися від внеску фізичної особи, яка відповідно до цього Закону не має права робити такий добровільний внесок, протягом трьох днів від дня, коли йому стало про це відомо. На підставі заяви розпорядника про відмову від внеску з цієї причини установа банку, в якій відкрито відповідний рахунок виборчого фонду, перераховує такий добровільний внесок до Державного бюджету України.

8. Установа банку, в якій відкрито накопичувальний рахунок виборчого фонду партії, на підставі відповідного звернення розпорядника накопичувального рахунку виборчого фонду перераховує кошти з накопичувального рахунку на поточні рахунки цього ж виборчого фонду.

9. Контроль за надходженням, обліком і використанням коштів виборчих фондів вибірково здійснюється Центральною виборчою комісією відповідно до порядку, встановленого Центральною виборчою комісією спільно з Національним банком України та спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі зв'язку не пізніш як за вісімдесят три дні до дня голосування.

10. Установа банку, в якій відкрито поточний рахунок виборчого фонду, не пізніш як на п'ятий день після дня голосування перераховує кошти, не використані партією, на накопичувальний рахунок відповідного виборчого фонду.

11. Кошти виборчого фонду партії, не використані партією, за рішенням керівного органу партії, прийнятим у десятиденний строк після офіційного оприлюднення результатів виборів, перераховуються з накопичувального рахунку виборчого фонду партії на поточний банківський рахунок партії у п'ятиденний строк з дня надходження до установи банку відповідного рішення партії. У разі неприйняття у цей строк партією такого рішення невикористані кошти виборчого фонду партії перераховуються установою банку до Державного бюджету України на п'ятнадцятий день з дня офіційного оприлюднення Центральною виборчою комісією результатів виборів.

12. Внески, що надійшли на накопичувальний рахунок виборчого фонду партії пізніше, ніж за день до дня голосування, повертаються установою банку відповідній фізичній особі за рахунок коштів її добровільного внеску, а в разі неможливості такого повернення — зараховуються до Державного бюджету України.

13. Кошти виборчого фонду, не використані кандидатом у депутати в одномандатному окрузі, перераховуються установою банку до Державного бюджету України в триденний строк з дня офіційного оприлюднення результатів виборів депутата в одномандатному окрузі.

14. У разі скасування рішення про реєстрацію кандидата у депутати в одномандатному окрузі залишки коштів його виборчого фонду на восьмий день з дня оприлюднення відповідного рішення перераховуються до Державного бюджету України.

15. Внески, що надійшли до виборчого фонду після дня голосування (у разі включення кандидата у депутати до виборчого бюлетеня для повторного голосування — після дня повторного голосування), повертаються установою банку відповідній фізичній особі за її рахунок, а у разі неможливості такого повернення — перераховуються до Державного бюджету України.

Стаття 51. Матеріально-технічне забезпечення підготовки і проведення виборів депутатів

1. Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані сприяти виборчим комісіям у реалізації їх повноважень: надавати необхідні приміщення відповідно до норм, встановлених цим Законом або відповідними рішеннями Центральної виборчої комісії, прийнятими на виконання вимог цього та інших законів, сприяти в облаштуванні цих приміщень; забезпечувати їх охорону, а також охорону виборчих бюлетенів та іншої виборчої документації; надавати згідно із встановленими Центральною виборчою комісією нормами та переліком транспортні засоби і засоби зв'язку (з оплатою послуг щодо їх встановлення та підключення), обладнання, інвентар, оргтехніку, що підлягають поверненню після припинення діяльності виборчих комісій. Порядок оплати або відшкодування зазначених послуг встановлюється Кабінетом Міністрів України.

2. Закупівля товарів, оплата робіт, послуг для підготовки і проведення виборів здійснюються Центральною виборчою комісією, окружними виборчими комісіями за рахунок коштів Державного бюджету України без застосування тендерних (конкурсних) процедур, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Розділ VII
ВИСУВАННЯ І РЕЄСТРАЦІЯ КАНДИДАТІВ У ДЕПУТАТИ

Стаття 52. Загальний порядок висування кандидатів у депутати

1. Висування кандидатів у депутати партіями розпочинається за дев'яносто і закінчується за сімдесят дев'ять днів до дня голосування.

2. Право висування кандидатів у депутати у загальнодержавному окрузі реалізується виборцями через партії у порядку, передбаченому цим Законом.

3. Право висування кандидатів у депутати у одномандатних округах реалізується виборцями через партії або шляхом самовисування у порядку, передбаченому цим Законом.

4. Одна і та ж особа може бути включена лише до одного виборчого списку кандидатів у депутати від партії.

5. Одна і та ж особа може бути включена до виборчого списку кандидатів у депутати від партії та висунута лише в одному з одномандатних виборчих округів в порядку висування партією або в порядку самовисування.

Стаття 53. Порядок висування кандидатів у депутати партією

1. Висування кандидатів, формування та затвердження виборчого списку кандидатів у депутати від партії у загальнодержавному окрузі та висування кандидатів у депутати від партії в одномандатних округах здійснюється партією на з'їзді (зборах, конференції) у порядку, встановленому статутом партії.

2. Партія може висунути кандидатом у депутати особу, яка є членом цієї партії, або безпартійну особу, яка відповідно до статті 9 цього Закону має право бути обраною депутатом.

3. Партія може висунути:

1) виборчий список кандидатів у депутати від партії у загальнодержавному окрузі у кількості, яка не перевищує 225 осіб;

2) по одному кандидату у депутати в кожному одномандатному окрузі.

4. Форма виборчого списку кандидатів у депутати від партії затверджується Центральною виборчою комісією не пізніш як за сто двадцять днів до дня голосування.

Стаття 54. Умови реєстрації кандидатів у депутати у загальнодержавному окрузі

1. Центральна виборча комісія реєструє кандидатів у депутати, включених до виборчого списку партії, за умови отримання нею таких документів:

1) заяви про реєстрацію кандидатів у депутати, підписаної керівником партії та скріпленої печаткою партії;

2) копій свідоцтва про реєстрацію партії та її статуту, засвідчених безоплатно Міністерством юстиції України після оголошення про початок виборчого процесу;

3) рішення вищого керівного органу партії, прийнятого відповідно до її статуту, про висування кандидатів у депутати, яке повинно містити відомості про осіб, висунутих кандидатами у депутати із зазначенням їх прізвища, імені, по батькові, та бути засвідченим підписом керівника партії і скріпленим печаткою партії;

4) виборчого списку кандидатів у депутати від партії за формою, затвердженою Центральною виборчою комісією, на паперових носіях, який повинен містити відомості про осіб, висунутих кандидатами у депутати (прізвище, власне ім'я (всі власні імена) та по батькові (за наявності), число, місяць і рік народження, громадянство із зазначенням часу проживання на території України, відомості про освіту, посада (заняття), місце роботи, місце проживання, партійність, наявність чи відсутність судимості) та бути засвідченим підписом керівника партії і скріпленим печаткою партії, та в електронному вигляді;

5) заяв осіб, включених до виборчого списку партії, про згоду балотуватися кандидатом у депутати від цієї партії із зобов'язанням у разі обрання депутатом припинити діяльність чи скласти представницький мандат, які відповідно до Конституції України та законів України несумісні з мандатом народного депутата України, та згоду на оприлюднення біографічних відомостей у зв'язку з участю у виборах, а також із зобов'язанням у разі обрання депутатом протягом місяця після офіційного оприлюднення результатів виборів передати в управління іншій особі належні їм підприємства та корпоративні права у порядку, встановленому законом (або зазначенням, що таких немає);

6) автобіографій осіб, на паперових носіях та в електронному вигляді, включених до виборчого списку партії, що обов'язково повинні містити: прізвище, власне ім'я (усі власні імена) та по батькові (за наявності), число, місяць, рік і місце народження, громадянство із зазначенням часу проживання на території України, відомості про освіту, трудову діяльність, посаду (заняття), місце роботи, громадську роботу (в тому числі на виборних посадах), партійність, склад сім'ї, адресу місця проживання, контактний номер телефону, відомості про наявність чи відсутність судимості;

7) декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру кожного кандидата у депутати відповідно до статті 57 цього Закону;

8) документа про внесення грошової застави відповідно до статті 56 цього Закону;

9) по 4 фотографії кожного з кандидатів, включених до виборчого списку партії, розміром 4х6 сантиметрів на паперових носіях та в електронному вигляді;

10) ксерокопій першої та другої сторінок паспорта громадянина України кожного з кандидатів.

2. Разом з документами, передбаченими частиною першою цієї статті партія подає до Центральної виборчої комісії передвиборну програму партії на паперових носіях, засвідчену підписом керівника партії і скріплену печаткою партії, та в електронному вигляді, викладену державною мовою, яка оприлюднюється на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

У разі виявлення Центральною виборчою комісією розбіжностей між виборчим списком кандидатів у депутати від партії, наданому на паперовому носії та в електронному вигляді, перевагу має паперовий носій.

3. Центральна виборча комісія видає особі, яка подала документи, зазначені у частині першій цієї статті, довідку про їх прийняття. Довідка має містити перелік прийнятих документів, число, місяць і рік, а також час їх прийняття, посаду і прізвище особи, яка прийняла документи.

4. Центральна виборча комісія не приймає документи, зазначені у частині першій цієї статті, якщо вони подані з порушенням строків, передбачених частиною другою статті 58 цього Закону.

Стаття 55. Умови реєстрації кандидатів у депутати в одномандатних округах

1. Центральна виборча комісія реєструє кандидата у депутати, висунутого партією, у відповідному одномандатному окрузі за умови отримання нею таких документів:

1) заяви про реєстрацію кандидата у депутати, підписаної керівником партії та скріпленої печаткою партії;

2) рішення вищого керівного органу партії, прийнятого відповідно до її статуту, про висування кандидата у депутати від партії, яке повинно містити відомості про особу, висунуту кандидатом у депутати, із зазначенням його прізвища, імені, по батькові;

3) заяви особи про згоду балотуватися кандидатом у депутати від цієї партії (за підписом відповідного кандидата) із зобов'язанням у разі обрання депутатом припинити діяльність чи скласти представницький мандат, які відповідно до Конституції України та законів України несумісні з мандатом народного депутата України, та згоду на оприлюднення біографічних відомостей у зв'язку з участю у виборах, а також із зобов'язанням у разі обрання депутатом протягом місяця після офіційного оприлюднення результатів виборів передати в управління іншій особі належні їй підприємства та корпоративні права у порядку, встановленому законом (або зазначенням, що таких немає);

4) автобіографії кандидата в депутати, на паперовому носії та в електронному вигляді, що обов'язково повинна містити: прізвище, власне ім'я (всі власні імена) та по батькові (за наявності), число, місяць, рік і місце народження, громадянство із зазначенням часу проживання на території України, відомості про освіту, трудову діяльність, посаду (заняття), місце роботи, громадську роботу (в тому числі на виборних посадах), партійність, склад сім'ї, адресу місця проживання, контактний номер телефону, відомості про наявність чи відсутність судимості;

5) декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру кандидата у депутати відповідно до статті 57 цього Закону;

6) документа про внесення грошової застави відповідно до статті 56 цього Закону;

7) 4 фотографії кандидата розміром 4х6 сантиметрів на паперових носіях та в електронному вигляді;

8) ксерокопії першої та другої сторінок паспорта громадянина України кандидата.

2. Центральна виборча комісія реєструє кандидата у депутати, який балотується в одномандатному окрузі

в порядку самовисування, за умови пред'явлення ним особисто одного із документів, передбачених пунктами 1 або 2 частини третьої статті 2 цього Закону, та отримання нею таких документів:

1) заяви про самовисування, датованої днем подання документів для реєстрації його кандидатом у депутати до Центральної виборчої комісії, із зобов'язанням у разі обрання депутатом припинити діяльність чи скласти представницький мандат, які відповідно до Конституції України та законів України несумісні з мандатом народного депутата України, та згоду на оприлюднення біографічних відомостей у зв'язку з участю у виборах, а також із зобов'язанням у разі обрання депутатом протягом місяця після офіційного оприлюднення результатів виборів передати в управління іншій особі належні йому підприємства та корпоративні права у порядку, встановленому законом (або зазначенням, що таких немає);

2) автобіографії кандидата в депутати, на паперовому носії та в електронному вигляді, що обов'язково повинна містити: прізвище, власне ім'я (всі власні імена) та по батькові (за наявності), число, місяць, рік і місце народження, громадянство із зазначенням часу проживання на території України, відомості про освіту, трудову діяльність, посаду (заняття), місце роботи, громадську роботу (у тому числі на виборних посадах), партійність, склад сім'ї, адресу місця проживання, контактний номер телефону, відомості про наявність чи відсутність судимості;

3) декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру кандидата у депутати відповідно до статті 57 цього Закону;

4) документа про внесення грошової застави відповідно до статті 56 цього Закону;

5) 4 фотографії кандидата розміром 4х6 сантиметрів на паперових носіях та в електронному вигляді;

6) ксерокопії першої та другої сторінок паспорта громадянина України кандидата.

3. Разом з документами, передбаченими частиною першою або частиною другою цієї статті до Центральної виборчої комісії подається в електронному вигляді передвиборна програма кандидата у депутати в одномандатному окрузі, викладена державною мовою, яка оприлюднюється на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

4. Центральна виборча комісія видає особі, яка подала документи, зазначені у частині першій або частині другій цієї статті, довідку про їх прийняття. Довідка має містити перелік прийнятих документів, число, місяць і рік, а також час їх прийняття, посаду і прізвище особи, яка прийняла документи.

5. Центральна виборча комісія не приймає документи, зазначені у частинах першій та другій цієї статті, якщо вони подані з порушенням строків, передбачених частиною другою статті 59 цього Закону.

Стаття 56. Грошова застава

1. Партія, яка висунула виборчий список кандидатів у депутати у загальнодержавному окрузі, до подання документів Центральній виборчій комісії для реєстрації кандидатів у депутати вносить в безготівковому порядку на спеціальний рахунок Центральної виборчої комісії грошову заставу в розмірі двох тисяч мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Партія, яка висунула кандидата в депутати в одномандатному окрузі, кандидат у депутати, який балотується в одномандатному окрузі в порядку самовисування, до подання документів Центральній виборчій комісії для реєстрації вносить на спеціальний рахунок Центральної виборчої комісії грошову заставу в розмірі дванадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

3. У разі прийняття Центральною виборчою комісією рішення про відмову в реєстрації кандидатів у депутати, включених до виборчого списку партії, або про відмову в реєстрації кандидата у депутати в одномандатному окрузі внесена грошова застава у п'ятиденний строк після прийняття відповідного рішення перераховується на рахунок партії.

У разі прийняття Центральною виборчою комісією рішення про відмову в реєстрації кандидата у депутати, який балотується в одномандатному окрузі в порядку самовисування, внесена грошова застава повертається у п'ятиденний строк після прийняття відповідного рішення на визначений відповідним кандидатом у депутати рахунок.

4. Грошова застава, внесена партією, яка висунула виборчий список кандидатів у депутати у загальнодержавному окрузі, повертається у разі, якщо за підсумками виборів партія отримала право на участь у розподілі депутатських мандатів, у восьмиденний строк з дня офіційного оприлюднення результатів виборів депутатів на рахунок партії.

5. Грошова застава, внесена партією, яка висунула кандидата в депутати в одномандатному окрузі, повертається у разі, якщо за підсумками виборів кандидат визнаний обраним в одномандатному окрузі, у восьмиденний строк з дня офіційного оприлюднення результатів виборів депутатів на рахунок партії.

6. Грошова застава, внесена кандидатом у депутати, який балотувався в одномандатному окрузі в порядку самовисування, повертається у разі, якщо за підсумками виборів кандидат визнаний обраним в одномандатному окрузі, у восьмиденний строк з дня офіційного оприлюднення результатів виборів депутатів на рахунок, вказаний у заяві, поданій до Центральної виборчої комісії обраним народним депутатом.

7. В інших випадках грошова застава у восьмиденний строк з дня офіційного оприлюднення результатів виборів депутатів перераховується до Державного бюджету України.

Стаття 57. Декларування майнового стану, доходів, витрат і зобов'язань фінансового характеру кандидатом у депутати

1. Декларація про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за рік, що передує року початку виборчого процесу, подається кандидатом у депутати за формою, що визначена Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції».

2. Після реєстрації кандидата у депутати інформація з поданої ним декларації оприлюднюється на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії за винятком інформації, що є конфіденційною.

3. Помилки і неточності, виявлені в поданій декларації, підлягають виправленню і не є підставою для відмови в реєстрації кандидата в депутати.

Стаття 58. Порядок реєстрації кандидатів у депутати у загальнодержавному окрузі

1. Кандидати у депутати, включені до виборчого списку партії, реєструються Центральною виборчою комісією за умови подання їй документів, передбачених статтею 54 цього Закону.

2. Подання документів до Центральної виборчої комісії для реєстрації кандидатів у депутати закінчується за сімдесят п'ять днів до дня голосування.

3. Особа, включена партією до виборчого списку партії, яка на день подання заяви партії про реєстрацію кандидатів у депутати до Центральної виборчої комісії не подала заяви про згоду балотуватися кандидатом у депутати від цієї партії, вважається виключеною з виборчого списку партії з дня подання заяви партії відповідно до пункту 1 частини першої статті 54 цього Закону. Заява такої особи про згоду балотуватися, подана після подання партією зазначеної заяви про реєстрацію кандидатів у депутати, не приймається.

4. Особа, включена партією до виборчого списку партії, має право до дня реєстрації особисто подати заяву про відкликання своєї заяви про згоду балотуватися кандидатом у депутати. З моменту отримання Центральною виборчою комісією заяви про відкликання згоди балотуватися кандидатом у депутати така особа вважається виключеною із виборчого списку партії. Про отримання такої заяви Центральна виборча комісія письмово повідомляє партію не пізніш як наступного дня після дня отримання заяви. Повторна заява особи про її згоду балотуватися від партії не приймається.

5. Особа, включена до кількох виборчих списків партій за її письмовими заявами про згоду балотуватися кандидатом у депутати від цих партій, рішенням Центральної виборчої комісії виключається з усіх виборчих списків, до яких вона була включена.

6. Центральна виборча комісія не пізніш як на п'ятий день з дня прийняття заяви про реєстрацію кандидатів у депутати та доданих до неї необхідних документів приймає рішення про реєстрацію кандидатів у депутати або про відмову в їх реєстрації.

7. Перелік та черговість кандидатів у депутати у виборчому списку, визначені партією, не можуть бути змінені після подання документів реєстрації Центральною виборчою комісією.

8. У разі реєстрації кандидатів у депутати представнику партії у Центральній виборчій комісії разом з копією рішення про реєстрацію кандидатів у депутати у триденний строк з дня його прийняття видаються посвідчення кандидатів у депутати за формою, встановленою Центральною виборчою комісією. Виборчий список кандидатів у депутати партії разом із рішенням про їх реєстрацію в цей же строк оприлюднюється в газетах «Голос України» та «Урядовий кур'єр» та на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

Стаття 59. Порядок реєстрації кандидатів у депутати в одномандатних округах

1. Кандидати у депутати в одномандатних округах реєструються Центральною виборчою комісією за умови подання їй документів, передбачених статтею 55 цього Закону.

2. Подання документів до Центральної виборчої комісії для реєстрації кандидатів у депутати закінчується за сімдесят п'ять днів до дня голосування.

3. Особа, яка на день подання заяви партії про реєстрацію її кандидатом у депутати до Центральної виборчої комісії не подала заяви про згоду балотуватися кандидатом у депутати від цієї партії, вважається такою, що відмовилася від балотування, з дня подання заяви партії відповідно до пункту 1 частини першої статті 55 цього Закону. Заява такої особи про згоду балотуватися, подана після отримання Центральною виборчою комісією від партії заяви про реєстрацію кандидатів у депутати та інших документів, не приймається.

Особа, яка на день подання до Центральної виборчої комісії документів про реєстрацію її кандидатом у депутати в одномандатному окрузі у порядку самовисування не подала заяви про самовисування, вважається такою, що відмовилася від балотування, з дня подання документів для реєстрації її кандидатом у депутати відповідно до статті 55 цього Закону. Заява такої особи про самовисування, подана після отримання Центральною виборчою комісією інших документів, не приймається.

4. Особа, яка висунута партією кандидатом у депутати в одномандатному окрузі, має право до дня реєстрації відкликати свою заяву про згоду балотуватися кандидатом у депутати. З моменту отримання Центральною виборчою комісією заяви про відкликання згоди балотуватися кандидатом у депутати така особа вважається такою, що відмовилася від балотування. Про отримання такої заяви Центральна виборча комісія письмово повідомляє партію, яка висунула кандидата в депутати в одномандатному окрузі, не пізніш як наступного дня після дня отримання заяви. Повторна заява особи про її згоду балотуватися не приймається.

Особа, яка висунута кандидатом у депутати в одномандатному окрузі у порядку самовисування, має право до дня реєстрації відкликати свою заяву про самовисування кандидатом у депутати. З моменту отримання Центральною виборчою комісією заяви про відкликання заяви про самовисування така особа вважається такою, що відмовилася від балотування. Повторна заява особи про самовисування кандидатом у депутати не приймається.

5. Центральна виборча комісія у разі встановлення, що особа висунута кандидатом у депутати в одному із одномандатних округів за її письмовою заявою про згоду балотування від партії або у порядку самовисування одночасно висунута кандидатом у депутати в іншому одномандатному окрузі за її письмовою заявою про згоду балотування кандидатом у депутати від партії або в порядку самовисування, приймає рішення про відмову у реєстрації або про скасування реєстрації такої особи кандидатом у депутати у відповідних одномандатних округах.

6. Центральна виборча комісія не пізніш як на п'ятий день з дня прийняття документів, передбачених частинами першою або другою статті 55 цього Закону, приймає рішення про реєстрацію кандидата у депутати в одномандатному окрузі або про відмову в його реєстрації.

7. У разі реєстрації особи кандидатом у депутати в одномандатному окрузі Центральна виборча комісія разом з копією рішення про реєстрацію цього кандидата у депутати у триденний строк з дня його прийняття видає посвідчення кандидата у депутати за формою, встановленою Центральною виборчою комісією. Повідомлення про реєстрацію кандидата у депутати в одномандатному окрузі разом із рішенням про його реєстрацію в цей же строк оприлюднюється Центральною виборчою комісією в регіональних чи місцевих друкованих засобах масової інформації.

8. Перелік кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатному окрузі, із зазначенням прізвища, власного імені (всіх власних імен), по батькові (за наявності), місяця, року і місця народження, громадянства із зазначенням часу проживання на території України, відомостей про освіту, посаду (заняття), місце роботи, партійність, місця проживання, відомостей про наявність чи відсутність судимості, суб'єкта висування у семиденний строк після закінчення реєстрації кандидатів у депутати в одномандатному окрузі оприлюднюється Центральною виборчою комісією в газетах «Голос України», «Урядовий кур'єр» та на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

Стаття 60. Відмова в реєстрації кандидата (кандидатів) у депутати

1. Центральна виборча комісія відмовляє в реєстрації кандидата (кандидатів) у депутати в разі:

1) порушення вимог частин четвертої, п'ятої статті 52 цього Закону;

2) відсутності документів, зазначених у частині першій статті 54 чи частинах першій або другій статті 55 цього Закону;

3) припинення громадянства України кандидата у депутати;

4) вибуття особи, висунутої кандидатом у депутати, за межі України для проживання чи з метою отримання політичного притулку;

5) визнання особи, висунутої кандидатом у депутати, недієздатною;

6) набрання щодо особи, висунутої кандидатом у депутати, законної сили обвинувальним вироком суду за вчинення умисного злочину;

7) виявлення обставин, які позбавляють особу, висунуту кандидатом у депутати, права бути обраною депутатом відповідно до статті 9 цього Закону.

2. Рішення про відмову в реєстрації кандидата (кандидатів) у депутати повинно містити вичерпні підстави відмови. Копія цього рішення не пізніше наступного дня після його прийняття видається (направляється) представнику партії або кандидату у депутати, який балотується в одномандатному окрузі.

3. Помилки і неточності, виявлені в поданих кандидатами на реєстрацію документах, підлягають виправленню і не є підставою для відмови в реєстрації кандидата в депутати. Зазначені помилки і неточності повинні бути виправлені кандидатом у дводенний строк з дня подання зазначених документів.

Стаття 61. Попередження та скасування реєстрації кандидата (кандидатів) у депутати

1. Центральна виборча комісія приймає рішення про попередження партії, кандидати у депутати від якої включені до виборчого списку партії, або окремому кандидату у депутати.

2. Попередження оголошується у разі:

1) встановлення судом при розгляді виборчого спору в порядку, передбаченому законом, факту підкупу виборців або членів виборчих комісій кандидатом у депутати, партією, яка висунула кандидатів у депутати, представником партії, уповноваженою особою партії чи посадовою особою партії, довіреною особою кандидата у депутати, а також іншою особою за дорученням кандидата у депутати, партії — суб'єкта виборчого процесу;

2) встановлення судом при розгляді виборчого спору в порядку, передбаченому законом, факту надання під час виборчого процесу виборцям, закладам, установам, організаціям або членам виборчих комісій грошей чи безоплатно або на пільгових умовах товарів (крім товарів, що містять візуальні зображення назви, символіки, прапора партії, за умови, що вартість таких товарів не перевищує три відсотки мінімального розміру заробітної плати), робіт, послуг, цінних паперів, кредитів, лотерейних білетів, інших матеріальних цінностей (непрямого підкупу) організацією, засновником, власником або членом керівного органу якої є кандидат у депутати, партія, яка висунула кандидатів у депутати, або посадова особа цієї партії;

3) встановлення судом при розгляді виборчого спору в порядку, передбаченому законом, факту використання кандидатом у депутати, партією при фінансуванні передвиборної агітації крім коштів виборчого фонду інших коштів;

4) встановлення судом при розгляді виборчого спору, що кандидат у депутати, який займає посаду, в тому числі за сумісництвом, в органах виконавчої влади, органах влади Автономної Республіки Крим чи в органах місцевого самоврядування, на державних чи комунальних підприємствах, у закладах, установах, організаціях, у військових формуваннях, утворених відповідно до законів України, залучав або використовував для проведення передвиборної агітації підлеглих йому осіб, службовий транспорт, зв'язок, устаткування, приміщення, інші об'єкти та ресурси за місцем роботи (зловживання службовим становищем);

5) порушення партією, кандидатом у депутати обмежень щодо проведення передвиборної агітації, у тому числі за проведення агітації після 24 години останньої п'ятниці перед днем голосування.

3. Попередження, зазначене у частині першій цієї статті, оприлюднюється Центральною виборчою комісією у загальнодержавних засобах масової інформації та на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

4. Центральна виборча комісія приймає рішення про скасування реєстрації кандидата у депутати в разі:

1) звернення кандидата у депутати не пізніш як за дванадцять днів до дня голосування із письмовою заявою про відмову балотуватися;

2) звернення партії не пізніш як за дванадцять днів до дня голосування про скасування рішення щодо реєстрації кандидата у депутати відповідно до рішення, прийнятого у порядку, передбаченому статутом партії;

3) припинення громадянства України кандидата у депутати;

4) вибуття кандидата у депутати за межі України на постійне проживання чи з метою отримання політичного притулку;

5) визнання кандидата у депутати недієздатним;

6) набрання щодо кандидата у депутати законної сили обвинувальним вироком суду за вчинення умисного злочину;

7) порушення вимог частин четвертої, п'ятої статті 52 цього Закону;

8) виявлення виборчою комісією обставин, які позбавляють особу, висунуту кандидатом у депутати, права бути обраною депутатом відповідно до статті 9 цього Закону.

У разі надходження звернень, зазначених у пунктах 1, 2 цієї частини, відповідна виборча комісія приймає рішення про скасування реєстрації кандидата у депутати не пізніш як за десять днів до дня голосування.

У разі надходження звернень, зазначених у пунктах 1, 2 цієї частини, пізніш як за дванадцять днів до дня голосування, такі звернення виборчою комісією не розглядаються, рішення по них не приймаються.

5. У випадках виявлення порушень, передбачених частиною другою цієї статті, чи інших порушень, за які законом встановлено кримінальну або адміністративну відповідальність, відповідна виборча комісія повідомляє правоохоронні органи для перевірки і реагування відповідно до закону.

6. Центральна виборча комісія доводить до відома партії, кандидата у депутати рішення про скасування реєстрації кандидата (кандидатів) у депутати або про оголошення попередження не пізніш як наступного дня з дня його прийняття та надає представнику партії у Центральній виборчій комісії або кандидатові у депутати копію цього рішення у той же строк.

7. У разі смерті кандидата у депутати Центральна виборча комісія приймає рішення про вибуття цього кандидата з балотування, про виключення його з виборчого списку партії.

Стаття 62. Визнання виборів в одномандатному окрузі такими, що не відбулися

1. У разі коли в одномандатному окрузі після закінчення строку реєстрації кандидатів не зареєстровано жодного кандидата у депутати, або якщо у виборах брав участь один кандидат і за нього віддали голоси менше половини виборців, що взяли участь у голосуванні, вибори у цьому окрузі вважаються такими, що не відбулися.

РОЗДІЛ VIII
ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИБОРІВ

Стаття 63. Основні засади інформаційного забезпечення виборів

1. Виборцям забезпечується можливість доступу до різнобічної, об'єктивної та неупередженої інформації, потрібної для здійснення усвідомленого, поінформованого, вільного вибору.

2. Інформація, що міститься у документах, поданих до Центральної виборчої комісії для реєстрації кандидатів, є відкритою. На офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії оприлюднюються відомості про прізвище, власне ім'я (всі власні імена) та по батькові (за наявності), число, місяць, рік і місце народження, громадянство із зазначенням часу проживання на території України, відомості про посаду (заняття), місце роботи, партійність, місце проживання, наявність чи відсутність судимості, суб'єкт висування кожного кандидата у депутати.

3. Виборчі комісії, засоби масової інформації та інформаційні агентства, органи державної влади, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, їх посадові особи, об'єднання громадян та інші особи при поширенні інформації про вибори, яка не є передвиборною агітацією відповідно до статті 68 цього Закону, зобов'язані дотримуватися об'єктивності, неупередженості, збалансованості, дос-

товірності, повноти і точності інформації.

Стаття 64. Загальне інформаційне забезпечення виборів

1. Загальне інформаційне забезпечення виборів включає інформування виборців про:

1) виборчі права громадян та способи їх здійснення і захисту;

2) можливість та процедури перевірки включення себе та інших виборців до Державного реєстру виборців та списків виборців на виборчих дільницях;

3) можливість та порядок зміни виборцю місця голосування (виборчої дільниці) без зміни виборчої адреси;

4) адресу місцезнаходження окружної та дільничної виборчих комісій виборчої дільниці, до яких належить виборча адреса виборця;

5) адресу приміщення для голосування, дату та час голосування;

6) підстави та процедури отримання можливості голосувати за місцем перебування;

7) процедуру голосування та спосіб заповнення виборчого бюлетеня;

8) право на оскарження порушень своїх виборчих прав та способи здійснення цього права;

9) відповідальність за порушення законодавства про вибори.

2. Центральна виборча комісія не пізніш як за сто двадцять днів до дня голосування оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті інформацію, що стосується загального інформаційного забезпечення відповідних виборів.

3. На розповсюдження інформаційних матеріалів, які належать до загального інформаційного забезпечення виборів, поширюється законодавство про соціальну рекламу.

Стаття 65. Спеціальне інформаційне забезпечення виборів

1. Спеціальне інформаційне забезпечення виборів передбачає інформування виборців про:

1) зареєстрованих кандидатів та суб'єктів їх висування;

2) передвиборні програми партій та кандидатів у депутати в одномандатних округах;

3) рахунки виборчих фондів партій та кандидатів у депутати в одномандатних округах, допустимий розмір добровільного внеску та спосіб, у який робиться внесок;

4) скасування реєстрації (вибуття) кандидата у депутати;

5) факти та події, пов'язані з виборчим процесом.

2. Засоби масової інформації, інформаційні агентства можуть брати участь у спеціальному інформаційному забезпеченні виборів на замовлення Центральної чи окружної виборчої комісії, а щодо відомостей, зазначених у пункті 5 частини першої цієї статті, — з власної ініціативи з дотриманням вимог цього Закону.

Стаття 66. Засади участі засобів масової інформації та інформаційних агентств в інформаційному забезпеченні виборів

1. Під час виборчого процесу засоби масової інформації розміщують інформаційні матеріали на замовлення Центральної виборчої комісії та окружних виборчих комісій на підставі відповідних договорів, укладених із зазначеними комісіями.

2. Інформаційні агентства та засоби масової інформації поширюють повідомлення про перебіг виборчого процесу, події, пов'язані із виборами, базуючись на засадах достовірності, повноти і точності, об'єктивності інформації та її неупередженого подання.

3. Засоби масової інформації мають збалансовано висвітлювати коментарі всіх партій та кандидатів у депутати щодо подій, пов'язаних із виборами.

Стаття 67. Особливості поширення інформації про результати опитування громадської думки, пов'язаного з виборами

1. Підприємства, заклади, установи та організації, що проводять опитування громадської думки, мають право оприлюднювати результати такого опитування, пов'язаного з виборами, з обов'язковим зазначенням часу його проведення, території, яку охоплювало опитування, розміру та способу формування соціологічної вибірки опитаних, методу опитування, точного формулювання питань, можливої статистичної похибки.

2. Інформаційні агентства, засоби масової інформації у разі поширення результатів опитування громадської думки, пов'язаного з виборами, зобов'язані зазначати повну назву організації, що проводила опитування, замовників опитування, а також інші відомості, зазначені у частині першій цієї статті.

3. Забороняється оприлюднення чи поширення в інший спосіб результатів опитування громадської думки, пов'язаного з виборами, в тому числі щодо партій — суб'єктів виборчого процесу та кандидатів у депутати, протягом останніх десяти днів перед днем голосування.

4. Способи проведення опитувань виборців щодо їх волевиявлення під час голосування повинні забезпечувати збереження таємниці голосування опитуваного виборця. Оприлюднення в день голосування результатів такого опитування до закінчення голосування забороняється.

5. У разі оприлюднення телерадіоорганізацією результатів інтерактивного опитування аудиторії, що проводиться під час передачі, пов'язаної з виборами або за участю кандидатів у депутати, учасникам передачі забороняється коментувати результати таких опитувань або іншим чином посилатися на них. Протягом всього часу оприлюднення результатів інтерактивного опитування аудиторії повинно супроводжувати текстове повідомлення «Це опитування відображає думку лише цієї аудиторії», яке має демонструватися на екрані (для телепередач) у формі, сприйнятній для глядача, чи бути озвученим (для радіопередач) чітким текстом диктора або ведучого передачі безпосередньо перед і після оприлюднення зазначених результатів.

Розділ IX
ПЕРЕДВИБОРНА АГІТАЦІЯ

Стаття 68. Форми і засоби передвиборної агітації

1. Передвиборна агітація — це здійснення будь-якої діяльності з метою спонукання виборців голосувати за або не голосувати за певного кандидата у депутати або партію — суб'єкта виборчого процесу. Передвиборна агітація може здійснюватися в будь-яких формах і будь-якими засобами, що не суперечать Конституції України та законам України.

2. Передвиборна агітація може проводитися у таких формах:

1) проведення зборів громадян, інших зустрічей з виборцями;

2) проведення мітингів, походів, демонстрацій, пікетів;

3) проведення публічних дебатів, дискусій, «круглих столів», прес-конференцій стосовно положень передвиборних програм та політичної діяльності партій — суб'єктів виборчого процесу чи політичної діяльності кандидатів у депутати;

4) оприлюднення в друкованих та аудіовізуальних (електронних) засобах масової інформації політичної реклами, виступів, інтерв'ю, нарисів, відеофільмів, аудіо- та відеокліпів, інших публікацій та повідомлень;

5) розповсюдження виборчих листівок, плакатів та інших друкованих агітаційних матеріалів чи друкованих видань, в яких розміщено матеріали передвиборної агітації;

6) розміщення друкованих агітаційних матеріалів чи політичної реклами на носіях зовнішньої реклами;

7) проведення концертів, вистав, спортивних змагань, демонстрацій фільмів та телепередач чи інших публічних заходів за підтримки партії — суб'єкта виборчого процесу чи кандидата у депутати, а також оприлюднення інформації про таку підтримку;

8) публічні заклики голосувати за або не голосувати за партію — суб'єкта виборчого процесу, кандидата у депутати або публічні оцінки діяльності партії чи кандидатів у депутати;

9) в інших формах, що не суперечать Конституції України та законам України.

3. Політична реклама — це розміщення або поширення матеріалів передвиборної агітації за допомогою рекламних засобів. До політичної реклами належить також використання символіки або логотипів партій — суб'єктів виборчого процесу, а так само повідомлення про підтримку партією — суб'єктом виборчого процесу або кандидатом у депутати видовищних чи інших публічних заходів або привернення уваги до участі у таких заходах партії — суб'єкта виборчого процесу чи певного кандидата у депутати. Реклама друкованих видань (газет, журналів, книг), інших товарів та послуг з використанням прізвищ чи зображень (портретів) кандидатів, назв чи символіки партій — суб'єктів виборчого процесу також є політичною рекламою.

4. Офіційні повідомлення в період виборчого процесу про дії кандидатів у депутати, які є посадовими особами органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим чи органів місцевого самоврядування, пов'язані з виконанням ними посадових (службових) повноважень, передбачених Конституцією України та законами України, і підготовлені у порядку, передбаченому Законом України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації», не належать до передвиборної агітації. Такі офіційні повідомлення не повинні містити коментарів агітаційного характеру, а також відео-, аудіозаписів, кінозйомок, фотоілюстрацій про дії зазначених осіб як кандидатів у депутати.

5. Не вважається передвиборною агітацією здійснення партією, яка не має статусу суб'єкта виборчого процесу, заходів, зазначених у пунктах 1-7, 9 частини другої цієї статті, з метою популяризації власної діяльності чи роз'яснення своєї позиції за умови, що під час таких заходів жодним чином не згадуються партії — суб'єкти виборчого процесу та кандидати у депутати, а також положення передвиборних програм.

6. Передвиборна агітація здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України, виділених на забезпечення ведення передвиборної агітації відповідно до цього Закону, коштів виборчих фондів партій, кандидатів у депутати в одномандатних округах. Кандидати у депутати, зареєстровані у загальнодержавному окрузі, можуть здійснювати передвиборну агітацію за кошти виборчого фонду партії. Використання власних коштів кандидата у депутати чи коштів з інших джерел для проведення передвиборної агітації, у тому числі з ініціативи виборців, забороняється.

7. Надання партіям, кандидати у депутати від яких зареєстровані у загальнодержавному окрузі, друкованих площ у друкованих засобах масової інформації здійснюється з додержанням принципу рівних умов.

Партія, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі, фінансує із коштів свого виборчого фонду заходи і матеріали передвиборної агітації та розміщення політичної реклами на власну підтримку.

Підтримка партією, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі, від свого імені проведення концертів, вистав, спортивних змагань, демонстрацій фільмів, телепередач чи інших публічних заходів, а також проведення зазначених публічних заходів на підтримку партії, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі, може здійснюватися лише у разі фінансування таких заходів із коштів виборчого фонду відповідної партії.

8. Надання кандидатам у депутати в одномандатних округах друкованих площ у друкованих засобах масової інформації здійснюється з додержанням принципу рівних умов.

Кандидат у депутати в одномандатному окрузі фінансує із коштів свого виборчого фонду заходи і матеріали передвиборної агітації та розміщення політичної реклами на власну підтримку.

Підтримка кандидатом у депутати в одномандатному окрузі від свого імені проведення концертів, вистав, спортивних змагань, демонстрацій фільмів, телепередач чи інших публічних заходів, а також проведення зазначених публічних заходів на власну підтримку може здійснюватися лише у разі фінансування таких заходів із коштів виборчого фонду цього кандидата у депутати в одномандатному окрузі.

9. Партія, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі, кандидат у депутати в одномандатному окрузі мають право на договірній основі за рахунок коштів відповідного виборчого фонду орендувати будинки і приміщення усіх форм власності для проведення зборів, мітингів, дебатів, дискусій та інших публічних заходів передвиборної агітації.

10. У разі якщо будинок (приміщення) незалежно від форми власності було на договірній основі за рахунок коштів відповідного виборчого фонду надано для проведення передвиборного публічного заходу чи передвиборної агітації одній партії, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі, або кандидату у депутати в одномандатному окрузі, власник (володар, користувач) цього будинку (приміщення) не має права відмовити в його наданні на тих же умовах іншій партії, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі, або кандидату у депутати в одномандатному окрузі. Зазначена вимога не стосується приміщень, що перебувають у власності чи постійному користуванні партії, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі, або кандидата у депутати в одномандатному окрузі.

Будинки (приміщення) державної або комунальної форми власності надаються для проведення передвиборного публічного заходу чи передвиборної агітації без проведення конкурсу.

11. Місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування не пізніш як за вісімдесят днів до дня голосування обладнують стенди, дошки оголошень у відведених місцях для розміщення матеріалів передвиборної агітації партій, кандидати у депутати від яких зареєстровані у загальнодержавному окрузі, та кандидатів у депутати в одномандатному окрузі з додержанням принципу рівних умов.

Стаття 69. Інформаційні плакати та матеріали передвиборної агітації

1. Центральна виборча комісія за рахунок коштів Державного бюджету України, виділених на підготовку і проведення виборів депутатів, не пізніш як за тридцять п'ять днів до дня виборів забезпечує виготовлення інформаційних плакатів партій, кандидати у депутати від яких зареєстровані у загальнодержавному окрузі. Ці плакати повинні містити передвиборні програми партій (обсягом не більше семи тисяч восьмисот друкованих знаків), подані ними при реєстрації кандидатів у депутати, виборчий список партії із зазначенням прізвища, імені, по батькові, року народження, посади (заняття), місця роботи та проживання, партійності включених до нього кандидатів у депутати, а також фотографії перших п'яти кандидатів у депутати. Форма, розмір та поліграфічне виконання інформаційних плакатів встановлюються Центральною виборчою комісією.

Центральна виборча комісія погоджує з представником партії у Центральній виборчій комісії текст та поліграфічне виконання інформаційного плаката.

2. Окружна виборча комісія за рахунок коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів депутатів, забезпечує виготовлення не пізніш як за тридцять п'ять днів до дня виборів погоджених із кандидатами у депутати, зареєстрованими в одномандатних округах, інформаційних плакатів із розрахунку по дві тисячі примірників на кожного кандидата у депутати. Плакати повинні містити біографію кандидата у депутати, його передвиборну програму (обсягом до трьох тисяч дев'ятисот друкованих знаків), подані ним при реєстрації, та фотокартку.

3. Центральна виборча комісія забезпечує виготовлення однакової кількості інформаційних плакатів партій із розрахунку не менш як по два примірники кожного плаката на кожну виборчу дільницю. Виготовлені інформаційні плакати партій в установленому Центральною виборчою комісією порядку передаються відповідним виборчим комісіям.

4. Інформаційні плакати передаються відповідним виборчим комісіям не пізніш як за двадцять днів до дня виборів.

5. Партія, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі, кандидат у депутати, зареєстрований в одномандатному окрузі, на власний розсуд може виготовляти матеріали передвиборної агітації за рахунок і в межах коштів виборчого фонду. Партія може виготовляти друкований матеріал своєї передвиборної агітації із застосуванням обладнання, що їй належить. Відомості, що містяться у цих матеріалах, повинні відповідати вимогам закону.

6. Партія, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі, кандидат у депутати, зареєстрований в одномандатному окрузі, зобов'язані подати по одному примірнику кожного друкованого матеріалу передвиборної агітації, виготовленого за рахунок коштів виборчого фонду партії та із застосуванням обладнання, що їй належить, або відповідно виготовленого за рахунок коштів виборчого фонду кандидата, не пізніш як через п'ять днів з дня його виготовлення до Центральної виборчої комісії.

7. Друковані матеріали передвиборної агітації повинні містити відомості про замовника цих матеріалів, установу, що здійснила друк, або вказівку, що друк здійснено з використанням обладнання, що належить партії, їх тираж, інформацію про осіб, відповідальних за випуск.

8. Місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування не пізніш як за сто днів до дня виборів відводять місця у людних місцях для розміщення матеріалів передвиборної агітації.

Стаття 70. Строки проведення передвиборної агітації

1. Партія, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі, кандидати у депутати мають право розпочати свою передвиборну агітацію з дня, наступного за днем прийняття виборчою комісією рішення про реєстрацію кандидатів у депутати.

2. Передвиборна агітація закінчується о 24 годині останньої п'ятниці перед днем голосування.

3. Передвиборна агітація напередодні дня голосування та в день голосування забороняється. У цей же час забороняються проведення масових акцій (зборів, мітингів, походів, демонстрацій, пікетів) від імені партії, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі, кандидатів в депутати, розповсюдження агітаційних матеріалів, а також публічні оголошення про підтримку партією чи окремими кандидатами у депутати проведення концертів, вистав, спортивних змагань, демонстрації фільмів та телепередач чи інших публічних заходів.

Стаття 71. Загальний порядок використання засобів масової інформації

1. Передвиборна агітація з використанням засобів масової інформації усіх форм власності проводиться з дотриманням принципу рівних умов та в порядку, передбаченому цим Законом.

2. Передвиборна агітація у засобах масової інформації, у тому числі політична реклама, повинні здійснюватися у формах та з дотриманням вимог та обмежень, встановлених цією статтею та статтями 68, 70, 72-74 цього Закону.

3. Партії, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі, кандидат у депутати в одномандатному окрузі мають право користуватися засобами масової інформації державної та комунальної форми власності на умовах, передбачених цим Законом.

4. Порядок надання ефірного часу та друкованих площ за рахунок коштів Державного бюджету України, виділених на забезпечення ведення передвиборної агітації відповідно до цього Закону, партіям, кандидати у депутати від яких зареєстровані у загальнодержавному окрузі, кандидатам у депутати встановлюється Центральною виборчою комісією не пізніш як за вісімдесят днів до дня голосування.

5. Передвиборна агітація в засобах масової інформації усіх форм власності за рахунок коштів виборчих фондів партій, кандидатів у депутати в одномандатних округах здійснюється на умовах рівної оплати за одиницю ефірного часу чи друкованої площі.

6. Розцінки вартості одиниці друкованої площі та одиниці ефірного часу для проведення передвиборної агітації за рахунок коштів виборчих фондів встановлюються відповідним засобом масової інформації не пізніш як за сто днів до дня голосування у розмірі, що не може перевищувати розміру середньоарифметичного значення ціни за комерційну рекламу (рекламу, розповсюдження якої має на меті отримання прибутку) за перші три квартали року, що передує року проведення виборів депутатів. При цьому засоби масової інформації можуть розрахувати такі розцінки вартості одиниці друкованої площі чи ефірного часу окремо для робочих днів і окремо для вихідних та святкових днів, а також окремо для різних за кількістю потенційної аудиторії періодів ефірного часу чи друкованої площі.

7. Засоби масової інформації, зареєстровані після 1 березня року, що передує року проведення чергових виборів народних депутатів України, встановлюють розцінки вартості одиниці друкованої площі чи ефірного часу на підставі даних за весь період їх діяльності в порядку, встановленому частиною шостою цієї статті. Розміри розцінок таких засобів масової інформації не можуть перевищувати розмірів розцінок відповідно газети «Голос України» (для друкованих засобів масової інформації) та Національної телекомпанії України, Національної радіокомпанії України (для телерадіоорганізацій).

8. Розцінки вартості одиниці друкованої площі та одиниці ефірного часу для проведення передвиборної агітації не можуть змінюватися протягом виборчого процесу. Засіб масової інформації не може надавати знижки чи встановлювати надбавки на оплату друкованої площі чи ефірного часу партіям, кандидати у депутати від яких зареєстровані у загальнодержавному окрузі, кандидатам в депутати в одномандатних округах.

9. Засіб масової інформації, який надав ефірний час або друковану площу для проведення передвиборної агітації одній партії, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі, одному кандидату у депутати за рахунок коштів відповідного виборчого фонду, не може відмовити у наданні ефірного часу чи друкованої площі на тих же умовах іншій партії, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі, іншому кандидату у депутати. Засіб масової інформації може відмовити у наданні ефірного часу чи друкованої площі партії, кандидати у депутати від якої зареєс-

тровані у загальнодержавному окрузі, кандидату у депутати в разі, якщо надані для поширення матеріали не відповідають вимогам частин п'ятої чи дев'ятої статті 74 цього Закону.

10. Засоби масової інформації у разі оприлюднення результатів опитування громадської думки, пов'язаного з виборами депутатів, зобов'язані зазначити замовника опитування, повну назву організації, що проводила опитування, час його проведення, територію, яку охоплювало опитування, розмір та спосіб формування соціологічної вибірки опитаних, метод опитування, точне формулювання питань, можливу статистичну похибку.

11. Вимоги, встановлені частинами п'ятою — дев'ятою цієї статті, не поширюються на друковані засоби масової інформації, засновниками (власниками) яких є партії, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі, кандидати у депутати в одномандатних округах для ведення власної передвиборної агітації.

Стаття 72. Порядок використання електронних (аудіовізуальних) засобів масової інформації

1. Телерадіоорганізації усіх форм власності зобов'язані не пізніш як за дев'яносто днів до дня голосування опублікувати в друкованих засобах масової інформації розцінки вартості однієї хвилини (секунди) ефірного часу. Телерадіоорганізації, які ведуть мовлення на загальнонаціональних каналах, здійснюють таку публікацію в газетах «Голос України» та «Урядовий кур'єр», регіональні та місцеві телерадіоорганізації — у відповідних регіональних та місцевих друкованих засобах масової інформації державної чи комунальної форми власності.

2. Ефірний час для проведення передвиборної агітації за рахунок і в межах коштів Державного бюджету України, виділених на підготовку і проведення виборів, надається телерадіоорганізаціями державної та комунальної форми власності між дев'ятнадцятою і двадцять другою годинами.

3. Час мовлення (розклад мовлення) телерадіоорганізацій, які мають ліцензії Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення на право користування загальнонаціональними каналами мовлення, змінюється (без зміни обсягу мовлення) на час розповсюдження програм передвиборної агітації за рахунок коштів Державного бюджету України, виділених на підготовку і проведення виборів, під час виборчого процесу з метою забезпечення регіональним телерадіоорганізаціям державної та комунальної форми власності можливостей поширення таких програм у відповідних регіонах.

4. Телерадіоорганізації надають кожній партії — суб'єкту виборчого процесу ефірний час для проведення передвиборної агітації за рахунок і в межах коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів, у загальному обсязі не менше 60 хвилин на загальнонаціональному телеканалі та 60 хвилин на загальнонаціональному радіоканалі, а також по 20 хвилин на регіональних телеканалах та по 20 хвилин на регіональних радіоканалах у кожному з регіонів. Кандидатам у депутати, зареєстрованим в одномандатному окрузі, надається по 20 хвилин на відповідних регіональних телеканалах та по 20 хвилин на регіональних радіоканалах. Цей час партії надається на кожному із зазначених каналів у двох рівних частках від загального обсягу виділеного часу.

5. Попередній розклад ефірного часу трансляції передвиборних агітаційних теле-, радіопрограм із зазначенням дати і часу виходу їх в ефір (без зазначення конкретних учасників програм) складається загальнонаціональними та регіональними телерадіоорганізаціями державної та комунальної форми власності, з якими укладено угоди на розповсюдження матеріалів передвиборної агітації партій за рахунок і в межах коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів, під час виборчого процесу. Такий розклад надсилається до Центральної виборчої комісії не пізніш як за п'ятдесят сім днів до дня виборів.

6. Черговість надання партіям — суб'єктам виборчого процесу та кандидатам у депутати, зареєстрованим в одномандатному окрузі, ефірного часу на радіо та телебаченні в межах розкладу, зазначеного у частині п'ятій цієї статті, визначається не пізніш як за п'ятдесят три дні до дня виборів за результатами жеребкувань, що проводяться Центральною виборчою комісією, за участю представників партій у Центральній виборчій комісії, кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатному окрузі або відповідних уповноважених осіб партій, чи довірених осіб кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатному окрузі.

7. Результати жеребкування, проведеного відповідно до частини шостої цієї статті та складений за його підсумком розклад ефірного часу із зазначенням передвиборних агітаційних теле-, радіопрограм, конкретної дати і часу виходу їх в ефір за рахунок коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів, публікуються відповідно в газетах «Голос України» та «Урядовий кур'єр», місцевих друкованих засобах масової інформації державної та комунальної форми власності у триденний строк з дня затвердження їх Центральною виборчою комісією.

8. Оплата наданого партії, кандидату у депутати, зареєстрованому в одномандатному окрузі, ефірного часу здійснюється Центральною виборчою комісією згідно із затвердженими нею кошторисами в межах коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів, та за угодами, що укладаються відповідно між Центральною виборчою комісією і Національною телекомпанією України, Національною радіокомпанією України, регіональною телерадіоорганізацією державної чи комунальної форми власності.

9. Впродовж 20 хвилин до і після теле-, радіотрансляції передвиборної агітаційної теле-, радіопрограми партії забороняється на тому ж каналі мовлення в будь-якій формі коментувати чи оцінювати зміст передвиборної агітаційної програми, дії партії, кандидатів у депутати.

10. Ефірний час за рахунок коштів виборчого фонду надається на підставі угоди, що укладається від імені партії чи кандидата у депутати в одномандатному окрузі розпорядником поточного рахунку виборчого фонду з телерадіоорганізацією будь-якої форми власності. Без укладення такої угоди та надходження коштів на рахунок телерадіоорганізації надання ефірного часу забороняється.

11. Телерадіоорганізації зобов'язані здійснювати аудіо-, відеозаписи усіх передач, що містять передвиборну агітацію, і зберігати їх протягом тридцятиденного строку з дня офіційного оприлюднення результатів виборів.

12. Телерадіоорганізації усіх форм власності за письмовими запитами Центральної виборчої комісії, Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення зобов'язані надавати всю інформацію про виділення ефірного часу партії, кандидату у депутати в одномандатному окрузі для проведення передвиборної агітації, а в разі необхідності — копії відповідних угод, платіжних документів і передач у запису на плівці та інших носіях інформації.

13. Замовниками політичної реклами під час виборчого процесу для показу телерадіоорганізаціями можуть бути тільки партії, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі, та кандидати у депутати в одномандатних округах. Протягом демонстрації політичної реклами обов'язково демонструється повна назва (або прізвище, ім'я та по батькові) її замовника у формі текстового повідомлення, яке має займати не менше п'ятнадцяти відсотків площі екрана і бути виконане контрастним кольором до фону та бути сприйнятним для глядача.

Стаття 73. Порядок використання друкованих засобів масової інформації

1. Партія, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі, має право за рахунок і в межах коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів, опублікувати в однаковому для всіх партій поліграфічному виконанні в газетах «Голос України» та «Урядовий кур'єр», а також в одному з регіональних (місцевих) друкованих засобів масової інформації державної чи комунальної форми власності кожного з регіонів свою передвиборну програму обсягом не більше семи тисяч восьмисот друкованих знаків. Кандидат у депутати, зареєстрований в одномандатному окрузі має право за рахунок і в межах коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів, опублікувати в однаковому для всіх кандидатів поліграфічному виконанні в одному з регіональних (місцевих) друкованих засобів масової інформації державної чи комунальної форми власності свою передвиборну програму обсягом не більше трьох тисяч дев'ятисот друкованих знаків.

Угода про публікацію вказаних матеріалів з редакціями зазначених засобів масової інформації укладається відповідно Центральною виборчою комісією.

2. Редакції газет «Голос України» та «Урядовий кур'єр», а також редакції регіональних друкованих засобів масової інформації державної форми власності, з якими укладено угоди про опублікування передвиборних програм партій — суб'єктів виборчого процесу, кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатному окрузі зобов'язані надіслати не пізніше ніж за п'ятдесят п'ять днів до дня виборів депутатів до Центральної виборчої комісії конкретні дати виходу у світ номерів відповідних видань з програмами із зазначенням місця розташування цих програм у кожному номері видання (номери шпальт).

3. Черговість друкування передвиборних програм за рахунок коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів у засобах масової інформації, передбачених частиною першою цієї статті, встановлюється не пізніш як за п'ятдесят три дні до дня виборів Центральною виборчою комісією шляхом жеребкування за участю відповідно представників партій у Центральній виборчій комісії або уповноважених осіб партій, кандидатів, довірених осіб кандидатів у відповідному одномандатному виборчому окрузі.

4. Результати жеребкування щодо черговості друкування передвиборних програм партій (кандидатів) оприлюднюються відповідно у газетах «Голос України» та «Урядовий кур'єр», у регіональних (місцевих) друкованих засобах масової інформації державної чи комунальної форми власності у триденний строк після дня їх затвердження Центральною виборчою комісією.

5. Друковані засоби масової інформації усіх форм власності зобов'язані не пізніш як за дев'яносто днів до дня голосування опублікувати розцінки одиниці вартості друкованої площі. Загальнодержавні друковані засоби масової інформації здійснюють таку публікацію в газетах «Голос України» та «Урядовий кур'єр», а регіональні та місцеві — у відповідних регіональних та місцевих друкованих засобах масової інформації державної чи комунальної форми власності.

6. Партія, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі, кандидат у депутати в одномандатному окрузі мають право за рахунок коштів свого виборчого фонду публікувати агітаційні матеріали в друкованих засобах масової інформації будь-яких форм власності, що видаються в Україні, за винятком засобів масової інформації, зазначених у частині вісімнадцятій статті 74 цього Закону.

7. Матеріали передвиборної агітації, передбачені в частині шостій цієї статті, публікуються на підставі угоди, що укладається від імені партії, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі, кандидата у депутати в одномандатному окрузі розпорядником поточного рахунку відповідного виборчого фонду партії, кандидатом у депутати з редакцією (видавцем) друкованого засобу масової інформації. Без укладення угоди та надходження коштів на рахунок редакції (видавця) друкованого засобу масової інформації публікація цих матеріалів забороняється. Ця вимога не застосовується до засобу масової інформації, засновником (власником) якого є партія, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі, кандидат у депутати в одномандатному окрузі для ведення їх власної передвиборної агітації.

8. Редакції (видавці) друкованих засобів масової інформації усіх форм власності за письмовими запитами Центральної виборчої комісії, окружних виборчих комісій зобов'язані надавати їм усю інформацію про використання друкованої площі для розміщення агітаційних матеріалів, а в разі необхідності — надсилати їм копії відповідних угод, платіжних документів, а також відповідні публікації.

Стаття 74. Обмеження щодо ведення передвиборної агітації

1. Участь у передвиборній агітації забороняється:

1) іноземцям та особам без громадянства, у тому числі через журналістську діяльність чи у формі участі у концертах, виставах, спортивних змаганнях, інших публічних заходах, що проводяться на підтримку чи за підтримки партії — суб'єкта виборчого процесу чи кандидата у депутати;

2) органам виконавчої влади, органам влади Автономної Республіки Крим та органам місцевого самоврядування, правоохоронним органам і судам;

3) у робочий час посадовим і службовим особам органів, зазначених у пункті 2 цієї частини, крім випадків, коли відповідна посадова чи службова особа є кандидатом у депутати;

4) членам виборчих комісій протягом строку їх повноважень у відповідних виборчих комісіях.

2. У військових частинах (формуваннях), в установах виконання покарань і слідчих ізоляторах передвиборна агітація обмежується. Відвідання військових частин (формувань), установ виконання покарань і слідчих ізоляторів окремими кандидатами у депутати, їх довіреними особами чи уповноваженими особами партій забороняється. Зустрічі цих осіб з виборцями організовуються відповідною окружною виборчою комісією спільно з командиром військової частини (формування) або керівником установи виконання покарань чи слідчого ізолятора з обов'язковим повідомленням не пізніш як за три дні до дня зустрічі всіх уповноважених осіб партій, кандидатів у депутати в одномандатному окрузі або їх довірених осіб у відповідному одномандатному окрузі.

3. Забороняється використання приміщень органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування, для проведення передвиборної агітації за рахунок коштів виборчих фондів партій, кандидатів у депутати в одномандатному окрузі.

4. Забороняється розміщення агітаційних матеріалів та політичної реклами на будинках і в приміщеннях органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій державної та комунальної форми власності.

5. Поширення у будь-якій формі матеріалів, що містять заклики до ліквідації незалежності України, зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підриву її безпеки, незаконного захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства та розпалювання міжетнічної, расової, національної, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, забороняється.

6. Засобам масової інформації, їх посадовим та службовим особам і творчим працівникам під час виборчого процесу у своїх матеріалах і передачах, не обумовлених угодами, укладеними відповідно до вимог частин п'ятої та десятої статті 72 і частин другої та сьомої статті 73 цього Закону, забороняється агітувати голосувати за або не голосувати за партії, кандидатів у депутати чи поширювати інформацію, яка має ознаки політичної реклами, безоплатно або яка оплачена з джерел, не передбачених законом, а так само поширювати будь-яку інформацію з метою спонукання виборців голосувати за або не голосувати за певного суб'єкта виборчого процесу. Авторам і ведучим телерадіопередач, які є кандидатами у депутати, під час виборчого процесу також забороняється у телерадіопередачах вести передвиборну агітацію.

7. Забороняється розміщення політичної реклами в одному блоці з комерційною чи соціальною рекламою.

8. Розміщення носіїв політичної реклами на зовнішній поверхні та всередині транспортних засобів громадського користування, у тому числі таксі, розміщення політичної реклами у приміщеннях та на будівлях станцій метрополітену, автобусних та залізничних вокзалів, портів та аеропортів, а також розповсюдження матеріалів передвиборної агітації, у тому числі політичної реклами, через телерадіотрансляційні або інші інформаційні мережі сповіщання пасажирів та інформаційні табло у приміщеннях станцій та вагонах метрополітену, автобусних та залізничних вокзалів, портів та аеропортів, у транспортних засобах громадського користування забороняється.

9. Забороняється розповсюдження завідомо недостовірних або наклепницьких відомостей про партію — суб'єкта виборчого процесу або про кандидата у депутати, недостовірний або наклепницький характер яких встановлено у судовому порядку.

10. У разі встановлення судом при розгляді виборчого спору повторного або одноразового грубого порушення засобом масової інформації вимог цього Закону суд приймає рішення про тимчасове (до закінчення виборчого процесу) зупинення дії ліцензії або про тимчасову заборону (до закінчення виборчого процесу) випуску друкованого видання.

11. Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення своїм рішенням припиняє трансляцію на території України, в тому числі операторами телекомунікацій, іноземних телеканалів, у діяльності яких порушується норма щодо заборони громадянам іноземних держав, особам без громадянства ведення передвиборної агітації через журналістську діяльність або в діяльності яких містяться заклики до ліквідації незалежності України, зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності України, підриву її безпеки, незаконного захоплення державної влади, пропаганда війни, насильства та розпалювання міжетнічної, расової, національної, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення.

12. Партія — суб'єкт виборчого процесу, кандидат у депутати мають право звернутися до засобу масової інформації, що оприлюднив інформацію, яку партія або кандидат вважають недостовірною, з вимогою опублікувати їх відповідь. Засіб масової інформації, що оприлюднив відповідний матеріал, не пізніш як через три дні після дня звернення з вимогою про відповідь, але не пізніш останнього дня перед днем голосування зобов'язаний надати партії, кандидату у депутати, щодо яких поширено недостовірну інформацію, можливість оприлюднити відповідь: надати такий самий ефірний час відповідно на телебаченні чи радіо або опублікувати в друкованому засобі масової інформації наданий партією чи кандидатом матеріал, який повинен бути набраний таким самим шрифтом і розміщений під рубрикою «відповідь» на тому ж місці шпальти в обсязі не меншому, ніж обсяг повідомлення, що спростовується. Відповідь повинна містити посилання на відповідну публікацію в друкованому засобі масової інформації, передачу на телебаченні, радіо та на інформацію, що спростовується. Відповідь не повинна містити прямих закликів до голосування за або не голосування за певні партії, кандидатів у депутати. Відповідь має бути оприлюднена без додатків, коментарів та скорочень і здійснюватися за рахунок засобу масової інформації. Відповідь на відповідь не надається.

13. Забороняється проводити передвиборну агітацію, що супроводжується наданням виборцям, закладам, установам, організаціям коштів або безоплатно чи на пільгових умовах товарів (крім товарів, що містять візуальні зображення назви, символіки, прапора партії, за умови, що вартість таких товарів не перевищує три відсотки мінімального розміру заробітної плати), послуг, робіт, цінних паперів, кредитів, лотерейних білетів, інших матеріальних цінностей. Така передвиборна агітація або надання виборцям, закладам, установам, організаціям коштів або безоплатно чи на пільгових умовах товарів, послуг, робіт, цінних паперів, кредитів, лотерейних білетів, інших матеріальних цінностей, що супроводжується закликами або пропозиціями голосувати за або не голосувати за певну партію чи кандидата у депутати або згадуванням назви партії чи імені кандидата, є непрямим підкупом виборців.

14. Центральна виборча комісія забезпечує розміщення в загальнодержавних засобах масової інформації, передбачених цією частиною, роз'яснення щодо заборони надання виборцям, закладам, установам, організаціям, а також виборчим комісіям та їх членам товарів (крім товарів, що містять візуальні зображення назви, символіки, прапора партії, за умови, що вартість таких товарів не перевищує три відсотки мінімального розміру заробітної плати), послуг, робіт, цінних паперів, кредитів, лотерейних білетів, інших матеріальних цінностей (непрямого підкупу). Текст роз'яснення затверджується Центральною виборчою комісією і один раз на тиждень друкується в газетах «Голос України» та «Урядовий кур'єр» на першій сторінці та транслюється на перших каналах Національної телекомпанії України та Національної радіокомпанії України, починаючи за шістдесят днів до дня голосування за рахунок коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів.

15. Регіональні (місцеві) телерадіоорганізації державної та комунальної форми власності своїми передачами не повинні перекривати передачі передвиборної агітації партій, які транслюються на загальнонаціональних каналах мовлення.

16. Включення до інформаційних теле- і радіопрограм (випусків новин) передвиборних агітаційних матеріалів партій, у тому числі політичної реклами, забороняється. Усі матеріали передвиборної агітації повинні бути відокремленими від інших матеріалів і означені як такі.

17. Забороняється переривати передачі передвиборних програм партій рекламою товарів, робіт, послуг та іншими повідомленнями.

18. Забороняється проведення передвиборної агітації в зарубіжних засобах масової інформації, що ді-

ють на території України, а також у зареєстрованих в Україні засобах масової інформації, в яких частка зарубіжної власності перевищує п'ятдесят відсотків.

19. Засоби масової інформації не несуть відповідальності за зміст передвиборної агітації, яка була розміщена відповідно до угод із замовниками, крім випадків, передбачених:

1) частиною п'ятою цієї статті;

2) частиною дев'ятою цієї статті, якщо засобу масової інформації було достовірно відомо про наявність відповідного рішення суду.

20. Забороняється розміщення матеріалів передвиборної агітації, політичної реклами, у тому числі повідомлень про перебіг виборчого процесу, на об'єктах культурної спадщини.

21. Кандидатам у депутати забороняється використовувати для проведення передвиборної агітації службовий транспорт, зв'язок, устаткування, приміщення, інші об'єкти та ресурси за місцем роботи, службові чи виробничі наради, збори колективу, а також залучати для передвиборної агітації або використовувати для будь-якої роботи, пов'язаної з проведенням передвиборної агітації, таких осіб:

1) кандидатам у депутати, які займають посади в органах державної влади чи в інших державних органах, органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування, — посадових та службових осіб органів державної влади чи інших державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування (крім осіб, які перебувають на посадах помічника-консультанта народного депутата України);

2) кандидатам у депутати, які займають посади, у тому числі за сумісництвом, на підприємствах незалежно від форми власності, виду діяльності і галузевої належності, у закладах, установах, організаціях, військових частинах (формуваннях), утворених відповідно до законів України, — підлеглих їм осіб за місцем роботи (у робочий час).

22. Забороняється виготовлення та розповсюдження друкованих передвиборних агітаційних матеріалів, що не містять відомостей про замовника друкованих передвиборних агітаційних матеріалів, установу, яка здійснила друк, їх тираж, інформацію про осіб, відповідальних за випуск.

23. З часу припинення передвиборної агітації відповідно до частини другої статті 70 цього Закону забороняються проведення агітаційних заходів, розповсюдження передвиборних агітаційних матеріалів у засобах масової інформації, демонстрація агітаційних фільмів чи кліпів, розповсюдження виборчих листівок, плакатів, інших друкованих агітаційних матеріалів чи друкованих видань, в яких розміщено матеріали передвиборної агітації, публічні заклики голосувати за чи не голосувати за партії — суб'єкти виборчого процесу, кандидатів у депутати в одномандатному окрузі або публічна оцінка діяльності цих партій чи кандидатів у депутати. Передвиборні агітаційні матеріали знімаються з 24 години останньої п'ятниці перед днем голосування відповідними службами місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

24. Перешкоджання здійсненню права на проведення передвиборної агітації, а також порушення встановленого законом порядку проведення такої агітації тягнуть за собою відповідальність, встановлену законами України.

25. У разі надходження до Центральної виборчої комісії або окружної виборчої комісії заяви чи іншого повідомлення щодо порушень, які мають ознаки вчинення злочину чи адміністративного правопорушення, відповідна виборча комісія невідкладно звертається до відповідних правоохоронних органів щодо перевірки зазначеного повідомлення та реагування відповідно до законів України.

Розділ X
ГАРАНТІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПАРТІЙ, КАНДИДАТІВ У ДЕПУТАТИ, ОФІЦІЙНИХ СПОСТЕРІГАЧІВ

Стаття 75. Гарантії діяльності у виборчому процесі партій, кандидати у депутати від яких зареєстровані у загальнодержавному окрузі

1. Партія, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі, має право делегувати одного представника до Центральної виборчої комісії (далі — представник партії у Центральній виборчій комісії) з правом дорадчого голосу, який уповноважений представляти інтереси партії в Центральній виборчій комісії під час виборчого процесу. Кандидатура представника затверджується центральним керівним органом партії.

2. Представником партії у Центральній виборчій комісії може бути виборець. Не може бути представником партії:

1) член виборчої комісії;

2) посадова особа органу виконавчої влади або суду, правоохоронних органів, органів влади Автономної Республіки Крим чи органів місцевого самоврядування;

3) військовослужбовець;

4) особа, яка проходить альтернативну (невійськову) службу.

3. Заява про реєстрацію представника партії у Центральній виборчій комісії, підписана керівником партії та скріплена печаткою партії, та копія рішення центрального керівного органу партії про затвердження кандидатури представника партії у Центральній виборчій комісії подаються до Центральної виборчої комісії одночасно із заявою про реєстрацію кандидатів у депутати від партії. У заяві про реєстрацію представника партії у Центральній виборчій комісії зазначаються: прізвище, ім'я, по батькові представника партії, його громадянство, день, місяць і рік народження, місце роботи, займана посада (заняття), місце проживання та адреса житла, номер телефону. До заяви додається письмова згода цієї особи представляти інтереси партії в Центральній виборчій комісії.

4. Центральна виборча комісія не пізніше третього дня після надходження документів, зазначених у частині третій цієї статті, реєструє представника партії у Центральній виборчій комісії з правом дорадчого голосу та видає йому посвідчення. Форма такого посвідчення встановлюється Центральною виборчою комісією.

5. Партія, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі, може мати не більше п'яти уповноважених осіб у загальнодержавному окрузі та не більше двох уповноважених осіб у кожному одномандатному окрузі (далі — уповноважена особа партії). Уповноважена особа партії представляє відповідну партію і не є самостійним суб'єктом виборчого процесу. Уповноважена особа партії повинна відповідати вимогам, зазначеним у частині другій цієї статті. Список уповноважених осіб партії з обов'язковим зазначенням відповідного виборчого округу затверджується центральним керівним органом партії.

6. Заява про реєстрацію уповноважених осіб партії, в електронному вигляді та на паперових носіях підписана керівником партії та скріплена печаткою партії, та копія рішення центрального керівного органу партії про затвердження списку уповноважених осіб партії подаються до Центральної виборчої комісії у будь-який час після реєстрації кандидатів у депутати, включених до виборчого списку партії. У заяві про реєстрацію уповноважених осіб партії зазначаються: прізвище, ім'я, по батькові кожної уповноваженої особи, відповідний виборчий округ, громадянство уповноваженої особи партії, день, місяць і рік народження, місце роботи, посада (заняття), місце проживання та адреса житла, номер телефону. До заяви додаються письмові згоди цих осіб представляти інтереси партії у загальнодержавному та відповідному одномандатному окрузі та ксерокопії першої та другої сторінок паспорта громадянина України або ксерокопія тимчасового посвідчення громадянина України (для осіб, недавно прийнятих до громадянства України).

7. Центральна виборча комісія не пізніше третього дня після надходження документів, зазначених у частині шостій цієї статті, реєструє уповноважених осіб партії та видає представникові партії у Центральній виборчій комісії їх посвідчення за формою, встановленою Центральною виборчою комісією).

8. Представник партії у Центральній виборчій комісії, уповноважена особа партії з дня їх реєстрації Центральною виборчою комісією до припинення їх повноважень або закінчення виборчого процесу мають право на звільнення від виробничих або службових обов'язків без збереження заробітної плати за погодженням із власником підприємства, установи, організації або уповноваженим ним органом.

9. Представник партії у Центральній виборчій комісії, уповноважена особа партії мають право у будь-який час до дня голосування звернутися до Центральної виборчої комісії із заявою про складення своїх повноважень.

10. Керівний орган партії, який приймав рішення про затвердження представника партії у Центральній виборчій комісії чи уповноваженої особи партії, у будь-який час до дня голосування може прийняти рішення про відкликання представника партії у Центральній виборчій комісії чи уповноваженої особи партії та про затвердження іншої кандидатури замість відкликаної. Відповідна заява разом з копією рішення та іншими документами подається до Центральної виборчої комісії у порядку, визначеному частинами третьою і шостою цієї статті.

11. На підставі заяви, поданої відповідно до частин дев'ятої або десятої цієї статті, не пізніше третього дня після її надходження, але не пізніше дня голосування, а в день голосування — невідкладно Центральна виборча комісія приймає рішення про скасування реєстрації представника партії у Центральній виборчій комісії чи уповноваженої особи партії та про реєстрацію іншої особи представником партії у Центральній виборчій комісії чи уповноваженою особою партії. Копія рішення невідкладно видається представнику партії у Центральній виборчій комісії або надсилається на адресу керівного органу партії.

12. Посвідчення представника партії у Центральній виборчій комісії чи уповноваженої особи партії, повноваження яких припинено до закінчення виборчого процесу, невідкладно повертається до Центральної виборчої комісії.

13. Представник партії у Центральній виборчій комісії має право:

1) бути присутнім на всіх засіданнях Центральної виборчої комісії під час обговорення питань, пов'язаних із виборами депутатів, та брати участь у їх обговоренні з правом дорадчого голосу: отримувати до початку засідання порядок денний та матеріали до питань порядку денного, брати участь в обговоренні, вносити пропозиції щодо рішення Центральної виборчої комісії;

2) знайомитися із змістом протоколів засідань Центральної виборчої комісії та її рішеннями, отримувати копії цих рішень; у разі своєї відсутності на засіданні знайомитися з документами, на підставі яких приймалися рішення на такому засіданні;

3) знайомитися з протоколами, телефонограмами, факсограмами та іншими офіційними повідомленнями, що надходять до Центральної виборчої комісії від окружних виборчих комісій, у тому числі про підсумки голосування у загальнодержавному та одномандатних округах, отримувати їх копії;

4) реалізовувати інші права, передбачені цим Законом для представника партії у Центральній виборчій комісії.

14. Уповноважена особа партії:

1) сприяє партії в її участі у виборчому процесі, в тому числі у проведенні передвиборної агітації;

2) представляє інтереси партії у відносинах з виборчими комісіями (крім Центральної виборчої комісії), органами виконавчої влади, судами, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, виборцями, іншими суб'єктами виборчого процесу на території відповідного виборчого округу;

3) може брати участь з правом дорадчого голосу в засіданнях виборчих комісій (крім Центральної виборчої комісії) на території відповідного виборчого округу;

4) має право бути присутньою на виборчій дільниці під час голосування та на засіданні дільничної виборчої комісії при підрахунку голосів виборців з урахуванням обмежень, встановлених частиною третьою статті 34 цього Закону;

5) має права офіційного спостерігача від партії, передбачені частиною дев'ятою статті 78 цього Закону;

6) має інші права, передбачені цим Законом для уповноваженої особи партії.

15. На уповноважену особу партії поширюються обмеження, встановлені частиною десятою статті 78 цього Закону.

Стаття 76. Гарантії діяльності у виборчому процесі кандидатів у депутати

1. Кандидату у депутати, крім кандидата у депутати, який є Президентом України або народним депутатом України, не може бути відмовлено у звільненні на період передвиборної агітації від виконання виробничих або службових обов'язків за місцем роботи з наданням неоплачуваної відпустки.

2. Кандидат у депутати під час виборчого процесу не може бути звільнений з роботи з ініціативи власника підприємства, установи, організації або уповноваженого ним органу, командира військової частини (формування). Кандидат у депутати без його згоди не може бути переведений на іншу роботу, направлений у відрядження, а також призваний на військову або альтернативну (невійськову) службу, навчальні (перевірні) та спеціальні збори військовозобов'язаних.

3. Кандидат у депутати в одномандатному окрузі має право визначити із числа виборців своїх довірених осіб (не більше трьох осіб).

4. Довірені особи кандидата у депутати в одномандатному окрузі реєструються Центральною виборчою комісією за поданням кандидата в депутати. У поданні зазначаються: прізвище, ім'я, по батькові довіреної особи, її громадянство, день, місяць і рік народження, місце роботи, посада (заняття), адреса місця проживання, номер телефону. До заяви додається письмова згода цієї особи представляти інтереси кандидата у депутати та ксерокопії першої та другої сторінок паспорта громадянина України або ксерокопія тимчасового посвідчення громадянина України (для осіб недавно прийнятих до громадянства України). Центральна виборча комісія протягом трьох днів після дня надходження цього подання реєструє довірених осіб кандидата в депутати і видає їм посвідчення за встановленою нею формою.

5. Не допускається реєстрація довіреними особами кандидатів у депутати осіб, зазначених у другому реченні частини другої статті 75 цього Закону.

6. Довірені особи кандидата у депутати в одномандатному окрузі сприяють кандидату в депутати у проведенні виборчого процесу; представляють інтереси кандидата в депутати у відносинах з виборчими комісіями, органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування, засобами масової інформації, об'єднаннями громадян, виборцями, виконують інші повноваження, визначені цим Законом.

7. Довірені особи кандидата у депутати в одномандатному окрузі набувають повноважень з дня їх реєстрації Центральною виборчою комісією. Повноваження цих осіб припиняються в день скасування рішення про реєстрацію кандидата у депутати в одномандатному окрузі чи встановлення результатів виборів та їх офіційного оприлюднення.

8. Довірені особи кандидата у депутати в одномандатному окрузі мають право на звільнення від виконання виробничих або службових обов'язків з дня їх реєстрації на період виборчого процесу без збереження заробітної плати за погодженням із власником підприємства, установи, організації чи уповноваженим ним органом.

9. Кандидат у депутати в одномандатному окрузі має право в будь-який час до дня голосування звернутися із заявою до Центральної виборчої комісії про припинення повноважень його довіреної особи і подати документи для реєстрації іншої особи в порядку, встановленому цим Законом.

10. Довірена особа кандидата у депутати в одномандатному окрузі має право в будь-який час звернутися до Центральної виборчої комісії із заявою про складення своїх повноважень.

11. На підставі заяви, поданої відповідно до частин дев'ятої чи десятої цієї статті, не пізніше третього дня після її надходження, а поданої напередодні і в день голосування — негайно, Центральна виборча комісія приймає рішення про скасування реєстрації довіреної особи кандидата в депутати в одномандатному окрузі, копія якого невідкладно видається або надсилається кандидату в депутати.

12. Посвідчення довіреної особи кандидата у депутати в одномандатному окрузі, повноваження якої припинено до закінчення виборчого процесу, негайно повертається до Центральної виборчої комісії.

13. Кандидат у депутати, його довірена особа мають права уповноваженої особи партії, передбачені пунктами 1, 4, 5 частини чотирнадцятої статті 75 цього Закону.

Стаття 77. Офіційні спостерігачі

1. У виборчому процесі можуть брати участь офіційні спостерігачі від партій, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі, кандидатів у депутати в одномандатному окрузі та громадських організацій, які зареєстровані у порядку, встановленому цим Законом (далі — офіційний спостерігач від партії, кандидата у депутати, громадської організації).

2. Офіційні спостерігачі від іноземних держав та міжнародних організацій можуть вести спостереження за ходом виборчого процесу.

3. Повноваження офіційних спостерігачів починаються з дня їх реєстрації відповідною виборчою комісією у порядку, передбаченому цим Законом, і припиняються після встановлення Центральною виборчою комісією результатів виборів депутатів.

4. Виборча комісія, яка зареєструвала офіційного спостерігача, може достроково припинити його повноваження у разі порушення ним цього Закону. Про дострокове припинення повноважень офіційного спостерігача приймається мотивоване рішення.

Стаття 78. Офіційні спостерігачі від партій, кандидатів у депутати та громадських організацій

1. Офіційним спостерігачем від партії, кандидата у депутати чи громадської організації може бути виборець. Не може бути офіційним спостерігачем: член виборчої комісії; посадова особа органів виконавчої влади або суду, правоохоронних органів, органів влади Автономної Республіки Крим чи органів місцевого самоврядування; військовослужбовець; особа, яка проходить альтернативну (невійськову) службу.

2. Громадська організація, до статутної діяльності якої належать питання виборчого процесу та спостереження за ним, зареєстрована у встановленому законом порядку, не пізніш як за шістдесят днів до дня голосування може звернутися до Центральної виборчої комісії з клопотанням про дозвіл мати офіційних спостерігачів під час виборів депутатів. До клопотання, підписаного керівником громадської організації та засвідченого печаткою організації, додаються копія статуту громадської організації, засвідчена в нотаріальному порядку, а також копія свідоцтва про державну реєстрацію громадської організації, засвідчена в нотаріальному порядку.

3. Центральна виборча комісія не пізніш як на десятий день з дня отримання клопотання приймає рішення про надання дозволу громадській організації мати офіційних спостерігачів або про відмову в наданні такого дозволу, про що повідомляє громадську організацію наступного дня після дня прийняття відповідного рішення. Підставою для відмови може бути лише порушення громадською організацією вимог, встановлених частинами першою та другою цієї статті. Копія рішення про надання дозволу громадській організації мати офіційних спостерігачів або про відмову в наданні такого дозволу видається представнику громадської організації не пізніш як наступного дня після дня прийняття такого рішення. Громадська організація має право оскаржити до суду рішення про відмову в наданні їй дозволу мати офіційних спостерігачів.

4. Центральна виборча комісія не пізніш як за сорок п'ять днів до дня голосування офіційно публікує у газетах «Голос України» та «Урядовий кур'єр» перелік громадських організацій, яким надано дозвіл мати офіційних спостерігачів на виборах депутатів.

5. Офіційний спостерігач від партії, кандидата у депутати, громадської організації реєструється окружною виборчою комісією за поданням уповноваженої особи партії у відповідному одномандатному або загальнодержавному окрузі, кандидата у депутати у цьому одномандатному окрузі або керівника відповідної громадської організації.

6. У поданні про реєстрацію офіційних спостерігачів зазначаються їх прізвища, імена, по батькові, громадянство, дата народження, місце проживання та адреса житла, місце роботи, посада (заняття), номери контактних телефонів. До подання додаються заяви про згоду цих осіб бути офіційними спостерігачами від відповідної партії, кандидата у депутати чи громадської організації та ксерокопії першої та другої сторінок паспорта громадянина України або ксерокопія тимчасового посвідчення громадянина України (для осіб недавно прийнятих до громадянства України). До подання від громадської організації подається також копія рішення Центральної виборчої комісії про дозвіл мати офіційних спостерігачів під час виборів депутатів.

7. Подання про реєстрацію офіційного спостерігача за підписом уповноваженої особи партії, кандидата у депутати в одномандатному окрузі, керівника відповідної громадської організації вноситься до відповідної окружної виборчої комісії не пізніш як за п'ять днів до дня голосування.

Підставою для відмови у реєстрації офіційного спостерігача може бути лише порушення положень частин першої — третьої, п'ятої, шостої цієї статті.

8. Окружна виборча комісія здійснює реєстрацію офіційних спостерігачів у відповідному одномандатному окрузі та видає їм посвідчення за формою, встановленою Центральною виборчою комісією, не пізніше наступного дня після внесення подання.

9. Офіційний спостерігач від партії, кандидата у депутати, громадської організації має право:

1) перебувати на виборчих дільницях під час голосування, спостерігати з будь-якої відстані за діями членів виборчої комісії, у тому числі під час видачі

виборчих бюлетенів виборцям і підрахунку голосів, не заважаючи членам виборчої комісії фізично;

2) робити фото- та кінозйомки, аудіо- та відеозаписи, не порушуючи при цьому таємниці голосування;

3) бути присутнім при видачі виборчих бюлетенів членам дільничної виборчої комісії, у тому числі для організації голосування виборців за місцем перебування, та при проведенні такого голосування;

4) бути присутнім з дотриманням вимог цього Закону на засіданнях дільничних та окружних виборчих комісій, з урахуванням положень, встановлених частиною третьою статті 34 цього Закону, у тому числі під час підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці та встановлення підсумків голосування;

5) звертатися до відповідної виборчої комісії чи до суду щодо усунення порушень цього Закону в разі їх виявлення;

6) складати акт про виявлення порушення цього Закону, що підписується ним та не менш як двома виборцями, які засвідчують факт цього порушення, із зазначенням їх прізвищ, імен, по батькові, місця проживання та адреси житла, та подавати його до відповідної виборчої комісії чи до суду;

7) вживати необхідних заходів в межах законодавства щодо припинення протиправних дій під час голосування та підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці;

8) отримувати копії протоколів про передачу виборчих бюлетенів, про підрахунок голосів і встановлення підсумків голосування та інших документів у випадках, передбачених цим Законом;

9) реалізовувати інші права, передбачені цим Законом для офіційних спостерігачів.

10. Офіційний спостерігач від партії, кандидата у депутати, громадської організації не має права:

1) безпідставно втручатися в роботу виборчої комісії, чинити дії, що порушують законний хід виборчого процесу або неправомірно заважають членам виборчої комісії здійснювати свої повноваження;

2) заповнювати замість виборця (у тому числі і на його прохання) виборчий бюлетень;

3) бути присутнім при заповненні виборцем виборчого бюлетеня у кабіні (кімнаті) для таємного голосування або іншим чином порушувати таємницю голосування.

11. У разі порушення офіційним спостерігачем від партії, кандидата у депутати, громадської організації вимог частини десятої цієї статті виборча комісія робить йому попередження. У випадку повторного або грубого порушення вимог частини десятої цієї статті виборча комісія може позбавити його права бути присутнім на своєму засіданні у порядку, встановленому частиною п'ятою статті 34 цього Закону. Таке рішення може бути оскаржене офіційним спостерігачем до суду.

12. Уповноважена особа партії, кандидат у депутати в одномандатному окрузі або керівник громадської організації має право відкликати офіційного спостерігача, звернувшись з письмовою заявою до відповідної окружної виборчої комісії про припинення його повноважень, і подати документи для реєстрації офіційним спостерігачем іншої особи в порядку, встановленому цією статтею.

13. Офіційний спостерігач від партії, кандидата у депутати, громадської організації має право у будь-який час звернутися до окружної виборчої комісії із заявою про складення своїх повноважень. На підставі такої заяви окружна виборча комісія приймає рішення про скасування реєстрації офіційного спостерігача, копія якого надається або направляється відповідно уповноваженій особі партії або кандидату у депутати в одномандатному окрузі чи керівнику відповідної громадської організації.

Стаття 79. Офіційні спостерігачі від іноземних держав, міжнародних організацій

1. Офіційні спостерігачі від іноземних держав, міжнародних організацій реєструються Центральною виборчою комісією. Пропозиції щодо реєстрації офіційних спостерігачів подаються іноземними державами, міжнародними організаціями безпосередньо або через Міністерство закордонних справ України до Центральної виборчої комісії не пізніш як за сім днів до дня голосування. Порядок реєстрації офіційних спостерігачів від іноземних держав та міжнародних організацій визначається Центральною виборчою комісією.

2. Рішення про реєстрацію або про відмову в реєстрації офіційних спостерігачів від іноземних держав, міжнародних організацій приймається Центральною виборчою комісією не пізніш як за п'ять днів до дня голосування.

3. Громадяни України не можуть бути зареєстровані офіційними спостерігачами від іноземних держав чи міжнародних організацій. Громадяни України або іноземці чи особи без громадянства, які володіють українською мовою, можуть супроводжувати зареєстрованих офіційних спостерігачів від іноземних держав і міжнародних організацій на території виборчих дільниць та під час засідань виборчих комісій виключно для виконання функцій перекладача (не більше однієї особи з кожним офіційним спостерігачем).

4. Центральна виборча комісія видає офіційним спостерігачам від іноземних держав, міжнародних організацій посвідчення за встановленою нею формою.

5. Офіційні спостерігачі від іноземних держав, міжнародних організацій здійснюють свої повноваження на території України, а також на закордонних виборчих дільницях.

6. Офіційний спостерігач від іноземної держави, міжнародної організації має право:

1) бути присутнім на зустрічах кандидатів у депутати, уповноважених осіб партій з виборцями, на передвиборних зборах, мітингах, засіданнях виборчих комісій;

2) знайомитися з матеріалами передвиборної агітації;

3) перебувати на виборчих дільницях під час голосування, спостерігати за діями членів комісії, у тому числі під час видачі виборчих бюлетенів виборцям і підрахунку голосів, не заважаючи членам комісії фізично;

4) робити фото- та кінозйомки, аудіо- та відеозаписи, не порушуючи при цьому таємниці голосування;

5) після проведення виборів публічно висловлювати свої пропозиції щодо організації проведення виборів депутатів та вдосконалення законодавства України з урахуванням міжнародного досвіду, проводити прес-конференції з додержанням вимог законодавства України;

6) утворювати разом з іншими спостерігачами від іноземних держав, міжнародних організацій тимчасові групи офіційних спостерігачів для координації своєї діяльності в межах повноважень, передбачених цим Законом, з інформуванням про це протягом одного дня Центральної виборчої комісії.

7. Офіційні спостерігачі від іноземних держав, міжнародних організацій здійснюють спостереження самостійно і незалежно.

8. Міністерство закордонних справ України, інші органи виконавчої влади, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування та виборчі комісії сприяють офіційним спостерігачам від іноземних держав, міжнародних організацій у здійсненні ними повноважень.

9. Фінансове і матеріальне забезпечення діяльності офіційних спостерігачів від іноземних держав, міжнародних організацій здійснюється за рахунок коштів держав чи організацій, які направили цих спостерігачів в Україну, або за їх власні кошти.

10. Офіційні спостерігачі від іноземних держав та міжнародних організацій не мають права втручатися в роботу виборчої комісії, чинити дії, що порушують законний хід виборчого процесу або неправомірно заважають членам виборчої комісії здійснювати свої повноваження; заповнювати замість виборця (у тому числі і на його прохання) виборчий бюлетень або іншим чином порушувати таємницю голосування та використовувати свій статус у діяльності, не пов'язаній зі спостереженням за ходом виборчого процесу. Це обмеження поширюється і на осіб, які відповідно до частини третьої цієї статті супроводжують офіційних спостерігачів, під час безпосередньої роботи з офіційним спостерігачем від іноземної держави, міжнародної організації.

Розділ XI
ГОЛОСУВАННЯ ТА ВСТАНОВЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВИБОРІВ ДЕПУТАТІВ

Стаття 80. Виборчий бюлетень

1. Голосування виборців на виборах депутатів здійснюється за допомогою виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України (далі — виборчий бюлетень).

2. Форма, колір і текст виборчих бюлетенів для голосування в загальнодержавному окрузі та в одномандатних виборчих округах затверджуються Центральною виборчою комісією не пізніш як за п'ятдесят три дні до дня голосування.

Виборчі бюлетені для голосування в загальнодержавному окрузі та в одномандатних виборчих округах мають бути різного кольору.

Ступені захисту виборчого бюлетеня встановлюються Центральною виборчою комісією.

3. Виборчий бюлетень повинен містити назву та дату проведення виборів депутатів, позначення (загальнодержавний чи одномандатний) виборчого округу, номер одномандатного округу, номер виборчої дільниці, а також позначені місця для печатки дільничної виборчої комісії.

Текст виборчого бюлетеня викладається державною мовою і повинен бути розміщений на одному аркуші та лише з одного боку.

4. У виборчому бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі назви партій розміщуються у порядку їх номерів, визначених жеребкуванням, яке проводить Центральна виборча комісія за участю представників партій у Центральній виборчій комісії після закінчення реєстрації кандидатів у депутати від партій перед затвердженням форми і тексту виборчого бюлетеня. У виборчому бюлетені зазначаються визначений жеребкуванням номер кожної партії, повна назва відповідної партії, власні імена (усі власні імена) та по батькові (за наявності) перших п'яти кандидатів у депутати, включених до виборчого списку партії. Між номером кожної партії та назвою цієї партії розміщується порожній квадрат.

У виборчому бюлетені для голосування в одномандатному окрузі зазначаються в алфавітному порядку прізвища, власні імена (усі власні імена) та по батькові (за наявності) зареєстрованих у цьому окрузі кандидатів у депутати з відомостями про рік народження, освіту, посаду (заняття), місце роботи, місце проживання, партійність, а також суб'єкт висування кожного кандидата. Ліворуч від прізвища кожного кандидата розташовується порожній квадрат.

5. Виборчий бюлетень містить роз'яснення щодо порядку його заповнення виборцем під час голосування.

6. Виборчий бюлетень має контрольний талон, відокремлений лінією відриву. Контрольний талон повинен містити назву та дату виборів, позначення (загальнодержавний чи одномандатний) виборчого округу та номер одномандатного округу, номер виборчої дільниці, а також позначення місця для номера, за яким виборця внесено до списку виборців на дільниці, підпису виборця, який отримує виборчий бюлетень, прізвища, ініціалів та підпису члена дільничної виборчої комісії, який видаватиме виборчий бюлетень.

7. Виборчий бюлетень є документом суворої звітності. Центральна виборча комісія, окружні та дільничні виборчі комісії забезпечують суворий облік отриманих та виданих виборчих бюлетенів відповідно до вимог цього Закону. Документація, що забезпечує облік виборчих бюлетенів, передається підприємствами-виготовлювачами, окружними та дільничними виборчими комісіями до Центральної виборчої комісії. Центральна виборча комісія після офіційного оприлюднення результатів виборів забезпечує передання облікової інформації на збереження до відповідних архівних установ.

8. Виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі та в одномандатному окрузі для кожної виборчої дільниці виготовляються у кількості, що на 0,5 відсотка перевищує кількість виборців, які включені до списку виборців на виборчих дільницях кожного одномандатного округу, з можливим відхиленням зазначеної кількості з урахуванням кратності розміщення виборчих бюлетенів в межах поліграфічного листа при їх виготовленні.

Стаття 81. Порядок виготовлення виборчих бюлетенів

1. Центральна виборча комісія на підставі договору, укладеного між нею і державними поліграфічними підприємствами, забезпечує виготовлення у централізованому порядку не пізніш як за сім днів до дня голосування виборчих бюлетенів.

2. Підприємства-виготовлювачі виборчих бюлетенів забезпечують суворе дотримання замовленої кількості виготовлених бюлетенів, їх облік та передачу замовнику в порядку, встановленому Центральною виборчою комісією.

3. Технічні відходи, поліграфічний брак, а також друкарські форми знищуються в порядку та у строки, визначені угодою на виготовлення виборчих бюлетенів.

4. Контроль за виготовленням виборчих бюлетенів на підприємствах-виготовлювачах, дотриманням вимог щодо знищення друкарських форм, технічних відходів, поліграфічного браку здійснюється контрольною комісією, яка утворюється Центральною виборчою комісією за поданнями партій, депутатські фракції яких зареєстровані в Апараті Верховної Ради України поточного скликання на початок виборчого процесу, не пізніш як у день затвердження форми виборчого бюлетеня.

5. Виборчі бюлетені отримуються Центральною виборчою комісією в упаковці підприємства-виготовлювача на підставі акта прийому-передачі за формою, встановленою Центральною виборчою комісією. Зведена інформація на підставі актів прийому-передачі про кількість виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі та для голосування в одномандатному окрузі, виготовлених для кожного виборчого округу, оприлюднюється не пізніш як за один день до дня голосування на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

6. На спеціальній виборчій дільниці, утвореній на судні, що перебуває в день голосування у плаванні під Державним Прапором України, на полярній станції України, виборчі бюлетені виготовляються з дозволу Центральної виборчої комісії безпосередньо дільничною виборчою комісією у кількості, що на 0,5 відсотка перевищує кількість виборців на виборчій дільниці. Такий дозвіл може бути наданий не пізніш як за три дні до дня голосування на підставі подання відповідної окружної виборчої комісії, в якому зазначено номер виборчої дільниці, утвореної на відповідному судні чи на полярній станції України, назву судна чи полярної станції України, а також час, коли відповідне судно покинуло останній порт на території України.

Відомості про кількість виготовлених виборчих бюлетенів вносяться до протоколів дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці та враховуються відповідною окружною виборчою комісією при складанні протоколів про підсумки голосування в загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі.

7. У разі прийняття Центральною виборчою комісією рішення про скасування реєстрації усіх кандидатів у депутати від партії у загальнодержавному окрузі у період виготовлення виборчих бюлетенів або після виготовлення виборчих бюлетенів, однак за той проміжок часу, у який неможливо здійснити передрукування виборчих бюлетенів, Центральна виборча комісія приймає рішення про внесення змін до виборчого бюлетеня для голосування у загальнодержавному окрузі. Рішення Центральної виборчої комісії негайно передається відповідним окружним виборчим комісіям для внесення відповідних змін дільничними виборчими комісіями.

У разі прийняття Центральною виборчою комісією рішення про скасування реєстрації кандидата (кандидатів) у депутати в одномандатному окрузі або рішення про вибуття кандидата у депутати з балотування у період виготовлення виборчих бюлетенів або після виготовлення виборчих бюлетенів, однак за той проміжок часу, у який неможливо здійснити передрукування виборчих бюлетенів, Центральна виборча комісія приймає рішення про внесення змін до виборчого бюлетеня відповідного виборчого округу. Рішення Центральної виборчої комісії негайно передається відповідній окружній виборчій комісії. Окружна виборча комісія негайно передає це рішення дільничним виборчим комісіям для внесення відповідних змін.

Такі зміни до виборчих бюлетенів вносяться членами дільничних виборчих комісій з використанням штампа «Вибув» на засіданні дільничної виборчої комісії.

Вносити зміни до виборчого бюлетеня для голосування у загальнодержавному окрузі без рішення Центральної виборчої комісії забороняється.

Вносити зміни до виборчого бюлетеня для голосування в одномандатному окрузі без рішення Центральної виборчої комісії забороняється.

Про зміни, внесені до виборчого бюлетеня, повідомляється кожному виборцю під час видачі виборчого бюлетеня.

8. Форма штампа, зазначеного у частині сьомій цієї статті, затверджується Центральною виборчою комісією не пізніш як за двадцять шість днів до дня голосування. Окружні виборчі комісії не пізніш як за сім днів до дня голосування забезпечують виготовлення таких штампів. Штампи зберігаються в окружній виборчій комісії.

Штамп «Вибув» передається окружною виборчою комісією всім дільничним виборчим комісіям одночасно з передачею відповідного рішення Центральної виборчої комісії. Дільничним виборчим комісіям закордонних виборчих дільниць штамп «Вибув» передається одночасно з виборчими бюлетенями.

9. У разі якщо до виборчих бюлетенів внесено зміни без рішення Центральної виборчої комісії чи внесені зміни, що не відповідають рішенню Центральної виборчої комісії, дільнична виборча комісія на своєму засіданні складає про це у двох примірниках акт за формою і в порядку, передбаченими частиною восьмою статті 35 цього Закону. В акті повинно бути зазначено кількість отриманих виборчих бюлетенів, кількість зіпсованих виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі та/або в одномандатному окрузі та прізвища осіб, з вини яких це сталося. Один примірник цього акта невідкладно передається до окружної виборчої комісії, другий примірник зберігається у комісії. Відомості зазначеного акта враховуються дільничною виборчою комісією при складанні протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці. Зіпсовані виборчі бюлетені погашаються та упаковуються окремо в різні пакети в порядку, передбаченому частиною шостою статті 87 цього Закону. На пакетах зазначається: «Зіпсовані виборчі бюлетені для голосування в загальнодержавному окрузі», «Зіпсовані виборчі бюлетені для голосування в одномандатному окрузі». Запаковані зіпсовані виборчі бюлетені зберігаються у дільничній виборчій комісії до дня голосування і передаються до окружної виборчої комісії разом з іншою виборчою документацією у порядку, передбаченому статтею 93 цього Закону.

При підрахунку голосів виборців зіпсовані бюлетені враховуються як невикористані.

10. Особи, винні у протиправному псуванні виборчих бюлетенів, відшкодовують завдану шкоду в порядку, встановленому законом.

Стаття 82. Порядок передачі виборчих бюлетенів виборчим комісіям

1. Окружна виборча комісія не раніш як за сім днів до дня голосування приймає виборчі бюлетені в упаковці підприємства-виготовлювача від представника Центральної виборчої комісії, уповноваженого здійснити таку передачу бюлетенів рішенням Центральної виборчої комісії, на своєму засіданні.

Окружна виборча комісія складає у трьох примірниках протокол про прийняття виборчих бюлетенів. Зазначений протокол складається у порядку, передбаченому частиною восьмою статті 35 цього Закону, а також підписується уповноваженим представником Центральної виборчої комісії, який здійснює передання виборчих бюлетенів. Перший примірник протоколу передається до Центральної виборчої комісії, другий — зберігається в окружній виборчій комісії, третій — невідкладно вивішується в приміщенні окружної виборчої комісії для загального ознайомлення.

2. Окружна виборча комісія забезпечує збереження й охорону виборчих бюлетенів, отриманих від Центральної виборчої комісії. Виборчі бюлетені зберігаються у приміщенні окружної виборчої комісії в сейфі (металевій шафі або окремій кімнаті), який (яка) опечатується стрічкою з проставленням на ній підписів усіх присутніх на засіданні членів комісії та печатки комісії. Сейф (металева шафа або окрема кімната) постійно (до передачі виборчих бюлетенів дільничним виборчим комісіям) перебуває під охороною працівника органів внутрішніх справ України.

3. Окружна виборча комісія не раніш як за три дні до дня голосування, але не пізніш як за 24 години до дня голосування на своєму засіданні передає виборчі бюлетені дільничним виборчим комісіям відповідного округу. Виборчі бюлетені приймають не менш як три члени кожної дільничної виборчої комісії.

4. Про передачу окружною виборчою комісією виборчих бюлетенів дільничним виборчим комісіям округу складається протокол в порядку і за формою, встановленими частиною восьмою статті 35 цього Закону окремо по виборчих бюлетенях для голосування у загальнодержавному окрузі та в одномандатному окрузі. У протоколі зазначаються:

1) позначення виборчого округу (загальнодержавний чи одномандатний) та номер одномандатного округу;

2) кількість виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі, отриманих окружною виборчою комісією;

3) номер кожної виборчої дільниці, членам комісії якої передаються виборчі бюлетені;

4) кількість виборців на виборчій дільниці згідно зі списком виборців на день складення протоколу;

5) кількість переданих на виборчу дільницю виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі та в одномандатному окрузі;

6) прізвища та підписи членів дільничної виборчої комісії, які прийняли виборчі бюлетені;

7) кількість виборчих бюлетенів, що залишилися в окружній виборчій комісії.

5. Протокол про передачу дільничним виборчим комісіям виборчих бюлетенів складається у трьох примірниках. Примірники протоколу нумеруються і мають однакову юридичну силу. Перший примірник протоколу надсилається до Центральної виборчої комісії, другий — зберігається в окружній виборчій комісії, третій — невідкладно вивішується у приміщенні окружної виборчої комісії для загального ознайомлення. Копія протоколу, засвідчена на кожній сторінці головою і секретарем окружної виборчої комісії та скріплена печаткою комісії, з розрахунку не більш як по одній копії протоколу надається членам окружної виборчої комісії.

6. Витяг із протоколу за формою, встановленою Центральною виборчою комісією, із зазначенням відомостей, що стосуються відповідної виборчої дільниці, надається разом із виборчими бюлетенями представникам кожної дільничної виборчої комісії, які отримали виборчі бюлетені, за підписами голови і секретаря окружної виборчої комісії та трьох членів відповідної дільничної виборчої комісії, засвідчений печаткою окружної виборчої комісії.

7. Дільничним виборчим комісіям закордонних виборчих дільниць виборчі бюлетені передаються Центральною виборчою комісією не раніш як за три дні до дня голосування через Міністерство закордонних справ України у порядку, встановленому Центральною виборчою комісією; за необхідності, як виняток, виборчі бюлетені можуть передаватися за шість днів до дня голосування. Про передачу виборчих бюлетенів виборчим комісіям закордонних виборчих дільниць Центральна виборча комісія складає протокол, зазначений у частині п'ятій цієї статті. Протокол складається у двох примірниках, один з яких залишається у Центральній виборчій комісії, а другий разом з витягами з протоколу для кожної закордонної виборчої дільниці передається до Міністерства закордонних справ України, відомості зазначеного протоколу не пізніше наступного дня оприлюднюються на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

8. Кандидат у депутати, його довірена особа, уповноважена особа партії, офіційний спостерігач, який був присутнім при передачі виборчих бюлетенів, мають право на своє прохання невідкладно отримати копії зазначених у частинах першій і п'ятій цієї статті протоколів, засвідчені на кожній сторінці головою і секретарем окружної виборчої комісії та скріплені печаткою комісії, з розрахунку не більш як по одній копії протоколу для партії, кандидата у депутати в одномандатному окрузі. Копії протоколу, зазначеного у частині сьомій цієї статті, надаються представникам партій у Центральній виборчій комісії.

9. Члени дільничної виборчої комісії звичайних та спеціальних виборчих дільниць (крім дільниць на суднах, що перебувають на цей час у плаванні під Державним Прапором України, та на полярній станції України) транспортують отримані ними виборчі бюлетені до приміщення дільничної виборчої комісії у супроводі працівника органів внутрішніх справ України, на якого покладається обов'язок охорони.

10. Приймання виборчих бюлетенів дільничною виборчою комісією відбувається на засіданні дільничної виборчої комісії невідкладно після прибуття членів виборчої комісії, які отримали бюлетені. Секретар комісії проставляє у визначених місцях кожного виборчого бюлетеня печатку дільничної виборчої комісії. Інший визначений рішенням комісії член дільничної виборчої комісії перераховує отримані виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі та відповідному одномандатному окрузі окремо, перевіряючи відповідність позначення виборчого округу, номера одномандатного округу та номера виборчої дільниці, зазначених на виборчих бюлетенях.

11. При підрахунку виборчих бюлетенів визначений виборчою комісією член комісії рахує виборчі бюлетені окремо по загальнодержавному округу та одномандатному округу вголос. Інші члени комісії спостерігають за підрахунком. При підрахунку виборчих бюлетенів забороняється поділ комісії на кілька груп, кожна з яких підраховує частину бюлетенів.

12. У разі виявлення невідповідності підрахованої кількості виборчих бюлетенів по загальнодержавному округу та (або) одномандатному округу відповідній кількості, зазначеній у витягу з протоколу окружної виборчої комісії про передання виборчих бюлетенів, дільнична виборча комісія складає у двох примірниках акт (акти) про розходження із зазначенням встановленої рішенням дільничної виборчої комісії причини розходження. Цей акт (акти) складається за формою і в порядку, передбаченими частиною восьмою статті 35 цього Закону. Один примірник акта (актів) передається до окружної виборчої комісії, а другий зберігається у дільничній виборчій комісії. За наявності зазначених розходжень кількістю виборчих бюлетенів, отриманих дільничною виборчою комісією, вважається кількість, встановлена на засіданні дільничної виборчої комісії та зафіксована в акті про розходження і в протоколі засідання комісії.

13. Виборчі бюлетені зберігаються у приміщенні дільничної виборчої комісії в сейфі (металевій шафі), який опечатується на тому ж засіданні комісії стрічкою з проставлянням на ній підписів усіх присутніх на засіданні виборчої комісії та печатки виборчої комісії і постійно (до початку підготовчого засідання комісії, передбаченого частиною третьою статті 84 цього Закону) перебуває під охороною працівника органів внутрішніх справ України.

14. У разі виявлення пошкодження стрічки, якою було опечатано сейф (металеву шафу), або невідповідності підписів чи печатки на ній голова дільничної виборчої комісії негайно повідомляє про це органи внутрішніх справ України та окружну виборчу комісію. Після цього голова комісії невідкладно відкриває сейф (металеву шафу) та виймає наявні у ньому виборчі бюлетені. Члени дільничної виборчої комісії перевіряють виборчі бюлетені, зокрема щодо відповідності номерів округу та виборчої дільниці, наявності відбитка печатки цієї дільничної виборчої комісії, після чого перераховують виборчі бюлетені окремо по загальнодержавному та одномандатному виборчих округах. Дільнична виборча комісія складає акт (акти) про виявлені ознаки відкриття сейфа (металевої шафи) та (у разі виявлення) про невідповідність кількості виборчих бюлетенів. Зазначений акт (акти) складається за формою і в порядку, передбаченими частиною восьмою статті 35 цього Закону. Кількість виявлених у сейфі (металевій шафі) виборчих бюлетенів фіксується також у протоколі засідання виборчої комісії. У такому випадку встановлена кількість вважається кількістю виборчих бюлетенів, отриманих дільничною виборчою комісією.

Стаття 83. Приміщення для голосування

1. Голосування проводиться в спеціально відведених та облаштованих приміщеннях, в яких обладнуються кабіни для таємного голосування та визначаються місця видачі виборчих бюлетенів і встановлення виборчих скриньок. На одній виборчій дільниці облаштовується одне приміщення для голосування. Контроль за облаштуванням приміщення для голосування покладається на дільничну виборчу комісію.

2. Виконавчі органи сільських, селищних, міських (у містах, де немає районних у місті рад), районних у містах рад або органи (посадові особи), які відповідно до закону здійснюють їх повноваження, забезпечують звичайні виборчі дільниці необхідними приміщеннями для голосування, придатними для облаштування відповідно до вимог цього Закону та нормативів, встановлених Центральною виборчою комісією, надають технічну допомогу в облаштуванні.

Керівники закладів, установ, полярної станції України, капітани суден, де утворені спеціальні виборчі дільниці, забезпечують спеціальні виборчі дільниці необхідними приміщеннями для голосування, придатними для облаштування та з урахуванням нормативів, встановлених Центральною виборчою комісією.

Керівники закордонних дипломатичних установ України, військових частин (формувань), дислокованих за межами України, де утворені закордонні виборчі дільниці, забезпечують закордонні виборчі дільниці необхідними приміщеннями для голосування, придатними для облаштування та нормативів, встановлених Центральною виборчою комісією.

3. Приміщення для голосування для малої виборчої дільниці повинно мати площу, не меншу 50 кв. м, середньої — не меншу 75 кв. м, великої — не меншу 90 кв. м.

У разі відсутності в межах звичайної або спеціальної чи закордонної виборчої дільниці приміщення з відповідною площею приміщення для голосування на відповідній виборчій дільниці може мати меншу площу за нормативами, встановленими Центральною виборчою комісією.

4. Розміщення обладнання у приміщенні для голосування планується таким чином, щоб місця видачі виборчих бюлетенів, вхід і вихід з кабін для таємного голосування, виборчі скриньки знаходилися у полі зору членів дільничної виборчої комісії та осіб, які відповідно до цього Закону мають право бути присутніми в приміщенні для голосування.

5. Приміщення для голосування на спеціальній виборчій дільниці повинно мати відкритий доступ для членів виборчої комісії, кандидатів у депутати, їх довірених осіб, уповноважених осіб партій, офіційних спостерігачів та представників засобів масової інформації. Керівники закладів, установ зобов'язані забезпечити безперешкодний доступ членів виборчих комісій, виборців, включених до списку виборців цієї виборчої дільниці, кандидатів у депутати, їх довірених осіб, уповноважених осіб партій, офіційних спостерігачів та представників засобів масової інформації до приміщення для голосування.

6. Кожна виборча дільниця забезпечується необхідною кількістю виборчих скриньок — стаціонарних (великих) та переносних (малих). Для голосування використовуються виборчі скриньки, виготовлені з прозорого матеріалу за розмірами, встановленими Центральною виборчою комісією. Кожній виборчій скриньці присвоюється власний номер, який проставляється на цій скриньці. Мала виборча дільниця повинна мати не менше двох стаціонарних виборчих скриньок, середня — не менше чотирьох стаціонарних виборчих скриньок, велика — не менше шести стаціонарних виборчих скриньок. Кожна виборча дільниця повинна мати не менше двох переносних виборчих скриньок. Стаціонарні виборчі скриньки встановлюються у приміщенні для голосування так, щоб виборці при підході до них мали можливість проходити через кабіни (кімнати) для таємного голосування. Порядок виготовлення, обліку, використання та зберігання виборчих скриньок визначається Центральною виборчою комісією.

7. У приміщенні для голосування або безпосередньо перед ним дільнична виборча комісія в обов'язковому порядку розміщує виготовлені окружною виборчою комісією за рахунок коштів Державного бюджету України плакати, що роз'яснюють порядок голосування та відповідальність за порушення законодавства про вибори депутатів, за формою, затвердженою Центральною виборчою комісією, а також виборчі списки від кожної партії, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі, списки кандидатів у депутати, зареєстрованих у відповідному одномандатному окрузі, та інформаційні плакати, передбачені частинами першою та другою статті 69 цього Закону, які розміщуються в порядку розташування партій, кандидатів у депутати у виборчих бюлетенях для голосування відповідно у загальнодержавному та одномандатному округах.

Стаття 84. Підготовка до голосування

1. Про час і місце голосування дільнична виборча комісія звичайної виборчої дільниці сповіщає виборців, включених до списку виборців на цій дільниці, іменними запрошеннями, надісланими або доставленими відповідно до частини другої статті 40 цього Закону.

2. Дільнична виборча комісія в останній день перед днем голосування на своєму засіданні розподіляє обов'язки членів дільничної виборчої комісії на день голосування (за винятком голови та секретаря комісії) щодо:

1) встановлення особи виборця та його наявності у списку виборців;

2) видачі виборцю виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі;

3) контролю за проходженням виборців у кабіни для таємного голосування;

4) контролю за виборчими скриньками;

5) організації голосування виборців за місцем перебування;

6) контролю входу та виходу із приміщення для голосування.

3. Дільнична виборча комісія у день голосування не раніш як за 45 хвилин до початку голосування проводить підготовче засідання. На початку засідання усі присутні оглядають стрічку, якою було опечатано сейф (металеву шафу), де зберігаються виборчі бюлетені.

4. Голова дільничної виборчої комісії надає для огляду членам дільничної виборчої комісії, присутнім кандидатам у депутати, їх довіреним особам, уповноваженим особам партій, офіційним спостерігачам, представникам засобів масової інформації почергово всі наявні на виборчій дільниці виборчі скриньки, оголошуючи номер кожної скриньки. Після огляду кожної виборчої скриньки вона пломбується або, у разі неможливості, опечатується печаткою дільничної виборчої комісії, після чого до неї опускається контрольний лист, у якому зазначаються номер одномандатного округу, номер виборчої дільниці, номер виборчої скриньки, час вкидання контрольного листа до виборчої скриньки, підписи присутніх членів дільничної виборчої комісії та, за бажанням, кандидатів у депутати, їх довірених осіб, уповноважених осіб партій, офіційних спостерігачів. Підписи скріплюються печаткою виборчої комісії. Після вкидання контрольного листа до виборчої скриньки голова виборчої комісії надає для огляду наступну виборчу скриньку і проводить з нею ту саму процедуру. Після пломбування або опечатування останньої виборчої скриньки і вкидання до неї контрольного листа та встановлення стаціонарних (великих) виборчих скриньок на відведені для них місця приміщення для голосування вважається готовим до проведення голосування. Переносні (малі) виборчі скриньки розміщуються у приміщенні для голосування отворами для виборчих бюлетенів униз у полі зору членів виборчої комісії та інших осіб, присутніх у приміщенні для голосування під час голосування відповідно до вимог цього Закону.

5. Якщо при огляді стрічки, якою було опечатано сейф (металеву шафу), де зберігаються виборчі бюлетені, виявлено її пошкодження або невідповідність підписів чи печатки на ній підписам і печатці, зазначеним у частині тринадцятій статті 82 цього Закону, дільнична виборча комісія виконує дії у порядку, передбаченому частиною чотирнадцятою статті 82 цього Закону.

6. Голова дільничної виборчої комісії відкриває сейф (металеву шафу) з виборчими бюлетенями і на підставі витягу із протоколу окружної виборчої комісії про передачу виборчих бюлетенів дільничній виборчій комісії або акта (актів), зазначеного у частині дванадцятій статті 82 цього Закону, оголошує кількість виборчих бюлетенів, отриманих дільничною виборчою комісією окремо по загальнодержавному та одномандатному округу. Ця кількість вноситься секретарем виборчої комісії до відповідного протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці, а також фіксується у протоколі засідання комісії.

7. Голова дільничної виборчої комісії передає необхідну кількість виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному та одномандатному окрузі членам дільничної виборчої комісії, які будуть видавати виборчі бюлетені виборцям у приміщенні для голосування та організовуватимуть голосування за місцем перебування виборців. Кількість отриманих членами виборчої комісії виборчих бюлетенів для організації голосування виборців за місцем перебування окремо по загальнодержавному та одномандатному округу повинна дорівнювати кількості виборців, включених до витягу із списку виборців. Передання виборчих бюлетенів фіксується відомістю за формою, встановленою Центральною виборчою комісією. Зазначені члени комісії засвідчують отримання виборчих бюлетенів, проставляючи підпис у відомості, та забезпечують їх збереження і дотримання встановленого цим Законом порядку їх видачі виборцям. Жодного виборчого бюлетеня у сейфі не може залишатися.

8. Голова дільничної виборчої комісії передає членам дільничної виборчої комісії, уповноваженим працювати зі списком виборців у день голосування, аркуші списку виборців. Відповідні члени комісії забезпечують їх збереження і дотримання встановленого цим Законом порядку їх використання.

9. Перед початком голосування дільнична виборча комісія (крім дільничних виборчих комісій закордонних виборчих дільниць) інформує окружну виборчу комісію про:

1) кількість виборців, внесених до списку виборців на виборчій дільниці, на момент початку голосування;

2) кількість виборців у витягу зі списку виборців для голосування за місцем перебування.

10. Окружна виборча комісія передає зазначені відомості по відповідному одномандатному округу до Центральної виборчої комісії через автоматизовану інформаційно-аналітичну систему не пізніше 10 години дня голосування. Центральна виборча комісія невідкладно після отримання зазначених відомостей оприлюднює їх на своєму офіційному веб-сайті.

Стаття 85. Організація і порядок голосування

1. Голосування проводиться в день голосування з 8 години до 20 години без перерви. На закордонних виборчих дільницях голосування проводиться за місцевим часом країни, де утворені ці дільниці.

2. Організація проведення голосування та підтримання у приміщенні для голосування належного порядку, забезпечення таємності волевиявлення виборців під час голосування покладаються на дільничну виборчу комісію. У разі вчинення правопорушень, за які законом встановлена відповідальність, голова або заступник голови дільничної виборчої комісії мають право запросити у приміщення для голосування працівника органів внутрішніх справ, який повинен вжити до порушника передбачених законом заходів та залишити приміщення для голосування. Перебування працівників органів внутрішніх справ у приміщенні для голосування в інших випадках забороняється.

3. При проведенні голосування на виборчій дільниці два члени дільничної виборчої комісії надають виборцю можливість проголосувати: один член дільничної виборчої комісії за умови пред'явлення виборцем одного з документів, зазначених відповідно у частинах четвертій, п'ятій чи шостій статті 2 цього Закону, та наявності виборця у списку виборців на відповідній виборчій дільниці надає виборцю список для підпису; другий член дільничної виборчої комісії у позначених місцях на контрольних талонах виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі та в одномандатному окрузі вписує своє прізвище, ініціали, розписується та проставляє номер, за яким виборця внесено до списку виборців на дільниці. Виборець розписується за отримання виборчих бюлетенів у списку виборців та на визначених місцях на контрольних талонах виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі. Після цього член виборчої комісії відокремлює від виборчих бюлетенів контрольні талони та видає виборцю по одному виборчому бюлетеню для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі. Контрольні талони виборчих бюлетенів зберігаються у члена комісії, який видав виборчі бюлетені. При цьому робити на виборчих бюлетенях будь-які інші позначки забороняється.

4. Виборець може перебувати у приміщенні для голосування лише протягом часу, необхідного для голосування.

5. Виборчі бюлетені заповнюються виборцем особисто в кабіні для таємного голосування. Під час заповнення виборчих бюлетенів забороняється присутність у кабіні для таємного голосування інших осіб. Виборець, який внаслідок фізичних вад не може самостійно заповнити виборчий бюлетень, має право з відома голови або іншого члена дільничної виборчої комісії скористатися допомогою іншого виборця, крім члена виборчої комісії, кандидата у депутати, його довіреної особи, уповноваженої особи партії, офіційного спостерігача.

6. Для забезпечення голосування виборців з вадами зору Центральна виборча комісія виготовляє трафарети для виборчих бюлетенів рельєфно-крапковим шрифтом (за методом Брайля) з розрахунку по два трафарети на звичайну виборчу дільницю. Для спеціальних виборчих дільниць такі трафарети можуть виготовлятися за поданням окружної виборчої комісії.

7. Виборець не має права передавати свої виборчі бюлетені іншим особам. Отримання виборчих бюлетенів від інших осіб (крім уповноваженого члена виборчої комісії, який видає виборчі бюлетені), заохочення або змушування виборців до передачі виборчого бюлетеня іншим особам шляхом підкупу, погроз або іншим способом забороняється.

8. У виборчому бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі виборець робить позначку «плюс» («+») або іншу, що засвідчує його волевиявлення, у квадраті проти назви партії, за кандидатів у депутати від якої він голосує. Виборець може голосувати за кандидатів у депутати лише від однієї партії.

У виборчому бюлетені для голосування в одномандатному окрузі виборець робить позначку «плюс» («+») або іншу, що засвідчує волевиявлення виборця, у квадраті проти прізвища кандидата у депутати, за якого він голосує. Виборець може голосувати лише за одного кандидата у депутати.

9. Виборець особисто опускає заповнені виборчі бюлетені до виборчої скриньки. Виборець, який через фізичні вади не може самостійно опустити виборчий бюлетень до виборчої

скриньки, має право з відома голови або іншого члена дільничної виборчої комісії доручити зробити це у своїй присутності іншій особі, крім члена виборчої комісії, кандидата у депутати, його довіреної особи, уповноваженої особи партії, офіційного спостерігача.

10. У разі пошкодження виборчої скриньки під час голосування вона опечатується головою і не менш як трьома членами виборчої комісії, які є представниками різних партій, кандидатів у депутати, у спосіб, що унеможливлює подальше опускання чи виймання виборчих бюлетенів. Ця виборча скринька зберігається в приміщенні для голосування в полі зору членів виборчої комісії та інших осіб, які мають право бути присутніми на виборчій дільниці під час голосування відповідно до вимог цього Закону, і не використовується до закінчення голосування.

11. У разі якщо виборець, заповнюючи виборчий бюлетень, припустився помилки, він має право невідкладно звернутися з письмовою заявою до члена виборчої комісії, який видав йому виборчий бюлетень, з проханням видати йому інший виборчий бюлетень для голосування у загальнодержавному або одномандатному окрузі. Член виборчої комісії видає виборцю інший виборчий бюлетень у порядку, встановленому частиною третьою цієї статті, тільки в обмін на невірно заповнений виборчий бюлетень, про що уповноважений член дільничної виборчої комісії робить відповідну позначку в списку виборців навпроти прізвища виборця, яку засвідчує своїм підписом. Невірно заповнений виборчий бюлетень негайно погашається членом комісії, котрий його видав, як невикористаний, про що складається акт. Цей акт підписується двома членами дільничної виборчої комісії, що оформляли видачу виборчого бюлетеня, та виборцем, який невірно заповнив виборчий бюлетень, і долучається до списку виборців. Погашений виборчий бюлетень зберігається до підрахунку голосів у члена комісії, який видав виборчий бюлетень. При підрахунку голосів цей бюлетень враховується як невикористаний і запаковується разом із контрольним талоном у пакет з невикористаними виборчими бюлетенями. Повторна видача виборчого бюлетеня замість невірно заповненого не допускається.

12. За 5 хвилин до 20 години голова дільничної виборчої комісії оголошує про закінчення голосування та зачинення виборчої дільниці о 20 годині. Виборці, які на 20 годину прийшли до дільниці для голосування, мають право проголосувати. Для забезпечення реалізації цього права виборців один із членів комісії о 20 годині за дорученням голови дільничної виборчої комісії підходить до входу у приміщення для голосування та запрошує всіх виборців, які ще не проголосували, зайти у приміщення для голосування та зачиняє двері. Після виходу з приміщення для голосування останнього виборця приміщення зачиняється і в ньому залишаються тільки члени виборчої комісії та особи, які згідно з цим Законом мають право бути присутніми на засіданні виборчої комісії.

13. Невідкладно після закінчення голосування дільнична виборча комісія передає до окружної виборчої комісії попередні відомості про кількість виборців, внесених до списку виборців на виборчій дільниці на момент закінчення голосування, та кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені на виборчій дільниці на момент закінчення голосування.

14. На виборчій дільниці, утвореній на судні, що перебуває в день голосування у плаванні під Державним Прапором України, на полярній станції України, дільнична виборча комісія може оголосити голосування закінченим раніше часу, визначеного частиною першою цієї статті, якщо в голосуванні взяли участь усі виборці, включені до списку виборців на цій виборчій дільниці. Повідомлення, передбачене частиною тринадцятою цієї статті, надсилається до відповідної окружної виборчої комісії технічними засобами зв'язку. Підрахунок голосів на такій дільниці проводиться у порядку, встановленому цим Законом, відразу після оголошення про закінчення голосування та передачі повідомлення, передбаченого частиною тринадцятою цієї статті.

15. Дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці невідкладно після закінчення голосування надсилає технічними засобами зв'язку до Центральної виборчої комісії відомості, передбачені частиною тринадцятою цієї статті.

16. Окружна виборча комісія після отримання відомостей, передбачених частиною тринадцятої цієї статті, з відповідних виборчих дільниць передає ці попередні відомості до Центральної виборчої комісії.

17. Центральна виборча комісія після отримання попередніх відомостей щодо всіх виборчих дільниць оприлюднює зазначені відомості на своєму офіційному веб-сайті.

Стаття 86. Порядок організації голосування виборців за місцем перебування

1. Виборцю, який внесений до списку виборців на виборчій дільниці, але за віком, у зв'язку з інвалідністю чи за станом здоров'я не здатний пересуватися самостійно, дільнична виборча комісія надає можливість голосувати за місцем перебування цього виборця.

2. Для організації голосування виборців, не здатних пересуватися самостійно, за їх місцем перебування дільнична виборча комісія в останній день перед днем голосування на своєму засіданні виготовляє витяг із списку виборців за формою, встановленою Центральною виборчою комісією.

Такий витяг невідкладно після його складання надається для загального ознайомлення у приміщенні дільничної виборчої комісії.

3. До витягу із списку виборців включаються:

1) без рішення комісії — виборець, постійно не здатний самостійно пересуватися, щодо якого у списку виборців зазначена відповідна відмітка, якщо такий виборець до 12 години останньої суботи перед днем голосування письмово або особисто не повідомив відповідну дільничну виборчу комісію про бажання проголосувати у приміщенні для голосування;

2) за рішенням дільничної виборчої комісії — виборець, який тимчасово не здатний самостійно пересуватися, на підставі його заяви та довідки медичної установи про стан його здоров'я.

4. При включенні виборця до витягу із списку виборців для голосування за місцем перебування у списку виборців на виборчій дільниці у графі «підпис виборця» секретар дільничної виборчої комісії робить запис «голосує за місцем перебування».

5. Виборець, який тимчасово не здатний пересуватися самостійно, поштою або через інших осіб подає власноручно написану заяву з проханням забезпечити йому голосування за місцем його перебування із зазначенням місця перебування виборця. Така заява разом з довідкою медичної установи про стан здоров'я виборця повинна бути подана до дільничної виборчої комісії не пізніше 20 години останньої п'ятниці перед днем голосування.

6. Заява, передбачена частиною п'ятою цієї статті, є зобов'язанням виборця забезпечити умови для дотримання вимог щодо порядку голосування, передбачених цим Законом.

7. На спеціальних виборчих дільницях, утворених у стаціонарних лікувальних закладах, голосування за місцем перебування виборця проводиться на підставі власноручно написаної заяви виборця з проханням забезпечити йому голосування за місцем його перебування у зв'язку з необхідністю дотримання постільного режиму.

8. Заява виборця про бажання голосувати за місцем його перебування реєструється дільничною виборчою комісією в окремому журналі, де зазначаються день і час її надходження, прізвище, ім'я, по батькові та адреса місця проживання (місця перебування) виборця.

9. Голосування виборців за місцем їх перебування організовують не менш як три члени дільничної виборчої комісії, визначені рішенням виборчої комісії, зазначеним у частині другій статті 84 цього Закону. Такі члени виборчої комісії повинні бути представниками різних партій, кандидатів у депутати.

10. Голосування виборців за місцем перебування організовується з таким розрахунком, щоб члени дільничної виборчої комісії, які організовують таке голосування, повернулися у приміщення для голосування не пізніш як за годину до закінчення голосування.

11. Голова дільничної виборчої комісії оголошує про те, що члени дільничної виборчої комісії відбувають для організації голосування виборців за місцем перебування. Голова дільничної виборчої комісії видає визначеним членам виборчої комісії витяг із списку виборців, складений відповідно до частини другої цієї статті, та опломбовану або опечатану переносну виборчу скриньку, в яку при цьому опускає контрольний лист. У контрольному листі зазначаються номер виборчої скриньки, час виходу (година та хвилини) членів виборчої комісії для проведення голосування виборців за місцем перебування, кількість отриманих ними виборчих бюлетенів окремо по загальнодержавному та одномандатному округу, прізвища членів дільничної виборчої комісії, яким видані виборчі бюлетені. Контрольний лист підписується присутніми членами виборчої комісії, підписи яких скріплюються печаткою виборчої комісії, та, за бажанням, кандидатами у депутати, їх довіреними особами, уповноваженими особами партій, офіційними спостерігачами.

12. Під час проведення голосування виборців за місцем перебування мають право бути присутні кандидати у депутати, їх довірені особи, уповноважені особи партій, офіційні спостерігачі.

13. Виборець чи члени його сім'ї не можуть відмовити у присутності при проведенні голосування членів комісії, які проводять голосування, а також офіційних спостерігачів, кандидатів у депутати, їх довірених осіб, уповноважених осіб партій, які мають право бути присутніми при проведенні голосування. У разі відмови допустити зазначених осіб у приміщення, де перебуває виборець, йому відмовляється у проведенні голосування за місцем його перебування.

14. При організації голосування виборця за місцем перебування член дільничної виборчої комісії на підставі витягу із списку виборців за умови надання виборцем одного з документів, зазначених у частині четвертій статті 2 цього Закону, видає виборцю виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному та відповідному одномандатному округах. При цьому член дільничної виборчої комісії у позначених місцях на контрольних талонах виборчих бюлетенів вписує своє прізвище, ініціали, розписується та проставляє номер виборця у списку виборців. Виборець розписується у контрольних талонах виборчих бюлетенів та у витягу із списку виборців, заповнює виборчі бюлетені у порядку, передбаченому частиною восьмою статті 85 цього Закону, та опускає виборчі бюлетені до виборчої скриньки.

15. Члени дільничної виборчої комісії мають право перевіряти факт тимчасової нездатності виборця самостійно пересуватися у порядку, встановленому Центральною виборчою комісією.

16. У разі якщо виборець, включений до витягу із списку виборців для голосування за місцем перебування, прибув у приміщення для голосування після того, як члени дільничної виборчої комісії вийшли для організації голосування за місцем перебування, такому виборцю не можуть бути видані виборчі бюлетені для голосування до повернення членів комісії, які організовують голосування за місцем перебування, та з'ясування питання, чи не проголосував цей виборець за місцем перебування.

17. Після проведення голосування виборців за місцем перебування член дільничної виборчої комісії, який видав виборцю виборчі бюлетені, у списку виборців навпроти прізвища виборця робить позначку «голосував за місцем перебування», зазначає своє прізвище і розписується.

18. Витяг із списку виборців, за яким організовувалося голосування виборців за місцем перебування, додається до списку виборців і є його невід'ємною складовою частиною. До списку виборців додаються письмові заяви виборців, довідки медичних установ, копії відповідних рішень дільничної виборчої комісії.

19. Положення цієї статті не поширюються на закордонні виборчі дільниці.

Стаття 87. Підсумкове засідання дільничної виборчої комісії

1. Підсумкове засідання дільничної виборчої комісії розпочинається після закінчення голосування виборців на виборчій дільниці та передачі повідомлення, зазначеного у частині тринадцятій статті 85 цього Закону, і проводиться у тому ж приміщенні, де відбувалося голосування. Підсумкове засідання проводиться без перерви і закінчується після складення та підписання протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці.

2. Якщо одночасно з виборами народних депутатів України проводяться інші вибори чи референдум, підрахунок голосів на цих виборах чи референдумі проводиться після закінчення складання протоколів про підрахунок голосів виборців з виборів народних депутатів України у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та одномандатному окрузі на виборчій дільниці та їх підписання у встановленому порядку на цьому ж засіданні дільничної виборчої комісії. Пакети з протоколами та з іншою виборчою документацією, що стосується виборів народних депутатів України, до закінчення засідання дільничної виборчої комісії зберігаються у приміщенні, де відбувається засідання, у полі зору членів дільничної виборчої комісії та осіб, які присутні на засіданні комісії. Пакети з виборчою документацією транспортуються в порядку, встановленому статтею 93 цього Закону, до окружної виборчої комісії відразу після підписання відповідних протоколів з усіх інших виборів чи референдуму.

3. На час проведення підсумкового засідання дільнична виборча комісія доручає ведення протоколу засідання виборчої комісії відповідно заступнику голови дільничної виборчої комісії або іншому члену дільничної виборчої комісії. Секретар дільничної виборчої комісії на цьому засіданні вносить відомості до протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці.

4. У разі якщо під час проведення голосування до дільничної виборчої комісії надходили заяви, скарги стосовно порушень, що мали місце під час проведення голосування на виборчій дільниці, дільнична виборча комісія розглядає їх на початку засідання до початку підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці.

5. Підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці здійснюється відкрито і прозоро виключно членами дільничної виборчої комісії. Підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці проводиться у послідовності викладених положень статей 88—90 цього Закону.

6. Дільнична виборча комісія запаковує опрацьовані виборчі документи у паперові пакети. Пакет з виборчими документами заклеюється, на пакеті зазначається напис, який вказує на вид запакованих документів, а також зазначаються позначення виборчого округу (загальнодержавний чи одномандатний) та номер одномандатного округу, номер виборчої дільниці, дата і час пакування, ставляться підписи усіх присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатка дільничної виборчої комісії.

Стаття 88. Опрацювання списків виборців

1. Кожен член дільничної виборчої комісії, відповідальний за роботу із списком виборців, підраховує та вносить на кожен отриманий ним аркуш списку виборців такі відомості по кожному аркушу окремо:

1) кількість виборців, внесених у список виборців, на момент закінчення голосування;

2) кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені у приміщенні для голосування (за підписами виборців у списку виборців);

3) кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені за місцем перебування (за відміткою «голосував за місцем перебування»).

2. Після внесення відомостей, передбачених частиною першою цієї статті, член дільничної виборчої комісії підписує кожен аркуш списку виборців, підсумовує відповідні дані з усіх отриманих ним аркушів списку виборців і передає їх та сумарні відомості по цих аркушах голові виборчої комісії. Зазначені сумарні відомості фіксуються у відомості, зазначеній у частині сьомій статті 84 цього Закону. Голова та секретар дільничної виборчої комісії підсумовують зазначені відомості, оголошують їх та вносять на останню сторінку списку виборців.

3. Список виборців на виборчій дільниці після закінчення голосування закривається шляхом закреслення незаповнених граф списку виборців для внесення прізвищ виборців таким чином, щоб унеможливити внесення до списку додаткових виборців, підписується головою (головуючим на засіданні) і секретарем (секретарем засідання) дільничної виборчої комісії та скріплюється печаткою дільничної виборчої комісії.

4. Дільнична виборча комісія на підставі списку виборців встановлює кількість виборців на виборчій дільниці. Ця кількість оголошується і заноситься секретарем (секретарем засідання) виборчої комісії до протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та одномандатному окрузі.

5. Дільнична виборча комісія на підставі порівняння списку виборців та витягу із списку виборців встановлює кількість виборців на виборчій дільниці, які були включені до витягу із списку виборців для голосування за місцем перебування. Ця кількість оголошується і заноситься секретарем (секретарем засідання) виборчої комісії до протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та одномандатному окрузі.

6. Дільнична виборча комісія підраховує кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі у приміщенні для голосування, за підписами виборців у списку виборців. Ця кількість оголошується і заноситься секретарем виборчої комісії до протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі як кількість виборців, що отримали виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі у приміщенні для голосування.

7. Дільнична виборча комісія підраховує кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі за місцем перебування, за підписами у витягу із списку виборців та відмітками «голосував за місцем перебування» у списку виборців. Ця кількість оголошується і заноситься секретарем виборчої комісії до протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі як кількість виборців, що отримали виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі за місцем перебування.

8. Список виборців, доданий до нього витяг із списку виборців, виготовлений згідно з частиною другою статті 86 цього Закону, заяви виборців разом з довідками медичних установ, копіями рішень дільничної виборчої комісії, на підставі яких складався витяг із списку виборців, запаковуються в один пакет у порядку, встановленому частиною шостою статті 87 цього Закону. На пакеті робиться напис «Список виборців».

9. Передбачені формою уточненого списку виборців відомості про виборців, включених чи виключених з нього, а також про виборців, стосовно яких до уточненого списку виборців були внесені зміни, передаються дільничною виборчою комісією до відповідного органу ведення Державного реєстру виборців не пізніш як на третій день з дня оприлюднення результатів виборів.

Стаття 89. Опрацювання невикористаних виборчих бюлетенів та контрольних талонів

1. Членам дільничної виборчої комісії, крім голови комісії, заступника голови чи іншого члена дільничної виборчої комісії, який веде протокол засідання комісії, та секретаря дільничної виборчої комісії, який вносить відомості до протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та одномандатному окрузі, з моменту початку їх роботи з виборчими бюлетенями при підрахунку голосів забороняється користуватися ручками чи будь-якими іншими пишучими засобами.

2. Члени дільничної виборчої комісії, які отримали виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі відповідно до частини сьомої статті 84 цього Закону, почергово публічно перераховують невикористані виборчі бюлетені окремо для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі, які залишилися у них.

3. Сума кількості виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі, виданих зазначеним членом комісії виборцям (за кількістю підписів виборців на відповідних аркушах списку виборців, зазначеною у пункті 2 частини першої статті 88 цього Закону), та кількості виборчих бюлетенів, які залишилися невикористаними у члена дільничної виборчої комісії, повинна дорівнювати кількості виборчих бюлетенів, отриманих цим членом комісії відповідно до відомості видачі виборчих бюлетенів, зазначеної у частині сьомій статті 84 цього Закону по загальнодержавному округу та одномандатному округу. У разі відповідності цих кількостей член дільничної виборчої комісії передає усі підраховані невикористані виборчі бюлетені голові дільничної виборчої комісії (головуючому на засіданні). Голова виборчої комісії (головуючий на засіданні) зазначає кількість невикористаних виборчих бюлетенів по загальнодержавному округу та одномандатному округу, які повернуті членом комісії, у відомості видачі виборчих бюлетенів.

4. У разі невідповідності кількостей, зазначених у частині третій цієї статті, дільнична виборча комісія складає в порядку, передбаченому частиною восьмою статті 35 цього Закону, акт із зазначенням ймовірної причини такої невідповідності.

5. Голова дільничної виборчої комісії (головуючий на засіданні) підсумовує кількість невикористаних виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі та оголошує їх окремо. Оголошена кількість невикористаних виборчих бюлетенів по загальнодержавному та одномандатному округу зано-

ситься секретарем дільничної виборчої комісії (секретарем засідання) до відповідних протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі.

6. За необхідності або на вимогу членів комісії невикористані виборчі бюлетені можуть бути повторно перераховані, але до моменту занесення даних про кількість таких бюлетенів до відповідних протоколів. Підрахунок виборчих бюлетенів проводиться у порядку, встановленому частиною одинадцятою статті 82 цього Закону.

7. Невикористані виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі погашаються шляхом відокремлення правого нижнього кута виборчого бюлетеня. Погашені невикористані виборчі бюлетені по загальнодержавному округу та одномандатному округу разом з виборчими бюлетенями, зазначеними у частині одинадцятій статті 85 цього Закону, запаковуються окремо у різні пакети у порядку, встановленому частиною шостою статті 87 цього Закону. На пакетах робиться напис «Невикористані виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі» або «Невикористані виборчі бюлетені для голосування в одномандатному окрузі».

8. Члени дільничної виборчої комісії, які видавали виборчі бюлетені виборцям, почергово публічно перераховують наявні у них контрольні талони виданих виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі. Член дільничної виборчої комісії передає підраховані контрольні талони виданих виборчих бюлетенів голові дільничної виборчої комісії. Голова дільничної виборчої комісії (головуючий на засіданні) зазначає встановлену кожним членом виборчої комісії кількість контрольних талонів виданих виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі у відомості видачі виборчих бюлетенів.

9. Голова комісії (головуючий на засіданні) підсумовує загальну кількість контрольних талонів виданих виборчих бюлетенів окремо для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі та оголошує їх окремо.

10. Дільнична виборча комісія перевіряє, чи дорівнює загальна кількість контрольних талонів виданих виборчих бюлетенів окремо для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі, зазначена у частині дев'ятій цієї статті, сумі кількостей, зазначених у частинах шостій та сьомій статті 88 цього Закону.

11. За необхідності або на вимогу членів дільничної виборчої комісії контрольні талони виданих виборчих бюлетенів можуть бути повторно перераховані. Підрахунок контрольних талонів виданих виборчих бюлетенів проводиться у порядку, встановленому частиною одинадцятою статті 82 цього Закону.

12. У разі збігу кількостей, зазначених у частині десятій цієї статті, голова дільничної виборчої комісії оголошує їх як кількість виборців, що отримали виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі на виборчій дільниці. Секретар дільничної виборчої комісії заносить цю кількість до протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі.

13. У разі невідповідності кількостей, зазначених у частині десятій цієї статті, дільнична виборча комісія складає про це акт у порядку, передбаченому частиною восьмою статті 35 цього Закону. Після цього виборча комісія приймає рішення щодо встановлення кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі. Ця кількість оголошується і заноситься до протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі.

14. Контрольні талони виданих виборчих бюлетенів запаковуються окремо у різні пакети у порядку, встановленому частиною шостою статті 87 цього Закону. На пакетах робиться напис «Контрольні талони виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі» та «Контрольні талони виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі».

15. Дільнична виборча комісія перевіряє, чи дорівнює кількість виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі, отриманих дільничною виборчою комісією, відповідно сумі кількостей невикористаних виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному окрузі і кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені. У разі невідповідності цих даних дільнична виборча комісія складає про це акт у порядку, передбаченому частиною восьмою статті 35 цього Закону, із зазначенням встановленої її рішенням причини такої розбіжності.

Стаття 90. Порядок відкриття скриньок та підрахунку виборчих бюлетенів

1. Після закінчення виконання дій, передбачених статтею 89 цього Закону, дільнична виборча комісія перевіряє цілісність пломб або печаток на виборчих скриньках.

2. У разі виявлення на виборчих скриньках пошкоджень пломб або печаток чи інших пошкоджень, які порушують цілісність виборчої скриньки, дільнична виборча комісія складає про це акт за формою та в порядку, передбаченими частиною восьмою статті 35 цього Закону, із зазначенням характеру виявлених пошкоджень.

3. Виборчі скриньки відкриваються дільничною виборчою комісією почергово. Першими відкриваються переносні виборчі скриньки, що використовувалися при голосуванні виборців за місцем перебування, а останніми відкриваються, у разі їх наявності, виборчі скриньки з пошкодженими печатками або пломбами, а також іншими пошкодженнями, виявленими під час голосування.

4. При відкритті непошкодженої виборчої скриньки її вміст висипається на стіл, за яким розміщуються члени дільничної виборчої комісії. При цьому перевіряється наявність у виборчій скриньці контрольного листа (у переносній виборчій скриньці — контрольних листів).

5. Виборчі бюлетені з пошкодженої виборчої скриньки виймаються по одному без їх перемішування. Дільнична виборча комісія підраховує кількість виборчих бюлетенів, що знаходяться у цій виборчій скриньці, окремо по загальнодержавному округу та одномандатному округу. При цьому перевіряється наявність у цій виборчій скриньці контрольного листа, який повинен бути вийнятий останнім.

6. Виборчі бюлетені для голосування по загальнодержавному округу та одномандатному округу відокремлюються одні від одних. Виборча комісія підраховує загальну кількість виборчих бюлетенів окремо по загальнодержавному округу та одномандатному округу в порядку, встановленому частиною одинадцятою статті 82 цього Закону.

7. Усі виявлені у виборчих скриньках предмети, що не є виборчими бюлетенями встановленої форми, складаються окремо і не підраховуються. До предметів відносять і контрольні листи. У разі виникнення сумнівів, чи є предмет виборчим бюлетенем, дільнична виборча комісія вирішує це питання шляхом голосування. При цьому кожен член виборчої комісії має право особисто оглянути цей предмет. На час його огляду підрахунок виборчих бюлетенів припиняється. Предмети, що не є виборчими бюлетенями, запаковуються в один пакет у порядку, зазначеному у частині шостій статті 87 цього Закону. На пакеті робиться напис «Предмети».

8. Якщо при відкритті переносної виборчої скриньки у ній виявиться більше виборчих бюлетенів по загальнодержавному округу та одномандатному округу, ніж зазначено в контрольному листі у цій виборчій скриньці, дільнична виборча комісія складає акт про таку невідповідність за формою та в порядку, передбаченими частиною восьмою статті 35 цього Закону, в якому зазначає кількість виборчих бюлетенів, що знаходяться у цій виборчій скриньці.

9. При складанні акта, зазначеного у частині восьмій цієї статті, комісія перевіряє, чи виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі та одномандатному округу, виявлені у переносній скриньці, мають позначення виборчого округу (загальнодержавний чи одномандатний), номер одномандатного округу та відповідної виборчої дільниці, відбиток печатки відповідної дільничної виборчої комісії. Виборчі бюлетені з неналежними ознаками не підлягають врахуванню при встановленні під час підрахунку голосів загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців. Якщо після їх відокремлення від виборчих бюлетенів, що підлягають врахуванню, невідповідність, зазначена у частині восьмій цієї статті, усунута, виборчі бюлетені з належними ознаками підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці. Якщо після відокремлення виборчих бюлетенів з неналежними ознаками не виявлено або їх відокремлення від виборчих бюлетенів, що підлягають врахуванню, не усуває невідповідність, зазначену у частині восьмій цієї статті, усі виборчі бюлетені з переносної виборчої скриньки не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців.

10. У разі відсутності у виборчій скриньці контрольного листа (у переносній виборчій скриньці — контрольних листів) дільнична виборча комісія складає за формою і в порядку, передбаченими частиною восьмою статті 35 цього Закону, акт про відсутність у виборчій скриньці контрольного листа (контрольних листів), в якому зазначає кількість виборчих бюлетенів, що знаходяться у цій виборчій скриньці. Зазначені виборчі бюлетені не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців по загальнодержавному округу в межах одномандатного округу та по одномандатному округу.

11. У разі виникнення сумнівів у членів комісії щодо достовірності контрольного листа та в інших сумнівних ситуаціях у випадках, зазначених у частинах восьмій і десятій цієї статті, дільнична виборча комісія приймає шляхом голосування рішення щодо визнання виборчих бюлетенів, що знаходяться у виборчій скриньці, такими, що не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців в загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі. Відповідне рішення та результати голосування фіксуються у протоколі засідання комісії.

12. Кількість виборчих бюлетенів у виборчих скриньках, за винятком предметів та виборчих бюлетенів, які не підлягають врахуванню, оголошується головою дільничної виборчої комісії і заноситься секретарем дільничної виборчої комісії до протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі як кількість виборців, які взяли участь у голосуванні.

13. Виявлені у виборчих скриньках виборчі бюлетені, на яких зазначені позначення виборчого округу (загальнодержавний чи одномандатний), номер одномандатного округу, номер виборчої дільниці не відповідають номерам відповідної виборчої дільниці, відповідного виборчого округу, а також виборчі бюлетені, на яких відсутній відтиск печатки цієї дільничної виборчої комісії або наявний відтиск печатки іншої виборчої комісії чи будь-якої іншої печатки, вважаються такими, що не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі.

14. Виборчі бюлетені, що відповідно до частин дев'ятої, десятої, одинадцятої та тринадцятої цієї статті не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі, підраховуються, заносяться до протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі і запаковуються окремо у різні пакети у порядку, встановленому частиною шостою статті 87 цього Закону. На пакетах робиться напис «Виборчі бюлетені, що не підлягають врахуванню по загальнодержавному округу» та «Виборчі бюлетені, що не підлягають врахуванню по одномандатному округу».

15. Виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі розкладаються на місця, позначені окремими табличками, що містять з обох боків назву партії, напис «Недійсні у загальнодержавному окрузі». Після цього розкладаються виборчі бюлетені для голосування в одномандатному окрузі на місця, позначені окремими табличками, що містять з обох боків прізвище кандидата у депутати, зазначеного у виборчому бюлетені для голосування у відповідному одномандатному окрузі, напис «Недійсні в одномандатному окрузі».

При розкладанні виборчих бюлетенів визначений дільничною виборчою комісією член дільничної виборчої комісії показує кожний виборчий бюлетень усім членам виборчої комісії, виголошуючи результат волевиявлення виборця. У разі виникнення сумнівів у членів виборчої комісії щодо змісту виборчого бюлетеня виборча комісія вирішує це питання шляхом голосування. При цьому кожен член виборчої комісії має право особисто оглянути виборчий бюлетень. На час огляду виборчого бюлетеня робота з іншими виборчими бюлетенями припиняється.

16. Недійсним вважається виборчий бюлетень:

1) до якого не внесено зміни, зазначені у частині сьомій статті 81 цього Закону, або до якого внесено зміни без рішення Центральної виборчої комісії чи внесені зміни, що не відповідають рішенню Центральної виборчої комісії;

2) якщо зроблено більш як одну позначку навпроти назв партій або прізвищ кандидатів;

3) якщо не поставлено жодної позначки;

4) якщо не відокремлено контрольний талон виборчого бюлетеня;

5) якщо неможливо з інших причин встановити зміст волевиявлення виборця.

17. У разі виникнення сумнівів у членів виборчої комісії щодо дійсності виборчого бюлетеня питання вирішується дільничною виборчою комісією шляхом голосування. Перед голосуванням кожен член виборчої комісії має право особисто оглянути виборчий бюлетень. На час огляду виборчого бюлетеня та голосування підрахунок інших виборчих бюлетенів припиняється. Відповідне рішення та результати голосування фіксуються у протоколі засідання дільничної виборчої комісії.

18. Недійсні виборчі бюлетені підраховуються окремо по загальнодержавному округу та одномандатному округу у порядку, встановленому частиною одинадцятою статті 82 цього Закону. Кількість недійсних виборчих бюлетенів з виборів депутатів у загальнодержавному та одномандатному округах окремо оголошується головою дільничної виборчої комісії і заноситься секретарем виборчої комісії до відповідних протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі. Недійсні виборчі бюлетені запаковуються окремо в різні пакети у порядку, встановленому частиною шостою статті 87 цього Закону. На пакетах робиться напис «Недійсні виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі», «Недійсні виборчі бюлетені для голосування в одномандатному окрузі».

19. Дільнична виборча комісія у порядку, встановленому частиною одинадцятою статті 82 цього Закону, окремо підраховує кількість голосів виборців, поданих за кандидатів у депутати, включених до виборчого списку кожної партії у загальнодержавному окрузі, та кількість голосів виборців, поданих за кожного кандидата у депутати в одномандатному окрузі. Під час підрахунку голосів кожен член комісії має право перевірити або перерахувати відповідні виборчі бюлетені. Результати підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі оголошуються і заносяться відповідно до протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі.

20. Дільнична виборча комісія зобов'язана при підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці перевірити окремо по загальнодержавному округу та по одномандатному округу, чи дорівнює кількість виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці, сумі кількостей недійсних виборчих бюлетенів та виборчих бюлетенів з голосами виборців, поданими за кандидатів у депутати, включених до виборчого списку кожної партії, чи відповідно за кандидатів у депутати одномандатного округу. У разі невідповідності цих даних дільнична виборча комісія може повторно перерахувати виборчі бюлетені. При підтвердженні зазначеної невідповідності дільнична виборча комісія складає акт із зазначенням встановленої її рішенням причини такого розходження за формою та в порядку, передбаченими частиною восьмою статті 35 цього Закону.

21. Виборчі бюлетені з голосами виборців, поданими за кандидатів у депутати, включених до виборчого списку кожної партії у загальнодержавному окрузі, та за кандидатів у депутати в одномандатному окрузі, запаковуються окремо у порядку, встановленому частиною шостою статті 87 цього Закону. На пакетах зазначається назва відповідної партії, прізвище кандидата в депутати.

22. Центральна виборча комісія приймає роз'яснення щодо порядку підрахунку голосів виборців на виборчих дільницях.

Стаття 91. Протоколи дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці

1. Дільнична виборча комісія на своєму засіданні складає протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в загальнодержавному виборчому окрузі в межах одномандатного виборчого округу та протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в одномандатному виборчому окрузі за формами, встановленими Центральною виборчою комісією не пізніш як за двадцять два дні до дня голосування.

Центральна виборча комісія забезпечує виготовлення бланків протоколів дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці для кожної виборчої дільниці для виборів у загальнодержавному окрузі та в одномандатному окрузі у кількості 200 примірників відповідно в порядку та у строки, визначені статтею 81 цього Закону для виготовлення виборчих бюлетенів. Бланки протоколів дільничних виборчих комісій нумеруються підприємством-виготовлювачем. Бланки протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі передаються виборчим комісіям разом із виборчими бюлетенями в порядку та у строки, визначені статтею 82 цього Закону.

2. До протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу прописом та цифрами заносяться:

1) кількість виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі, одержаних дільничною виборчою комісією або виготовлених нею з дозволу Центральної виборчої комісії;

2) кількість невикористаних виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі, погашених дільничною виборчою комісією;

3) кількість виборців, внесених до списку виборців на виборчій дільниці (на момент закінчення голосування);

4) кількість виборців, внесених на виборчій дільниці до витягу із списку виборців для голосування за місцем перебування;

5) кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі у приміщенні для голосування;

6) кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі за місцем перебування;

7) сумарна кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі на виборчій дільниці;

8) кількість виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі, що не підлягають врахуванню;

9) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні у приміщенні для голосування;

10) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні за місцем перебування;

11) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі;

12) кількість виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі, визнаних недійсними;

13) кількість голосів виборців, поданих за кандидатів у депутати, включених до виборчого списку кожної партії.

3. До протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в одномандатному окрузі, поданих за кандидатів у депутати в одномандатному окрузі, прописом та цифрами заносяться:

1) кількість виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі, одержаних дільничною виборчою комісією або виготовлених нею з дозволу Центральної виборчої комісії;

2) кількість невикористаних виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі, погашених дільничною виборчою комісією;

3) кількість виборців, внесених до списку виборців на виборчій дільниці (на момент закінчення голосування);

4) кількість виборців, внесених на виборчій дільниці до витягу із списку виборців для голосування за місцем перебування;

5) кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування в одномандатному окрузі у приміщенні для голосування;

6) кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені

для голосування в одномандатному окрузі за місцем перебування;

7) сумарна кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування в одномандатному окрузі на виборчій дільниці;

8) кількість виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі, що не підлягають врахуванню;

9) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні у приміщенні для голосування;

10) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні за місцем перебування;

11) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці;

12) кількість виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі, визнаних недійсними;

13) кількість голосів виборців, поданих за кожного кандидата одномандатного округу.

4. Протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в одномандатному окрузі складаються дільничною виборчою комісією у кількості примірників, яка на чотири більша, ніж кількість осіб, які входять до складу дільничної виборчої комісії відповідно. Примірники протоколів нумеруються і мають однакову юридичну силу.

5. У протоколах про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі зазначаються дата і час (година і хвилини) його підписання членами дільничної виборчої комісії. Кожен примірник протоколу підписується головою, заступником голови, секретарем та іншими членами дільничної виборчої комісії, які присутні на засіданні виборчої комісії. Член дільничної виборчої комісії, присутній на засіданні дільничної виборчої комісії, зобов'язаний підписати протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці. У разі своєї незгоди із результатами підрахунку голосів, зафіксованими у протоколі комісії, член комісії підписує протокол із приміткою «З окремою думкою». Письмовий виклад окремої думки додається до протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу чи одномандатному окрузі. У разі відсутності підпису члена дільничної виборчої комісії у протоколі підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці навпроти його прізвища зазначається причина відсутності підпису. Цей протокол підписується членами дільничної виборчої комісії та засвідчується печаткою дільничної виборчої комісії лише після його остаточного заповнення.

6. Перший і другий примірники протоколів підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу чи одномандатному окрузі мають право підписати кандидати у депутати, їх довірені особи, уповноважені особи партій, офіційні спостерігачі, які були присутні на засіданні дільничної виборчої комісії при підрахунку голосів виборців.

7. Забороняється заповнення протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі олівцем, а також внесення до них без відповідного рішення дільничної виборчої комісії будь-яких виправлень.

8. Якщо після підписання протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі, але до відправлення цих протоколів разом із виборчою документацією до окружної виборчої комісії, дільнична виборча комісія виявила в одному з них або в обох неточності (описку чи помилку у цифрах), вона на тому ж засіданні розглядає питання про внесення змін до встановлених результатів голосування виборців на виборчій дільниці шляхом складення нового (нових) протоколу (протоколів) про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та (або) в одномандатному окрузі з усуненням неточностей, на якому (яких) робиться помітка «Уточнений». При цьому перерахунок виборчих бюлетенів не проводиться. Протокол з поміткою «Уточнений» складається у кількості примірників, зазначеній у частині четвертій цієї статті, та підписується у порядку, встановленому частинами п'ятою та шостою цієї статті. Про складення протоколу з поміткою «Уточнений» зазначається у протоколі засідання дільничної виборчої комісії.

9. Перший і другий примірники протоколів дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі, а за наявності — і відповідні примірники кожного протоколу з поміткою «Уточнений» запаковуються до пакетів зі спеціальною системою захисту у порядку, встановленому частиною шостою статті 87 цього Закону. На пакетах робляться відповідно написи «Протокол загальнодержавного округу», «Протокол одномандатного округу». Треті примірники протоколів дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі (протоколу з поміткою «Уточнений») зберігаються у секретаря дільничної виборчої комісії, четверті примірники зазначених протоколів — невідкладно вивішуються для загального ознайомлення в приміщенні дільничної виборчої комісії, а решта по одному примірнику протоколу надаються членам дільничної виборчої комісії.

10. Кандидатам у депутати, їх довіреним особам, уповноваженим особам партій, офіційним спостерігачам від партій, кандидатів у депутати та громадських організацій, які були присутні при підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці, на їх прохання невідкладно видаються копії протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці, у тому числі з поміткою «Уточнений», засвідчені на кожній сторінці головою і секретарем дільничної виборчої комісії та скріплені печаткою виборчої комісії, з розрахунку не більш як по одній копії протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу для кожної партії, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі, протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в одномандатному окрузі для кожного кандидата у депутати в одномандатному окрузі та не більш як по одній копії кожного протоколу для кожної громадської організації.

11. Про видачу копій протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі складається акт за формою, встановленою Центральною виборчою комісією. В акті зазначаються перелік осіб, які одержали копії відповідного протоколу, дата та час одержання цих копій і проставляються підписи цих осіб. Акт підписується головою та секретарем дільничної виборчої комісії і скріплюється печаткою дільничної виборчої комісії. Акт запаковується у пакет разом з першим і другим примірниками відповідно протоколів дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі.

12. Пакети з протоколами дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі, виборчими бюлетенями, контрольними талонами і предметами, списками виборців, а також, за наявності, окремими думками членів виборчої комісії, викладеними у письмовій формі, актами, заявами, скаргами та рішеннями, прийнятими виборчою комісією, невідкладно після закінчення засідання виборчої комісії доставляються до окружної виборчої комісії.

Стаття 92. Визнання дільничною виборчою комісією голосування на виборчій дільниці недійсним

1. Дільнична виборча комісія може визнати голосування на виборчій дільниці недійсним у разі встановлення нею порушень вимог цього Закону, внаслідок яких неможливо достовірно встановити результати волевиявлення виборців, лише за таких обставин:

1) виявлення фактів незаконного голосування (опускання виборчого бюлетеня до виборчої скриньки за виборця іншою особою, крім випадків, передбачених частиною дев'ятою статті 85 цього Закону; голосування особами, які не мають права голосу; голосування особами, які не включені до списку виборців на цій виборчій дільниці або включені до нього безпідставно; голосування виборцем більше ніж один раз) у кількості, що перевищує десять відсотків кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені на виборчій дільниці;

2) знищення або пошкодження виборчої скриньки (скриньок), що унеможливлює встановлення змісту виборчих бюлетенів, якщо кількість цих бюлетенів перевищує двадцять відсотків кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені на виборчій дільниці;

3) виявлення у виборчих скриньках виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному або одномандатному окрузі у кількості, що перевищує більш як на десять відсотків кількість виборців, які отримали відповідні виборчі бюлетені на виборчій дільниці.

2. У разі виявлення обставин, зазначених у частині першій цієї статті, у кожному випадку дільнична виборча комісія складає акт за формою та у порядку, передбаченими частиною восьмою статті 35 цього Закону. Такий акт (акти) є підставою для розгляду дільничною виборчою комісією питання про визнання голосування недійсним: на виборчій дільниці — у випадках, передбачених пунктами 1, 2 частини першої цієї статті; по загальнодержавному або по одномандатному виборчому округу — у випадку, передбаченому пунктом 3 частини першої цієї статті.

3. У разі прийняття дільничною виборчою комісією рішення про визнання голосування на виборчій дільниці недійсним усі бюлетені, виявлені у виборчих скриньках на цій виборчій дільниці, вважаються такими, що не підлягають врахуванню. У цьому випадку на місці відомостей, зазначених у пунктах 8-13 частини другої або у пунктах 8-13 частини третьої статті 91 цього Закону ставиться прочерк. Протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі складається дільничною виборчою комісією у порядку, встановленому статтею 91 цього Закону.

4. У разі прийняття рішення про визнання голосування на виборчій дільниці недійсним виборчі бюлетені запаковуються у порядку, встановленому частиною шостою статті 87 цього Закону. На пакеті робиться напис «Виборчі бюлетені».

5. Рішення дільничної виборчої комісії про визнання голосування на виборчій дільниці недійсним та акт (акти), на підставі якого (яких) прийнято це рішення, додаються до протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі, запаковуються та транспортуються до окружної виборчої комісії в порядку, встановленому цим Законом.

Стаття 93. Порядок транспортування і передачі виборчих документів до окружної виборчої комісії

1. Транспортування виборчих документів, зазначених у частині дванадцятій статті 91 цього Закону, здійснюється членами дільничної виборчої комісії звичайної або спеціальної виборчої дільниці (крім спеціальних виборчих дільниць, утворених на суднах, що перебувають у день голосування у плаванні під Державним Прапором України, на полярній станції України) — представниками чотирьох різних партій, кандидатів у депутати, а саме: головою та заступником голови дільничної виборчої комісії та двома членами цієї виборчої комісії — представниками двох інших партій, кандидатів у депутати, які набрали найбільшу кількість голосів на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі. Їх обов'язково супроводжує працівник органів внутрішніх справ України, який повинен забезпечити охорону при транспортуванні. За своїм бажанням інші члени дільничної виборчої комісії, кандидати у депутати, їх довірені особи, уповноважені особи партій, офіційні спостерігачі можуть супроводжувати транспортування документів. Супроводження транспортування виборчих документів іншими особами забороняється.

2. Під час транспортування виборчих документів забороняється розпечатувати пакети з виборчими бюлетенями та іншою виборчою документацією.

3. Якщо одночасно з виборами народних депутатів України проводяться інші вибори чи референдум, виборча документація з цих виборів чи референдуму транспортується до відповідної окружної чи територіальної виборчої комісії членами дільничної виборчої комісії, які не беруть участі у транспортуванні виборчої документації з виборів народних депутатів України відповідно до частини першої цієї статті.

4. Секретар дільничної виборчої комісії, інші члени комісії, які не супроводжують транспортування виборчих документів до окружної виборчої комісії, залишаються у приміщенні дільничної виборчої комісії до отримання повідомлення про прийняття протоколів про підрахунок голосів на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі окружною виборчою комісією. Під час транспортування виборчої документації печатка дільничної виборчої комісії зберігається у сейфі (металевій шафі) у приміщенні дільничної виборчої комісії.

5. Протоколи про підрахунок голосів виборців на звичайній або спеціальній виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі (крім спеціальних виборчих дільниць, утворених на суднах, що перебувають у день голосування у плаванні під Державним Прапором України, на полярній станції України) та інші виборчі документи дільничної виборчої комісії передаються відповідній окружній виборчій комісії на її засіданні у порядку, встановленому статтею 94 цього Закону.

6. Зміст протоколу про підрахунок голосів виборців на закордонній виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі після його підписання членами дільничної виборчої комісії невідкладно передається дільничною виборчою комісією за допомогою технічних засобів зв'язку до відповідної окружної виборчої комісії (через Міністерство закордонних справ України) з обов'язковою наступною передачею до неї першого і другого примірників цього протоколу.

Зміст протоколу про підрахунок голосів виборців на спеціальній виборчій дільниці, утвореній на судні, що перебуває у день голосування у плаванні під Державним Прапором України, чи на полярній станції України, після його підписання членами дільничної виборчої комісії невідкладно передається дільничною виборчою комісією за допомогою технічних засобів зв'язку до відповідної окружної виборчої комісії з обов'язковою наступною передачею до неї першого і другого примірників протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та одномандатному окрузі в порядку, встановленому Центральною виборчою комісією.

До протоколів додаються інші виборчі документи, зазначені у частині дванадцятій статті 91 цього Закону.

Стаття 94. Порядок прийняття та розгляду документів дільничних виборчих комісій окружною виборчою комісією

1. З моменту закінчення голосування окружна виборча комісія розпочинає засідання, яке продовжується безперервно до встановлення підсумків голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі. На цей час члени окружної виборчої комісії не можуть залучатися до виконання інших функцій, крім участі в засіданні виборчої комісії.

2. Окружна виборча комісія опрацьовує відомості, зазначені у частині тринадцятій статті 85 цього Закону, та передає такі відомості до Центральної виборчої комісії через автоматизовану інформаційно-аналітичну систему не пізніше 24 години дня голосування. Центральна виборча комісія невідкладно оприлюднює зазначені відомості на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

3. Засідання окружної виборчої комісії, зазначене у частині першій цієї статті, оформляється протоколом безперервного засідання, який підписується головою або головуючим на засіданні, а також секретарем виборчої комісії або членом виборчої комісії, який виконував на зазначеному засіданні обов'язки секретаря. До протоколу приєднуються (за наявності) окремі думки членів виборчої комісії, які брали участь у засіданні і не згодні з прийнятим окружною виборчою комісією рішенням.

4. На засіданні окружної виборчої комісії, зазначеному в частині першій цієї статті, голова окружної виборчої комісії приймає запечатані пакети з протоколами дільничних виборчих комісій, розпечатує їх та оголошує зміст протоколів дільничних виборчих комісій про підрахунок голосів виборців на відповідних виборчих дільницях у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та одномандатному окрузі, а також приймає запечатані пакети з іншими виборчими документами, передбаченими частиною дванадцятою статті 91 цього Закону. Час прийняття окружною виборчою комісією протоколів дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та одномандатному окрузі, перелік прийнятих виборчих документів і занесені до протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці відомості фіксуються у протоколі засідання окружної виборчої комісії.

5. При прийнятті документів дільничної виборчої комісії окружна виборча комісія перевіряє комплектність документів та цілісність упаковки усіх пакетів з виборчими документами. При цьому кожний член комісії має право оглянути кожний пакет з документами. У разі повної комплектності виборчих документів та цілісності упаковки усіх пакетів відкриваються почергово пакети з протоколами про підрахунок голосів на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та одномандатному окрузі та оголошуються відомості, зазначені у них. За результатами розгляду документів дільничної виборчої комісії та скарг про порушення вимог цього Закону під час проведення голосування та підрахунку голосів на виборчій дільниці, а також під час транспортування виборчих документів до окружної виборчої комісії, що надійшли до окружної виборчої комісії на момент прийняття документів дільничної виборчої комісії, окружна виборча комісія окремо по виборах у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі приймає одне з рішень:

1) прийняти виборчі документи від дільничної виборчої комісії та врахувати відомості протоколів про підрахунок голосів на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та (або) одномандатному окрузі при встановленні підсумків голосування в межах виборчого округу;

2) відмовити у прийнятті виборчих документів по загальнодержавному округу в межах одномандатного округу та (або) одномандатному округу від дільничної виборчої комісії та зобов'язати дільничну виборчу комісію виправити виявлені недоліки шляхом складання протоколу (протоколів) з поміткою «Уточнений»;

3) провести повторний підрахунок голосів на виборчій дільниці в порядку, встановленому цим Законом по виборах у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та (або) в одномандатному окрузі.

6. Рішення, передбачене частиною п'ятою цієї статті, приймається шляхом голосування усіх членів окружної виборчої комісії більшістю від загального складу комісії і фіксується у протоколі засідання окружної виборчої комісії.

7. Протоколи дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі почергово, в порядку відкриття пакетів з відповідними протоколами, розглядаються окружною виборчою комісією після оголошення відомостей, зазначених у відповідному протоколі. У разі виявлення у протоколі дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та (або) одномандатному окрузі виправлень, помилок, неточностей, які можливо усунути без повторного підрахунку голосів, окружна виборча комісія своїм рішенням може зобов'язати дільничну виборчу комісію внести зміни до встановлених результатів голосування виборців на виборчій дільниці шляхом складання протоколу (протоколів) про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та (або) одномандатному окрузі з поміткою «Уточнений» відповідно до пункту 2 частини п'ятої цієї статті, про що зазначається у протоколі засідання окружної виборчої комісії. Протягом часу розгляду цього питання дільничною виборчою комісією подані до окружної виборчої комісії примірники протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та одномандатному окрузі та додані до них документи зберігаються в окружній виборчій комісії.

8. Дільнична виборча комісія зобов'язана у строк, визначений окружною виборчою комісією, розглянути питання про внесення змін до відповідного протоколу без перерахунку виборчих бюлетенів. Протокол (протоколи) з поміткою «Уточнений» транспортується до окружної виборчої комісії в порядку, встановленому статтею 93 цього Закону. Час прийняття окружною виборчою комісією протоколу (протоколів) дільничної виборчої комісії з поміткою «Уточнений» і занесені до цього протоколу (цих протоколів) відомості фіксуються у протоколі засідання окружної виборчої комісії.

9. За наявності заяв або скарг, підтверджених відповідно оформленими актами, складеними кандидатами у депутати, їх довіреними особами, уповноваженими особами партій, офіційними

спостерігачами, виборцями, про порушення вимог цього Закону під час проведення голосування та (або) підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та (або) одномандатному окрузі, що ставлять під сумнів результати підрахунку голосів виборців на цій виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та (або) одномандатному окрузі, а також за наявності акта або письмової заяви чи скарги осіб, зазначених у частині першій статті 93 цього Закону, про порушення вимог цього Закону під час транспортування до окружної виборчої комісії протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці та інших документів окружна виборча комісія може прийняти рішення про проведення повторного підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та (або) одномандатному окрузі.

10. У разі неможливості усунення без перерахунку виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі та (або) одномандатному окрузі неточностей у протоколі (протоколах) дільничної виборчої комісії у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та (або) одномандатному окрузі, а також у разі наявних ознак розпечатування пакетів із запакованими документами дільничної виборчої комісії по загальнодержавному округу та (або) одномандатному округу окружна виборча комісія зобов'язана прийняти рішення про повторний підрахунок голосів виборців на цій виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та (або) одномандатному окрузі.

11. Протоколи про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та одномандатному окрузі, запечатані пакети з іншими виборчими документами дільничної виборчої комісії до проведення відповідного повторного підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці окружною виборчою комісією зберігаються у приміщенні, де відбувається засідання окружної виборчої комісії.

12. Повторний підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці здійснюється окружною виборчою комісією з обов'язковою участю членів дільничної виборчої комісії, які передають виборчу документацію, після розгляду і прийняття протоколів та інших документів від усіх дільничних виборчих комісій. У повторному підрахунку окружною виборчою комісією голосів виборців на виборчій дільниці мають право бути присутніми усі члени цієї дільничної виборчої комісії; при цьому можуть бути присутніми кандидати у депутати, їх довірені особи, уповноважені особи партій, офіційні спостерігачі.

13. Окружна виборча комісія за результатами повторного підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці складає протокол про повторний підрахунок голосів виборців на відповідній виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та (або) одномандатному окрузі за формою, встановленою Центральною виборчою комісією.

14. Протоколи про повторний підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та про повторний підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в одномандатному окрузі складаються окружною виборчою комісією у кількості примірників на чотири більшій, ніж кількість осіб, що входять до складу окружної виборчої комісії. Примірники протоколів нумеруються і мають однакову юридичну силу. Усі примірники протоколу підписуються присутніми членами окружної виборчої комісії та членами дільничної виборчої комісії, які брали участь у повторному підрахунку голосів виборців на відповідній виборчій дільниці, та засвідчуються печаткою окружної виборчої комісії. Окружна виборча комісія оголошує відомості, зазначені у відповідному протоколі. Перший та другий примірники кожного протоколу мають право підписати кандидати у депутати, їх довірені особи, уповноважені особи партій, офіційні спостерігачі, які були присутні при повторному підрахунку голосів виборців.

15. Окружна виборча комісія може прийняти рішення про визнання голосування на виборчій дільниці недійсним лише у разі:

1) виявлення при повторному підрахунку голосів виборців на відповідній виборчій дільниці обставин, зазначених у частині першій статті 92 цього Закону;

2) виявлення фактів, підтверджених судовим рішенням, навмисного створення перешкод у здійсненні повноважень членами виборчих комісій в день, що передує дню голосування, у день голосування чи при підрахунку голосів, навмисного неправомірного усунення з приміщення для голосування чи приміщення, де відбувається підрахунок голосів, осіб, зазначених у частині третій статті 34 цього Закону, а так само неправомірного недопущення зазначених осіб у приміщення для голосування чи приміщення, де проводиться підрахунок голосів.

16. У разі визнання голосування на виборчій дільниці недійсним при повторному підрахунку голосів усі виборчі бюлетені, що використовувалися для голосування на відповідній виборчій дільниці, вважаються такими, що не підлягають врахуванню. У цьому випадку протоколи окружної виборчої комісії про повторний підрахунок голосів виборців на цій виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі складаються у порядку, встановленому частинами тринадцятою та чотирнадцятою цієї статті, та повинні містити лише відомості, зазначені у пунктах 1—7, 11 частин другої та/або третьої статті 91 цього Закону. На місці інших відомостей ставиться прочерк.

17. Перші примірники протоколів окружної виборчої комісії про повторний підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та одномандатному окрузі разом з відповідними протоколами дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та одномандатному окрузі, рішення окружної виборчої комісії про визнання голосування на виборчій дільниці недійсним додаються до протоколів окружної виборчої комісії про підсумки голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та одномандатному окрузі відповідного виборчого округу. Другі примірники протоколів окружної виборчої комісії про повторний підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та одномандатному окрузі зберігаються у секретаря окружної виборчої комісії, треті — передаються відповідній дільничній виборчій комісії, четверті — невідкладно вивішуються для загального ознайомлення у приміщенні окружної виборчої комісії, а решта по одному примірнику видається членам окружної виборчої комісії.

Стаття 95. Встановлення підсумків голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу

1. Окружна виборча комісія після прийняття і розгляду протоколів дільничних виборчих комісій про підрахунок голосів виборців на виборчих дільницях у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу, у тому числі з позначкою «Уточнений», на підставі протоколів дільничних виборчих комісій про підрахунок голосів виборців на виборчих дільницях у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та повідомлень про зміст таких протоколів дільничних виборчих комісій, переданих за допомогою технічних засобів зв'язку із спеціальних виборчих дільниць, утворених на суднах, що перебувають у день голосування у плаванні під Державним Прапором України, на полярній станції України, закордонних виборчих дільниць, а у разі повторного підрахунку голосів виборців — також протоколу окружної виборчої комісії про повторний підрахунок голосів виборців на відповідній виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу встановлює:

1) кількість виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі, одержаних окружною виборчою комісією;

2) кількість невикористаних виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі, погашених окружною виборчою комісією;

3) кількість виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі, одержаних дільничними виборчими комісіями одномандатного округу;

4) кількість виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі, виготовлених дільничними виборчими комісіями одномандатного округу;

5) кількість невикористаних виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі, погашених дільничними виборчими комісіями одномандатного округу;

6) загальну кількість виборців, внесених до списків виборців на виборчих дільницях одномандатного округу;

7) кількість виборців, внесених до витягів із списку виборців на виборчих дільницях одномандатного округу;

8) кількість виборців, що отримали виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі у приміщенні для голосування;

9) кількість виборців, що отримали виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі, за місцем перебування;

10) сумарну кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу;

11) кількість виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі, що не підлягають врахуванню, виявлених на виборчих дільницях одномандатного округу;

12) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні у загальнодержавному окрузі у приміщенні для голосування;

13) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні у загальнодержавному окрузі за місцем перебування;

14) загальну кількість виборців, які взяли участь у голосуванні у загальнодержавному окрузі, в межах одномандатного округу;

15) кількість виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі, визнаних недійсними;

16) кількість голосів виборців, поданих за кандидатів у депутати, включених до виборчого списку кожної партії.

2. Відомості про підсумки голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу цифрами і прописом заносяться до протоколу окружної виборчої комісії про підсумки голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу, форму якого встановлено Центральною виборчою комісією. Відомості, зазначені у пунктах 3—16 частини першої цієї статті, вносяться до протоколу цифрами по кожній виборчій дільниці, що входить до складу одномандатного округу, а також сумарно цифрами і прописом по одномандатному округу.

3. Протокол про підсумки голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу складається окружною виборчою комісією у кількості примірників, на три більшій, ніж кількість осіб, які входять до складу окружної виборчої комісії. Примірники протоколу нумеруються і мають однакову юридичну силу.

4. Забороняється заповнювати протокол про підсумки голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу олівцем, а також підписувати його та засвідчувати печаткою окружної виборчої комісії до остаточного заповнення.

5. Протокол про підсумки голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу підписується головою, заступником голови, секретарем та іншими членами окружної виборчої комісії, які присутні на засіданні виборчої комісії, та засвідчується печаткою окружної виборчої комісії. У протоколі зазначаються дата і час (година і хвилини) його підписання членами окружної виборчої комісії. Член виборчої комісії, присутній на засіданні, зобов'язаний підписати протокол про підсумки голосування. У разі своєї незгоди із встановленими підсумками голосування, зафіксованими у протоколі комісії, член комісії підписує протокол із приміткою «З окремою думкою». Письмовий виклад окремої думки додається до протоколу про підсумки голосування. У разі відсутності у протоколі підпису члена окружної виборчої комісії біля його прізвища зазначається причина відсутності підпису. Перший примірник протоколу мають право підписати кандидати у депутати, їх довірені особи, уповноважені особи партій, офіційні спостерігачі, які були присутні при встановленні підсумків голосування.

6. Якщо після підписання протоколу про підсумки голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу до відправки його до Центральної виборчої комісії окружна виборча комісія виявила в ньому неточності (описку чи помилку у цифрах), вона на тому ж засіданні розглядає питання про внесення змін до підсумків голосування в межах виборчого округу шляхом складення нового протоколу, на якому робиться позначка «Уточнений». Протокол з позначкою «Уточнений» виготовляється і підписується у порядку та в кількості примірників, встановлених цією статтею. Складання окружною виборчою комісією протоколу з позначкою «Уточнений» на іншому засіданні комісії без доручення Центральної виборчої комісії не допускається.

7. Перший примірник протоколу окружної виборчої комісії про підсумки голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу, а за наявності — перший примірник протоколу з позначкою «Уточнений» запаковуються до пакета із спеціальною системою захисту у порядку, встановленому частиною шостою статті 87 цього Закону. На пакеті робиться напис «Протокол про підсумки голосування у загальнодержавному окрузі».

8. Перший примірник протоколу окружної виборчої комісії про підсумки голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу, а у разі внесення змін до цього протоколу — також протокол, в якому були допущені неточності (описки чи помилки у цифрах), та протокол з позначкою «Уточнений» разом з відповідними протоколами та актами дільничних виборчих комісій, що стосуються голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу, рішеннями, прийнятими на підставі цих актів, та, за наявності, протоколами окружної виборчої комісії про повторний підрахунок голосів виборців на відповідній виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу, окремими думками членів окружної виборчої комісії, викладеними у письмовій формі, заявами і скаргами про порушення окружною виборчою комісією порядку встановлення підсумків голосування та рішеннями, прийнятими окружною виборчою комісією за результатами їх розгляду, окружна виборча комісія транспортує до Центральної виборчої комісії, другий примірник протоколу зберігається в окружній виборчій комісії, третій — невідкладно вивішується для загального ознайомлення у приміщенні окружної виборчої комісії, а решта по одному примірнику видаються членам окружної виборчої комісії.

9. Транспортування виборчих документів, зазначених у частині восьмій цієї статті, здійснюється головою окружної виборчої комісії та його заступником, а також двома членами цієї виборчої комісії — представниками двох інших суб'єктів подання, які набрали найбільшу кількість голосів у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу. Якщо голова чи заступник голови окружної виборчої комісії, який повинен транспортувати зазначені документи, представляє одного з двох суб'єктів подання, які набрали найбільшу кількість голосів у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу, або представник такого суб'єкта подання вмотивовано не може брати участь у транспортуванні виборчих документів до Центральної виборчої комісії, участь у транспортуванні бере представник суб'єкта подання, який набрав наступну кількість голосів.

10. Уповноваженій особі партії, офіційному спостерігачу від партії, громадської організації на його прохання невідкладно видається копія протоколу окружної виборчої комісії про підсумки голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу (у тому числі з позначкою «Уточнений») та, за наявності, копія протоколу про повторний підрахунок голосів виборців на відповідній виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу з розрахунку по одній копії кожного протоколу для кожної партії та громадської організації. Зазначені копії засвідчуються на кожній сторінці головою та секретарем окружної виборчої комісії і скріплюються печаткою виборчої комісії.

11. Окружна виборча комісія зобов'язана встановити підсумки голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу незалежно від кількості виборчих дільниць, на яких голосування було визнано недійсним.

12. Визнання голосування недійсним у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу не допускається.

Стаття 96. Встановлення підсумків голосування в одномандатному окрузі

1. Окружна виборча комісія після прийняття і розгляду протоколів дільничних виборчих комісій про підрахунок голосів виборців на виборчих дільницях в одномандатному окрузі, у тому числі з позначкою «Уточнений», на підставі протоколів дільничних виборчих комісій про підрахунок голосів виборців на виборчих дільницях в одномандатному окрузі та повідомлень про зміст таких протоколів дільничних виборчих комісій, переданих за допомогою технічних засобів зв'язку із спеціальних виборчих дільниць, утворених на суднах, що перебувають у день голосування у плаванні під Державним Прапором України, на полярній станції України, закордонних виборчих дільниць, а у разі повторного підрахунку голосів виборців — також протоколу окружної виборчої комісії про повторний підрахунок голосів виборців на відповідній виборчій дільниці в одномандатному окрузі встановлює:

1) кількість виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі, одержаних окружною виборчою комісією;

2) кількість виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі, погашених окружною виборчою комісією;

3) кількість виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі, одержаних дільничними виборчими комісіями одномандатного округу;

4) кількість виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі, виготовлених дільничними виборчими комісіями одномандатного округу;

5) кількість невикористаних виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі, погашених дільничними виборчими комісіями одномандатного округу;

6) кількість виборців, внесених до списків виборців на виборчих дільницях одномандатного округу;

7) кількість виборців, внесених до витягів із списку виборців на виборчих дільницях одномандатного округу;

8) кількість виборців, що отримали виборчі бюлетені для голосування в одномандатному окрузі у приміщенні для голосування;

9) кількість виборців, що отримали виборчі бюлетені для голосування в одномандатному окрузі за місцем перебування;

10) сумарну кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування в одномандатному окрузі;

11) кількість виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі, що не підлягають врахуванню, виявлених на виборчих дільницях одномандатного округу;

12) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні в одномандатному окрузі у приміщенні для голосування;

13) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні в одномандатному окрузі за місцем перебування;

14) загальну кількість виборців, які взяли участь у голосуванні в одномандатному окрузі;

15) кількість виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі, визнаних недійсними;

16) кількість голосів виборців, поданих за кожного кандидата у депутати в одномандатному окрузі.

2. Відомості про підсумки голосування в одномандатному окрузі цифрами і прописом заносяться до протоколу окружної виборчої комісії про підсумки голосування в одномандатному окрузі, форму якого встановлено Центральною виборчою комісією. Відомості, зазначені у пунктах 3—16 частини першої цієї статті, вносяться до протоколу цифрами по кожній виборчій дільниці, що входить до складу одномандатного округу, а також сумарно цифрами і прописом по одномандатному округу.

3. Протокол про підсумки голосування в одномандатному окрузі складається окружною виборчою комісією у кількості примірників, на три більшій, ніж кількість осіб, які входять до складу окружної виборчої комісії. Примірники протоколу нумеруються і мають однакову юридичну силу.

4. Забороняється заповнювати протокол про підсумки голосування в одномандатному окрузі олівцем, а також підписувати його та засвідчувати печаткою окружної виборчої комісії до остаточного заповнення.

5. Протокол про підсумки голосування в одномандатному окрузі підписується головою, заступником голови, секретарем та іншими членами окружної виборчої комісії, які присутні на засіданні виборчої комісії, та засвідчується печаткою окружної виборчої комісії. У протоколі зазначаються дата і час (година і хвилини) його підписання членами окружної виборчої комісії. Член виборчої комісії, присутній на засіданні, зобов'язаний підписати протокол про підсумки голосування. У разі своєї незгоди із встановленими підсумками голосування, зафіксованими у протоколі комісії, член комісії підписує протокол із приміткою «З окремою думкою». Письмовий виклад окремої думки додається до протоколу про підсумки голосування. У разі відсутності у протоколі підпису члена окружної виборчої комісії біля його прізвища зазначається причина відсутності підпису. Перший примірник протоколу мають право підписати кандидати у депутати, їх довірені особи, уповноважені особи партій, офіційні спостерігачі, які були присутні при встановленні підсумків голосування в одномандатному окрузі.

6. Якщо після підписання протоколу про підсумки голосування в одномандатному окрузі до відправки його до Центральної виборчої комісії окружна виборча комісія виявила в ньому неточності (описку чи помилку у цифрах), вона на тому ж

засіданні розглядає питання про внесення змін до підсумків голосування в одномандатному окрузі шляхом складення нового протоколу, на якому робиться помітка «Уточнений». Протокол з поміткою «Уточнений» виготовляється і підписується у порядку та в кількості примірників, встановлених частиною третьою цієї статті. Складання окружною виборчою комісією протоколу з поміткою «Уточнений» на іншому засіданні комісії без доручення Центральної виборчої комісії не допускається.

7. Перший примірник протоколу окружної виборчої комісії про підсумки голосування в одномандатному окрузі, а за наявності — перший примірник протоколу з поміткою «Уточнений» запаковуються до пакета із спеціальною системою захисту у порядку, встановленому частиною шостою статті 87 цього Закону. На пакеті робиться напис «Протокол про підсумки голосування в одномандатному окрузі».

8. Перший примірник протоколу окружної виборчої комісії про підсумки голосування в одномандатному окрузі, а у разі внесення змін до цього протоколу — також протокол, в якому були допущені неточності (описки чи помилки у цифрах), та протокол з поміткою «Уточнений» разом з відповідними протоколами та актами дільничних виборчих комісій, що стосуються голосування в одномандатному окрузі, рішеннями, прийнятими на підставі цих актів, та, за наявності, протоколами окружної виборчої комісії про повторний підрахунок голосів виборців на відповідній виборчій дільниці в одномандатному окрузі, окремими думками членів окружної виборчої комісії, викладеними у письмовій формі, заявами і скаргами про порушення окружною виборчою комісією порядку встановлення підсумків голосування та рішеннями, прийнятими окружною виборчою комісією за результатами їх розгляду, окружна виборча комісія транспортує до Центральної виборчої комісії, другий примірник протоколу зберігається в окружній виборчій комісії, третій — невідкладно вивішується для загального ознайомлення у приміщенні окружної виборчої комісії, а решта по одному примірнику видаються членам окружної виборчої комісії.

9. Транспортування виборчих документів, зазначених у частині восьмій цієї статті, здійснюється у порядку, передбаченому частиною дев'ятою статті 95 цього Закону.

10. Кандидату у депутати в одномандатному окрузі, довіреній особі кандидата у депутати в одномандатному окрузі, офіційному спостерігачу від кандидата у депутати в одномандатному окрузі або громадської організації на його прохання невідкладно видається копія протоколу (у тому числі з поміткою «Уточнений») окружної виборчої комісії про підсумки голосування в межах одномандатного округу та, за наявності, копія протоколу про повторний підрахунок голосів виборців на відповідній виборчій дільниці в одномандатному окрузі з розрахунку по одній копії кожного протоколу для кожного кандидата у депутати в одномандатному окрузі та громадської організації. Зазначені копії засвідчуються на кожній сторінці головою та секретарем окружної виборчої комісії і скріплюються печаткою виборчої комісії.

11. Окружна виборча комісія зобов'язана встановити підсумки голосування в одномандатному окрузі незалежно від кількості виборчих дільниць, на яких голосування було визнано недійсним.

12. Визнання голосування недійсним в одномандатному окрузі не допускається.

Стаття 97. Порядок прийняття та розгляду протоколів окружних виборчих комісій Центральною виборчою комісією

1. Центральна виборча комісія на своєму засіданні розглядає та приймає окремо протоколи окружних виборчих комісій про підсумки голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та протоколи окружних виборчих комісій про підсумки голосування в одномандатному окрузі. Відомості зазначених протоколів на засіданні Центральної виборчої комісії оголошуються головою чи заступником голови відповідної окружної виборчої комісії. Час прийняття Центральною виборчою комісією протоколу окружної виборчої комісії і занесені до протоколу відомості фіксуються у протоколі засідання Центральної виборчої комісії.

2. У разі виявлення у протоколі окружної виборчої комісії про підсумки голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу або у протоколі окружної виборчої комісії про підсумки голосування в одномандатному окрузі виправлень, помилок, неточностей Центральна виборча комісія своїм рішенням може зобов'язати окружну виборчу комісію внести зміни до встановлених підсумків голосування виборців у межах відповідного одномандатного округу в порядку, встановленому частиною сьомою статті 94 цього Закону, про що зазначається у протоколі засідання Центральної виборчої комісії. Протягом часу розгляду цього питання окружною виборчою комісією подані до Центральної виборчої комісії примірники протоколів про підсумки голосування в межах одномандатного округу та додані до нього документи зберігаються в Центральній виборчій комісії.

3. Окружна виборча комісія зобов'язана у строк, визначений Центральною виборчою комісією, розглянути питання про внесення змін до встановлених підсумків голосування виборців у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу або в одномандатному окрузі, за необхідності здійснюючи повторний підрахунок голосів на окремих виборчих дільницях цього одномандатного округу. Протокол з поміткою «Уточнений» складається у порядку, передбаченому частиною шостою статті 95 та частиною шостою статті 96 цього Закону. Зазначений протокол та інші необхідні виборчі документи транспортуються до Центральної виборчої комісії в порядку, встановленому частиною дев'ятою статті 95 цього Закону.

4. Протокол окружної виборчої комісії про підсумки голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу або в одномандатному окрузі з поміткою «Уточнений» приймається Центральною виборчою комісією у порядку, встановленому частиною першою цієї статті.

5. У разі ненадходження до Центральної виборчої комісії протоколу окружної виборчої комісії про підсумки голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу або протоколу окружної виборчої комісії про підсумки голосування в одномандатному окрузі у строки, визначені цим Законом, Центральна виборча комісія здійснює повноваження відповідної окружної виборчої комісії щодо встановлення підсумків голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу або в одномандатному окрузі.

Стаття 98. Встановлення результатів виборів депутатів у загальнодержавному окрузі

1. Центральна виборча комісія на своєму засіданні на підставі протоколів окружних виборчих комісій про підсумки голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу, у тому числі з поміткою «Уточнений», не пізніш як на п'ятнадцятий день з дня голосування встановлює результати виборів депутатів у загальнодержавному окрузі, про що складає протокол. До протоколу про результати виборів депутатів заносяться прописом та цифрами такі відомості:

1) кількість виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі, виготовлених на замовлення Центральної виборчої комісії;

2) кількість виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі, одержаних окружними виборчими комісіями;

3) кількість невикористаних виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі, погашених окружними виборчими комісіями;

4) кількість виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі, одержаних дільничними виборчими комісіями;

5) кількість виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі, виготовлених дільничними виборчими комісіями;

6) кількість невикористаних виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі, погашених дільничними виборчими комісіями;

7) загальна кількість невикористаних виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі;

8) кількість виборців, внесених до списків виборців на виборчих дільницях;

9) кількість виборців, внесених до витягів із списку виборців на виборчих дільницях;

10) кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі у приміщенні для голосування;

11) кількість виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі, що не підлягають врахуванню, виявлених на виборчих дільницях;

12) кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі за місцем перебування;

13) загальна кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі;

14) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні у приміщенні для голосування;

15) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні за місцем перебування;

16) загальна кількість виборців, які взяли участь у голосуванні;

17) кількість виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі, визнаних недійсними;

18) кількість голосів виборців, поданих за кандидатів у депутати, включених до виборчого списку кожної партії;

19) відсоток голосів виборців, поданих за кандидатів у депутати, включених до виборчого списку кожної партії, у відношенні до сумарної кількості голосів виборців, поданих за кандидатів у депутати, включених до виборчих списків партій.

2. Відомості про підсумки голосування цифрами і прописом заносяться до протоколу Центральної виборчої комісії про результати виборів депутатів. Відомості, зазначені у пунктах 2—19 частини першої цієї статті, вносяться цифрами по кожному одномандатному округу, а також сумарно цифрами і прописом по загальнодержавному округу.

3. Право на участь у розподілі депутатських мандатів набувають кандидати у депутати, включені до виборчих списків партій, що отримали п'ять і більше відсотків голосів виборців, у відношенні до сумарної кількості голосів виборців, поданих за кандидатів у депутати, включених до виборчих списків партій.

4. Кандидати у депутати, включені до виборчого списку партії, який отримав менше п'яти відсотків голосів виборців, у відношенні до сумарної кількості голосів виборців, поданих за кандидатів у депутати, включених до виборчих списків партій, права на участь у розподілі депутатських мандатів не мають.

5. Депутатські мандати розподіляються між виборчими списками партій пропорційно до кількості отриманих голосів виборців кандидатами у депутати, включеними до виборчих списків партій, які зазначені у частині третій цієї статті, у послідовності, визначеній частинами шостою—дев'ятою цієї статті.

6. Центральна виборча комісія на підставі відомостей, зазначених у пунктах 18 та 19 частини першої цієї статті, встановлює сумарну кількість голосів виборців, поданих за кандидатів у депутати, включених до виборчих списків партій, що отримали п'ять і більше відсотків голосів виборців.

7. Кількість голосів виборців, необхідних для отримання одного депутатського мандата (далі — виборча квота), обчислюється шляхом ділення сумарної кількості голосів виборців, визначеної відповідно до частини шостої цієї статті, на число депутатських мандатів, яке дорівнює 225 (далі — загальна кількість депутатських мандатів у загальнодержавному окрузі).

8. Кількість голосів виборців, поданих за кандидатів у депутати, включених до виборчого списку цієї партії, ділиться на виборчу квоту. Ціла частина отриманого числа становить кількість депутатських мандатів, що отримали кандидати у депутати від цієї партії. Дробові залишки враховуються при розподілі відповідно до частини дев'ятої цієї статті решти депутатських мандатів.

9. Партії, виборчі списки від яких мають більші порівняно з іншими дробові залишки після ділення відповідно до частини восьмої цієї статті, отримують по одному додатковому депутатському мандату, починаючи з виборчого списку партії, що має найбільший дробовий залишок. Якщо дробові залишки у двох чи більше виборчих списках партій однакові, першим додатковий депутатський мандат отримує той виборчий список партії, за кандидатів у депутати від якої віддано більшу кількість голосів виборців. Розподіл додаткових депутатських мандатів закінчується після вичерпання загальної кількості депутатських мандатів у загальнодержавному окрузі.

10. Результатом виборів депутатів у загальнодержавному окрузі є визначення в порядку черговості у виборчих списках партій осіб, обраних депутатами від партій, відповідно до кількості депутатських мандатів, отриманих виборчими списками партій.

У разі якщо під час встановлення результатів виборів Центральна виборча комісія виявить, що особа обрана депутатом як за виборчим списком у загальнодержавному окрузі, так і депутатом у одномандатному окрузі, така особа вважається обраною депутатом у одномандатному окрузі. У такому випадку Центральна виборча комісія приймає рішення про визнання її такою, яка не набула депутатського мандата у загальнодержавному окрузі, та визнає обраним депутатом наступного за черговістю кандидата у депутати у виборчому списку відповідної партії.

11. Після встановлення кількості депутатських мандатів, отриманих партіями, що висунули кандидатів у депутати у загальнодержавному окрузі, та визначення відповідно до вимог частини десятої цієї статті осіб, обраних депутатами, Центральна виборча комісія у протоколі про результати виборів депутатів у загальнодержавному окрузі зазначає:

1) загальну кількість голосів виборців, поданих за кандидатів у депутати, включених до виборчих списків партій, що отримали п'ять і більше відсотків голосів виборців;

2) виборчу квоту;

3) кількість депутатських мандатів, отриманих кожною партією, що висунула кандидатів у депутати у загальнодержавному окрузі;

4) прізвища, власні імена (усі власні імена) та по батькові (за наявності), рік народження, освіту, посаду (заняття), місце роботи, місце проживання, партійність, а також суб'єкт висування обраних депутатів.

12. Протокол Центральної виборчої комісії про результати виборів депутатів у загальнодержавному окрузі складається у двох примірниках. Протокол підписується Головою, заступниками Голови, секретарем та іншими членами Центральної виборчої комісії, присутніми на засіданні Центральної виборчої комісії, та засвідчується печаткою Центральної виборчої комісії. У протоколі зазначаються дата і час (година і хвилини) його підписання членами Центральної виборчої комісії. Член Центральної виборчої комісії, присутній на засіданні, зобов'язаний підписати протокол про результати виборів депутатів. У разі своєї незгоди із встановленими результатами виборів, зафіксованими у протоколі Центральної виборчої комісії, член Центральної виборчої комісії підписує протокол із приміткою «З окремою думкою». Письмовий виклад окремої думки додається до протоколу про результати виборів депутатів. У разі відсутності у протоколі підпису члена Центральної виборчої комісії проти його прізвища зазначається причина відсутності члена Центральної виборчої комісії на її засіданні. Перший примірник протоколу мають право підписати кандидати у депутати, представники партій у Центральній виборчій комісії, уповноважені особи партій у загальнодержавному окрузі, які були присутні при встановленні результатів виборів народних депутатів України. Зміст протоколу невідкладно оприлюднюється на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

13. Центральна виборча комісія зобов'язана встановити результати виборів депутатів у загальнодержавному окрузі незалежно від кількості виборчих дільниць, в яких голосування було визнано недійсним.

Стаття 99. Встановлення результатів виборів депутатів у одномандатних округах

1. Центральна виборча комісія на своєму засіданні на підставі протоколів окружних виборчих комісій про підсумки голосування в одномандатних округах, у тому числі з поміткою «Уточнений», не пізніш як на п'ятнадцятий день з дня голосування встановлює результати виборів депутатів у відповідних одномандатних округах, про що складає протоколи. До протоколу Центральної виборчої комісії про результати виборів депутатів у одномандатному виборчому окрузі заносяться прописом та цифрами такі відомості:

1) кількість виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі, виготовлених на замовлення Центральної виборчої комісії;

2) кількість виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі, одержаних окружною виборчою комісією;

3) кількість невикористаних виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі, погашених окружними виборчими комісіями;

4) кількість виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі, одержаних дільничними виборчими комісіями;

5) кількість виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі, виготовлених дільничними виборчими комісіями;

6) кількість невикористаних виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі, погашених дільничними виборчими комісіями;

7) загальна кількість невикористаних виборчих бюлетенів;

8) кількість виборців, внесених до списків виборців на виборчих дільницях;

9) кількість виборців, внесених до витягів із списку виборців на виборчих дільницях;

10) кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування в одномандатному окрузі у приміщенні для голосування;

11) кількість виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі, що не підлягають врахуванню, виявлених на виборчих дільницях;

12) кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування в одномандатному окрузі за місцем перебування;

13) загальна кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування в одномандатному окрузі;

14) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні в одномандатному окрузі у приміщенні для голосування;

15) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні в одномандатному окрузі за місцем перебування;

16) загальна кількість виборців, які взяли участь у голосуванні в одномандатному окрузі;

17) кількість виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі, визнаних недійсними;

18) кількість голосів виборців, поданих за кожного кандидата у депутати в одномандатному окрузі.

2. Обраним вважається кандидат у депутати, який одержав більшу відносно інших кандидатів, які балотувалися у цьому одномандатному окрузі, кількість голосів виборців, які взяли участь у голосуванні у відповідному одномандатному окрузі.

3. У разі якщо під час встановлення результатів виборів Центральна виборча комісія виявить, що особа обрана депутатом як за виборчим списком у загальнодержавному окрузі, так і депутатом у одномандатному окрузі, така особа вважається обраною депутатом у одномандатному окрузі. У такому випадку Центральна виборча комісія приймає рішення про визнання її такою, яка не набула депутатського мандата у загальнодержавному окрузі, та визнає обраним депутатом наступного за черговістю кандидата у депутати у виборчому списку відповідної партії.

4. Якщо найбільшу і водночас однакову кількість голосів набрали два або більше кандидатів у депутати, в цьому одномандатному окрузі проводиться повторне голосування по цих кандидатурах.

Стаття 100. Офіційне оприлюднення результатів виборів

1. Центральна виборча комісія не пізніш як на п'ятий день з дня встановлення результатів виборів офіційно оприлюднює результати виборів депутатів у газетах «Голос України» та «Урядовий кур'єр». Список обраних депутатів публікується із зазначенням в алфавітному порядку їх прізвища, власного імені (усіх власних імен), по батькові (за наявності), року народження, освіти, посади (заняття), місця роботи, місця проживання, партійності, суб'єкта висування, виборчого округу (загальнодержавний чи номер одномандатного), у якому обраний депутат.

2. Офіційне оприлюднення Центральною виборчою комісією результатів виборів депутатів є підставою для звільнення з роботи (посади), не сумісної з депутатським мандатом, та прийняття рішення про припинення дії іншого представницького мандата особи, обраної депутатом.

Стаття 101. Реєстрація обраних депутатів

1. Особа, обрана депутатом, для її реєстрації народним депутатом України зобов'язана подати до Центральної виборчої комісії не пізніш як на двадцятий день з дня офіційного оприлюднення результатів виборів депутатів документ про її звільнення з роботи (посади), не сумісної з депутатським мандатом, та (або) копію зареєстрованої заяви про припинення дії іншого представницького мандата, поданої до відповідної ради.

2. У разі звернення особи, обраної депутатом, до Центральної виборчої комісії про наявність поважних причин, які перешкоджають виконанню нею вимог частини першої цієї статті, Центральна виборча комісія може прийняти рішення про визнання цих причин поважними і встановити інший строк виконання зазначених вимог або про відмову у визнанні цих причин поважними.

3. При отриманні документів, зазначених у частині першій цієї статті, Центральна виборча комісія приймає рішення про реєстрацію обраної особи народним депутатом України.

4. У разі невиконання особою, обраною депутатом, у строки, зазначені у частинах першій і другій цієї статті, вимог частини першої цієї статті або подання цією особою до Центральної виборчої комісії заяви про відмову від депутатського мандата, або виникнення (виявлення) обставин, зазначених у пунктах 3—7 частини четвертої та частини сьомої статті 61 цього Закону, Центральна виборча комісія приймає рішення про визнання її такою, яка не набула депутат-

ського мандата, та визнає обраним депутатом наступного за черговістю кандидата у депутати у виборчому списку відповідної партії.

5. У разі невиконання особою, обраною депутатом в одномандатному окрузі, у строки, зазначені у частинах першій і другій цієї статті, вимог частини першої цієї статті або подання цією особою до Центральної виборчої комісії заяви про відмову від депутатського мандата, або виникнення (виявлення) обставин, зазначених у пунктах 3-7 частини четвертої та частини сьомої статті 61 цього Закону, Центральна виборча комісія приймає рішення про визнання її такою, яка не набула депутатського мандата, та призначає повторні вибори у відповідному одномандатному окрузі.

6. Особі, зареєстрованій народним депутатом України, Центральна виборча комісія не пізніш як на сьомий день з дня її реєстрації видає тимчасове посвідчення народного депутата України встановленого нею зразка.

7. Рішення Центральної виборчої комісії про реєстрацію депутата та тимчасове посвідчення народного депутата України є підставою для складення обраною особою присяги народного депутата України.

Стаття 102. Посвідчення та нагрудний знак народного депутата України

1. Центральна виборча комісія не пізніш як на сьомий день після складення народним депутатом України присяги видає йому посвідчення народного депутата України та нагрудний знак встановленого нею зразка.

Розділ XII
ПОВТОРНЕ ГОЛОСУВАННЯ, ПОВТОРНІ ВИБОРИ, ПОРЯДОК ЗАМІЩЕННЯ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ, ПОЗАЧЕРГОВІ ВИБОРИ

Стаття 103. Повторне голосування

1. Якщо в одномандатному окрузі найбільшу і водночас однакову кількість голосів набрали два або більше кандидати у депутати, Центральна виборча комісія приймає рішення про проведення в окрузі повторного голосування по цих кандидатурах.

2. Про це рішення Центральна виборча комісія невідкладно повідомляє окружній виборчій комісії, яка інформує про це виборців округу не пізніш як на другий день після встановлення результатів виборів у одномандатному окрузі.

3. Повторне голосування проводиться не пізніш як у двотижневий строк з дня прийняття Центральною виборчою комісією рішення про проведення повторного голосування з додержанням вимог цього Закону.

Стаття 104. Повторні вибори

1. Повторні вибори проводяться в одномандатному окрузі у випадку, коли вибори у відповідному одномандатному окрузі визнані такими, що не відбулися, або якщо особа після її обрання не набула депутатського мандата у порядку, встановленому цим Законом.

2. Рішення про проведення повторних виборів приймає Центральна виборча комісія.

3. Повторні вибори депутата проводяться в останню неділю шістдесятиденного строку з дня опублікування рішення про їх призначення. Висування і реєстрація кандидатів у депутати та інші виборчі процедури проводяться в порядку, встановленому цим Законом з особливостями, передбаченими у статті 107 цього Закону.

Стаття 105. Заміщення депутатів, обраних у загальнодержавному окрузі, повноваження яких були достроково припинені

1. У разі дострокового припинення повноважень депутата, обраного у загальнодержавному окрузі на підставах і в порядку, передбачених Конституцією України і законами України, у строк не раніш як на шостий день з дня отримання відповідного рішення Центральна виборча комісія своїм рішенням визнає обраним депутатом наступного за черговістю кандидата у депутати у виборчому списку відповідної партії. У разі оскарження рішення про дострокове припинення повноважень депутата Центральна виборча комісія приймає рішення щодо визнання обраним депутатом наступного за черговістю кандидата у депутати у виборчому списку відповідної партії після набрання законної сили рішенням суду. Якщо черговість для отримання депутатського мандата вичерпана, депутатський мандат залишається вакантним до проведення чергових або позачергових виборів.

2. Реєстрація особи народним депутатом України відповідно до частини першої цієї статті та видача їй тимчасового посвідчення народного депутата України здійснюються Центральною виборчою комісією у порядку, передбаченому статтею 101 цього Закону.

Стаття 106. Проміжні вибори

1. У разі дострокового припинення повноважень депутата, обраного у одномандатному окрузі, Центральною виборчою комісією в порядку, встановленому цим Законом, призначаються проміжні вибори депутата.

2. Проміжні вибори депутата в одномандатному окрузі проводяться в останню неділю шістдесятиденного строку з дня опублікування рішення про їх призначення. Утворення виборчих комісій, висування і реєстрація кандидатів у депутати та інші виборчі процедури проводяться в порядку, встановленому цим Законом з особливостями, передбаченими у статті 107 цього Закону.

Стаття 107. Особливості підготовки і проведення позачергових виборів депутатів

1. Спеціальні виборчі дільниці для проведення позачергових виборів депутатів, що існують на тимчасовій основі, утворюються не пізніш як за дев'ятнадцять днів до дня голосування, а у винятковому випадку утворення виборчої дільниці відповідно до частини восьмої статті 21 цього Закону — не пізніш як за десять днів до дня голосування у порядку, встановленому цим Законом.

2. Окружні виборчі комісії утворюються не пізніш як за п'ятдесят днів до дня голосування за поданнями суб'єктів внесення подання, визначених частиною другою статті 27 цього Закону, що вносяться до Центральної виборчої комісії не пізніш як за п'ятдесят три дні до дня голосування у порядку, встановленому статтею 27 цього Закону.

3. Дільничні виборчі комісії утворюються не пізніш як за п'ятнадцять днів до дня голосування, а у винятковому випадку утворення виборчої дільниці відповідно до частини восьмої статті 21 цього Закону — одночасно з утворенням виборчих дільниць, за поданнями суб'єктів внесення подання, визначених частиною четвертою статті 28 цього Закону, що вносяться до окружної виборчої комісії не пізніш як за сімнадцять днів до дня голосування у порядку, встановленому статтею 28 цього Закону.

4. Висування кандидатів у депутати починається на наступний день після опублікування Указу Президента України про дострокове припинення повноважень Верховної Ради України і закінчується за сорок днів до дня голосування.

5. Подання документів до Центральної виборчої комісії для реєстрації кандидатів у депутати закінчується за тридцять днів до дня голосування. Реєстрація кандидатів у депутати закінчується за двадцять п'ять днів до дня голосування.

6. При проведенні позачергових виборів депутатів декларація про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру кандидатами в депутати не подається.

7. Органи ведення Державного реєстру виборців передають по одному примірнику попередніх списків виборців відповідним дільничним виборчим комісіям не пізніш як за одинадцять днів до дня голосування.

8. На спеціальних виборчих дільницях списки виборців складаються у порядку, передбаченому законом, не пізніш як за сім днів до дня голосування.

9. Списки виборців на закордонних виборчих дільницях складаються і виготовляються у порядку, встановленому законом. Попередні списки виборців передаються дільничним виборчим комісіям закордонних виборчих дільниць не пізніш як за десять днів до дня голосування. Уточнення списків виборців на закордонних виборчих дільницях проводиться у порядку, встановленому цим Законом.

10. Форма, колір і текст виборчого бюлетеня для голосування в загальнодержавному окрузі та в одномандатних виборчих округах затверджуються Центральною виборчою комісією не пізніш як за двадцять чотири дні до дня голосування.

11. У разі, якщо у законі про Державний бюджет України кошти для підготовки і проведення позачергових виборів депутатів не передбачені, такі витрати можуть здійснюватися з резервного фонду бюджету в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Розділ XIII
ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ, ДІЙ ЧИ БЕЗДІЯЛЬНОСТІ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ПРОЦЕСУ ВИБОРІВ ДЕПУТАТІВ. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ВИБОРЧОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Стаття 108. Оскарження рішень, дій чи бездіяльності, що стосуються виборів депутатів

1. Кандидат у депутати, зареєстрований у встановленому Законом порядку, партія — суб'єкт виборчого процесу, в особі її керівника, представника партії у Центральній виборчій комісії, уповноваженої особи партії чи іншої особи, уповноваженої рішенням центрального керівного органу партії, довірена особа кандидата у депутати, офіційний спостерігач, виборча комісія, утворена відповідно до цього Закону, виборець, чиї особисті виборчі права або охоронювані законом інтереси щодо участі у виборчому процесі, у тому числі на участь у роботі виборчої комісії чи на здійснення спостереження, порушено рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта оскарження, може звернутися до виборчої комісії зі скаргою, що стосується виборчого процесу, з урахуванням особливостей, визначених цією статтею та статтями 109-113 цього Закону.

2. Суб'єкти звернення зі скаргою, зазначені в частині першій цієї статті, можуть з урахуванням вимог цього Закону оскаржити до відповідної виборчої комісії рішення, дії чи бездіяльність, що стосуються виборчого процесу, таких суб'єктів оскарження:

1) виборчої комісії, члена виборчої комісії;

2) політичної партії — суб'єкта виборчого процесу;

3) кандидата у депутати;

4) уповноважених осіб партій, довірених осіб кандидатів у депутати, офіційних спостерігачів від партій, кандидатів у депутати та громадських організацій — лише щодо скарг, передбачених частиною шостою статті 111 цього Закону.

3. Керівник партії, уповноважена особа чи представник партії у Центральній виборчій комісії, довірена особа кандидата у депутати діють як представник відповідної партії або кандидата у депутати без додаткового уповноваження. Документом, що підтверджує повноваження уповноваженої особи партії, представника партії у Центральній виборчій комісії, довіреної особи кандидата у депутати, є відповідне посвідчення, видане в порядку, встановленому цим Законом.

4. Виборець може оскаржити до відповідної виборчої комісії рішення, дії чи бездіяльність суб'єктів оскарження, зазначених у частині другій цієї статті, якщо ці дії чи бездіяльність порушують виборчі права або інтереси щодо участі у виборчому процесі його особисто.

5. Рішення, дії чи бездіяльність дільничної виборчої комісії, її члена може бути оскаржено до окружної виборчої комісії, яка утворила відповідну дільничну виборчу комісію.

6. Рішення, дії чи бездіяльність окружної виборчої комісії, її члена може бути оскаржено до суду. Скарга щодо бездіяльності окружної виборчої комісії також може бути подана до Центральної виборчої комісії.

7. Рішення чи дії політичної партії — суб'єкта виборчого процесу, її посадової особи чи повноважного представника, що стосуються виборчого процесу, крім тих рішень чи дій, які відповідно до закону, статуту (положення) належать до їх внутрішньої організаційної діяльності або їх виключної компетенції, можуть бути оскаржені:

1) до Центральної виборчої комісії — стосовно рішення чи дії політичної партії, яка висунула кандидатів у депутати в загальнодержавному виборчому окрузі;

2) до відповідної окружної виборчої комісії — стосовно рішення чи дії політичної партії, яка висунула кандидатів у депутати в одномандатному окрузі.

8. Скарга на дії чи бездіяльність кандидата у депутати може бути до Центральної виборчої комісії.

9. Рішення, дії чи бездіяльність виборчих комісій, членів цих комісій, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, засобів масової інформації, підприємств, установ, організацій, їхніх посадових та службових осіб, творчих працівників засобів масової інформації, кандидатів, їхніх довірених осіб, партій, їхніх посадових осіб та уповноважених осіб, офіційних спостерігачів, що порушують законодавство про вибори, можуть бути оскаржені до суду в порядку, визначеному Кодексом адміністративного судочинства України.

10. Суд, до якого подано адміністративний позов щодо призначення, підготовки і проведення виборів депутатів, невідкладно повідомляє Центральну виборчу комісію, відповідну окружну та (чи) дільничну виборчу комісію про його надходження та про ухвалене судом рішення.

11. Якщо судом прийнято до провадження адміністративний позов із того ж питання та з тих же підстав, що подано скаргу до виборчої комісії, виборча комісія після отримання повідомлення суду про прийняття до провадження адміністративного позову повертає таку скаргу суб'єкту звернення без розгляду не пізніше наступного дня з дня отримання повідомлення суду із зазначенням підстав її повернення.

Стаття 109. Строки оскарження

1. Скарга до виборчої комісії може бути подана суб'єктом звернення зі скаргою протягом п'яти днів після прийняття рішення, вчинення дії чи бездіяльності суб'єктом оскарження, за винятком випадків, зазначених у частинах другій і третій цієї статті.

2. Скарга щодо порушення, яке мало місце до дня голосування, може бути подана у строк, встановлений частиною першою цієї статті, але не пізніше 22 години дня, що передує дню голосування.

3. Скарга щодо порушення, яке мало місце під час голосування, може бути подана до відповідної дільничної виборчої комісії не пізніше закінчення голосування. Скарга щодо рішень, дій чи бездіяльності виборчої комісії, членів цих комісій, що мали місце у день голосування, під час підрахунку голосів на дільниці, може бути подана до окружної виборчої комісії у дводенний строк з дня прийняття рішення, вчинення дії або бездіяльності.

4. Днем вчинення бездіяльності вважається останній день строку, в який мала бути, однак не була вчинена дія, передбачена законом.

5. Днем подання скарги вважається день фактичного отримання скарги виборчою комісією.

6. Строк подання скарги продовженню або поновленню не підлягає, крім випадку повторного подання скарги після усунення її недоліків не пізніше наступного дня після дня її повернення виборчою комісією без розгляду відповідно до частини другої статті 111 цього Закону.

7. Зміна або уточнення суб'єктом звернення зі скаргою вимог під час розгляду скарги, викликані виявленням обставин, не відомих раніше суб'єкту звернення зі скаргою, не вважається новою скаргою і не підлягає встановленим обмеженням строків.

Стаття 110. Форма та зміст скарги

1. Скарга до виборчої комісії подається у письмовій формі. Скарга повинна містити:

1) назву виборчої комісії, до якої вона подається;

2) прізвище, ім'я, по батькові (найменування) суб'єкта звернення зі скаргою, його місце проживання (поштову адресу), а також номер засобу зв'язку, адресу електронної пошти, якщо такі є;

3) прізвище, ім'я, по батькові (найменування) суб'єкта оскарження, його місце проживання (поштову адресу), а також номер засобу зв'язку, адресу електронної пошти, якщо такі є;

4) суть порушеного питання;

5) виклад обставин і зазначення доказів, якими суб'єкт звернення обґрунтовує свої вимоги;

6) чітко сформульовані вимоги із зазначенням суті рішення, ухвалення якого вимагається від виборчої комісії;

7) перелік документів і матеріалів, що додаються;

8) зазначення заінтересованих осіб, яких суб'єкт звернення зі скаргою вважає за потрібне залучити до розгляду скарги;

9) підпис суб'єкта звернення зі скаргою чи особи, яка його представляє відповідно до статті 108 цього Закону, із зазначенням дати підписання.

2. Скарга від імені виборчої комісії подається за рішенням виборчої комісії, яке додається до скарги, підписується головуючим на засіданні виборчої комісії, на якому приймалося рішення про звернення із скаргою, та засвідчується печаткою виборчої комісії.

3. До скарги додаються її копії, докази, зазначені у скарзі, та копії усіх документів, що приєднуються до неї, у кількості, яка дорівнює кількості суб'єктів оскарження та заінтересованих осіб, зазначених у скарзі.

Стаття 111. Порядок і строки розгляду скарги

1. Порядок та строки розгляду скарг виборчими комісіями встановлюються Центральною виборчою комісією, з урахуванням вимог цієї статті та статей 108-110 цього Закону.

2. Скарга, оформлена без дотримання вимог статті 110 цього Закону, повертається відповідно Головою Центральної виборчої комісії або іншим членом Центральної виборчої комісії за дорученням Голови Центральної виборчої комісії чи головою або заступником голови окружної або дільничної виборчої комісії суб'єкту звернення зі скаргою без розгляду не пізніш як на наступний день після дня надходження скарги, а скарга, подана напередодні дня голосування, в день голосування чи наступного дня, — невідкладно. При поверненні скарги без розгляду зазначається вичерпний перелік недоліків, які перешкоджають розгляду скарги, і вказується на можливість повторного звернення із скаргою, оформленою відповідно до вимог статті 110 цього Закону, у передбачені цим Законом строки.

3. При повторному поданні скарги з невиправленими недоліками або з допущенням нових недоліків виборча комісія приймає рішення про залишення її без розгляду по суті.

4. Скарга, оформлена з дотриманням вимог статті 110 цього Закону, розглядається відповідною виборчою комісією на своєму засіданні не пізніш як на другий день з дня її отримання, за винятком випадків, передбачених частинами п'ятою — сьомою цієї статті.

5. Скарга щодо порушень, які мали місце до дня голосування, розглядається виборчою комісією у строк, передбачений частиною четвертою цієї статті, але не пізніше 24 години дня, що передує дню голосування.

6. Скарга щодо порушення, яке мало місце під час голосування суб'єктами оскарження, зазначеними у пункті 4 частини другої статті 108 цього Закону, подана до дільничної виборчої комісії, розглядається нею відразу після закінчення голосування.

7. Скарга щодо порушення, яке мало місце у день голосування, під час підрахунку голосів на дільниці, подана до виборчої комісії вищого рівня, розглядається відповідною виборчою комісією у дводенний строк з дня її подання.

8. Якщо виборча комісія при розгляді скарги визнає необхідним проведення перевірки зазначених у скарзі обставин правоохоронними органами, відповідні правоохоронні органи за зверненням виборчої комісії перевіряють ці обставини та вживають відповідних заходів щодо припинення порушення законодавства у триденний строк з дня отримання звернення виборчої комісії, а якщо таке звернення отримано ними менше ніж за три дні до дня голосування, у день голосування чи в наступний за ним день, — невідкладно. Про наслідки перевірки та вжиті заходи відповідні органи невідкладно повідомляють виборчу комісію, яка до них звернулася.

9. Розгляд скарги виборчою комісією здійснюється з обов'язковим своєчасним повідомленням суб'єкта звернення зі скаргою, суб'єкта оскарження та інших заінтересованих осіб рекомендованою телеграмою, факсимільним повідомленням, засобами електронної пошти про час і місце розгляду скарги. Допускається повідомлення суб'єкта звернення зі скаргою, суб'єкта оскарження та заінтересованих осіб про час і місце розгляду скарги по телефону з фіксуванням такої дії службовою особою виборчої комісії окремою письмовою довідкою, яка долучається до справи (протоколу). Неприбуття на засідання виборчої комісії осіб, які були належним чином повідомлені про нього, не перешкоджає розгляду скарги.

10. Копії скарги та доданих до неї документів надаються суб'єкту оскарження та заінтересованим особам заздалегідь, а у разі неможливості — не пізніше початку розгляду скарги. Суб'єкт оскарження має право подати письмові пояснення по суті скарги, які беруться до розгляду виборчою комісією.

11. Виборча комісія приймає рішення про залишення скарги без розгляду по суті, якщо вона подана неналежним суб'єктом звернення зі скаргою, до неналежного суб'єкта розгляду скарги або з порушенням строків оскарження, встановлених статтею 109 цього Закону.

12. Центральна виборча комісія, приймаючи рішення про залишення скарги без розгляду по суті, може з власної ініціативи взяти до розгляду факти, викладені у скарзі.

Стаття 112. Докази

1. Доказами, на підставі яких виборча комісія встановлює наявність чи відсутність обставин, що обґрунтовують вимоги і заперечення суб'єкта звернення зі скаргою, суб'єкта оскарження чи заінтересованих осіб, та інші обставини, що мають значення для правильного розгляду скарги, можуть бути:

1) письмові документи і матеріали (в тому числі електронні), які містять відомості про обставини, що мають значення для правильного розгляду скарги;

2) письмові пояснення суб'єктів виборчого процесу, посадових і службових осіб органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим,

ПОЧАТОК НА 7—25 СТОР.

органів місцевого самоврядування, закладів, підприємств, установ, організацій, відповідних правоохоронних органів, отримані на вимогу виборчої комісії — суб'єкта розгляду скарги, в тому числі членів виборчої комісії, на виконання повноважень виборчої комісії;

3) речові докази;

4) висновки експертів, надані письмово на запит виборчої комісії — суб'єкта розгляду скарги, суб'єкта звернення зі скаргою або суб'єкта оскарження.

2. Докази виборчій комісії надають суб'єкт звернення зі скаргою, суб'єкт оскарження, заінтересовані особи. Виборча комісія — суб'єкт розгляду скарги може звернутися із запитом щодо витребування додаткових доказів за власною ініціативою або на прохання суб'єкта звернення, суб'єкта оскарження, заінтересованих осіб.

3. Якщо суб'єкт звернення, суб'єкт оскарження чи заінтересована особа не надасть докази для підтвердження обставин, на які він посилається, виборча комісія вирішує справу на основі наявних доказів.

4. Виборча комісія бере до розгляду лише ті докази, які мають значення для розгляду скарги. Про відхилення доказів, які не мають значення для розгляду скарги або не мають доказової сили, зазначається у рішенні виборчої комісії — суб'єкта розгляду скарги.

5. Обставини (факти), для доведення яких законом встановлені певні засоби доказування, не можуть доводитися іншими засобами доказування.

6. Письмові докази подаються в оригіналі або в засвідченій у встановленому порядку копії. Якщо подано копію письмового доказу, виборча комісія має право вимагати подання оригіналу або самостійно витребовує оригінал письмового доказу. Після розгляду скарги виборча комісія на вимогу власника документа повертає оригінал документа, а в справі скарги залишається засвідчена у встановленому порядку його копія.

7. Виборча комісія оцінює належність, достовірність кожного доказу, а також достатність і взаємний зв'язок доказів у їх сукупності, керуючись законом. Ніякі докази не мають наперед встановленої сили, за винятком обставин, фактів, встановлених судовим рішенням, що набрало законної сили.

Стаття 113. Рішення за результатом розгляду скарги

1. Рішення виборчої комісії за результатами розгляду скарги повинно бути справедливим, законним і обґрунтованим.

2. Під час розгляду скарги на рішення суб'єкта оскарження виборча комісія вирішує:

1) чи мало місце прийняття оскаржуваного рішення суб'єктом оскарження;

2) чи було оскаржуване рішення прийнято суб'єктом оскарження на законних підставах;

3) чи було оскаржуване рішення прийнято в межах повноважень та відповідно до визначеної законом процедури;

4) які правові норми належить застосувати до цих правовідносин та чи віднесено законом розгляд цієї скарги до повноважень виборчої комісії — суб'єкта розгляду скарги;

5) чи належить задовольнити кожну з вимог суб'єкта звернення, чи відмовити в їх задоволенні;

6) чи належить поновити порушені права чи законні інтереси суб'єкта звернення іншим способом;

7) які рішення слід зобов'язати прийняти чи які дії, що випливають із факту скасування рішення, вчинити.

3. Під час розгляду скарги на дії (бездіяльність) суб'єкта оскарження виборча комісія вирішує:

1) чи мала місце оскаржувана дія (бездіяльність) суб'єкта оскарження;

2) чи оскаржувана дія (бездіяльність) здійснювалась (вчинялась) суб'єктом оскарження на законних підставах;

3) які правові норми належить застосувати до цих правовідносин та чи віднесено законом розгляд цієї скарги до повноважень виборчої комісії — суб'єкта розгляду скарги;

4) чи належить задовольнити кожну з вимог суб'єкта звернення, чи відмовити в їх задоволенні;

5) чи належить поновити порушені права чи законні інтереси суб'єкта звернення іншим способом;

6) які рішення слід зобов'язати прийняти чи які дії, що випливають із факту визнання оскаржених дій чи бездіяльності протиправними, вчинити.

4. При розгляді скарги по суті виборча комісія може задовольнити скаргу повністю або частково чи відмовити в її задоволенні.

5. У разі задоволення скарги виборча комісія може прийняти рішення, яким:

1) визнати рішення суб'єкта оскарження чи окремих його положень, дії чи бездіяльність такими, що не відповідають вимогам законодавства про вибори депутатів, порушують виборчі права громадян, права та законні інтереси суб'єкта виборчого процесу;

2) скасувати рішення;

3) зобов'язати суб'єкта оскарження здійснити дії, передбачені законодавством, що регулює організацію та порядок проведення виборів депутатів;

4) зобов'язати суб'єкта оскарження утриматися від вчинення певних дій;

5) поновити іншим способом порушені виборчі права громадян, права та законні інтереси суб'єкта виборчого процесу;

6) зобов'язати суб'єкта оскарження здійснити передбачені законодавством, що регулює організацію та порядок проведення виборів депутатів, дії, які випливають із факту скасування рішення, визнання оскаржених дій або бездіяльності протиправними.

6. Виборча комісія, встановивши, що рішення, дії чи бездіяльність суб'єкта оскарження не відповідають законодавству про вибори депутатів, задовольняє скаргу. При задоволенні скарги виборча комісія може задовольнити усі або частину вимог суб'єкта звернення зі скаргою.

7. У разі визнання судом рішення відповідної виборчої комісії протиправним, у тому числі з питання визнання голосування на виборчій дільниці недійсним, встановлення підсумків голосування, встановлення результатів виборів депутатів, рішення з цього питання приймає виборча комісія, рішення якої було визнане протиправним, або виборча комісія вищого рівня на підставі рішення суду. При цьому, якщо рішення не було визнане недійсним з формальних підстав, виборча комісія не може прийняти рішення, яке по суті повторює рішення, визнане судом протиправним.

8. Виборча комісія вищого рівня на підставі скарги, рішення суду або з власної ініціативи може скасувати рішення виборчої комісії нижчого рівня та прийняти рішення по суті питання або зобов'язати виборчу комісію нижчого рівня повторно розглянути порушене питання.

9. Виборча комісія відмовляє в задоволенні скарги, якщо встановить, що рішення, дії або бездіяльність суб'єкта оскарження вчинені відповідно до закону, в межах повноважень, передбачених законом, і не порушують виборчі права суб'єкта звернення зі скаргою.

10. Копія рішення виборчої комісії видається чи надсилається суб'єкту звернення зі скаргою, суб'єкту оскарження, заінтересованим особам, відповідній виборчій комісії, іншому суб'єкту, про якого йдеться у рішенні, не пізніше наступного дня після прийняття рішення, а у разі прийняття рішення напередодні, в день голосування або на наступний день — невідкладно. Рішення Центральної виборчої комісії та окружних виборчих комісій про розгляд скарг не пізніше наступного дня після прийняття рішення, а у разі прийняття рішення напередодні, в день голосування або на наступний день — невідкладно оприлюднюються на офіційному вебсайті Центральної виборчої комісії. Копія рішення окружної виборчої комісії повинна бути надіслана відповідною окружною виборчою комісією до Центральної виборчої комісії невідкладно після прийняття цього рішення.

Стаття 114. Відповідальність за порушення законодавства про вибори депутатів

1. Особи, винні в порушенні законодавства про вибори депутатів, притягаються до кримінальної, адміністративної або іншої відповідальності в порядку, встановленому законом.

Розділ XIV
ЗБЕРІГАННЯ ВИБОРЧОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Стаття 115. Зберігання виборчої та іншої документації і матеріальних цінностей

1. Центральна виборча комісія після офіційного оприлюднення результатів виборів депутатів передає виборчу та іншу документацію, що підлягає внесенню до Національного архівного фонду, у тому числі протоколи про підрахунок голосів виборців на виборчих дільницях та про підсумки голосування в межах виборчих округів, до відповідної центральної державної архівної установи, а окружні виборчі комісії передають таку документацію до Державного архіву в Автономній Республіці Крим та відповідних місцевих державних архівних установ.

2. Виборча документація, що не підлягає внесенню до Національного архівного фонду, передається окружними виборчими комісіями до місцевих архівних установ, створених органами влади Автономної Республіки Крим, місцевими органами виконавчої влади чи органами місцевого самоврядування відповідно до Закону України «Про Національний архівний фонд та архівні установи».

3. Перелік виборчої та іншої документації, що підлягає зберіганню в державних та інших архівних установах, та порядок її передачі до цих установ визначаються Центральною виборчою комісією за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері архівної справи.

4. Відповідальність за збереження виборчої документації до передачі її на архівне зберігання покладається на голову або заступника голови чи секретаря відповідної дільничної та окружної виборчої комісії.

5. Виборчі бюлетені, контрольні талони виборчих бюлетенів, попередні та уточнені списки виборців, акти, заяви, скарги про порушення вимог цього Закону при проведенні голосування і підрахунку голосів виборців, протоколи та рішення виборчих комісій зберігаються у місцевих архівних установах, визначених частиною другою цієї статті, протягом п'яти років з дня офіційного оприлюднення результатів виборів депутатів, після чого знищуються в установленому порядку.

6. Архівні установи забезпечують доступ до виборчої документації з виборів депутатів у порядку, встановленому законодавством України.

7. Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування після припинення діяльності дільничних та окружних виборчих комісій зобов'язані забезпечити збереження виборчих скриньок, кабін для голосування, печаток цих виборчих комісій, методичної літератури, що надавалися виборчим комісіям на період виборчого процесу, а також виділити приміщення місцевим архівним установам для тимчасового зберігання виборчої документації.

Розділ XV
ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня опублікування, крім абзацу першого частини сьомої статті 26, пункту 10 частини п'ятої статті 27 та пункту 3 частини другої статті 30, які набирають чинності з 1 січня 2013 року.

2. Визнати таким, що втратив чинність, Закон України «Про вибори народних депутатів України» (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., № 27-28, ст. 366; 2005 р., №№ 35-37, ст. 446, № 38-39, ст. 449, № 52, ст. 566; 2006 р., № 10-11, ст. 97, ст. 98, № 33, ст. 285; 2007 р., № 28, ст. 383; 2009 р., № 36-37, ст. 511; 2011 р., №23, ст. 160, № 41, ст. 413).

3. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1) частину третю статті 173 Кодексу адміністративного судочинства України (Відомості Верховної Ради України, 2005 р., №№ 35-37, ст. 446) доповнити реченням такого змісту: «Суд при розгляді даного адміністративного позову звертається до відповідного органу ведення Державного реєстру виборців із запитом щодо уточнення відомостей про виборця»;

2) у Законі України «Про Центральну виборчу комісію» (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., № 36, ст. 448; 2005 р., №№ 35-37, ст. 446):

а) у частині другій статті 4 слово «(блоків)» виключити;

б) у частині четвертій статті 7 слова «(виборчого блоку партій)» виключити;

в) у частині третій статті 13 слова «(виборчих блоків політичних партій)» виключити;

г) у статті 17:

доповнити пунктом 7^1 такого змісту:

«7^1) встановлює систему територіальної організації загальнодержавних виборів шляхом утворення територіальних виборчих округів та виборчих дільниць з особливостями, визначеними відповідним законом про вибори»;

у пункті 9 слова «(виборчими блоками політичних партій)» виключити;

ґ) статтю 19 викласти в такій редакції:

«Стаття 19. Повноваження Комісії щодо організації підготовки і проведення виборів народних депутатів України

Комісія:

1) організовує підготовку і проведення виборів народних депутатів України;

2) очолює систему виборчих комісій, які утворюються для проведення виборів народних депутатів України, спрямовує та контролює їх діяльність;

3) публікує постанови Комісії та іншу інформацію стосовно виборів народних депутатів України у випадках, передбачених законом;

4) здійснює контроль за цільовим використанням коштів, виділених з Державного бюджету України на підготовку і проведення виборів народних депутатів України;

5) контролює порядок надходження, обліку та використання коштів виборчих фондів в порядку та в межах, встановлених законом;

6) реєструє кандидатів у народні депутати України в порядку, встановленому законом;

7) приймає рішення щодо скасування реєстрації кандидатів у народні депутати України в порядку, встановленому законом;

8) встановлює форми виборчих документів, затверджує зразки печаток, штампів та вивісок виборчих комісій, визначає порядок зберігання та передачі виборчих документів до відповідних державних архівних установ;

9) затверджує форму, колір, текст виборчого бюлетеня для голосування в загальнодержавному виборчому окрузі та форму, колір, текст виборчого бюлетеня для голосування в одномандатних виборчих округах, забезпечує їх виготовлення;

10) заслуховує повідомлення виборчих комісій, а також міністерств та інших органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування з питань, пов'язаних з підготовкою та проведенням виборів;

11) здійснює повноваження відповідної окружної виборчої комісії у разі ненадходження протоколу від окружної виборчої комісії про підсумки голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу або протоколу окружної виборчої комісії про підсумки голосування в одномандатному окрузі у строки, визначені цим Законом;

12) встановлює результати виборів народних депутатів України та офіційно оприлюднює їх;

13) реєструє обраних народних депутатів України в порядку, визначеному Законом України «Про вибори народних депутатів України»;

14) публікує списки обраних народних депутатів України в порядку, визначеному Законом України «Про вибори народних депутатів України»;

15) видає тимчасове посвідчення народного депутата України особам, які обрані та виконали вимоги Конституції України і законів України щодо несумісності депутатського мандата з іншими видами діяльності. Після складення обраним народним депутатом України присяги в семиденний строк видає йому посвідчення народного депутата України встановленого зразка;

16) контролює діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування щодо забезпечення виборчих комісій приміщеннями, транспортом, зв'язком, іншими засобами матеріально-технічного забезпечення виборів;

17) здійснює інші повноваження відповідно до цього Закону, Закону України «Про вибори народних депутатів України» та інших законів України»;

д) у статті 23:

у частині четвертій слова «(виборчих блоків партій)» виключити;

у частині п'ятій слова «(виборчих блоків політичних партій)» виключити;

е) у пункті 1 частини третьої статті 29 слова «(виборчих блоків політичних партій)» виключити.

4. На чергових виборах до Верховної Ради України, що проводяться в останню неділю жовтня 2012 року:

1) право подання кандидатур до складу окружних виборчих комісій мають депутатські фракції, про сформування та реєстрацію яких у Верховній Раді України шостого скликання було оголошено на пленарному засіданні, а також усі партії — суб'єкти виборчого процесу. Подання від фракції вносить уповноважена, на підставі довіреності, особа від голови фракції; від імені партії — уповноважена, на підставі довіреності, особа від партії. Подання від фракції підписується головою фракції та скріплюється печаткою Апарату Верховної Ради України. Подання від партії підписується керівником партії (або особою, яка виконує його повноваження) та скріплюється печаткою цієї партії. Подання вноситься у порядку та строки, встановлені статтею 27 цього Закону. До складу окружної виборчої комісії обов'язково включаються (за наявності відповідного подання) по одному представнику від депутатських фракцій, про сформування та реєстрацію яких у Верховній Раді України шостого скликання було оголошено на пленарному засіданні. Не більше ніж по одному представнику від партій — суб'єктів виборчого процесу включаються до складу окружної виборчої комісії шляхом жеребкування, що проводиться Центральною виборчою комісією, у встановленому нею порядку, не пізніш як на третій день після закінчення строку внесення подань, зазначених у частині четвертій статті 27 цього Закону;

2) право подання кандидатур до складу дільничних виборчих комісій мають депутатські фракції, про сформування та реєстрацію яких у Верховній Раді України шостого скликання було оголошено на пленарному засіданні, усі партії — суб'єкти виборчого процесу, кандидати у депутати у відповідному одномандатному окрузі. Подання від фракції вносить уповноважена, на підставі довіреності, особа від голови фракції; від імені партії — уповноважена, на підставі довіреності, особа від партії; від кандидата у депутати — безпосередньо кандидат у депутати або його довірена особа. Подання від фракції підписується головою фракції. Подання від партії підписується керівником партії (або особою, яка виконує його повноваження) та скріплюється печаткою цієї партії. Подання від кандидата у депутати вноситься за підписом відповідного кандидата у депутати. Подання вноситься у порядку та строки, встановлені статтею 28 цього Закону. До складу дільничної виборчої комісії звичайної чи спеціальної виборчої дільниці обов'язково включаються (за наявності відповідного подання) по одному представнику від депутатських фракцій, про сформування та реєстрацію яких у Верховній Раді України шостого скликання було оголошено на пленарному засіданні. Не більше ніж по одному представнику від партій — суб'єктів виборчого процесу, кандидатів у депутати у відповідному одномандатному окрузі включаються до складу дільничної виборчої комісії шляхом жеребкування, що проводиться окружною виборчою комісією не пізніш як на третій день після закінчення строку внесення подань, зазначених у частині шостій статті 28 цього Закону, в порядку, визначеному Центральною виборчою комісією;

3) право подання кандидатур до складу контрольної комісії, передбаченої частиною четвертою статті 81 цього Закону, мають депутатські фракції, про сформування та реєстрацію яких у Верховній Раді України шостого скликання було оголошено на пленарному засіданні. Подання від фракції підписується головою фракції, скріплюється печаткою Апарату Верховної Ради України та вноситься до Центральної виборчої комісії не пізніше строку, встановленого частиною четвертою статті 81 цього Закону;

4) Центральна виборча комісія проводить навчання голів, заступників голів, секретарів окружних виборчих комісій у встановленому нею порядку.

5. Кабінету Міністрів України у тримісячний строк після опублікування цього Закону:

1) привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

2) забезпечити прийняття нормативно-правових актів, передбачених цим Законом;

3) затвердити обсяги фінансування видатків на реалізацію першочергових заходів, необхідних для реалізації цього Закону, за поданням Центральної виборчої комісії;

4) забезпечити фінансування першочергових заходів, необхідних для реалізації цього Закону.

6. Центральній виборчій комісії:

1) затвердити і внести на розгляд Кабінету Міністрів України подання щодо обсягів фінансування видатків на реалізацію цих заходів на підготовку та проведення чергових виборів до Верховної Ради України, що проводяться в останню неділю жовтня 2012 року;

2) встановити кількість одномандатних округів в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі з урахуванням кількості виборців на момент прийняття відповідного рішення за даними Державного реєстру виборців не пізніш ніж за двісті днів до дня голосування з чергових виборів до Верховної Ради України, що проводяться в останню неділю жовтня 2012 року;

3) забезпечити утворення одномандатних округів на постійній основі не пізніш як за сто вісімдесят днів до дня голосування з чергових виборів до Верховної Ради України, що проводяться в останню неділю жовтня 2012 року;

4) забезпечити утворення звичайних, закордонних та спеціальних виборчих дільниць на постійній основі не пізніш як за сто дев'яносто днів до дня голосування з чергових виборів до Верховної Ради України, що проводяться в останню неділю жовтня 2012 року;

5) привести у місячний строк після опублікування цього Закону свої акти у відповідність із цим Законом;

6) забезпечити прийняття актів, передбачених цим Законом.

Президент України
В. ЯНУКОВИЧ.

м. Київ,
17 листопада 2011 року.
№ 4061-VI.

За ґратами перебуває майже 155 тисяч осіб

МІЛІЦЕЙСЬКІ ІСТОРІЇ

Із них 1746 осіб свою провину за скоєний злочин спокутуватимуть довічно. Однак багато хто з цих людей відбуває покарання незаконно. Мовляв, правоохоронці допомогли їм зізнатися в діях, яких вони не робили.

Про це повідомляють українські правозахисники. Вони стверджують: кількість випадків нелюдського поводження і катувань засуджених у місцях позбавлення волі останнім часом побільшала.

— Типовим прикладом є справа Олександра Рафальського. Чоловіка викрали міліціонери й два тижні катували в різних СІЗО Київщини, — розповідає координатор Харківської правозахисної групи Андрій Діденко. — В річній доповіді «Міжнародної амністії за 2010—2011 роки зазначено: щодо Олександра застосовувалися тортури. Його засудили до довічного ув'язнення за вбивство чотирьох людей. Уже більше десяти років мама доводить, що її син невинний, і зсмогла зібрати чималеньку доказову базу. Однак чоловік і досі перебуває в тюрмі.

На жаль, такі випадки в країні не поодинокі. Так, відсидівши два з половиною роки, 39-річний мешканець Житомира Ігор Б. зміг довести, що невинний. За це він розплатився свободою та здоров'ям. Уся його провина в тому, що він уже був раніше судимий. «Повісити» вбивство на колишнього ув'язненого виявилося простіше простого. Вирок чоловіка приголомшив: довічне ув'язнення. Важкою ціною дісталася Ігорю його свобода. За цей час померла, не витримавши переживань, матір. Дружина отримала нервовий зрив. Однак, на щастя, нині чоловік на волі. На цьому можна було б закінчити сумну історію з щасливим кінцем. Якби не одна маленька обставина: зараз, уже перебуваючи на волі, Ігор кожен свій крок контролює. Наприклад, зберігає всі чеки з магазинів, запам'ятовує щохвилини, з ким і коли розмовляв. Готує алібі на випадок, якщо його знову в чомусь звинуватять...

За словами правозахисника Богдана Хмельницького, в країні нині немає судової системи. Простіше сказати невинній людині, що вона — бандит і злочинець, ніж покарати оперативника, який увірвався до квартири й пограбував її. «Наприклад, я одного разу перебував у товариша в квартирі, ми дивилися телевізор. Хтось постукав у двері. З'ясувалося, що приїхав наряд «Беркута». Вони виламали двері й забрали нас до РУВС, де й почали бити. Потім привезли мене до Фастова, де повідомили, що я вкрав тут машину, але цього я не міг зробити, адже перебував у Києві. Однак ніхто цього не перевіряв. Із цього приводу порушено кримінальну справу — за фальсифікацію матеріалів. Відтоді минуло вже п'ять років, однак ніхто з вартових порядку не покараний», — зазначив нещодавно під час «круглого столу» на тему: «Скільки невинних українців відбуває довічне ув'язнення» правозахисник.

Довічно ув'язнений Олександр Рафальський тримає мішок із листами, які на його підтримку надходять із усього світу.

Однак підсумок у таких історій не завжди щасливий. Так, нещодавно тривожне повідомлення прийшло з Івано-Франківська. Там у СІЗО помер чоловік через завдані йому тілесні ушкодження. Принаймні про це стверджують його рідні.

— Увечері в слідчому ізоляторі сину стало зле і його відправили до наркодиспансеру. А вранці, о 6-й годині, нам зателефонували і сказали, що він помер, — розповідає «Голосу України» батько померлого Анатолія С. — Коли ми його побачили, то перелякались. У нього було багато синців на руках, ногах та спині...

Батьки переконані, що сина забили до смерті в міліції або ізоляторі. Вони поскаржилися до обласної прокуратури. Поки що правоохоронці пояснень ніяких не дають, а в СІЗО кажуть: «Помер не на їхній території».

Щоб змінити ситуацію, необхідні комплексні реформи, вважає Аркадій Бущенко, голова правління Української Гельсінської спілки з прав людини. «Треба змінювати людей, треба змінювати підходи, треба реформувати міліцію, треба щось робити з цією прокуратурою, із цими суддями, оскільки і найкращий закон не змінить мислення, підходів і моралі людей, які його застосовують», — наголосив під час «круглого столу» правозахисник.

Олександр ПЕКНИЙ.
Фото Дмитра КУПРІЯНА.

Золотий запас став речовим доказом

СЛІДСТВО ВЕЛИ

Кримінальна сенсація: на Херсонщині в результаті складної і довготривалої операції вартові закону знешкодили надзвичайно небезпечне й добре озброєне злочинне угруповання, причетне до щонайменше 15 пограбувань, у тім числі, до нальотів на ювелірні салони в Дніпропетровську та в Криму.

Усе почалося з того, що співробітники міліції Чаплинського району області вирішили «наглянути» за двома раніше судимими місцевими жителями, які після звільнення із колоній ніде не працювали і не мали легальних джерел доходу. Але це не заважало їм влаштовувати бучні гулянки й не відмовляти собі в задоволенні будь-яких забаганок, що в невеличкому селищі зі статусом райцентру одразу стало помітно. Всі пересування, зв'язки та зустрічі фігурантів непомітно взяли під контроль, і понад два місяці стежили за ними. Особливо зацікавив оперативників колишній «зек», що повернувся до Чаплинки після відбуття 14 років ув'язнення за навмисне вбивство. Він і виявився лідером розбійницької ватаги, до якої входив ще один його земляк, а також спільники з Цюрупинського району Херсонщини та обласного центру.

Злочинне угруповання не гребувало абсолютно нічим: у віддалених селах вони вночі грабували магазини (зазвичай подібні торгові точки не охоронялися і не були обладнані сигналізацією), забираючи залишену виручку, горілчані вироби та цигарки на суму від 8 до 30 тисяч гривень. Проте на рахунку банди були й досконало продумані та підготовлені напади на ювелірні крамниці, куди члени ОЗУ вривалися у масках, розмахуючи вогнепальною зброєю.

— Вони жодного разу не застосовували її — достатньо було самої демонстрації зброї, аби персонал не чинив опору. Однак міліція враховувала, що під час затримання грабіжники можуть нею скористатися і спробувати втекти або попередити приятелів. З огляду на це затримання всіх підозрюваних вирішили проводити одночасно, отримавши в судах ордери на обшук та задіявши для їх знешкодження понад сорок оперативників і бійців міліцейського загону спецпризначення «Беркут», — розповідає начальник управління карного розшуку обласного управління МВС полковник Сергій Дьоров.

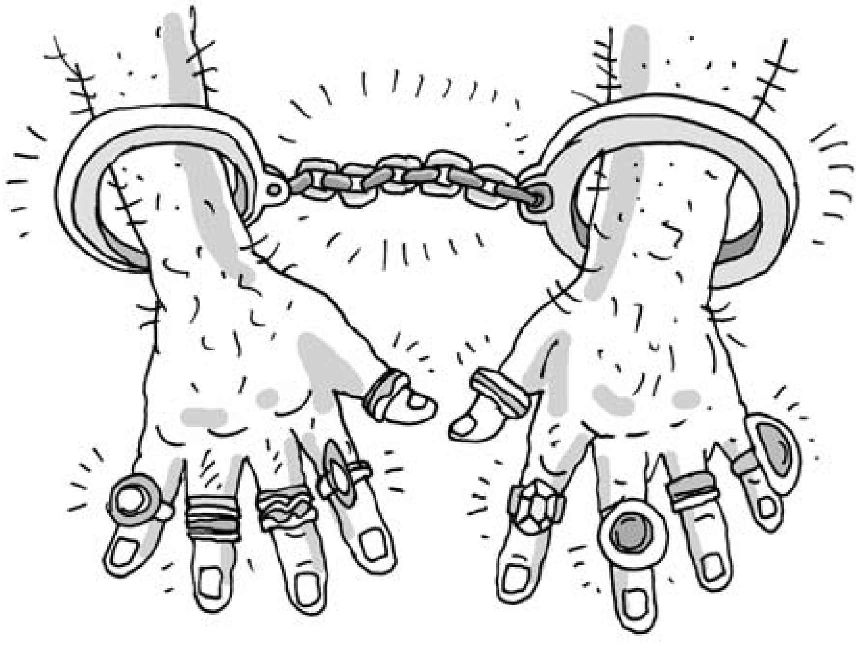
Рано-вранці, коли спиться найсолодше, групи спецпризначенців увірвалися до осель зловмисників — ті не встигли навіть піднятися із своїх ліжок, не те що схопитися за «стволи». Один із таких «героїв», котрий до того сміливо вимахував зброєю перед очима тендітних продавчинь у ювелірних салонах, побачивши наставлений на нього самого автомат, навіть... обмочився з переляку. Сили волі для гри в мовчанку в затриманих також не вистачило — про свої та чужі «подвиги» вони розповідають наввипередки та з усіма подробицями.

ДО РЕЧІ...

...про зброю. Її у бандитів справді виявилося задосить: під час обшуків у будинках лідера ОЗУ та його спільника в Чаплинці правоохоронці виявили цілий арсенал — чотири бойові пістолети (у тім числі, раритетний, проте цілком готовий до використання маузер), понад сотню патронів різних калібрів, глушник і гранату РГД-5

Та співробітники карного розшуку вилучили не тільки зброю, а й безліч інших речових доказів, починаючи від масок, що їх використовували учасники розбійницьких нападів, і закінчуючи золотими прикрасами з пограбованих ювелірних салонів.

Сергій ЯНОВСЬКИЙ.

Мал. Олексія КУСТОВСЬКОГО.

СЛУЖБА 102

Восьмирічна дівчинка героїчно врятувала бабусю

Уночі до Лисичанської міської лікарні привезли восьмирічну дівчинку, стан якої просто шокував медиків. На тілі дитини були численні колото-різані рани, дівчинка перебувала у вкрай тяжкому стані. Пацієнтку одразу поклали на операційний стіл, і чотири години медики боролися за її життя. Тільки через два дні після операції дівчинка опритомніла. Її стан стабілізувався, і через деякий час вона змогла відновити події того дня.

...Прокинулася від сильного шуму. На кухні кричала бабуся, і коли стривожена дівчинка вбігла до кімнати, побачила, як дядько, котрого вона добре знала, б'є бабусю. Восьмирічна дитина сміливо кинулася на кривдника, намагаючись йому зашкодити, але одразу була відкинута дядьком, який, здавалося, уже нічого не тямив. Відштовхнувши дівчинку, він узяв кухонний ніж і вдарив жінку похилого віку в живіт, а потім завдав кілька ножових поранень і її онуці. Цього йому здалося замало. Нашвидку зібравши якісь речі, він підпалив їх і тільки, коли полум'я розгорілося досить сильно, залишив будинок.

До бабусі в село Вовчоярівку дівчинка переїхала рік тому. Село майже вимерло, тому по допомогу треба було бігти в сторожку на околиці. Одне слово, сподіватися було ні на кого. Спочатку поранена дитина почала гасити вогонь, а коли це вдалося, рятувати бабусю. Внучка вивела її на вулицю, а потім у цілковитій темряві побігла в сторожку — до єдиної людини, яка могла допомогти. Цей чоловік добре знав дитину, він одразу викликав «швидку допомогу». Коли на місце події прибули медики, поранена жінка вже була непритомна. А коли «швидка» поїхала, сусіди помітили, що поранено й саму рятівницю. З півдороги машину повернули, дівчинку забрали, і коли лікар оглянув її, був уражений: маючи серйозне поранення, дитина змогла не тільки приймати раціональні рішення, а й діяти. Причому досить тривалий час.

Співробітники Попаснянського райвідділу міліції спільно зі своїми лисичанськими колегами затримали злочинця протягом лічених годин. Наче й не було нічного, він ставив свою машину в гараж. Про те, що хотів позбавити життя двох людей, не пам'ятає. Виправдувався просто: був п'яний як чіп, і лихий поплутав... Йому інкримінують статтю, яка передбачає покарання у вигляді позбавлення волі — аж до довічного.

Алла АНТІПОВА.
Луганськ.

«Розвели», як у кіно

У Кам'янці-Подільському біля кінотеатру «Сінема» шахрайка видурила в 77-річної пенсіонерки 17 тисяч гривень. Старенька приблизно о 15-й годині поверталася із центрального ринку та почула запрошення приєднатися до акції. Якась молодиця агітувала перехожих, закликаючи виграти 1600 гривень. «Для цього треба, — пояснила бабусі незнайома агітаторка, — покласти в конверт якусь суму грошей. Розіграш буде завтра в магазині. Виграє той, чия сума в конверті виявиться найбільшою». Пенсіонерка рушила далі, але тут до молодиці підбіг чоловік, який одразу поклав у конверт кілька тисяч гривень. Це «завело» стару. Вона пішла додому та принесла всі свої заощадження — 17 тисяч гривень. При ній гроші заклеїли в конверт, жінка почала його підписувати, і тут, ніби ненароком, у неї випала ручка. Вона попросила стареньку підняти ручку. Коли ж та розігнулася, то подала їй заклеєного конверта зі словами: «Бажаю стати переможцем акції!»

Наступного дня бабуся з нетерпінням рушила до магазину, але тут запевнили, що ніякої акції не оголошували. Тоді вона тремтячими руками розкрила конверт, із якого посипалися нарізані газетні папірці... Правоохоронці Кам'янця-Подільського, повідомила прес-служба міськвідділу внутрішніх справ, наразі розшукують невідому шахрайку та попереджають населення: не слід довіряти незнайомим, які можуть вас «розвести» й залишити без копійки.

Віра ШПИЛЬОВА.

17 грудня хмельницький гурт «4 з блюзом» (гітара, скрипка, флейта, перкусія) зіграє півторагодинний акустичний концерт в печері «Атлантида», що в Кам'янець–Подільському районі. Як стверджують спелеологи Андрій та Олександр Щербицькі, акустика тут краща, ніж в деяких оперних театрах, *не приховує подиву наш власкор Віра Шпильова*

Сесію Черкаської міської ради пікетували 30 вагітних жінок — разом з молодшим медперсоналом вони протестували проти намірів влади закрити один із пологових будинків обласного центру, *повідомляє наш власкор Лідія Титаренко*

«Вийдемо, коли схочемо!»

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

Учора зранку парк навпроти будівлі Кабінету Міністрів був наче розділений на гуртки по інтересах. На одній лавці ще голодували чорнобильці, біля іншої гуртувались міліціонери, ще на одній — готувалися до акції протесту. Наймолодший її учасник — дворічний Нестор — уважно стежив за своїм батьком, як той розгортав транспарант. Попри маленький вік, для нього це мирне зібрання не перше. Батьки змалечку навчають його, що за свої права потрібно боротись. Хоча й не приховують занепокоєння: останнім часом брати малого на мітинги стає дедалі небезпечніше. Агресивність правоохоронців, мовляв, дуже зросла.

Тим часом решта учасників акції протесту займають свої місця на тротуарі. Міліціонери з усіх боків уважно стежать за кожним їхнім рухом. У руках протестувальників з'являється «незрозумілий великий жовтий предмет». Реакція людей у формі — блискавична. Вони одразу підбігають до гурту людей і намагаються зрозуміти, що ж там таке. Коли з'ясовується, що то звичайний дитячий намет, — зітхають із полегшенням і відходять на свої «попередні позиції». А самі учасники акції починають виголошувати свої вимоги. Починають із глобального.

ЦИФРА

Майже 60% мирних протестів стосуються соціально-економічних питань.

— Влада своїми діями доводить народ до відчаю. Йому доводиться виходити на страйки, акції протесту, оголошувати голодовки, — каже 29-річний Денис Левін, зварник. — Наші вимоги, зокрема, такі: всі соціальні групи повинні отримувати всі передбачені законодавством та судовими рішеннями матеріальні виплати. Ми вийшли на акцію протесту й заявляємо: будемо боротися за це до кінця. Це тільки початок. За день до цього були фермери, сьогодні — ми. Завтра вийде хтось інший.

Та зараз, мовляв, підтримки потребують не тільки певні соціальні групи, а й саме право громадян на мирний протест. Адже: «Влада незаконно порушує право громадян на свободу зібрань. Останні акції соціального протесту в регіонах країни засвідчують, що чиновники та правоохоронні органи вдаються до відверто протизаконних дій із метою придушення мирних акцій громадської непокори. В Києві протизаконно не дозволили ставити намети. В результаті інваліди-чорнобильці проводили свою голодовку на морозі, без захисту від вітру та холоду. Кількість померлих протестувальників могла в будь-який день зрости», — каже Володимир Чемерис.

Про свої наміри встановлювати намет вони нікого заздалегідь не попереджали. Кажуть, їм це закон дозволяє робити. «Міліція називає намети малими архітектурними формами й вимагає спеціальних дозволів на їх установлення. Отримання цих дозволів за всією процедурою забере близько місяця. Але намети ж насправді МАФами не є! Вони не використовуються для того, щоб щось рекламувати чи продавати», — не вгамовуються протестувальники.

За кілька хвилин до них приєднуються і чорнобильці. Дякують за підтримку та переконують: вони горді, що в країні підростає таке свідоме молоде покоління. Свої вимоги мітингувальники передали до Кабміну. Та тим часом закликають простих громадян приєднатися до їхньої кампанії зі збирання підписів під петицією з вимогами демократичного врегулювання права на мирний протест. І тим самим довести можновладцям: українці ще пам'ятають, що живуть у вільній країні, й знають свої права.

Тетяна ГРАДОБЛЯНСЬКА.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Продовжити голодовку чорнобильцям не дозволив стан здоров'я

Чорнобильці, які проводили голодовку в парку напроти Кабінету Міністрів у Києві, вимагаючи виплат пенсій у повному обсязі, вчора зібралися повертатися додому. Про це повідомляють «Українські новини», посилаючись на коментар одного з учасників акції. За словами співрозмовника, у ніч з 8 на 9 грудня в парку залишалося вісім чорнобильців, інші роз'їхалися ще напередодні. При цьому він розповів, що в міський парк нібито повинні прибути кілька київських чорнобильців для того, щоб продовжити акцію.

У четвер увечері (нагадаємо, цього дня дванадцять чорнобильців оголосили «суху» голодовку) з-під Кабміну до лікарні відвезли десятьох голодувальників — їх стан здоров'я різко погіршився.

Учасник акції Микола Костєв спростував інформацію про те, що чорнобильці нібито домовилися про щось із Пенсійним фондом. Він зазначив, що до них взагалі ніхто із представників уряду не приходив і не вів жодних переговорів, **повідомляє УНІАН.**

Водночас учасники голодовки під Кабміном стверджують: їхніх соратників із Лисичанська Луганської області в четвер силоміць відвезли додому на чорних джипах, передає **Цензор.НЕТ.**

— Там приїхали голови якихось адміністрацій і забрали їх демонстративно. Міліція їх супроводжувала й організувала зелений коридор, — цитує сайт слова одного з очевидців.

8 грудня з наметового містечка чорнобильців, установленого біля Львівської обласної державної адміністрації, п'ятеро учасників акції потрапили до лікарні. Про це повідомив УНІАН співголова Всеукраїнського руху «Вперед!» Руслан Секела.

Він зазначив, що всі госпіталізовані — жінки, і вони самостійно звернулися по медичну допомогу у зв'язку з погіршенням самопочуття. За словами Руслана Секели, львівські чорнобильці не мають наміру припиняти акцію протесту.

Ольга ВІТЕР.

На дзвінки солдат перестав відповідати ще до загибелі

Учора в Теплицькому районі, в селі Пологи, поховали 19-річного солдата, який загинув у дислокованій в Гайсині військовій частині Повітряних Сил.

За словами військового прокурора Вінницького гарнізону Михайла Козачука, тілесних ушкоджень на його тілі експерти не виявили. Опитування тих, з ким служив загиблий, довело, що підстав для суїциду в солдата не було. Такої само думки — офіцери підрозділу.

Мати загиблого стверджує, що син ні на кого не скаржився. Згорьована жінка не може лише зрозуміти, де подівся його мобільний телефон. Ще до того, як сталася трагедія, син перестав відповідати на дзвінки.

Військові припускають, що постріл міг бути випадковий — через необережне поводження зі зброєю. Мати заперечує, каже, що за сім місяців служби син навчився поводитися з автоматом. За її словами, він уже більше тридцяти разів чергував на посту, де загинув за загадкових обставин.

Крім військової прокуратури подробиці з'ясовує військова Служба правопорядку Повітряних Сил України.

Віктор СКРИПНИК.

Вінницька область.

ФОТОФАКТ

В Івано-Франківському художньому музеї відкрилася виставка іконопису на склі художника Миколи Коцюби.

Фото Тараса КАШУБИ (УНІАН).

КАЛЕЙДОСКОП ВІСТЕЙ

Подвоїлася кількість хворих на кір

Як повідомила заступник начальника управління охорони здоров'я Івано-Франківської ОДА Зоя Ціхонь, наразі в регіоні зареєстровано 111 хворих, але ця цифра може щодня змінюватися. Серед уражених недугою — четверо дорослих, решта — діти переважно від 15 до 18 років. На стаціонарному лікуванні перебувають 22 особи. Найбільше хворих у Долинському (67 випадків), Рожнятівському (32), Рогатинському (7) районах. Є також одиничні випадки захворювань у Богородчанському, Тисменицькому, Снятинському, Галицькому, Калуському районах та Івано-Франківську.

Дарина НАЗАРЧУК.

Івано-Франківськ.

Почалося передноворічне полювання на ялинки

Особливу тривогу викликає масив молодих сосен, що тягнеться вздовж траси Донецьк—Луганськ. Поки лісники Перевальського району втримують ситуацію під контролем, однак що ближче новорічне свято, то складніше. Як відомо, цього року в новорічний атрибут «вживлятимуть» спеціальні чипи з інформацією про регіон, лісове господарство, що реалізувало ялинку, та її номер. Підробити це клеймо неможливо. Луганщина вже одержала 90 тисяч таких чипів. За словами заступника начальника облуправління лісового господарства Володимира Шевченка, в області створюються оперативні групи, на «озброєнні» яких буде прилад для їхнього зчитування.

Алла АНТІПОВА.

Луганськ.

ЦИФРА

Понад 1,6 млрд. грн.

залучили податківці Закарпаття до зведеного бюджету області за 11 місяців. Це на 173,6 млн. грн. більше, ніж за відповідний період торік. Найбільші обсяги надходжень забезпечено підприємствами у сфері державного управління — 230,5 млн. грн., машинобудування — 150,8 млн. грн., виробництва та розподілення електроенергії, газу та води — 143,9 млн. грн., оптової торгівлі — 138,6 млн. грн., транспорту — 118,4 млн. грн., харчової промисловості — 85,2 млн. грн., охорони здоров'я — 81,3 млн. грн. та будівництва — 51,4 млн. грн.

Василь НИТКА.

«ЗАЗ» різко збільшив виробництво

Протягом січня—листопада найбільший в Україні автовиробник виготовив 56 294 автомашини, що на 44,5 відсотка більше, ніж за цей період торік. За 11 місяців цього року експорт сягнув 47 відсотків від загальної кількості виготовлених авто. З конвеєра нині тут сходять, зокрема, легковики під брендом «ЗАЗ», «ВАЗ», «Chevrolet», «KIA», вантажівки «ТАТА», «JAC» та автобуси малого класу «I-Van».

Віктор ПЕСИГОЛОВЕЦЬ.

На бюджетниках зекономили. Тепер їх преміюють

Протягом останніх двох місяців учителі, лікарі та працівники культури у Полтаві скаржилися, що їх добровільно-примусово відправляють у відпустки за власний рахунок. Місцеві чиновники відбивалися від звинувачень: мовляв, це тільки «окремі випадки», коли «перегинають палицю керівники на місцях».

Зрештою у міськраді визнали, що «ситуація мала місце». І пообіцяли її виправити. Міський голова Полтави Олександр Мамай запевнив, що усі працівники, які вимушено йшли у відпустки «за власним бажанням», незабаром отримають грошову компенсацію. На це з бюджету виділено 2,5 млн. гривень. Крім того напередодні свят бюджетники матимуть ще й річну премію — 20—30 відсотків від зарплати.

Віталій СКОБЕЛЬСЬКИЙ.

Полтава.

Більше мільярда податків зібрали у Севастополі

За повідомленням пресслужби податкового відомства, за одинадцять місяців нинішнього року стараннями севастопольських платників скарбниця поповнилася на мільярд двісті сімдесят п'ять мільйонів гривень. Торішній результат перевершено на двісті двадцять сім мільйонів або більш як на 20 відсотків. До державного бюджету місто спрямувало п'ятсот шістдесят мільйонів гривень і сімсот чотирнадцять мільйонів — до бюджету громади.

Микола МАГДИЧ.

Севастополь.

Соратників із Лисичанська в четвер силоміць відвезли додому на чорних джипах

Крим підсвітять і обігріють

Енергетики Криму нарощують обсяги промислового виробництва. За 10 місяців 2011 року порівняно з аналогічним періодом 2010-го приріст становить 105,2%, у тому числі у виробництві й розподілі електроенергії, газу та води.

Такі цифри озвучили на нараді членів Республіканського комітету автономії з палива, енергетики й інноваційної політики під керівництвом заступника Голови Ради Міністрів АРК Азіза Абдуллаєва.

Обсяг реалізованої промислової продукції за січень-жовтень 2011 року становить 14,9 млрд. грн., що на 3 млрд. грн. більше, ніж за аналогічний період 2010-го.

У новому бюджетному році, за прогнозами Республіканського комітету АРК з палива, енергетики й інноваційної політики, також очікується зростання. Обсяг реалізованої промислової продукції відповідно до планів на 2012 рік сягне 19 млрд. грн.

Роман ЧЕРЬОМУХІН.
Крим.

ФОТОФАКТ

Прем'єр-міністр України Микола Азаров (ліворуч) і мер міста Подгориця Міомир Мугоша під час відкриття пам'ятника українському поетові Тарасові Шевченку в парку «Крушевац» міста Подгориця, Чорногорія.

Фото Олега МАРКЕВИЧА (Укрінформ).

Білоруси вивчатимуть досвід «зелених кашкетів»

Білоруські прикордонники вивчатимуть досвід українських колег, які одними з перших на пострадянському просторі перейшли на контрактну форму комплектування кадрів. Про це йшлося в Житомирі під час робочої зустрічі голови Державної прикордонної служби України Миколи Литвина та голови Державного прикордонного комітету Республіки Білорусь Ігоря Рачковського.

Обговорили питання взаємодії двох відомств, оцінили результативність та ефективність роботи з протидії незаконній діяльності на спільному кордоні.

Керівники відомств домовилися й надалі використовувати практику взаємного обміну інформацією.

Як заявив голова ДПСУ, спільними зусиллями вдається підтримувати належний рівень прикордонної безпеки. Протягом 10 місяців 2011 року «зелені кашкети» виявили 562 незаконних мігрантів, затримали контрабандних товарів на більш як 11,5 млн. гривень, вилучили 198 одиниць зброї, 1740 одиниць боєприпасів і понад 18 кілограмів наркотичних речовин. Незважаючи на збільшення транспортного потоку, протягом року забезпечили ритмічну роботу пунктів пропуску.

Під час візиту до України Ігор Рачковський побував у Навчальному центрі підготовки молодших спеціалістів Держприкордонслужби України в місті Оршанці, ознайомився з підготовкою військовослужбовців-контрактників. Досвід українців стане у пригоді під час реформування прикордонної служби Білорусі.

Віктор ВИРВА.

Фото прес-служби Північного регіонального управління ДПСУ.

Євросоюз виходить на новий етап інтеграції

Учора учасники саміту ЄС у Брюсселі продовжили пошук компромісу з приводу виходу з кризи. Вони не змогли дійти згоди в питанні про внесення змін у договір Євросоюзу. Ці зміни припускали жорсткість фінансової дисципліни й посилення відповідальності за її порушення. **Як повідомляє Євроньюс**, Велика Британія зажадала за свою участь у плані занадто багато поступок.

У підсумку 17 країн зони євро ухвалили рішення щодо створення бюджетно-податкового союзу. Він відкритий для приєднання інших держав ЄС. «Ми думаємо, що в належній редакції ця угода дасть нам можливість поліпшити керування, підвищити довіру до зони євро, — сказав голова Єврокомісії Жозе Мануель Баррозу. — Але я буду чесний з вами: краще було б прийняти єдину угоду для всіх».

Тож Євросоюз виходить на новий етап інтеграції, але без Великої Британії. Проект нового договору між 17 країнами зони євро й тими, хто побажає приєднатися до цього союзу, буде готовий, як повідомляється, до березня.

Тим часом високу оцінку підсумкам першого дня саміту ЄС дав глава Європейського центробанку Маріо Драгі: «Це — дуже гарний результат для зони євро, дуже гарний. Він є фундаментом для вищої бюджетної дисципліни в ході реалізації економічної політики для країн єврозони. Він, зрозуміло, допоможе в нинішній ситуації». На думку канцлера ФРН Ангели Меркель, саміт ЄС заклав основу для повернення довіри до євро. Водночас саміт не ухвалив рішення щодо введення єврооблігацій — проти цього заходу виступає саме Німеччина.

А поки європейські лідери розбиралися з проблемами в Брюсселі, Президент України Віктор Янукович підтвердив намір завершити переговірний процес з підписання Угоди про асоціацію з ЄС до кінця 2011 року. «Хочу підтвердити нашу чітку політичну волю — завершити непростий переговорний процес з підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом в 2011 році», — сказав він учора на міжнародній інвестиційній конференції Investconference in Kyiv 2011. Президент відзначив, що він загалом позитивно оцінює хід переговорів як з політичної частини угоди, так і зі створення поглибленої та всеосяжної зони вільної торгівлі.

«Хоча, з економічної точки зору, рішення дуже непросте для України», — підкреслив В. Янукович.

«Отелло» ховався у шафі

У Севастополі затримали вбивцю 17-річної школярки. Порушено кримінальну справу, триває слідство, **повідомляє прес-служба управління МВС.**

Труп дівчини з ножем, який стирчав зі спини, було виявлено у квартирі. Як встановило слідство, незадовго до смерті школярка зустрічалася з 21-річним кухарем одного з ресторанів. У день убивства він не прийшов на роботу. Незабаром хлопця затримали — він ховався у шафі у квартирі своїх родичів.

Вл. інф.

Зляканий кінь «поцупив» дівчинку

Сім'я Неросликів із села Березанки Ніжинського району підвезла конем родича на електричку до Києва. Старші допомагали занести на платформу сумки, а шестирічна Христинка залишилася на возі. Але кінь злякався шуму електрички і помчав галопом у темряву. На щастя, за п'ять годин пошуків дитину знайшли за 7,5 кілометра від платформи — у полі. Втомлений кінь зупинився перед канавою. Дівчинка ж... спала. Як з'ясувалося, вона навіть не застудилася.

Сергій ПАВЛЕНКО.
Чернігівська область.

ФОТОФАКТ

Закарпатські фермери з Берегівського району взялися розводити незвичних для нашого ока угорських корів: дві сотні сірих волохатих тварин з довжелезними рогами вже мукають у стійлах.

Фото Сергія ГУДАКА (Укрінформ).

СПОРТ

Данілова переобрано

Футбол. Учора в столичному готелі «Інтерконтиненталь» відбулися звітно-виборні загальні збори Прем'єр-ліги. На посаду президента цієї організації на альтернативній основі переобрано Віталія Данілова. За нього проголосували представники 9 клубів, за іншого кандидата — в. о. президента ФК «Металург» (Запоріжжя) — Андрія Курганського — 7.

«Динамо» повертається на «Олімпійський»

Найзнаменитіший і найтитулованіший український футбольний клуб та НСК «Олімпійський» знову разом. Головна спортивна арена України завжди була нерозривно пов'язана з київським «Динамо». Саме на цьому стадіоні біло-сині 13 разів ставали чемпіоном колишнього Союзу та неодноразово завойовували інші почесні титули. Тут були здобуті перемоги, які привели киян до двох європейських кубкових тріумфів. На цій арені «Динамо» перемогло у легендарному матчі за Суперкубок УЄФА 1975 року і назавжди увійшло до числа провідних футбольних клубів Європи і світу.

Керівники НСК «Олімпійський» та ФК «Динамо» (Київ) розробили програму співпраці на найближчі роки. Згідно з нею «Олімпійський» стає домашнім стадіоном футбольного клубу «Динамо» (Київ). Відтепер тут відбуватимуться всі офіційні матчі як внутрішнього, так і міжнародного календаря. Програмою також передбачено об'єднання зусиль спорткомплексу й клубу задля створення максимально комфортних умов перебування глядачів на споруді. Разом стадіон і клуб створюватимуть свято великого футболу в Києві.

Урочисте підписання документа про співпрацю між ФК «Динамо» (Київ) та НСК «Олімпійський» терміном на 5 років відбудеться в понеділок у конференц-залі комплексу.

Претенденти — Дмитренко і Чісора?

Бокс. Чемпіон WBC у надважкій вазі Віталій Кличко проведе наступний бій 25 лютого в «Olympiahalle» Мюнхена. Серед можливих суперників українця називають новоспеченених німця 29-річного Олександра Дмитренка і на рік молодшого за нього Дерека Чісора (Велика Британія). Для бою з одізником, побитим Кличком-молодшим, британцем Девідом Геєм мюнхенська арена на 12 тисяч місць занадто мала, **вважає Abendzeitung Munchen.**

Квартет готовий до виступу

Хокей. Міжнародна федерація (ІІХФ) оприлюднила календар «Фіналу чотирьох» Континентального Кубка, котрий відбудеться 13—15 січня у французькому місті Руан.

Як ми вже повідомляли, чемпіон України побореться за приз із минулорічним переможцем ХК «Юність» (Білорусь), а також з «Азіаго» (Італія) та ХК «Руанські Дракони» (Франція).

13 січня. «Донбас» — «Юність» (17.30, час київський). «Руанські Дракони» — «Азіаго» (21.00).

14 січня. «Азіаго» — «Донбас» (17.30). «Юність» — «Руанські Дракони» (21.00).

15 січня. «Азіаго» — «Юність» (17.00). «Руанські Дракони» — «Донбас» (20.30).

НАМ ПОВІДОМЛЯЮТЬ, ЩО...

...в ефірі — перший регіональний дитячий телеканал

На голубих екранах херсонців з'явився перший в Україні регіональний дитячий телеканал ЯТБ. Поки що його можна цілодобово дивитися лише в кабельних мережах міста і частини районів області, проте не виключено, що незабаром канал може вийти і на ширшу аудиторію. Адже набір його передач не обмежується улюбленими мультиками для найменших — вони охоплюють чимало вікових категорій, починаючи від «дитсадівської» і закінчуючи підлітковою. На ЯТБ можна побачити і розмови про тонкощі та історію народних ремесел (від виготовлення іграшок до бджолярства), зустрічі з визначними людьми, інтерв'ю з якими ведуть юні тележурналісти, а також розповіді про найцікавіші професії.

Сергій ЯНОВСЬКИЙ.

Микола КРУГЛОВ: «Нині кожен регіон повинен ширше залучати свої конкурентні переваги...»

НЕТРАДИЦІЙНІ ПІДХОДИ

Україна — велика країна і за територією, і за своїми стратегічними завданнями. І немає сумніву, що нам під силу з ними впоратися, якщо кожен регіон буде ширше використовувати та розкривати свої нові економічні можливості. Їх розкриття — це щось на кшталт, як віднайти у собі та оживити власну «харизму», оту притягуючу натхненну неповторність, яка допоможе досягти найбільшої вершини. У наш час розвиток економіки кожного регіону повинен іти через досягнення конкретних конкурентних переваг, а не через спроби дублювання того, що успішно спрацьовує «у сусідів». Такої точки зору дотримується голова Миколаївської облдержадміністрації Микола Круглов.

Тезисно про анатомію позиції

Миколаївщина, особливо її обласний центр, традиційно належала до регіонів з багатоструктурною економікою, що свого часу, у 90 роки, поглиблювало вплив системної кризи. Суднобудування, яке ми почали втрачати саме у цей період, набуло непоганий імпульс з прийняттям пролобійованого нами Закону «Про вільну економічну зону «Миколаїв». Однак після того, як дію закону було заблоковано, і шанс на участь у суднобудівному бумі виявився пропущеним, — виникла об'єктивна необхідність у перегляді усталеної попередніми десятиріччями стратегії розвитку регіону.

У 2003 році, ще будучи депутатом Верховної Ради України, я спробував сформулювати у статті «Територія взаємодії», опублікованій на сторінках «Голосу України», основи нетрадиційного для нас підходу до розроблення регіональних економічних програм.

Ця «нетрадиційність» полягала насамперед у необхідності відмови від політики державної підтримки так званих пріоритетних галузей промисловості (щодо нашого випадку — суднобудування) та окремих (стратегічних) підприємств, що характерне для патерналістської економіки. Знадобилось змінити акцент на вияв конкурентних переваг регіону та оптимізацію вже існуючих мереж економічної взаємодії, що були зконцентровані у межах географічного регіону. Тобто потенційних кластерів (Кластери — це об'єднання підприємств та інших суб'єктів господарювання, розташованих в одному регіоні, які мають на меті спільне виробництво і реалізацію інноваційної продукції. — **Ред.**).

З одного боку, порти є сполучною ланкою між підприємствами, галузями промисловості. З іншого — воротами для міжнародної торгівлі.

Кластерам — зелене світло

По суті, перший крок на шляху кластеризації економіки регіону було зроблено ще до публікації моєї точки зору з цього приводу у центральній пресі. Так, у 1999 році прийнято рішення щодо продажу незадіяних потужностей Чорноморського суднобудівного заводу (зокрема, незавершеної набережної для будівництва авіаносців) потужному зерновиробнику і зернотрейдеру — СГП «НІБУЛОН». Продаж незавершеного об'єкта разом із земельною ділянкою вважався оптимальною альтернативою його консервації.

Ми розцінювали цей крок також як імпульс у відродженні статусу Миколаєва як «столиці морської хліботоргівлі», якою він вважався ще у XIX столітті.

Після цього, у повній відповідності з теорією кластерів, у регіональній економіці мають місце дві тенденції. Так, «НІБУЛОН» став базовим підприємством для створення кластеру, задіявши згодом і суднобудування (будування барж і буксирів на ТОВ «ВаданЯрдс Океан»), і проект відродження річкового судноплавства. Водночас відповідно до теорії кластерів посилення місцевої конкуренції стимулювало зростання місцевої економіки. Слідом за «НІБУЛОНівським» терміналом один за одним у Миколаєві почали з'являтися перевантажувальні комплекси для зернових вантажів, харчової олії, рибопродуктів, металопродуктів, нафтопродуктів тощо. Водночас «НІБУЛОН» також почав будувати нові зерноперевантажувальні термінали і у Миколаївській області, і за її межами.

Для подальшого розвитку і підтримки програми кластеризації у регіоні головне завдання облдержадміністрації нині вбачаю у всебічному поширенні економічної інформації; залученні прямих іноземних інвестицій; поліпшенні бізнес-клімату в області, враховуючи жорсткі заходи щодо присікання корупції у відповідних державних органах.

Цей напрям розвитку регіону є пріоритетним і нині. Про його перспективність і у подальшому можемо заявляти, судячи з особливої уваги, що приділяється нині проблемі продовольчої безпеки в Україні та світі, а також належної оцінки міжнародними організаціями (інвесторами) як зернового потенціалу нашої країни, так і можливостей розвитку портового господарства (яке має вигляд більш перспективним, ніж у сусідній Росії).

У Миколаївській області, якій історично притаманна (як і сусідній Одеській області) економіка так званого прибережно-фасадного типу, ще є достатньо вільних ділянок для розвитку портів. А той факт, що через нашу територію проходить Дніпровсько-Бузький канал, і саме наша компанія — ДП «Дельта-лоцман» здійснює його обслуговування та лоцманське проведення суден, створює додаткові стимули для розвитку потужного морегосподарського кластеру. З одного боку, порти є сполучною ланкою між підприємствами, галузями промисловості. З іншого — воротами для міжнародної торгівлі.

До того ж не варто забувати й про потенційні можливості України як транзитної держави. Зокрема, «попутність» регіону з традиційними транспортними коридорами. Саме ця географічна перевага Миколаївщини взята до уваги при прокладанні частини нової автомагістралі Одеса—Київ через нашу територію. Тож будівництво об'їзного мосту навколо Миколаєва (а цей проект уже реалізується) надалі зв'язує Кримсько-Російський напрям із трасою Одеса—Київ.

Економіка багатоструктурна — а ланцюг один

Крім Миколаєва, потужний потенціал у цьому плані має і портове місто Очаків. Тут реалізація проекту будівництва порту, як прогнозують спеціалісти, буде поштовхом для розвитку виробництва будматеріалів, оскільки порт — це ще й залізниця, а на території області знаходиться ціла низка кар'єрів. Зазначу, що декілька інвестиційних проектів уже реалізується, а загалом — наша будівельна індустрія посідає другу позицію в Україні.

Крім того, до Очакова безпосередньо прилягає Кінбурнська коса — з національним заповідним парком, а також заповідник «Ольвія». Сукупність цих чинників, враховуючи благодатні можливості узбережжя та близькість виноградарських та винпробних комплексів, у перспективі обіцяє нам розвиток багатопрофільного кластеру по каліфорнійському типу: виноградарство, виноробство плюс ексклюзивні можливості для розвитку туризму. До речі, на цій території регіону вже не раз проводилися міжнародний фестиваль вина та ціла низка культурологічних заходів із залученням міжнародної спільноти.

У кінцевому результаті регіон отримає економічну систему, яка за рахунок ефекту від синергії виявиться більш значущою, ніж проста сума її складових частин.

Окремий акцент нині можна робити і на перспективах розквіту виноградарсько-виноробських кластерів довкола компаній «Коблево» і «Зелений Гай». В останньому випадку цей комплекс також охоплює інновації з вирощування та зберігання фруктів і овочів, використання гібридних установок для вироблення електроенергії (вітрогенератори та сонячні батареї). В області розпочата реалізація й декількох інших інвестиційних проектів щодо видобування електроенергії з альтернативних джерел, враховуючи те, що для цього у нашій місцевості є унікальні природні особливості («рози вітрів»).

Помітний інвестиційний прорив спостерігається у переробній промисловості регіону, питома вага якої у загальному обсязі реалізованої продукції становить 78 відсотків. Такі підприємства, як «Сандора», «Лакталіс-Миколаїв», «Агро-ф'южн» нині мають відверті переваги для подальшої успішної роботи в умовах багатоструктурної економіки.

Більше того, вже чітко вимальовується модель продовольчого кластеру з центром у Жовтневому районі на базі холдингу «Агро-ф'южн». Підприємство одночасно вирощує томати для власного переробного виробництва, а задля дотримання сівозмін ладне вирощувати цукровий буряк.

Поблизу із холдингом розташоване ТОВ «ЮкрейнианШугарКомпани» (Засільський цукровий завод). Підприємству для розвитку потрібна сировинна база. Водночас відходи сільгосппродукції — це потенційна кормова основа для тваринництва, розвиток якого вже у планах холдингу «Агро-ф'южн». І, насамкінець, продукція тваринництва — сировинна база для ПАТ «Лакталіс-Миколаїв».

Орієнтир на вигоду як прикмета нового часу

Зрозуміло, що цей взаємовигідний партнерський ланцюг не був справою одного дня. Під час численних зустрічей топ-менеджерів компаній в облдержадміністрації ми поступово, крок за кроком, шукали свій шлях до кластерів на досвіді їх застосування у нашому регіоні. Такий, який принесе найбільшу вигоду всім сторонам, які будуть у ньому задіяні.

Переконаний: у кінцевому результаті регіон отримає економічну систему, яка за рахунок ефекту від синергії виявиться більш значущою, ніж проста сума її складових частин. У відпрацюванні такої системи корисним бачиться внесок не лише підприємців та управлінців, а й наших науковців.

Зважаючи на це, Миколаївська облдержадміністрація нині працює у тісному контакті з університетами та науково-дослідними інститутами, запрошуючи на засідання Комітету економічних реформ при облдержадміністрації експертів із різних галузей науки та виробництва. Зрештою, ми беремо до уваги і пропозиції пересічних миколаївців, висловлені з цього приводу в онлайн-режимі та через веб-сайт ОДА. Це важливо ще й тому, що розвинені комунікації є однією із складових кластеру.

Микола КРУГЛОВ,
голова Миколаївської облдержадміністрації.
Фото з архіву редакції.

Місцева влада просить її контролювати. Боїться помилитися?

САМОВРЯДУВАННЯ

Дещо дивною видалася порада голови облдержадміністрації Сергія Ларіна представникам політичних партій за те, що вони «в черговий раз відгукнулися на його запрошення і знайшли час зустрітися в облдержадміністрації». При цьому чомусь не всі голови партійних осередків знайшли можливість поспілкуватися в такому форматі.

— Я завжди готовий до конструктивної критики та зацікавлений у консолідації усіх політичних сил заради співпраці, спрямованої на те, щоб наш регіон був процвітаючим, а люди жили у комфортних умовах, — традиційно підкреслив Сергій Миколайович. — Усі ці прагнення повинні нас об'єднувати. А завдання кожної політичної партії — контролювати дії влади та підказувати їй різними засобами напрями руху.

Найактивніше «контролює» голова обласної організації ВО «Батьківщина», народний депутат Валерій Кальченко. Це він щоразу критикує владу на сесіях обласної ради, звертається з відкритими і «закритими» листами до представників влади, наполягаючи на аудієнції чи висвітленні конкретної замовчуваної інформації. Цього разу Валерій Михайлович також апелював конкретними цифрами про недороблене в області або дороблене та випадково «приписане» не тим, хто виконував. Він поставив і конкретні гострі запитання. Понад те, на них навіть відповіли, але справжньої полеміки не відчувалося: кожен говорив якось «запрограмовано».

Конкретні пропозиції (з передачею їх у письмовому вигляді) озвучив голова обласної організації Української народної партії Олександр Ратушняк. Вагомим серед решти видався пункт про відзначення наступного року на державному рівні 130-річчя театру корифеїв — Кіровоградського академічного українського музично-драматичного театру імені М. Кропивницького, як варіант — запропонував обговорити можливість зведення групового пам'ятника корифеям. Не упустив він також нагоди ініціювати перевидання книги відомого земляка письменника Миколи Смоленчука, присвяченої саме театральній тематиці, «Ой літав орел». Особливий наголос пан Ратушняк зробив на некваліфікованому перейменуванні вулиць у Кіровограді, довкола якого нині точиться чимало суперечок.

На дилетантстві тих, хто займався тим перейменуванням, наголошував і голова кіровоградської міської організації «Фронту змін» Олександр Горбунов. Керівник обласної організації політичної партії «Третя сила» Геннадій Заболотний запропонував включити до програми «Центральний регіон-2015» положення про пільгове оподаткування малого бізнесу. А керівник обласної організації ВО «Свобода» Олександр Ромащенко наполягав, з огляду на ситуацію довкола земельної реформи, що влада не бачить і не бажає бачити того, що твориться на ввіреній їй території.

Під час зустрічі висловилися всі бажаючі, однак не полишало відчуття, що власне діалогу не відбулося. Говорити і бути почутим — це все-таки різні речі. Тим часом обласна влада виконала пункт — «зустрітися з опозицією».

Лариса РОМАНЮК.
Кіровоград.

ОГОЛОШЕННЯ

Філія ДГУ Агентство з питань банкрутства в Донецькій області та ліквідатор ТОВ "АГРОКОМПЛЕКС" повідомляють про проведення аукціону з продажу активів. На аукціон виставляються активи ТОВ "АГРОКОМПЛЕКС", які знаходяться за адресою: 84137, Донецька область, Слов'янський район, с. Тетянівка, вул. Чкалова, 2-ж, а саме: 1. Автомобіль ГАЗ 3302 ГАРЗ 1И - 01, рег. № АН8749ОС, 2007р.в., початкова ціна продажу - 21 594,30грн. без ПДВ, гарантійний внесок - 2 159,43грн. 2. Автомобіль ГАРЗ 1И - 01, рег. № АН2068ЕА, 2007р.в., початкова ціна продажу - 23 482,20грн. без ПДВ, гарантійний внесок - 2 348,22грн. 3. Автомобіль ЗАЗ TF55Y0, рег. № АН8596СТ, 2007р.в. початкова ціна продажу - 18 764,90грн. без ПДВ, гарантійний внесок - 1 876,49грн. З фіксованими умовами аукціону та технічною характеристикою об'єкту можна ознайомитись у організатора аукціону. Гарантійний внесок у розмірі 10% від початкової ціни реалізуємого майна та реєстраційний збір для реєстрації учасників аукціону - 17,00 грн. перераховуються на р/р. 26005709162704 в ПАТ "Райффайзен Банк Аваль" м. Києва, МФО 380805, ОКПО 26252727, Філії ДГУ Агентство з питань банкрутства в Донецькій області. Для участі в аукціоні необхідно надати письмову заяву організатору торгів - ФДГУ Агентство з питань банкрутства в Донецькій обл. за адресою: м. Донецьк, пр-т Комсомольський, 8. Строк надання заяв 15 календарних днів із дня публікації у газеті до 13.00 год. 26 грудня 2011р. включно. Аукціон відбудеться після 15 календарних днів із дня публікації інформації 27 грудня 2011р. о 14-00год. на Товарній біржі "Донбас" за адресою: м. Донецьк, пр-т Ілліча, 4а. Переможець аукціону на підставі затвердженого протоколу аукціону укладає договір купівлі-продажу з ліквідатором ТОВ "АГРОКОМПЛЕКС". Довідки за телефонами: (062) 304-37-21, 304-77-83.

Господарським судом Донецької області (83048, м. Донецьк, вул. Артема, 157) 05.10.2011р. порушено справу № 5/173б про банкрутство Дочірнього підприємства «Сніжнянське автотранспортне підприємство 11485» відкритого акціонерного товариства «Донецькавтотранс» (86500, Донецька обл., м. Сніжне, вул. Комарова, 1, код за ЄДРПОУ 20366602, р/р 26001307805348 у філії Головного управління ПАТ ПІБ в Донецькій області, МФО 334635) та введено мораторій на задоволення вимог кредиторів.

Розпорядником майна призначено арбітражного керуючого Мензаренко Юрія Миколайовича, ліцензія серія АВ № 499225 (адреса: Донецька обл., м. Єнакієве, вул. Космонавтів, 19).

Заяви кредиторів приймаються протягом 30 днів з дня опублікування оголошення.

Господарський суд Черкаської області (18005, м. Черкаси, бул. Шевченка,307) визнав банкрутами і відкрив ліквідаційні процедури щодо: 1. ФОП Мікаєлян Ігор Арцрунович(ІПН 2370902131,20400, Черкаська обл., м. Тальне, вул. Вокзальна, 117/3, п/р № 26002051505683 в ГРУ ПАТ КБ «Приватбанк» м. Черкаси, МФО 354347) - постанова від 01.12.2011 р. по справі № 14/5026/1132/2011; 2. ФОП Кутах Олена Євгенівна (ІПН 2501506481, 18006, м. Черкаси, вул. Вербовецького, 79, кв. 3, п/р № 26009000829232 в ЧВ ПАТ ,, Універсал-банк», МФО 322001) - постанова від 01.12.11 р. по справі № 01/5026/1924/2011; 3. Міжколгоспне підприємство по капітальному будівництву та реконструкції на селі (20400, м. Тальне, вул. Гагаріна, 24а; код 00723922), п/р № 260033001144 у Філія Тальнівське від. №2973 ВАТ «Ощадбанк», МФО 354660 - постанова від 17.11.2011 р. по справі № 14/5026/2489/2011; 4. ПП «Екстра СМГ», код 35233536, 20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Крилова, 37, р/р відсутній - постанова від І7.11.11 р. по справі № 14/5026/2304/2011. Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Білика О. А.,18029, м. Черкаси, вул. Конєва, 13, кв. 87, ліцензія АВ № 547795 від 04.10.2010 р.

Ухвалою господарського суду Донецької області (83048, м. Донецьк, вул. Артема, 157) від 18.11.2011 року № 27/178 Б відносно Товариства з обмеженою відповідальністю "ІНВЕСТ ЛВ" (ЄДРПОУ 36380615, розташоване за адресою: 83008, м. Донецьк, вул. Югославська, 28 "А") порушено справу про банкрутство та відкрито процедуру розпорядження майном.

Розпорядником майна призначено Маліка Андрія Валентиновича (ліцензія АВ № 547692, 85610, Донецька область, Мар"їнський район, с. Новоселидівка, вул. Леніна, б.109, ідентифікаційний код 2695707851). Заяви кредиторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Постановою Господарського суду Дн-ської області від 29.11.2011р. по справі №38/5005/15733/2011 ТОВ "КІВМЕТ" (код ЄДРПОУ 34408806) визнано банкрутом та відкрита ліквідаційна процедура. Ліквідатором призначено Корнійчук Івана Володимировича. Заяви кредиторів з вимогами до боржника приймаються протягом тридцяти днів з дня публікації оголошення за адресою:49000, м. Дніпропетровськ, вул.Виконкомівська, буд.11.

За адресою: Закарпатська область, м. Ужгород, вул. Підградська, 59, каб. 4 відбудеться аукціон з визначення переможця щодо наступного майна:

11 січня 2012 р. об 15 год. 00 хв. Лот№1 - Автобус КАвЗ-3270, державний реєстраційний номер АО 6922АР, номер кузова 10035552, 1988 р.в., 6000,4 грн.; Лот №2 - автомобіль МАЗ-54328, державний реєстраційний номер 54728 РТ, ідентифікаційний номер (VIN)XTM543280N0000523,1992р.в. , 16313,57 грн.; Лот №3 Екскаватор ЮМЗ ЭО-2621, державний реєстраційний номер 76973А,1989 р.в., 19686,24 грн.; Лот №4 бетонозмішувач, 2000р.в., 292,824 грн.; Лот №5 - бетонозмішувач 2001 р.в., 292,824 грн.; Лот №6 -бетонозмішувач 2006 р.в., 488,04 грн.; Лот №7 - бетонозмішувач 2007 р.в., 488,04 грн.; Лот № 8 - бетонозмішувач 2008 р.в., 683,06 грн.; Лот №9 - зварювальний апарат 2001 р.в., 193,06 грн.; Лот №10 - зварювальний апарат 2001 р.в., 115,836 грн.; Лот №11 - зварювальний апарат 2001 р.в., 115,836 грн.; Лот №12 - зварювальний апарат 2001 р.в., 115,836 грн.; Лот №13 - Зварювальний п/автомат 2006 р.в., 637 грн.; Лот №14 - Компресор, 2004 р.в., 635,04 грн.; Лот № 15 - Машина набризкова 2003 р.в., 1411,2 грн.; Лот № 16 - Нівелір 2006 р.в., 499,408 грн.; Лот № 17 - Отбойний молоток 2001 р.в., 229,32 грн.; Лот №18 - Сейф 2 шт., 940,8 грн.; Лот №19 - Протяжновідривний автомат 2006 р.в., 1876,7 грн.; Лот №20 -Штукатурний агрегат 2008 р.в., 5651,856 грн.; Лот №21 - Магнітофон автомобільний 2003 р.в., 270,48 грн.; Лот №22 - Ситемний блок, 548,8 грн.; Лот №23 - Принтер., 67,62 грн.; Лот №24 - Принтер., 11,27 грн.; Лот №25 Прінтер Canon., 61,152 грн.; Лот № 26 - Комп'ютер. , 264,6 грн.; Лот № 27 - Комп'ютер., 317,52 грн.; Лот № 28 - Телефон., 8,9376 грн.; Лот № 29 - Ксерокс., 109,123 грн.; Лот № 30 - Телефон факс., 17,8752 грн.; Лот № 31 - Офісні меблі - 24 предмети., 1445,887 грн.; Лот№32 - Автомобіль Chrysler Voyager 2.4i, державний реєстраційний номер АО 9727АЕ, номер кузова 1C8GYN5B81U104436, 2001р.в. , 40792,5 грн.; Лот №33 - Екскаватор ЕО-2621, державний реєстраційний номер 76973А, 1989р.в. , 24516,8 грн.; Лот № 34 - Кран козловий ККТ-5,1985р.в., 28000 грн.; Лот № 35 - кран РДК-160-2, державний реєстраційний номер 2088,1988 р.в., 87061,8 грн.; Лот №36 - автомобіль ГАЗ 31029, державний реєстраційний номер АО8791АА, ідентифікаційний номер (VIN) XTH310290T0489235,1996р.в., 13741,7 грн.; Лот №37 - автомобіль МАЗ-54328,державний реєстраційний номер 54728РТ, ідентифікаційний номер (VIN) XTM543280N0000523,1992р.в., 22872,5 грн.; Лот №38 - автобус ЛАЗ-А141, державний реєстраційний номер АО5167АС, ідентифікаційний номер (VIN) Y8AA141403000019I, 2003 р.в., 120002,4 грн.; Лот №39- автокран АБКС-6(КамАЗ 53213), державний реєстраційний номер 56298РТ, номер кузова 532130015524, 1988р.в., 119617,4 грн.; Лот №40-самоскид КамАЗ-5511, державний реєстраційний номер 53973РТ, 1985р.в., 27027,7 грн.; Лот №41-причіп ХТ81021, державний реєстраційний номер 05248РЕ, 1980 р.в., 12723,9 грн. Місцезнаходження майна: м. Ужгород, вул.Перемоги,буд.132/24. Стан задовільний, придатний для використання за призначенням. Об'єкти використовувалися в виробничо-господарській діяльності. Результати аукціону та визначення їх переможця по кожному аукціону оформляються протоколом, який затверджується Організатором аукціону (продажу), та підписується переможцем аукціону. Особа, яка стала переможцем аукціону за наслідками проведеного аукціону, отримує право на придбання відповідного об'єкту (майна). Таке право ним реалізується шляхом укладення відповідного договору купівлі-продажу, який укладається між продавцем та переможцем аукціону, з врахуванням вимог, встановлених законом. На аукціоні можуть бути присутні й інші особи, якщо вони внесуть вхідну плату в розмірі 800,00 грн. Вартість аукціонної документації становить 800,00 грн. Фізична або юридична особа, яка бажає зареєструватись як учасник аукціону, повинна мати при собі та здати як додаток до заяви на реєстрацію учасником аукціону: документ, що посвідчує фізичну особу або представника юридичної особи, їх повноваження; квитанцію про сплату реєстраційного внеску; документ про внесення гарантійного внеску у розмірі 10 відсотків початкової вартості активів; декларацію про доходи, у разі придбання активів за рахунок грошових коштів - для покупців - фізичних осіб; нотаріально посвідчені копії установчих документів - для покупців - юридичних осіб (копію рішення про участь в аукціоні - для органів місцевого самоврядування); довідку щодо відсутності рішення про порушення проти суб'єкта господарювання справи про банкрутство чи визнання його в установленому порядку банкрутом (у разі реєстрації учасником аукціону суб'єкта підприємницької діяльності). Кінцевий термін прийняття заяв на участь в аукціоні - три повних календарних дні (доби) до початку аукціону. Реєстраційний внесок (17 грн.) та гарантійний внесок (в розмірі 10 % від початкової ціни кожного лоту) вноситься грошовими коштами на рахунок організатора аукціону (продажу) - ПП "Агенція з питань майна та банкрутства": № 26009500043384 в ПАТ "КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК", м. Ужгород, МФО 300614, код 34418023, адреса банку: 88000, м. Ужгород, вул. Л.Толстого, 29. Затверджений протокол аукціону є підставою для укладення протягом 15 дн. договору купівлі-продажу між переможцем та продавцем. Кошти за реалізоване майно будуть перераховані відповідно до реквізитів, вказаних в договорі купівлі-продажу, на протязі 30 днів. З майном можна ознайомитися щодня, крім вихідних, з 9 до 16 години за адресою місцезнаходження майна. З усіх питань організації та проведення аукціону слід звертатися з понеділка по п'ятницю з 09 по 18 год. до організатора аукціону (продажу) за адресою: Закарпатська область, м. Ужгород, вул. Підградська, 59, тел. (80312) 619122.

Постановою Господарського суду Черкаської області від 13.07.10 р. у справі № 18/1264 визнано банкрутом дочірнє підприємство «Авіакомпанія «Лоція» товариства з обмеженою відповідальністю ''Смілянське» (вул. Леніна, 2, с. Білозір'я, Черкаського району, Черкаської області, ідентифікаційний код - 32242134) та відкрито ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Занько Миколу Миколайовича, ліц. АВ № 470327 від 29.03.10 р. (18021, м. Черкаси, вул. Героїв Дніпра, 81, к. 409), тел. 0677653820.

Постановою господарського суду Черкаської області (18005, м. Черкаси, бульв. Шевченка, 307) від 22.11.2011 року по справі № 01/5026/2600/2011 фізичну особу - підприємця Тітаренка Віталія Володимировича (Черкаська область, м. Золотоноша, вул. Лепсе, 9, кв. 7, інд. номер 2626604397) визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру. Ліквідатором призначено ліцензованого арбітражного керуючого Холостого Олександра Івановича, ліцензія серії АВ № 347256 від 22.10.2007р. (18008, м. Черкаси, вул. Верхнього Горбу,29, кв.8).

24 листопада 2011 року Господарським судом Львівської області (вул. Личаківська, 128, м. Львів, 79014) прийнято Постанову у справі № 33/58 (10) (31/158) , якою Товариство з обмеженою відповідальністю "Проектно-інвестиційна компанія "Стрийжитлобуд" (вул. Шевченка, буд.56, кв.3, м. Стрий, Львівська обл, 82400; ЄДРПОУ 32561985) визнано банкрутом і відкрито ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Власюка Валерія Вячеславовича (ліцензія серії АВ № 499224, видана 16.02.2010р.; адреса: вул. Коцюбинського, буд.5, кв.5, м.Львів, 79005).

Постановою Господарського суду Запорізької області (69001, м. Запоріжжя, вул. Шаумяна, 4) від 06.12.11 р. у справі № 29/5009/5404/11 ТОВ «Раскат» код 13606655 (69096, м.Запоріжжя, вул. Дніпровські пороги, 19-160) визнано банкрутом. Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Зелінського Олександра Володимировича (69000, м. Запоріжжя, вул. Чумаченка, :23-в, кв.179). Вимоги кредиторів приймаються протягом 30 днів з дня публікації оголошення.

Постановою господарського суду Сумської області по справі № 5021/2737/2011 від 24.11.2011 року Товариство з обмеженою відповідальністю "Техносплав" (Сумська область, м. Суми, вул. Кооперативна 7, кв. 12 "Б" ід. код. 30560995) визнано банкрутом , відкрито ліквідаційну процедуру, ліквідатором призначено арбітражного керуючого Закорко Вадима Вікторовича (ліцензія серії АВ № 592978 від 28.10.2011 року).

Вимоги кредиторів до боржника приймаються за адресою : 40000, м. Суми, вул. Гагаріна,9 оф. 347 протягом тридцяти днів з дня виходу цього оголошення.

Постановою господарського суду Харківської обл. (Держпром, 8-й під., м-н Свободи, Харків, 61022) від 30 листопада 2011 р. по справі № 5023/9707/11 ФОП Шевціва Тараса Ярославовича (код 2162302810, Харківська обл., Харківський р-н, с. Циркуни, МЖК "Інтернаціоналіст", 39, кв. 51) визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Яновського Сергія Сергійовича (код 2941022668, адреса: Харківська обл., Харківський р-н, с. Кулиничі, вул. Кулиничівська, 44-а, ліц. Держдепартаменту з питань банкрутства АВ № 592886 від 18.11.2011 р.).

Вимоги кредиторів приймаються протягом 40 календарних днів від опублікування оголошення.

Інформація про обґрунтування обсягів викидів шкідливих речовин для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для ДП ПАТ «Київхліб» «Дослідний хлібозавод», вул. Е. Потьє, 4.

Підприємство займається виробництвом хлібобулочних виробів. Основними джерелами викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря є хлібопекарські печі. Печі обладнані пальниками, що працюють на природному газі (кількість печей - 6 шт.).

З метою зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря на заводі проводяться режимно-налагоджувальні іспити пальників хлібопекарських печей. Завод має затверджений проект нормативів ГДВ (гранично-допустимі викиди) та отримав дозвіл на викиди на 2010 рік. Дозволений викид шкідливих речовин в атмосферне повітря на 2010 р. становить 110 т, фактичні викиди становили 64,25 т.

Перелік основних викидів та обсягів забруднюючих речовин, які викидаються в атмосферне повітря від стаціонарних джерел, наведено нижче:

1. Азоту діоксид - 3,40 т	4. Вуглецю оксид - 11,40 т
2. Ацетатальдегід - 1,10 т	5. Кислота оцтова - 5,50 т
3. Пил борошна - 0,40 т	6. Спирт етиловий - 32,4 т

Одночасно повідомляємо, що на заводі орендарів, які займаються виробничою діяльністю немає.

Питання та зауваження зацікавлених підприємств та громадян просимо направляти в місячний термін до ДП ПАТ «Київхліб» «Дослідний хлібозавод», вул. Е. Потьє, 4, тел. 456-41-66, 456-02-07 та до Шевченківської районної в м. Києві державної адміністрації за адресою: м. Київ, вул. Б. Хмельницького №24, тел.: 234-73-40.

Постановою господарського суду Автономної Руспубліки Крим від 15 листопада 2011 року по справі № 5002-19/4232-2011 визнано банкрутом Приватне підприємство "Алка-трастстрой" (код ЄДРПОУ 34897118 адреса:97571, АР Крим, Сімферопольський район, с.Добре, вул.П'тихатська, буд.2А, ПР 26005060126565 в КРУ КБ Приватбанк м.Сімферополь, МФО 384436) відповідно до ст.51 Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" та відкрито ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначено Торську Степанію Михайлівну,(поштова адреса: 95017 АР Крим, м.Сімферополь, вул.Федотова,буд.21/37 кв.4).

Кредиторські вимоги приймаються протягом місяця з дня публікації оголошення.

01 грудня 2011 року постановою господарського суду Хмельницької області по справі № 5/ 2/4/285 - Б відкрите акціонерне товариство «Шепетівський завод культиваторів» вул. Тітова, 1-А, м. Шепетівка Хмельницької області, юридична адреса, (Ідентифікаційний код ЄДРПОУ 00236056), р/р № 26003228204812 в АТ УкрСибБанк, МФО 351005, визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру строком до 24 травня 2012 року.

Ліквідатором по справі призначено арбітражного керуючого Грицая Леоніда Миколайовича, прож.: вул. Коцюбинського, 12, м. Старокостянтинів Хмельницької області, ліцензія серії АВ № 498965 від 09.11.2009 року.

Державне підприємство "Український інформаційно-обчислювальний центр" МОЗ України" (код ЄДРПОУ 32709473), повідомляє про намір передати в оренду приміщення, що перебуває на балансі підприємства та знаходиться за адресою м. Київ, вул. М. Грушевського, 7, тел. 253-22-95.

Загальна площа приміщення для оренди 90,00 м². Мета використання - розміщення офісу. Вартість майна згідно зі звітом про незалежну оцінку станом на 31.08.2011р. становить 868000,00 грн. (без ПДВ). Максимально можливий строк оренди - 2 роки та 11 місяців.

16.12.2011 р. о 14.00 відбудуться збори кредиторів ЗАТ "Турбів-цукор" за адресою: Вінницька обл., Липовецький р-н, смт.Турбів, вул. Миру,80.

Тел. для довідок: 097- 63-36-696.

Постановою Господарського суду Житомирської області від 03.11.2011 року по справі № 4/44-Б Комунальне виробниче житлове ремонтно-експлуатаційне підприємство № 10 (вул. Вітрука, 42/7, м. Житомир, 10014, ідент. код 13567330, р/р 2600477174 в ЖФ ПАТ "Західінкомбанк" м. Житомир, МФО 311670) визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру. Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Стефанюка Миколу Степановича (ліцензія серії АВ №521533 від 06.07.2010 року). Заяви та претензії кредиторів приймаються в місячний термін з дня публікації оголошення.

Ухвалою Господарського суду Донецької області (83048, м. Донецьк, вул. Артема, 157) від 04.11.2011 р. порушено провадження по справі № 27/171Б про банкрутство Товариства з обмеженою відповідальністю «Марвей» м. Маріуполь (87553, м. Маріуполь, вул. Меламеда, 30), код ЄДРПОУ 25604035, п/р 260020177З709 в філії ПАТ «Укрексімбанк» м. Маріуполя; МФО: 335957, введено мораторій на задоволення вимог кредиторів.

Розпорядником майна призначено арбітражного керуючого Криворучко Віктора Жоржовича (ліцензія серії АВ № 347195), місце проживання: 87554, м. Маріуполь, вул. Бахмутська, б. 122, кв. 128; поштова адреса: 87515, м. Маріуполь, вул. Артема, 58, а/с № 15076.

Заяви кредиторів з вимогами до боржника приймаються протягом 30 днів з дня публікації оголошення.

Інформація

Про продаж через аукціон майна підприємства банкрута

Назва об'єкта: **незавершене будівництво - цегляне приміщення адмінбудівлі, загальна площа - 1505,9 кв.м. Нерухоме майно перебуває в іпотеці (заставі) ПАТ "БАНК ФОРУМ".**

Арбітражний керуючий (ліквідатор): Кушнірук О.Л., ліцензія Державного департаменту з питань банкрутства АВ №347051 від 26.06.2007р.

Адреса об'єкта: вул.Київська, 7, м.Первомайськ, Миколаївська обл.

Банкрут: ЗАТ "Ювілейний".

Код за ЄДРПОУ: 13359033.

Статутний фонд: 487900,00грн. Статутний фонд поділено на 2870 простих іменних акцій номінальною вартістю 170 грн. кожна.

Основні види діяльності: торгівельна діяльність (роздрібна та оптова торгівля продовольчими товарами), виробництво товарів народного споживання, діяльність в сфері громадського харчування та служби побуту та ін.

Відомості про об'єкт: площа забудови - 506,9 кв.м, площа по внутрішньому обміру - 1917,6 кв.м, в т.ч: загальна площа 1505,9 кв.м; основна площа 1205,6 кв.м; допоміжна площа 300,3 кв.м; площа підвалу та сходових кліток 411,7 кв.м; підвал має окремий вхід з вулиці і розглядається як технічний, призначений для обслуговування інженерних комунікацій. Ступінь готовності будівлі - 42%.

Конструктивні елементи: фундамент - бетонні блоки; стіни та перегородки - цегляні; перекриття - з/бетонні плити; дах - площинний; покрівля - рулонна; вікна - дерев'яні; двері - дерев'яні, 1-2 пільні; опоряджувальні роботи - внутрішнє опорядження відсутнє, зовні будівля оштукатурена, пофарбована. Інженерне обладнання - відсутнє.

Земельна ділянка площею 0,2889 га, кадастровий номер 4810400000:02:026:0005, передається в оренду міською радою.

Початкова вартість продажу з урахуванням ПДВ - 1288218,00 грн.

Гарантійний внесок в розмірі 128821,80 грн., що становить 10% від стартової ціни і реєстраційний внесок 17 грн. вносяться на: р/р 26003203233 в ВОД ВАТ "Райффайзен Банк Аваль", МФО 380805, код 21733635.

Отримувач: ПАТ ДАК "НМАЦ" - філія "Волинський аукціонний центр".

Аукціон відбудеться через 30 днів після публікації інформації за адресою: м.Луцьк, вул.Мельнична, 13.

Кінцевий термін прийняття заяв та плата грошових внесків - три дні до початку аукціону.

Заяви приймаються за адресою: м.Луцьк, вул.Мельнична, 13, тел. для довідок: (0332) 244-188, 242-065.

Ознайомитися з об'єктом можна в робочі дні за місцем його знаходження.

КУРІНЬ

№ 234 (5234) СУБОТА, 10 ГРУДНЯ 2011

Сьогодні в Україні переважно хмарно, у більшості областей сніг із дощем. Вітер південно-західний, північно-східний, 5—12 м/с. Температура вночі від 6 градусів тепла до 2 морозу, у Карпатах — 3—6 морозу. Удень температура повітря становитиме 1—9 градусів тепла, на півдні — 6—13 тепла.

ЦЬОГО ДНЯ, 10 ГРУДНЯ

■ **1520.** Мартін Лютер привселюдно спалив у Віттенбергу папську буллу про відлучення його від церкви. ■ **1684.** Едмунд Галлей зачитав на засіданні Королівського товариства роботу Ісаака Ньютона De motu corporum in gyrum, в якій закони Кеплера було виведено на основі теорії тяжіння. ■ **1821.** Народився Микола Некрасов, російський поет-класик. ■ **1884.** Перше видання роману Марка Твена «Пригоди Гекльберрі Фінна» з'явилось на полицях Англії та Канади. ■ **1901.** У Стокгольмі вручено перші Нобелівські премії. ■ **1948.** Генеральна Асамблея ООН прийняла Загальну декларацію прав людини.

КАРИКАТУРИСТ ПРОДОВЖУЄ ТЕМУ

Фотоетюд Юрія ПЕРЕБАЄВА.

Мал. Миколи КАПУСТИ.

☞ *Мовчання — золото, особливо тоді, коли потрапляєш на золоте дно.*

Віктор ІГНАТЕНКО.

ЗАКЛИКИ

☞ ***Хай живуть алкоголіки, наші чотириногі друзі!***

☞ ***Керманичі, повісимо усіх собак на тих, хто не хоче підгавкувати!***

☞ ***Більше скла для прозорих кордонів!***

☞ ***Кожному донжуану — шляхетність донкіхота!***

☞ ***У школі життя — всіх на другий рік!***

☞ ***Меліоратори, не зариваймося!***

☞ ***Співвітчизники, якщо на те пішло, то пішло воно!..***

☞ ***Замінимо священних корів на дійних!***

Борис РЕВЧУН.

Вовк — без цирку, Червона Шапка — в клініці

СТАРА КАЗКА НА НОВИЙ ЛАД

Уже другий день Київ охоплений сенсаційною новиною. Кандидата в депутати парламенту від Партії гуманістів пана Вовка звинувачено в канібалізмі. Як його прес-секретар, я маю висвітлити цю скандальну історію.

У ніч з 26 на 27 жовтня над паном Вовком було вчинено самосуд. Зробили це члени злочинного угруповання, відомого як «Дроворуби». Наразі Вовк перебуває в реанімації. Учасники подій, Червона Шапка та її бабуся, — в реабілітаційному центрі однієї з київських клінік.

Уся ця історія безпосередньо пов'язана з політичною діяльністю пана Вовка. Відомо, що саме боротьба з організованою злочинністю та торгівлею наркотиками була основою його передвиборної кампанії. Світогляд нашого кандидата не дозволив би піти на крайні заходи без вагомих причин. Пан Вовк не мав жодних проблем із законом. Чого не скажеш на адресу «постраждалих» дівчини та її бабусі.

Двадцятитрирічна мешканка Лісового мікрорайону має дві судимості за зберігання та поширення наркотиків. У кримінальному світі дівчину знають за прізвиськом «Червона Шапка». Таке прізвисько вона отримала через надмірне вживання галюциногенних грибів мухоморів. Бабуся Червоної Шапки добре відома правоохоронним органам як власниця.

У той злощасний вечір Вовк отримав інформацію про поставку партії наркотиків у свій мажоритарний округ. Дотримуючись принципів моралі, наш кандидат спробував запобігти доставці небезпечної речовини, замаскованої під невинні кекси та пиріжки з маком у кошику кур'єра. За результатами експертизи, Червона Шапка перебувала у стані сильного наркотичного сп'яніння. У показаннях слідчому дівчина стверджувала, що їй сім років. Пан Вовк здавався їй рідною бабусею в очіпку та сукні. Саме ця заява сприяла появі брудних чуток про педофілію та трансвестизм кандидата в депутати.

Пан Вовк, не маючи іншої можливості зупинити злочин, використав свій професійний досвід для затримання злочинців.

Із біографії нашого кандидата ви могли дізнатися, що свої юні літа Вовк провів у цирку. Апогеєм його виступів був номер із ковтанням тварин без шкоди для їхнього здоров'я. Без попередньої підготовки, ризикуючи власним життям, Вовк запобіг втечі злочинного наркокартелю. Він проковтнув обох!

Ця історія могла мати інше завершення для пана Вовка, якби угруповання «Дроворубів» не прийшло по партію наркотиків раніше, ніж наш герой зв'язався з органами правопорядку.

Члени нашої партії сподіваються на швидке одужання пана Вовка. Ваші довіра та підтримка є найкращими ліками та стимулом до одужання.

Сандра БОНДАРЖЕВСЬКА,
студентка VI курсу Інституту журналістики КНУ.

СІМ МІШКІВ ГРЕЧАНОЇ ВОВНИ

Нотатки придворного блазня

Що сильніший цар, то лютіше він кусає від безсилля лікті.

Правильна відповідь

У політиці двічі по два дорівнює п'яти мішкам грошей.

Проза поезії

Поет у нас все ще більше, ніж поет, але вже менше, ніж будь-хто.

Нотатки слухача

Що гарніша жінка, то довше її можна слухати.

Державна мудрість

Державні мужі, котрі пам'ятають про народ, не розповідають про мільйони, що течуть в їхні кишені, а розповідають про ті п'ять гривень, на які плануються підвищити зарплати та пенсії.

Насамперед

Влада — це насамперед величезна відповідальність, уникнути якої — раз плюнути.

Олександр ПЕРЛЮК.

ДОШКА ПОШАНИ

Постраждають за копійку

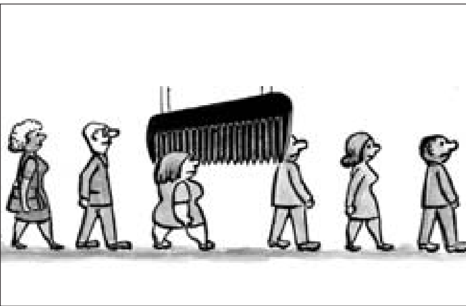
Микола Азаров, Прем'єр-міністр України:

— Давайте говорити правду, є в нас сім'ї, які жодної соціальної допомоги не потребують. Напевно, цим сім'ям гріх у держави брати за мільйонних статків 3—5 тисяч гривень допомоги.

Від чергового:

— *Ваша правда! Тепер справа за малим — вигнати ці сім'ї з власного будинку!*

Щоб не витрачатися

Олександр Турчинов, один із лідерів БЮТ:

— Вони б із задоволенням усіх посадили, але наша партія надто велика. Усім просто місця у в'язницях не вистачить.

Від чергового:

— *Вони це розуміють, і щоб зайве не витрачатися й усім вистачило, вирішили влаштувати в'язниці вдома.*

Ситуація під контролем?

Володимир Путін, прем'єр-міністр Росії:

— Більшість громадян не хочуть розвитку ситуації в Росії, як у Киргизії або в Україні.

Від чергового:

— *Як показали останні результати виборів до парламенту, в деяких регіонах Росії ці «не хочуть» становлять 146 відсотків!*

Парадокси хірургії

Дмитро Кисельов, російський тележурналіст:

— Нинішній кордон України та Росії, що охороняється людьми й визначений смугами з колючим дротом, є ненормальним явищем для сучасної Європи. Це величезний шрам на тілі Європи... Це парадокс. Будь ласка, незалежність — ок!!! Але як Франція та Німеччина...

Від чергового:

— *Так, а якщо шрам сам не розсмокчеться, тоді Москва проведе операцію: примус України до незалежності...*

Налякаємо Європу своєю...

Володимир Фесенко, глава центру прикладних досліджень «Пента»:

— Влада намагається здійснювати інформаційно-політичну контратаку на європейців. Сенс її в тому, щоб полякати ЄС, пошантажувати.

Від чергового:

— *А якщо інформаційно-політична контратака захлинеться, тоді тільки й залишається, що зняти штани і спробувати пошантажувати Європу...*

Мал. Миколи КАПУСТИ, Вадима СИМИНОГИ, Василя ФЛЬОРКА.

Чергував по «Куреню» Віталій СУДДЯ.

Над номером працювали: Іван ІЛЛЯШ, Олександр СУСЛЕНКО, Тетяна ПАСОВА.

Редколегія: Леонід БРОВЧЕНКО, Анатолій ГОРЛОВ, Сергій ДЕМСЬКИЙ, Віталій ЖЕЖЕРА, Іван ІЛЛЯШ, Світлана ПИСАРЕНКО, Віталій СУДДЯ.

Головний редактор Анатолій ГОРЛОВ.

Засновник — Верховна Рада України

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання—КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси та передплатна ціна на 2011 рік

Для фізичних осіб:
40224 — 10 грн. на місяць (5-разовий: вівторок — субота);
08775 — 8 грн. на місяць (3-разовий: вівторок, четвер, п'ятниця).
Для підприємств і організацій:
60955 — 30 грн. на місяць (5-разовий: вівторок — субота).
Ціна в роздрібній мережі — договірна.

Загальний тираж 150000.

Друк: ТОВ «Мега-Поліграф», 04073 м. Київ, вул. Марка Вовчка, 12/14, тел. (044) 581-68-15 www.mega-poligraf.kiev.ua

Зам. 22628

Макет, верстка — редакція газети «Голос України».

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

☎ ТЕЛЕФОНИ:
для довідок — 503-68-72;
телефакс — 234-72-54;
відділ реклами — 449-72-53, 453-44-56, 453-44-57;
телефакс — 449-85-62.

E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій

При підготовці матеріалів використовується інформаційно-пошукова система Верховної Ради України «Законодавство»

